

Година XVI
Уторак, 30. октобра 2012. године

Број/Broj
86

Година XVI
Уторак, 30. октобра/ listopada 2012. године

ISSN 1512-7508 - српски језик

ISSN 1512-7486 - босански језик

ISSN 1512-7494 - хрватски језик

**ПАРЛАМЕНТАРНА СКУПШТИНА
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

1009

На основу члана 15. Закона о Савјету министара Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 и 24/08), Парламентарна скупштина Босне и Херцеговине, на 31. сједници Представничког дома, одржаној 05. јула 2012. године и на 21. сједници Дома народа, одржаној 22. октобра 2012. године, донијела је

ОДЛУКУ

**О ПОТВРДИ ОДЛУКЕ О СМЈЕНИ МИНИСТРА
БЕЗБЈЕДНОСТИ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ,
МИНИСТРА ОДБРАНЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ И
ЗАМЈЕНИКА МИНИСТРА ФИНАНСИЈА И ТРЕЗОРА
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

I

Потврђује се Одлука о смјени:

1. **САДИКА АХМЕТОВИЋА**, министра безбједности у Савјету министара Босне и Херцеговине,
2. **МУХАМЕДА ИБРАХИМОВИЋА**, министра одбране у Савјету министара Босне и Херцеговине,
3. **ФУАДА КАСУМОВИЋА**, замјеника министра за финансије и трезор у Савјету министара Босне и Херцеговине,

коју је донио председавајући Савјета министара Босне и Херцеговине Вјекослав Беванда дана 25. јуна 2012. године под бројем: 01-02-1-1906/12.

II

Ова одлука ступа на снагу даном објављивања у "Службеном гласнику БиХ".

Број 01,02-34-1-754/12

22. октобра 2012. године

Сарајево

Председавајући
Представничког дома
Парламентарне скупштине
БиХ

Др Милорад Живковић, с. р.

Председавајући
Дома народа

Парламентарне скупштине
БиХ

Сулејман Тихић, с. р.

На основу члана 15. Закона о Вјећу министара Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 и 24/08), Парламентарна скупштина Босне и Херцеговине, на 31. сједници Представничког дома, одржаној 5. јула 2012. године и на 21. сједници Дома народа, одржаној 22. октобра 2012. године, донијела је

ОДЛУКУ

**О ПОТВРДИ ОДЛУКЕ О СМЈЕНИ МИНИСТРА
СИГУРНОСТИ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ, МИНИСТРА
ОДБРАНЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ И ЗАМЈЕНИКА
МИНИСТРА ФИНАНСИЈА И ТРЕЗОРА БОСНЕ И
HERCEGOVINE**

I

Потврђује се Одлука о смјени:

1. **SADIK A AHMETOVICA**, ministra sigurnosti u Vijeću ministara Bosne i Hercegovine,
2. **MUHAMEDA IBRAHIMOVIĆA**, ministra odbrane u Vijeću ministara Bosne i Hercegovine,
3. **FUADA KASUMOVICA**, zamjenika ministra za finansije i trezor u Vijeću ministara Bosne i Hercegovine,

koju je donio predsjedavajući Vijeća ministara Bosne i Hercegovine Vjekoslav Bevanda dana 25. juna 2012. godine pod brojem: 01-02-1-1906/12.

II

Ova odluka stupa na snagu danom objavljivanja u "Službenom glasniku BiH".

Број 01,02-34-1-754/12

22. oktobra 2012. godine

Сарајево

Предсједavajuћи
Представничког дома

Парламентарне скупштине БиХ
Др. Милорад Живковић, с. г.

Предсједavajuћи
Дома народа

Парламентарне скупштине БиХ
Сулјман Тихић, с. г.

Темелјем чланка 15. Закона о Вјећу министара Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 и 24/08), Парламентарна скупштина Босне и Херцеговине, на 31. сједници Заступничког дома, одржаној 5. септембра 2012. године и на 21. сједници Дома народа, одржаној 22. новембра 2012. године, донјела је

ODLUKU

**O POTVRDI ODLUKE O SMJENI MINISTRA
SIGURNOSTI BOSNE I HERCEGOVINE, MINISTRA
OBRANE BOSNE I HERCEGOVINE I ZAMJENIKA
MINISTRA FINACIJA I TREZORA BOSNE I
HERCEGOVINE**

I

Потврђује се Одлука о смјени:

1. **SADIKA AHMETOVIĆA**, министра сигурности у Вјећу министара Босне и Херцеговине,
2. **MUHAMEDA IBRAHIMOVIĆA**, министра одбране у Вјећу министара Босне и Херцеговине,
3. **FUADA KASUMOVIĆA**, замјеника министра за финансије и трезор у Вјећу министара Босне и Херцеговине,

koju je donio predsjedatelj Vijeća ministara Bosne i Hercegovine Vjekoslav Bevanda dana 25. lipnja 2012. godine pod brojem: 01-02-1-1906/12.

II

Ova odluka stupa na snagu danom objavljivanja u "Službenom glasniku BiH".

Број 01,02-34-1-754/12

22. listopada 2012. godine

Сарајево

Предсједатељ
Заступничког дома

Парламентарне скупштине БиХ
Др. Милорад Живковић, в. г.

Предсједатељ
Дома народа

Парламентарне скупштине БиХ
Сулјман Тихић, в. г.

**САВЈЕТ МИНИСТРА
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

1010

На основу члана 17. Закона о Савјету министара Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 и 24/08) и члана 8. Закона о финансирању институција Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 61/04 и 49/09), Савјет министара Босне и Херцеговине, на 3. сједници одржаној 07.03.2012. године, донио је

ODLUKU

**O ODOBRAVAŲ VIŠEGODIŠNJEГ ПЛАНА
ПРИПРЕМЕ СТРАТЕШКИХ ДОКУМЕНАТА
2008 - 2014. ГОДИНЕ**

Члан 1.

(Предмет и циљ Одлуке)

Одобрава се вишегодишњи План припреме стратешких докумената 2008 - 2014. година број 04-50-11/11, који је усвојила Дирекција за економско планирање на Колегију одржаном дана 05.01.2011. године.

Члан 2.

(Извор финансирања и динамика реализације)

- (1) Вишегодишњи План припреме стратешких докумената Дирекције за економско планирање се финансира из следећих извора и у следећим фазама:

- а) Из средстава Буџета институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине:

- 1) Утрошено у 2008. години 237.657,39 КМ
- 2) Утрошено у 2009. години 149.946,64 КМ
- 3) Утрошено у 2010. години 4.447,36 КМ
- 4) Захтјев за 2011. (ДОБ) 100.000,00 КМ (Активности+штампање)
- 5) Захтјев за 2012. (ДОБ) 434.000,00 КМ
- 6) Захтјев за 2013. (ДОБ) 434.000,00 КМ

- б) Донаторска средства утрошена:

- 1) (SDC) за 2009. и 2010. годину 195.581,00 КМ
- 2) (ADA) за 2009. и 2010. годину 256.421,00 КМ
- 3) DFID за период 2008-2010. година 1.483.000,00 КМ.

Скраћенице: SDC – *Swiss Development Cooperation*, ADA – *Austrian Development Agency*, DFID – *Department for International Development*.

Члан 3.

(Ажурирање Плана вишегодишње припреме стратешких докумената)

Дирекција за економско планирање ће на основу ове одлуке са Министарством финансија и трезора Босне и Херцеговине извршити ажурирање Прегледа вишегодишњег плана припреме стратешких докумената у Укупна средства за финансирање стратешких докумената

Члан 4.

(Овлаштење за извршење)

За реализацију ове одлуке задужују се Дирекција за економско планирање Босне и Херцеговине и Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине.

Члан 5.

(Ступање на снагу)

Ова Одлука ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

СМ број 163/12
07. марта 2012. године
Сарајево

Предсједavajuћи
Савјета министара БиХ
Вјекослав Беванда, с. г.

На основу члана 17. Закона о Вјећу министара Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 и 24/08) и члана 8. Закона о финансирању институција Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 61/04 и 49/09), Вјеће министара Босне и Херцеговине, на 3. сједници одржаној 07.03.2012. године, донјело је

**ODLUKU
O ODOBRAVANJU VIŠEGODIŠNJEG PLANA
PRIPREME STRATEŠKIH DOKUMENATA
2008 - 2014. GODINE**

Član 1.

(Predmet i cilj Odluke)

Odobrava se višegodišnji Plan pripreme strateških dokumenata 2008 - 2014. godina broj 04-50-11/11, koji je usvojila Direkcija za ekonomsko planiranje na Kolegiju održanom dana 05.01.2011. godine.

Član 2.

(Izvor finansiranja i dinamika realizacije)

(1) Višegodišnji Plan pripreme strateških dokumenata Direkcije za ekonomsko planiranje se finansira iz sljedećih izvora i u sljedećim fazama:

- a) Iz sredstava Budžeta institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine:
 - 1) Utrošeno u 2008. godini 237.657,39 KM
 - 2) Utrošeno u 2009. godini 149.946,64 KM
 - 3) Utrošeno u 2010. godini 4.447,36 KM
 - 4) Zahtjev za 2011. (DOB) 100.000,00 KM (Aktivnosti+štampanje)
 - 5) Zahtjev za 2012. (DOB) 434.000,00 KM
 - 6) Zahtjev za 2013. (DOB) 434.000,00 KM
- b) Donatorska sredstva utrošena:
 - 1) (SDC) za 2009. i 2010. godinu 195.581,00 KM
 - 2) (ADA) za 2009. i 2010. godinu 256.421,00 KM
 - 3) DFID za period 2008-2010. godina 1.483.000,00 KM.

Skraćenice: SDC - *Swiss Development Cooperation*, ADA - *Austrian Development Agency*, DFID - *Department for International Development*

Član 3.

(Ažuriranje Plana višegodišnje pripreme strateških dokumenata)

Direkcija za ekonomsko planiranje će na osnovu ove odluke sa Ministarstvom finansija i trezora Bosne i Hercegovine izvršiti ažuriranje Pregleda višegodišnjeg plana pripreme strateških dokumenata u Ukupna sredstva za finansiranje strateških dokumenata.

Član 4.

(Ovlaštenje za izvršenje)

Za realiziranje ove odluke zadužuju se Direkcija za ekonomsko planiranje Bosne i Hercegovine i Ministarstvo finansija i trezora Bosne i Hercegovine.

Član 5.

(Stupanje na snagu)

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 163/12
07. marta 2012. godine
Sarajevo

Predsjedavajući
Vijeća ministara BiH
Vjekoslav Bevanda, s. r.

Na temelju članka 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08) i članka 8. Zakona o financiranju institucija Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 61/04 i 49/09), Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na 3. sjednici održanoj 07.03.2012. godine, donijelo je

**ODLUKU
O ODOBRAVANJU VIŠEGODIŠNJEG PLANA
PRIPREME STRATEŠKIH DOKUMENATA
2008 - 2014. GODINE**

Članak 1.

(Predmet i cilj Odluke)

Odobrava se višegodišnji Plan pripreme strateških dokumenata 2008 - 2014. godina broj 04-50-11/11, koji je usvojila Direkcija za ekonomsko planiranje na Kolegiju održanom dana 05.01.2011. godine.

Članak 2.

(Izvor financiranja i dinamika realizacije)

(1) Višegodišnji Plan pripreme strateških dokumenata Direkcije za ekonomsko planiranje se financira iz sljedećih izvora i u sljedećim fazama:

- a) Iz sredstava proračuna institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine:
 - 1) Potrošeno u 2008. godini 237.657,39 KM
 - 2) Potrošeno u 2009. godini 149.946,64 KM
 - 3) Potrošeno u 2010. godini 4.447,36 KM
 - 4) Zahtjev za 2011. (DOB) 100.000,00 KM (Aktivnosti+tiskanje)
 - 5) Zahtjev za 2012. (DOB) 434.000,00 KM
 - 6) Zahtjev za 2013. (DOB) 434.000,00 KM
- b) Donacijska sredstva potrošena:
 - 1) (SDC) za 2009. i 2010. godinu 195.581,00 KM
 - 2) (ADA) za 2009. i 2010. godinu 256.421,00 KM
 - 3) DFID za period 2008-2010. godina 1.483.000,00 KM.

Skraćenice: SDC - *Swiss Development Cooperation*, ADA - *Austrian Development Agency*, DFID - *Department for International Development*

Članak 3.

(Ažuriranje Plana višegodišnje pripreme strateških dokumenata)

Direkcija za ekonomsko planiranje će na osnovu ove odluke sa Ministarstvom finansija i trezora Bosne i Hercegovine izvršiti ažuriranje Pregleda višegodišnjeg plana pripreme strateških dokumenata u Ukupna sredstva za financiranje strateških dokumenata

Članak 4.

(Ovlaštenje za izvršenje)

Za realiziranje ove odluke zadužuju se Direkcija za ekonomsko planiranje Bosne i Hercegovine i Ministarstvo finansija i trezora Bosne i Hercegovine.

Članak 5.

(Stupanje na snagu)

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 163/12
07. ožujka 2012. godine
Sarajevo

Predsjedatelj
Vijeća ministara BiH
Vjekoslav Bevanda, v. r.

1011

На основу члана 17. Закона о Савјету министара Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 и 24/08), а у вези са чланом 10. став (1) тачка б) Закона о царинској тарифи ("Службени гласник БиХ", број 58/12), Савјет министара Босне и Херцеговине, на 22. сједници одржаној 10. октобра 2012. године, донио је

ОДЛУКУ**О ПОНАВЉАЊУ КОЛИЧИНА ТАРИФНИХ КВОТА У 2012. ГОДИНИ КОЈЕ СЕ ОДНОСЕ НА УВОЗ СИРОВОГ ШЕЋЕРА ОД ШЕЋЕРНЕ ТРСКЕ ЗА РАФИНИСАЊЕ****Члан 1.**

(Предмет Одлуке)

Овом Одлуком понављају се количине тарифних квота у 2012. години које се односе на увоз сировог шећера од шећерне трске за рафинисање, које су утврђене у Закону о царинској тарифи ("Службени гласник БиХ", број 58/12), односно у Царинској тарифи БиХ која је саставни дио Одлуке о усаглашавању и утврђивању Царинске тарифе БиХ за 2012. годину ("Службени гласник БиХ", број 105/11).

Члан 2.

(Износ количине тарифне квоте)

- (1) Количине тарифних квота утврђене у Царинској тарифи БиХ из члана 1. ове Одлуке понављају се за износ како сlijеди:

Рб	Тарифна ознака	Назив	Количина квоте	Стопа царине	Остали услови
1.	1701 13 10 00 1701 14 10 00	Шећер од шећерне трске у чврстом стању, сирови шећер без додатих арома и материјала за бојење, за рафинисање	50 000 тона	0	Увезени шећер ће бити коришћен за прераду на капацитетима инсталационим у Босни и Херцеговини. Роба која се ставља у слободан промет уз кориштење увозних квота подлијеже царинском надзору крајње употребе.

- (2) Кориштење тарифних квота из става (1) овог члана може се вршити до 31.12. 2012. године.

Члан 3.

(Ступање на снагу)

Ова Одлука ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

СМ број 165/12
10. октобра 2012. године
Сарајево

Председавајући
Савјета министара БиХ
Вјекослав Беванда, с. р.

На основу члана 17. Закона о Вijeћу министара Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 и 24/08), а у веzi са чланом 10. став (1) тачка б) Закона о царинској тарифи ("Службени гласник БиХ", број 58/12), Вijeће министара Босне и Херцеговине, на 22. сједници одржаној 10. октобра 2012. године, донijело је

ОДЛУКУ**О ПОНАВЉАЊУ КОЛИЧИНА ТАРИФНИХ КВОТА У 2012. ГОДИНИ КОЈЕ СЕ ОДНОСЕ НА УВОЗ СИРОВОГ ШЕЋЕРА ОД ШЕЋЕРНЕ ТРСКЕ ЗА РАФИНИРАЊЕ****Члан 1.**

(Предмет Одлуке)

Овом Одлуком понављају се количине тарифних квота у 2012. години које се односе на увоз сировог шећера од шећерне трске за рафинирање, које су утврђене у Закону о царинској тарифи ("Службени гласник БиХ", број 58/12), односно у Царинској тарифи БиХ која је саставни дио Одлуке о усаглашавању и утврђивању Царинске тарифе БиХ за 2012. годину ("Службени гласник БиХ" број 105/11).

Члан 2.

(Износ количине тарифне квоте)

- (1) Количине тарифних квота утврђене у Царинској тарифи БиХ из члана 1. ове Одлуке понављају се за износ како сlijеди:

Рб	Тарифна ознака	Назив	Количина квоте	Стопа царине	Остали услови
1.	1701 13 10 00 1701 14 10 00	Шећер од шећерне трске у чврстом стању, сирови шећер без додатих арома и материјала за бојење, за рафинирање	50 000 тона	0	Увезени шећер ће бити коришћен за прераду на капацитетима инсталационим у Босни и Херцеговини. Роба која се ставља у слободан промет уз кориштење увозних квота подлијеже царинском надзору крајње употребе.

- (2) Кориштење тарифних квота из става (1) овог члана може се вршити до 31.12. 2012. године.

Члан 3.

(Ступање на снагу)

Ова Одлука ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

VM број 165/12
10. октобра 2012. године
Сарајево

Председавајући
Вijeћа министара БиХ
Вјекослав Беванда, с. р.

Темелjem чланка 17. Закона о Вijeћу министара Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 и 24/08), а у свеzi са чланком 10. ставком (1) тачком б) Закона о царинској тарифи ("Службени гласник БиХ", број 58/12), Вijeће министара Босне и Херцеговине, на 22. сједници одржаној 10. listopada 2012. године, донijело је

ОДЛУКУ**О ПОНАВЉАЊУ КОЛИЧИНА ТАРИФНИХ КВОТА У 2012. ГОДИНИ КОЈЕ СЕ ОДНОСЕ НА УВОЗ СИРОВОГ ШЕЋЕРА ОД ШЕЋЕРНЕ ТРСКЕ ЗА РАФИНИРАЊЕ****Чланак 1.**

(Предмет Одлуке)

Овом Одлуком понављају се количине тарифних квота у 2012. години које се односе на увоз сировог шећера од шећерне трске за рафинирање, које су утврђене у Закону о царинској тарифи ("Службени гласник БиХ", број 58/12), односно у Царинској тарифи БиХ која је саставни дио Одлуке о усаглашавању и утврђивању Царинске тарифе БиХ за 2012. годину ("Службени гласник БиХ", број 105/11).

Чланак 2.

(Износ количине тарифне квоте)

- (1) Количине тарифних квота утврђене у Царинској тарифи БиХ из чланка 1. ове Одлуке понављају се за износ како сlijеди:

Рб	Тарифна ознака	Назив	Количина квоте	Стопа царине	Остали uvjeti
1.	1701 13 10 00 1701 14 10 00	Шећер од шећерне трске у крутом стању, сирови шећер без додатих арома и материјала за бојење, за рафинирање	50 000 тона	0	Увезени шећер ће бити коришћен за прераду на капацитетима инсталационим у Босни и Херцеговини. Роба која се ставља у слободан промет уз кориштење увозних квота подлијеже царинском надзору крајње употребе.

- (2) Korištenje tarifnih kvota iz stavka (1) ovog članka može se vršiti do 31.12. 2012. godine.

Članak 3.

(Stupanje na snagu)

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 165/12
10. listopada 2012. godine
Sarajevo

Predsjedatelj
Vijeća ministara BiH
Vjekoslav Bevanda, v. r.

1012

На основу члана 17. Закона о финансирању институција Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 61/04, 49/09 и 42/12), члана 13. став (2) Закона о Буџету институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2012. годину ("Службени гласник БиХ", број 42/12) и Одлуке о преносу овлашћења предсједавајућем и замјеницима предсједавајућег Савјета министара Босне и Херцеговине за интервентно коришћење буџетске резерве ("Службени гласник БиХ", број 57/12), замјеник предсједавајућег Савјета министара Босне и Херцеговине донио је

ОДЛУКУ О ИНТЕРВЕНТНОМ КОРИШЋЕЊУ СРЕДСТАВА ТЕКУЋЕ БУЏЕТСКЕ РЕЗЕРВЕ

Члан 1.

(Предмет Одлуке)

Одобравају се средства за интервентно коришћење текуће буџетске резерве Буџета институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2012. годину, у износу од 3.000,00 КМ Јелени Трикић из Приједора, у сврху једнократне помоћи за лијечење.

Члан 2.

(Надлежност за реализацију)

За реализацију ове Одлуке задужено је Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине у складу са Законом о финансирању институција Босне и Херцеговине, а уплату ће извршити на жиро рачун Јеленине маме Милкице Трикић са назнаком: за лијечење Јелене Трикић.

Члан 3.

(Ступање на снагу)

Ова одлука ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

Број 01-02-1-8496-1/12
23. октобра 2012. године
Сарајево

Замјеник предсједавајућег
Савјета министара БиХ
Др **Никола Шпирић**, с. р.

Na osnovu člana 17. Zakona o finansiranju institucija Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 61/04, 49/09 i 42/12), člana 13. stav (2) Zakona o Budžetu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2012. godinu ("Službeni glasnik BiH", broj 42/12) i Odluke o prijenosu ovlaštenja predsjedavajućem i zamjenicima predsjedavajućeg Vijeća ministara Bosne i Hercegovine za interventno korištenje budžetske rezerve ("Službeni glasnik BiH", broj 57/12), zamjenik predsjedavajućeg Vijeća ministara Bosne i Hercegovine donio je

ODLUKU O INTERVENTNOM KORIŠTENJU SREDSTAVA TEKUĆE BUDŽETSKE REZERVE

Član 1.

(Predmet Odluke)

Odobravaju se sredstva za interventno korištenje tekuće budžetske rezerve Budžeta institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2012. godinu, u iznosu od 3.000,00 KM Jeleni Trikić iz Prijedora, u svrhu jednokratne pomoći za liječenje.

Član 2.

(Nadležnost za realizaciju)

Za realizaciju ove Odluke zaduženo je Ministarstvo finansija i trezora Bosne i Hercegovine u skladu sa Zakonom o finansiranju institucija Bosne i Hercegovine, a uplatu će izvršiti na žiro račun Jelenine mame Milkice Trikić sa naznakom: za liječenje Jelene Trikić.

Član 3.

(Stupanje na snagu)

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

Broj 01-02-1-8496-1-12
23. oktobra 2012. godine
Sarajevo

Zamjenik predsjedavajućeg
Vijeća ministara BiH
Dr. **Nikola Špirić**, s. r.

Temeljem članka 17. Zakona o financiranju institucija Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 61/04, 49/09 i 42/12), članka 13. stavka (2) Zakona o Proračunu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine za 2012. godinu ("Službeni glasnik BiH", broj 42/12) i Odluke o prijenosu ovlasti predsjedatelju i zamjenicima predsjedatelja Vijeća ministara Bosne i Hercegovine za interventno korištenje proračunske pričuve ("Službeni glasnik BiH", broj 57/12), zamjenik predsjedatelja Vijeća ministara Bosne i Hercegovine donio je

**ODLUKU
O INTERVENTNOM KORIŠTENJU SREDSTAVA
TEKUĆE PRORAČUNSKE PRIČUVE**

Članak 1.

(Predmet Odluke)

Odobravaju se sredstva za intervencno korištenje tekuće proračunske pričuve Proračuna institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine za 2012. godinu, u iznosu od 3.000,00 KM Jeleni Trikić iz Prijedora, u svrhu jednokratne pomoći za liječenje.

Članak 2.

(Mjerodavnost za realizaciju)

Za realizaciju ove Odluke zaduženo je Ministarstvo financija i trezora Bosne i Hercegovine sukladno Zakonu o financiranju institucija Bosne i Hercegovine, a uplatu će izvršiti na žiro račun Jelenine mame Milkice Trikić sa naznakom: za liječenje Jelene Trikić.

Članak 3.

(Stupanje na snagu)

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

Broj 01-02-1-8496-1/12
23. listopada 2012. godine
Sarajevo

Zamjenik predsjedatelja
Vijeća ministara BiH
Dr. **Nikola Špirić**, v. r.

1013

На основу члана 27. став 11, члана 45. став 4, члана 51. став 61. Закона о ветеринарству у Босни и Херцеговини ("Службени гласник БиХ", број 34/02) и члана 17. Закона о Савјету министара Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 и 24/08), а у вези са чланом 22. тачка ц) Правилника којим се утврђују мјере за спречавање, контролу и искорјењивање трансмисивних спонгиформних енцефалопатија ("Службени гласник БиХ", број 25/11), Савјет министара Босне и Херцеговине, на приједлог Канцеларије за ветеринарство Босне и Херцеговине, на 18. сједници одржаној 30. августа 2012. године, донио је

**ПРАВИЛНИК
КОЈИМ СЕ ПРЕДВИЂАЈУ УСЛОВИ И ТЕХНИКЕ
ГЕНОТИПИЗИРАЊА PrP ГЕНА ПОПУЛАЦИЈА
ОВАЦА У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ**

Члан 1.
(Предмет)

Овим Правилником се прописују смјернице за истраживања одређених генотипова бјеланчевина приона оваца у сврху спровођења Правилника којим се утврђују мјере за спречавање, контролу и искорјењивање трансмисивних спонгиформних енцефалопатија ("Службени гласник БиХ", број 25/11).

Члан 2.
(Дефиниције)

За потребе овог Правилника примјењују се дефиниције изложене у Додатку I, који је саставни дио овог Правилника.

Члан 3.
(Надлежни органи)

Надлежни органи одговорни за имплементацију овог Правилника су:

- а) Министарство спољне трговине и економских односа Босне и Херцеговине - Канцеларија за ветеринарство Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Канцеларија);
- б) Надлежни органи ентитета: Федерално министарство пољопривреде, водопривреде и шумарства, Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске и Одјељење за пољопривреду Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине (у даљем тексту: надлежни органи ентитета и Брчко Дистрикта БиХ), као и надлежни органи на нивоу кантона;
- ц) Надлежни инспекцијски органи ентитета – Федерална управа за инспекцијске послове, Републичка управа за инспекцијске послове Републике Српске, Инспекторат Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине, Кантоналне управе за инспекцијске послове, инспекције у оквиру локалних органа управе;
- д) Ветеринарски факултет Сарајево, Ветеринарски Институт "Др Васо Бутозан";
- е) Пољопривредно-прехранбени Факултет Сарајево, Институт за Зоотехнику.

Члан 4.
(Истраживање генотипова бјеланчевина приона пасмина оваца)

- (1) До 01. јануара 2019. године држава Босна и Херцеговина треба да доврши генотипизацију PrP гена у популацијама оваца у Босни и Херцеговини.

- (2) Истраживање се спроводи кориштењем параметара изложених у Додатку II, који је саставни дио овог Правилника.

Члан 5.

(Ступање на снагу)

Овај Правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику БиХ".

СМ број 164/12
30. августа 2012. године
Сарајево

Предсједавајући
Савјета министара БиХ
Вјеслав Беванда, с. р.

ДОДАТАК I

Дефиниције

1. Алели се одређују референцом на аминокиселине кодиране кодонима 136, 154 и 171 гена бјеланчевине приона.
Сваки алел обиљежен је трословним кодом како је изложено у сљедећој табlici:

Алел	Аминокиселина кодирана на положају 136	Аминокиселина кодирана на положају 154	Аминокиселина кодирана на положају 171
ARR	Аланин	Аргинин	Аргинин
AHQ	Аланин	Хистидин	Глутамин
ARH	Аланин	Аргинин	Хистидин
ARQ	Аланин	Аргинин	Глутамин
VRQ	Валин	Аргинин	Глутамин

2. Генотип се дефинише комбинацијом два алела.
3. Стадо високог генског квалитета дефинише се као:
 - а) стадо чистокрвне овце за расплод, или
 - (i) чистокрвна узгојно ваљана овца: свака овца чији су родитељи и њихови родитељи уписани или регистровани у матичној књизи истог поријекла и која је и сама уписана или регистрована и удовољава условима за упис у исту;
 - (ii) матична књига: свака књига, регистар, датотека или средство са подацима:
 - коју води организација узгајивача или удружење службено овлашћено од стране надлежног органа из члана 3. тач. а) или б) овог Правилника у којој је организација узгајивача или удружење основано, или службени завод или узгојно-селекцијска служба на нивоу кантона/регије, ентитета или државе, и
 - у коју се чистокрвне узгојно ваљане овце за узгој датог поријекла уписују или региструју уз навођење њихових предака;
 - б) било које друго стадо оваца које Канцеларија у сарадњи са надлежним органима ентитета и Брчко Дистрикта БиХ признаје као стадо високог значења у маркетингу или производњи оваца за расплод и које надлежни орган из члана 3. тач. а) и б) и ц) овог Правилника жели да укључи у истраживање, исте пасмине, држане на једном газдинству и/или под одговорношћу истог држаоца. Дефиниција укључује оковне који се користе за умјетно осјемињавање, али не укључује оковне који се држе искључиво ради парења са комерцијалним овцама.

ДОДАТАК II**Параметри за истраживање генотипова бјеланчевине
приона оваца из стада високог генског квалитета**

1. Узорковање се спроводи на овцама из стада високог генског квалитета, како је одређено у Додатку I овог Правилника.
2. Из сваке пасмине сакупља се барем 50 узорака.
3. Узорци се бирају тако да буду репрезентативни за читаву пасмину у држави.
4. Уколико режим узорковања описан у тач. 2. и 3. овог Додатка не открије никакве животиње унутар пасмине које носе алел ARR, пасмина се подвргава појачаном узорковању.

Na osnovu člana 27. stav 11., člana 45. stav 4., člana 51. stav 61. Zakona o veterinarstvu u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", broj 34/02) i člana 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), a vezano za član 22. tačka c) Pravilnika kojim se utvrđuju mjere za sprječavanje, kontrolu i iskorjenjivanje transmisivnih spongiformnih encefalopatija ("Službeni glasnik BiH", broj 25/11), Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na prijedlog Ureda za veterinarstvo Bosne i Hercegovine, na 18. sjednici održanoj 30. augusta 2012. godine, donijelo je

PRAVILNIK**KOJIM SE PREDVIĐAJU USLOVI I TEHNIKE
GENOTIPIZIRANJA PrP GENA POPULACIJA OVACA
U BOSNI I HERCEGOVINI****Član 1.****(Predmet)**

Ovim Pravilnikom se propisuju smjernice za istraživanja određenih genotipova bjelančevina priona ovaca u svrhu provođenja Pravilnika kojim se utvrđuju mjere za sprječavanje, kontrolu i iskorjenjivanje transmisivnih spongiformnih encefalopatija ("Službeni glasnik BiH", broj 25/11).

Član 2.**(Definicije)**

Za potrebe ovog Pravilnika primjenjuju se definicije izložene u Dodatku I., koji je sastavni dio ovog Pravilnika.

Član 3.**(Nadležni organi)**

Nadležni organi odgovorni za implementaciju ovog Pravilnika su:

- a) Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine - Ured za veterinarstvo Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ured);
- b) Nadležni organi entiteta: Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Republike Srpske i Odjel za poljoprivredu Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: nadležni organi entiteta i Brčko Distrikta BiH), kao i nadležni organi na nivou kantona;
- c) Nadležni inspeksijski organi entiteta - Federalna uprava za inspeksijske poslove, Republička uprava za inspeksijske poslove Republike Srpske, Inspektorat Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, Kantonalne uprave za inspeksijske poslove, inspekcije u okviru lokalnih organa uprave;
- d) Veterinarski fakultet Sarajevo, Veterinarski Institut "Dr Vaso Butozan";

- e) Poljoprivredno-prehrambeni Fakultet Sarajevo, Institut za Zootehniku.

Član 4.

- (Istraživanje genotipova bjelančevina priona pasmina ovaca)
- (1) Do 01. januara 2019. godine država Bosna i Hercegovina treba dovršiti genotipizaciju PrP gena u populacijama ovaca u Bosni i Hercegovini.
 - (2) Istraživanje se provodi korištenjem parametara izloženih u Dodatku II., koji je sastavni dio ovog Pravilnika.

Član 5.**(Stupanje na snagu)**

Ovaj Pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 164/12
30. augusta 2012. godine
Sarajevo

Predsjedavajući
Vijeća ministara BiH
Vjekoslav Bevanda, s. r.

DOĐATAK I.**Definicije**

1. Aleli se određuju referencom na aminokiseline kodirane kodonima 136, 154 i 171 gena bjelančevine priona. Svaki alel obilježen je troslovnim kodom kako je izloženo u sljedećoj tablici:

Alel	Aminokiselina kodirana na položaju 136	Aminokiselina kodirana na položaju 154	Aminokiselina kodirana na položaju 171
ARR	Alanin	Arginin	Arginin
AHQ	Alanin	Histidin	Glutamin
ARH	Alanin	Arginin	Histidin
ARQ	Alanin	Arginin	Glutamin
VRQ	Valin	Arginin	Glutamin

2. Genotip se definira kombinacijom dva alela.
3. Stado visokog genskog kvaliteta definira se kao:
 - a) stado čistokrvne ovce za rasplod, ili
 - (i) čistokrvna uzgojno valjana ovca: svaka ovca čiji su roditelji i njihovi roditelji upisani ili registrirani u matičnoj knjizi istog porijekla i koja je i sama upisana ili registrirana i udovoljava uslovima za upis u istu;
 - (ii) matična knjiga: svaka knjiga, registar, datoteka ili sredstvo sa podacima:
 - koju vodi organizacija uzgajivača ili udruženje službeno ovlašteno od strane nadležnog organa iz člana 3. tač. a) ili b) ovog Pravilnika u kojoj je organizacija uzgajivača ili udruženje osnovano, ili službeni zavod ili uzgojno-seleksijska služba na nivou kantona/regije, entiteta ili države, i
 - u koju se čistokrvne uzgojno valjane ovce za uzgoj datog porijekla upisuju ili registriraju uz navođenje njihovih predaka;
 - b) bilo koje drugo stado ovaca koje Ured u saradnji s nadležnim organima entiteta i Brčko Distrikta BiH priznaje kao stado visokog značenja u marketingu ili proizvodnji ovaca za rasplod i koje nadležni organ iz člana 3. tač. a) i b) i c) ovog Pravilnika želi uključiti u istraživanje, iste pasmine, držane na jednom gazdinstvu i/ili pod odgovornošću istog držatelja. Definicija uključuje ovnovne koji se koriste za umjetno osjemenjivanje, ali ne uključuje ovnovne koji

se drže isključivo radi parenja s komercijalnim ovacima.

DODATAK II.

Parametri za istraživanje genotipova bjelančevine priona ovaca iz stada visokog genskog kvaliteta

1. Uzorkovanje se provodi na ovacima iz stada visokog genskog kvaliteta, kako je određeno u Dodatku I. ovog Pravilnika.
2. Iz svake pasmine sakuplja se barem 50 uzoraka.
3. Uzorci se biraju tako da budu reprezentativni za čitavu pasminu u državi.
4. Ukoliko režim uzorkovanja opisan u tač. 2. i 3. ovog Dodatka ne otkrije nikakve životinje unutar pasmine koje nose alel ARR, pasmina se podvrgava pojačanom uzorkovanju.

Na temelju članka 27. stavak 11., članka 45. stavak 4., članka 51. stavak 61. Zakona o veterinarstvu u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", broj 34/02) i članka 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), a u svezi s člankom 22. točka c) Pravilnika kojim se utvrđuju mjere za sprečavanje, kontrolu i iskorjenjivanje transmisivnih spongiiformnih encefalopatija ("Službeni glasnik BiH", broj 25/11), Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na prijedlog Ureda za veterinarstvo Bosne i Hercegovine, na 18. sjednici održanoj 30. kolovoza 2012. godine, donijelo je

PRAVILNIK

KOJIM SE PREDVIĐAJU UVJETI I TEHNIKE GENOTIPIZIRANJA PrP GENA POPULACIJA OVACA U BOSNI I HERCEGOVINI

Članak 1.

(Predmet)

Ovim se Pravilnikom propisuju smjernice za istraživanja određenih genotipova bjelančevina priona ovaca u svrhu provedbe Pravilnika kojim se utvrđuju mjere za sprečavanje, kontrolu i iskorjenjivanje transmisivnih spongiiformnih encefalopatija ("Službeni glasnik BiH", broj 25/11).

Članak 2.

(Definicije)

Za potrebe ovog Pravilnika primjenjuju se definicije izložene u Dodatku I., koji je sastavni dio ovog Pravilnika.

Članak 3.

(Mjerodavna tijela)

Mjerodavna tijela odgovorna za implementaciju ovog Pravilnika su:

- a) Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine - Ured za veterinarstvo Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ured);
- b) Mjerodavna tijela entiteta: Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Republike Srpske i Odjel za poljoprivredu Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: mjerodavna tijela entiteta i Brčko Distrikta BiH), kao i mjerodavna tijela na razini kantona;
- c) Mjerodavna inspeksijska tijela entiteta - Federalna uprava za inspeksijske poslove, Republička uprava za inspeksijske poslove Republike Srpske, Inspektorat Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, Kantonalne uprave za inspeksijske poslove, inspekcije u okviru lokalnih tijela uprave;

- d) Veterinarski fakultet Sarajevo, Veterinarski Institut "Dr Vaso Butozan";
- e) Poljoprivredno-prehrambeni Fakultet Sarajevo, Institut za Zootehniku.

Članak 4.

(Istraživanje genotipova bjelančevina priona pasmina ovaca)

- (1) Do 01. siječnja 2019. godine država Bosna i Hercegovina treba dovršiti genotipizaciju PrP gena u populacijama ovaca u Bosni i Hercegovini.
- (2) Istraživanje se provodi korištenjem parametara izloženih u Dodatku II., koji je sastavni dio ovoga Pravilnika.

Članak 5.

(Stupanje na snagu)

Ovaj Pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objave u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 164/ 12
30. kolovoza 2012. godine
Sarajevo

Predsjedatelj
Vijeća ministara BiH
Vjekoslav Bevanda, v. r.

DODATAK I.

Definicije

1. Aleli se određuju referencom na aminokiseline kodirane kodonima 136, 154 i 171 gena bjelančevine priona. Svaki alel obilježen je troslovnim kodom kako je izloženo u slijedećoj tablici:

Alel	Aminokiselina kodirana na položaju 136	Aminokiselina kodirana na položaju 154	Aminokiselina kodirana na položaju 171
ARR	Alanin	Arginin	Arginin
AHQ	Alanin	Histidin	Glutamin
ARH	Alanin	Arginin	Histidin
ARQ	Alanin	Arginin	Glutamin
VRQ	Valin	Arginin	Glutamin

2. Genotip se definira kombinacijom dva alela.
3. Stado visokegenske kakvoće definira se kao:
 - a) stado čistokrvne ovce za rasplod, ili
 - (i) čistokrvna uzgojno valjana ovca: svaka ovca čiji su roditelji i njihovi roditelji upisani ili registrirani u matičnoj knjizi istog podrijetla i koja je i sama upisana ili registrirana i udovoljava uvjetima za upis u istu;
 - (ii) matična knjiga: svaka knjiga, upisnik, datoteka ili sredstvo s podacima:
 - koju vodi organizacija uzgajivača ili udruga službeno ovlaštena od strane mjerodavnog tijela iz članka 3. toč. a) ili b) ovoga Pravilnika u kojoj je organizacija uzgajivača ili udruga utemeljena, ili službeni zavod ili uzgojno-seleksijska služba na razini kantona/regije, entiteta ili države, i
 - u koju se čistokrvne uzgojno valjane ovce za uzgoj datog podrijetla upisuju ili registriraju uz navođenje njihovih predaka;
 - b) bilo koje drugo stado ovaca koje Ured u suradnji s mjerodavnim tijelima entiteta i Brčko Distrikta BiH priznaje kao stado visokog značenja u marketingu ili proizvodnji ovaca za rasplod i koje mjerodavno tijelo iz članka 3. toč. a) i b) i c) ovoga Pravilnika želi uključiti u istraživanje, iste pasmine, držane na jednom gospodarstvu i/ili pod odgovornošću istog držatelja. Definicija uključuje ovnove koji se koriste

za umjetno osjemenjavanje, no ne uključuje ovnove koji se drže isključivo radi parenja s komercijalnim ovcama.

DODATAK II.

Parametri za istraživanje genotipova bjelančevine prionovaca iz stada visoke genske kakvoće

1. Uzorkovanje se provodi na ovcama iz stada visoke genske kakvoće, kako je određeno u Dodatku I. ovoga Pravilnika.
2. Iz svake se pasmine sakuplja barem 50 uzoraka.
3. Uzorci se biraju tako da budu reprezentativni za čitavu pasminu u državi.
4. Ukoliko režim uzorkovanja opisan u toč. 2. i 3. ovoga Dodatka ne otkrije nikakve životinje unutar pasmine koje nose alel ARR, pasmina se podvrgava pojačanom uzorkovanju.

1014

На основу члана 54. ст. (4) и (5) Закона о платама и накнадама у институцијама Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 50/08, 35/09, 75/09, 32/12, 42/12 и 150/12), члана 17. Закона о Савјету министара Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 и 24/08), члана 3. став (1) Одлуке о формирању Комисије за плате и накнаде у институцијама Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 21/09 и 95/11) и члана 3. став (1) Одлуке о именовању чланова Комисије за плате и накнаде у институцијама Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 66/09, 72/10 и 95/11), Савјет министара Босне и Херцеговине, на 22. сједници одржаној 10. октобра 2012. године, донио је

МЕТОДОЛОГИЈУ

**О ИЗМЈЕНАМА И ДОПУНАМА МЕТОДОЛОГИЈЕ ЗА
РАЗВРСТАВАЊЕ РАДНИХ МЈЕСТА СРЕДЊЕ
СТРУЧНЕ СПРЕМЕ У ПЛАТНЕ РАЗРЕДЕ
УТВРЂЕНЕ ЗАКОНОМ О ПЛАТАМА И
НАКНАДАМА У ИНСТИТУЦИЈАМА БОСНЕ И
ХЕРЦЕГОВИНЕ**

Члан 1.

У Методологији за разврставање радних мјеста средње стручне спреме у платне разреде утврђене Законом о платама и накнадама у институцијама Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 31/10 и 40/10) у члану 3. у ставу (4) ријечи: "усмена и писана" бришу се.

У ставу (5) у тачки а) алинеја 3) брише се.

Досадашње алинеје 4), 5), 6), 7), 8), 9) и 10) постају алинеје 3), 4), 5), 6), 7), 8) и 9).

У ставу (5) у тачки б) алинеја 2) ријеч "кадровски" брише се.

У ставу (5) у тачки б) алинеја 9) мијења се и гласи:

"9) радио везе, оператора везисте у безбједносним агенцијама."

У ставу (5) у тачки б) иза алинеје 14) додаје се нова алинеја 15) која гласи:

"15) судског и заводског полицајца."

У ставу (5) у тачки ц) алинеја 1) мијења се и гласи:

"1) техничког секретара у кабинету: члана Председништва Босне и Херцеговине, председавајућег и замјеника председавајућег Домова Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине, секретара домова и Заједничке службе Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине, председавајућег Савјета министара, министра и замјеника министра, руководиоца и замјеника руководиоца других институција Босне и Херцеговине."

У ставу (5) у тачки ц) алинеја 5) мијења се и гласи:

"5) ликвидатуре, фактурисања, писарнице и документације у оквиру Генералног секретаријата Савјета министара Босне и Херцеговине и кадровски."

У ставу (5) у тачки ц) алинеја 7) ријечи: "и послови везани за информатичке базе података" бришу се.

У ставу (5) у тачки ц) иза алинеје 12) додаје се нова алинеја 13) која гласи:

"13) криптозаштите, телеграфисте (шифрера), оператора (шифрера) у безбједносним агенцијама."

Досадашње алинеје 13), 14), 15), 16), 17), 18), 19), 20), 21), 22), 23) и 24) постају алинеје 14), 15), 16), 17), 18), 19), 20), 21), 22), 23), 24) и 25).

У ставу (6) у тачки а) алинеја б) мијења се и гласи:

"6) ликвидатуре, писарнице и документације у оквиру Генералног секретаријата Савјета министара Босне и Херцеговине и кадровски послови."

У ставу (6) у тачки а) алинеја 12) мијења се и гласи:

"12) техничког секретара наведени у члану 3. у ставу (5) у тачки ц) алинеја 1)."

У ставу (6) у тачки а) алинеја 13) ријечи: "и послови везани за информатичке базе података" бришу се.

У ставу (6) у тачки а) иза алинеје 24) додаје се нова алинеја 25) која гласи:

"25) криптозаштите, телеграфисте (шифрера), оператера (шифрера) у безбједносним агенцијама."

Члан 2.

У члану 4. у ставу (1) у табели ознака k2 у колони Индикатори за мјерење, ријечи: "6 мјесеци, од 7 мјесеци закључно с двије године, више од двије године" замјењују се ријечима: "најмање 6 мјесеци".

У ставу (1) у табели ознака к2 у колони Број бодова (ББки), бр. "1,2, 3" замјењују се бројем "1".

У ставу (1) у табели ознака к4 у колони Индикатори за мјерење, ријечи: "уследила комуникација са странкама, писане комуникације са странкама" замјењују се ријечима: "екстерна комуникација".

У ставу (1) у табели ознака к4 у колони Број бодова (ББки), број "2" брише се.

Члан 3.

У члану 6.у ставу (5) иза ријечи "године" додају се ријечи: "осим активности које према природи посла имају трајни карактер".

Члан 4.

Ова методологија ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у "Службеном гласнику БиХ".

СМ број 166/12
10. октобра 2012. године
Сарајево

Предсједавајући
Савјета министара БиХ
Вјекослав Беванда, с. р.

Na osnovu člana 54. st. (4) i (5) Zakona o plaćama i naknadama u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 50/08, 35/09, 75/09, 32/12, 42/12 i 50/12), člana 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), člana 3. stav (1) Odluke o formiranju Komisije za plaće i naknade u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 21/09 i 95/11) i člana 3. stav (1) Odluke o imenovanju članova Komisije za plaće i naknade u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 66/09, 72/10 i 95/11), Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na 22. sjednici održanoj 10. oktobra 2012. godine, donijelo je

METODOLOGIJU**O IZMJENAMA I DOPUNAMA METODOLOGIJE ZA RAZVRSTAVANJE RADNIH MJESTA SREDNJE STRUČNE SPREME U PLATNE RAZREDE UTVRĐENE ZAKONOM O PLAĆAMA I NAKNADAMA U INSTITUCIJAMA BOSNE I HERCEGOVINE****Član 1.**

U Metodologiji za razvrstavanje radnih mjesta srednje stručne spreme u platne razrede utvrđene Zakonom o plaćama i naknadama u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 31/10 i 40/10) u članu 3. u stavu (4) riječi: "usmena i pisana" brišu se.

U stavu (5) u tački a) alineja 3) briše se.

Dosadašnje alineje 4), 5), 6), 7), 8), 9) i 10) postaju alineje 3), 4), 5), 6), 7), 8) i 9).

U stavu (5) u tački b) alineja 2) riječ "kadrovski" briše se.

U stavu (5) u tački b) alineja 9) mijenja se i glasi:

"9) radio veze, operatera veziste u sigurnosnim agencijama."

U stavu (5) u tački b) iza alineje 14) dodaje se nova alineja 15) koja glasi:

"15) sudskog i zavodskog policajca."

U stavu (5) u tački c) alineja 1) mijenja se i glasi:

"1) tehničkog sekretara u kabinetu: člana Predsjedništva Bosne i Hercegovine, predsjedavajućeg i zamjenika predsjedavajućeg Doma Parlamenta skupštine Bosne i Hercegovine, sekretara domova i Zajedničke službe Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, predsjedavajućeg Vijeća ministara, ministra i zamjenika ministra, rukovodioca i zamjenika rukovodioca drugih institucija Bosne i Hercegovine."

U stavu (5) u tački c) alineja 5) mijenja se i glasi:

"5) likvidature, fakturisanja, pisarnice i dokumentacije u okviru Generalnog sekretarijata Vijeća ministara Bosne i Hercegovine i kadrovski"

U stavu (5) u tački c) alineja 7) riječi: "i poslovi vezani za informatičke baze podataka" brišu se.

U stavu (5) u tački c) iza alineje 12) dodaje se nova alineja 13) koja glasi:

"13) kriptozastite, telegrafiste (šifra), operatera (šifra) u sigurnosnim agencijama"

Dosadašnje alineje 13), 14), 15), 16), 17), 18), 19), 20), 21), 22), 23) i 24) postaju alineje 14), 15), 16), 17), 18), 19), 20), 21), 22), 23), 24) i 25).

U stavu (6) u tački a) alineja 6) mijenja se i glasi:

"6) likvidature, pisarnice i dokumentacije u okviru Generalnog sekretarijata Vijeća ministara Bosne i Hercegovine i kadrovski poslovi"

U stavu (6) u tački a) alineja 12) mijenja se i glasi:

"12) tehničkog sekretara navedeni u članu 3. u stavu (5) u tački c) alineja 1)"

U stavu (6) u tački a) alineja 13) riječi: "i poslovi vezani za informatičke baze podataka" brišu se.

U stavu (6) u tački a) iza alineje 24) dodaje se nova alineja 25) koja glasi:

"25) kriptozastite, telegrafiste (šifra), operatera (šifra) u sigurnosnim agencijama."

Član 2.

U članu 4. u stavu (1) u tabeli oznaka k2 u koloni Indikatori za mjerenje, riječi: "6 mjeseci, od 7 mjeseci zaključno s dvije godine, više od dvije godine" zamjenjuju se riječima: "najmanje 6 mjeseci".

U stavu (1) u tabeli oznaka k2 u koloni Broj bodova (BBki), br. "1, 2, 3" zamjenjuju se brojem "1".

U stavu (1) u tabeli oznaka k4 u koloni Indikatori za mjerenje, riječi: "usmene komunikacije sa strankama, pisane

komunikacije sa strankama" zamjenjuju se riječima: "eksterna komunikacija".

U stavu (1) u tabeli oznaka k4 u koloni Broj bodova (BBki), broj "2" briše se.

Član 3.

U članu 6. u stavu (5) iza riječi "godine" dodaju se riječi: "osim aktivnosti koje prema prirodi posla imaju trajni karakter".

Član 4.

Ova metodologija stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 166/12
10. oktobra 2012. godine
Sarajevo

Predsjedavajući
Vijeća ministara BiH
Vjekoslav Bevanda, s. r.

Na temelju članka 54. st. (4) i (5) Zakona o plaćama i naknadama u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 50/08, 35/09, 75/09, 32/12, 42/12 i 50/12), članka 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), članka 3. stavak (1) Odluke o formiranju Povjerenstva za plaće i naknade u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 21/09 i 95/11) i članka 3. stavak (1) Odluke o imenovanju članova Povjerenstva za plaće i naknade u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 66/09, 72/10 i 95/11), Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na 22. sjednici održanoj 10. listopada 2012. godine, donijelo je

METODOLOGIJU**O IZMJENAMA I DOPUNAMA METODOLOGIJE ZA RAZVRSTAVANJE RADNIH MJESTA SREDNJE STRUČNE SPREME U PLATNE RAZREDE UTVRĐENE ZAKONOM O PLAĆAMA I NAKNADAMA U INSTITUCIJAMA BOSNE I HERCEGOVINE****Članak 1.**

U Metodologiji za razvrstavanje radnih mjesta srednje stručne spreme u platne razrede utvrđene Zakonom o plaćama i naknadama u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 31/10 i 40/10) u članku 3. u stavku (4) riječi: "usmena i pisana" brišu se.

U stavku (5) u tački a) alineja 3) briše se.

Dosadašnje alineje 4), 5), 6), 7), 8), 9) i 10) postaju alineje 3), 4), 5), 6), 7), 8) i 9).

U stavku (5) u tački b) alineja 2) riječ "kadrovski" briše se.

U stavku (5) u tački b) alineja 9) mijenja se i glasi:

"9) radio veze, operatera veziste u sigurnosnim agencijama."

U stavku (5) u tački b) iza alineje 14) dodaje se nova alineja 15) koja glasi:

"15) sudbenog i zavodskog policajca."

U stavku (5) u tački c) alineja 1) mijenja se i glasi:

"1) tehničkog tajnika u kabinetu: člana Predsjedništva Bosne i Hercegovine, predsjedatelja i zamjenika predsjedatelja Doma Parlamenta skupštine Bosne i Hercegovine, tajnika domova i Zajedničke službe Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, predsjedatelja Vijeća ministara, ministra i zamjenika ministra, rukovoditelja i zamjenika rukovoditelja drugih institucija Bosne i Hercegovine."

U stavku (5) u tački c) alineja 5) mijenja se i glasi:

"5) likvidature, fakturiranja, pisarnice i dokumentacije u okviru Generalnog tajništva Vijeća ministara Bosne i Hercegovine i kadrovski"

Ovaj Sporazum stupa na snagu danom potpisivanja.

Члан 4.

Nakon usvajanja Sporazuma od strane Vijeća ministara Bosne i Hercegovine, Vlade Federacije Bosne i Hercegovine i Vlade Republike Srpske, isti će se objaviti u "Službenom glasniku BiH".

Број 03/05-36-477-1/2012
26. септембра 2012. године
Сарајево

За Владу Федерације
Босне и Херцеговине
Премијер, с. р.

Број 04/1-012-2-3006-1/11
17. октобра 2012. године
Банја Лука

За Владу
Републике Српске
Предсједник, с. р.

Број 01-02-1-2709/12
22. октобра 2012. године
Сарајево

За Вјеће министара
Босне и Херцеговине
Предсједavajuћи, с. р.

**SPORAZUM O IZMJENAMA
SPORAZUMA IZMEĐU BOSNE I HERCEGOVINE,
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE I REPUBLIKE
SRPSKE O PRENOSU NADLEŽNOSTI I NASTAVKU
FINANCIRANJA I RADA POVJERENSTVA ZA
IMOVINSKE ZAHTEJEVE RASELJENIH OSOBA I
IZBJEGLICA SUKLADNO SA ČLANKOM XVI
ANEKSA VII OPĆEG OKVIRNOG SPORAZUMA ZA
MIR U BOSNI I HERCEGOVINI**

Чланак 1.

U članku 3. stavak 1. Sporazuma između Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske o prenosu nadležnosti i nastavku financiranja i rada Povjerenstva za imovinske zahtjeve raseljenih osoba i izbjeglica sukladno sa člankom XVI Aneksa VII Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", broj 32/05, 14/06, 4/07 i 47/08) (u daljem tekstu: Sporazum) riječi "31.12.2008. godine" zamjenjuju se riječima **"do završetka posla, a najduže godinu dana od imenovanja"**.

Чланак 2.

U članku 3. stavak 6. Sporazuma riječi: "Nakon 31. decembra 2003. godine, Povjerenstvo će se sastojati od sedam članova. Vijeće ministara Bosne i Hercegovine će predložiti tri člana, a Vlada Republike Srpske i Vlada Federacije BiH će predložiti po dva člana", zamjenjuju se riječima: **"Povjerenstvo će se sastojati od 3 člana. Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, Vlada Federacije Bosne i Hercegovine i Vlada Republike Srpske predložiće po jednog člana Povjerenstva"**.

Чланак 3.

Ovaj Sporazum stupa na snagu danom potpisivanja.

Чланак 4.

Nakon usvajanja Sporazuma od strane Vijeća ministara Bosne i Hercegovine, Vlade Federacije Bosne i Hercegovine i

Vlade Republike Srpske, isti će se objaviti u "Službenom glasniku BiH".

Број 03/05-36-477-1/2012
26. ружна 2012. године
Сарајево

За Владу Федерације
Босне и Херцеговине
Премијер, в. р.

Број 04/1-012-2-3006-1/11
17. листопада 2012. године
Банја Лука

За Владу
Републике Српске
Предсједник, в. р.

Број 01-02-1-2709/12
22. листопада 2012. године
Сарајево

За Вјеће министара
Босне и Херцеговине
Предсједavajuћи, в. р.

**МИНИСТАРСТВО КОМУНИКАЦИЈА И
ТРАНСПОРТА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

1016

На основу члана 40., а у вези са чланом 23. став (6) Закона о радном времену, обавезним одморима мобилних радника и уређајима за биљежење у друмском превозу ("Службени гласник БиХ", број 48/10), министар комуникација и транспорта Босне и Херцеговине доноси

**ПРАВИЛНИК
О ИЗМЈЕНИ И ДОПУНАМА ПРАВИЛНИКА О
ПОСТУПКУ ИЗДАВАЊА МЕМОРИЈСКИХ КАРТИЦА
ЗА ДИГИТАЛНИ ТАХОГРАФ**

Члан 1.

У Правилнику о поступку издавања меморијских картица за дигитални тахограф ("Службени гласник БиХ", број 42/11) у члану 4. став (4) Прилог 2. замјењује се новим Прилогом 2. и чини саставни дио овог Правилника.

Иза става (6) додаје се нови став (7) који гласи:

"(7) Подносиоцу захтјева из става (4) овог члана може се издати више картица превозника, али не више од броја пословних јединица превозника уписаних у судски регистар."

Члан 2.

У члану 9. став (1) интерпункцијски знак тачка на крају текста се брише и додају се ријечи "или опуномоћенику који је приликом преузимања картице дужан приложити пуномоћ о преузимању картице у име корисника, овјерену код општинског органа или нотара".

Члан 3.

Овај Правилник ступа на снагу првог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику БиХ".

Број 01-02-2-5419/12
16. октобра 2012. године
Сарајево

Министар
Дамир Хаџић, с. р.

Прилог 2.

_____ (надлежни орган)

_____ (місце і датум)

ПОДАЦИ О ПРЕВОЗНИКУ

Назив превозника, односно име правног или физичког лица које располаже возилом:

ИД:

Одговорно лице или лице овлашћено

од стране одговорног лица:

JMB:

Адреса сједишта:

Општина:

Тел:

Mo6:

Fax:

E- Mail:

На основу члана 23. Закона о радном времену, обавезним одморима мобилних радника и уређајима за евидентирање у друмском превозу ("Службени гласник БиХ", број 48/10) подносим:

3AXTJB

3a:

- ☐ издавање картице превозника - први пут
☐ продужење важења картице превозника
☐ промјену података на картици превозника
☐ реиздавање ☐ изгубљене ☐ оштећене ☐ неисправне картице превозника

Уз Захтјев прилажем:

- Рјешење о упису превозника у судски регистар или Рјешење о упису у обртни регистар;
- ИД број;
- Такса за захтјев;
- Доказ о уплати трошкова за издавање картице.

Ако се ради о реиздавању изгубљене картице превозника, поред горе наведеног, прилажем копију огласа о поништавању важења раније издате картице превозника, објављеног у Службеном гласнику БиХ. Ако је ранија картица оштећена или неисправна, потребно је исту приложити уз Захтјев.

Изјављујем да су подаци истинити, тачни и потпуни.

Изјављујем да изричито допуштам надлежном органу коришћење података наведених у члану 26. Закона о радном времену, обавезним одморима мобилних радника и упућујам за билежење у друштом превозу и то органима и појединачима који су законом овлашћени за њихово добијање у Босни и Херцеговини или иностранству, prije svega органима за издавање картица у везу којој доживи у оквиру споразума AETR.

Надлежном органу допуштам да по службеној дужности провери истинитост ове изјаве, те упореди моје личне податке са подацима из службених евиденција. Изјављујем да сам упознат с условима издавања и употребе таксографске картице. За своје изјаве предузимам пуну материјалну и кривичну одговорност.

Потписом ове изјаве дајем изричита допуштења за извођење свих радњи повезаних са обрадом података наведених у захтеву за издавање картица и података добијених из службених евиденција, што обухвата и право на архивирања, организација, увид, употребу и пренос тих података за вријеме важења издате картице и након престанка њене валидности, све док је то потребно за постизање наміјена ради којих су подаци прикупљени, обрађени и спремљени.

Далје изјављујем да сам упознат/упозната са чињеницом да ће подаци које ћу дати пренести по Босни и Херцеговини и изнети у иностранство путем електронских медија.

Потпис овлашћеног лица превозника

Na osnovu člana 40., a u vezi sa članom 23. stav (6) Zakona o radnom vremenu, obaveznim odmorima mobilnih radnika i uređajima za bilježenje u cestovnom prijevozu ("Službeni glasnik BiH", broj 48/10), ministar komunikacija i prometa Bosne i Hercegovine donosi

**PRAVILNIK
O IZMJENI I DOPUNAMA PRAVILNIKA O POSTUPKU
IZDAVANJA MEMORIJSKIH KARTICA ZA
DIGITALNI TAHOGRAF**

Član 1.

U Pravilniku o postupku izdavanja memorijskih kartica za digitalni tahograf ("Službeni glasnik BiH", broj 42/11) u članu 4. stav (4) Prilog 2. zamjenjuje se novim Prilogom 2. i čini sastavni dio ovog Pravilnika.

Iza stava (6) dodaje se novi stav (7) koji glasi:

"(7) Podnosiocu zahtjeva iz stava (4) ovog člana može se izdati više kartica prijevoznika, ali ne više od broja poslovnih jedinica prijevoznika upisanih u sudski registar."

Član 2.

U članu 9. stav (1) interpunkcijski znak tačka na kraju teksta se briše i dodaju se riječi "ili opunomoćeniku koji je prilikom preuzimanja kartice dužan priložiti punomoć o preuzimanju kartice u ime korisnika, ovjerenu kod općinskog organa ili notara".

Član 3.

Ovaj Pravilnik stupa na snagu prvog dana od dana objave u "Službenom glasniku BiH".

Broj 01-02-2-5419/12
16. oktobra 2012. godine
Sarajevo

Ministar
Damir Hadžić, s. r.

Prilog 2.

(надлежно tijelo)
(mjesto i datum)

PODACI O PRIJEVOZNIKU

Naziv prijevoznika, odnosno ime pravnog ili fizičkog lica koje raspolaže vozilom:

ID:

Odgovorno lice ili lice ovlašteno od strane odgovornog lica:

JMB:

Adresa sjedišta:

Općina:

Tel:

Mob:

Fax:

E-Mail:

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

Na osnovu člana 23. Zakona o radnom vremenu, obaveznim odmorima mobilnih radnika i uređajima za evidentiranje u cestovnom prijevozu ("Službeni glasnik BiH", broj 48/10) podnosim:

ZAHTJEV

Za:

- ☐ izdavanje kartice prijevoznika - prvi put
☐ produženje važenja kartice prijevoznika
☐ promjenu podataka na kartici prijevoznika
 reizdavanje ☐ izgubljene ☐ oštećene ☐ neispravne kartice prijevoznika

Uz Zahtjev prilažem:

- Rješenje o upisu prijevoznika u sudski registar ili Rješenje o upisu u obrtni registar;
- ID broj;
- Taksa za zahtjev;
- Dokaz o uplati troškova za izdavanje kartice.

Ako se radi o reizdavanju izgubljene kartice prijevoznika, pored gore navedenog, prilažem kopiju oglasa o poništavanju važenja ranije izdate kartice prijevoznika, objavljenog u Službenom glasniku BiH. Ako je ranija kartica oštećena ili neispravna, potrebno je istu priložiti uz Zahtjev.

Izjavljujem da su podaci istiniti, tačni i potpuni.

Izjavljujem da izričito dopuštam nadležnom tijelu korištenje podataka navedenih u članu 26. Zakona o radnom vremenu, obaveznim odmorima mobilnih radnika i uređajima za bilježenje u cestovnom prijevozu i to tijelima i pojedincima koji su zakonom ovlašteni za njihovo dobijanje u Bosni i Hercegovini ili inozemstvu, prije svega tijelima za izdavanje kartica u bilo kojoj državi u okviru sporazuma AETR.

Nadležnom tijelu dopuštam da po službenoj dužnosti provjeri istinitost ove izjave, te uporedi moje lične podatke sa podacima iz službenih evidencija. Izjavljujem da sam upoznat s uvjetima izdavanja i upotrebe tahografske kartice. Za sroje izjave preduzimam punu materijalnu i krivičnu odgovornost.

Potpisom ove izjave dajem izričita dopuštenja za izvođenje svih radnji povezanih sa obradom podataka navedenih u zahtjevu za izdavanje kartica i podataka dobijenih iz službenih evidencija, što obuhvata i pravo na arhiviranja, organiziranja, uvid, upotrebu i prijenos tih podataka za vrijeme važenja izdate kartice i nakon prestanka njene validnosti, sve dok je to potrebno za postizanje namjena radi kojih su podaci prikupljeni, obrađeni i spremljeni.

Nadalje izjavljujem da sam upoznat/upoznata sa činjenicom da će podaci koje ću dati prenositi po Bosni i Hercegovini i iznisti u inozemstvo putem elektronskih medija.

Potpis ovlaštenog lica prijevoznika

Na temelju članka 40., a u svezi sa člankom 23. stavak (6) Zakona o radnom vremenu, obveznim odmorima mobilnih radnika i uređajima za bilježenje u cestovnom prijevozu ("Službeni glasnik BiH", broj 48/10), ministar komunikacija i prometa Bosne i Hercegovine donosi

**PRAVILNIK
O IZMJENI I DOPUNAMA PRAVILNIKA O POSTUPKU
IZDAVANJA MEMORIJSKIH KARTICA ZA
DIGITALNI TAHOGRAF**

Članak 1.

U Pravilniku o postupku izdavanja memorijskih kartica za digitalni tahograf ("Službeni glasnik BiH", broj 42/11) u članku 4. stavak (4) Pravitak 2. zamjenjuje se novim Pravitkom 2. i čini sastavni dio ovoga Pravilnika.

Iza stavka (6) dodaje se novi stavak (7) koji glasi:

"(7) Podnositelju zahtjeva iz stavka (4) ovoga članka može se izdati više kartica prijevoznika, ali ne više od broja poslovnih jedinica prijevoznika upisanih u sudski registar."

Članak 2.

U članku 9. stavak (1) interpunkcijski znak točka na kraju teksta se briše i dodaju se riječi "ili opunomoćeniku koji je prilikom preuzimanja kartice dužan priložiti punomoć o preuzimanju kartice u ime korisnika, ovjerenu kod općinskog tijela ili notara".

Članak 3.

Ovaj Pravilnik stupa na snagu prvoga dana od dana objave u "Službenom glasniku BiH".

Broj 01-02-2-5419/12
16. listopada 2012. godine
Sarajevo

Ministar
Damir Hadžić, v. r.

Privitak 2.

(nadležno tijelo)
(mjesto i datum)

PODACI O PRIJEVOZNIKU**Naziv prijevoznika, odnosno ime pravne ili****fizičke osobe koja raspolaže vozilom:****ID:****Odgovorna osoba ili osoba ovlaštena****od strane odgovorne osobe:****JMB:**
☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
Adresa sjedišta:**Općina:****Tel:****Mob:****Fax:****E-Mail:**

Na temelju članka 23. Zakona o radnom vremenu, obveznim odmorima mobilnih radnika i uređajima za evidentiranje u cestovnom prijevozu ("Službeni glasnik BiH", broj 48/10) podnosim:

ZAHTJEV**Za:**☐ **izdavanje kartice prijevoznika - prvi put**☐ **produženje važenja kartice prijevoznika**☐ **promjenu podataka na kartici prijevoznika****reizdavanje**☐ **izgubljene**☐ **oštećene**☐ **neispravne kartice prijevoznika****Uz Zahtjev prilažem:**

- Rješenje o upisu prijevoznika u sudski registar ili Rješenje o upisu u obrtni registar;
- ID broj;
- Pristojba za zahtjev;
- Dokaz o uplati troškova za izdavanje kartice.

Ako se radi o reizdavanju izgubljene kartice prijevoznika, pored gore navedenog, prilažem presliku oglasa o poništenju važenja ranije izdane kartice prijevoznika, objavljenog u Službenom glasniku BiH. Ako je ranija kartica oštećena ili neispravna, potrebno je istu priložiti uz Zahtjev.

Izjavljujem da su podaci istiniti, točni i potpuni.

Izjavljujem da izričito dopuštam nadležnom tijelu korištenje podataka navedenih u članku 26. Zakona o radnom vremenu, obveznim odmorima mobilnih radnika i uređajima za bilježenje u cestovnom prijevozu i to tijelima i pojedincima koji su zakonom ovlašteni za njihovo dobivanje u Bosni i Hercegovini ili inozemstvu, prije svega tijelima za izdavanje kartica u bilo kojoj državi unutar sporazuma AETR.

Nadležnom tijelu dopuštam da po službenoj dužnosti provjeri istinitost ove izjave, te uporedi moje osobne podatke sa podacima iz službenih evidencija. Izjavljujem da sam upoznat s uvjetima izdavanja i uporabe tahografske kartice. Za svoje izjave preuzimam punu materijalnu i kaznenu odgovornost.

Potpisom ove izjave dajem izričita dopuštenja za izvođenje svih radnji povezanih sa obradom podataka navedenih u zahtjevu za izdavanje kartica i podataka dobivenih iz službenih evidencija, što obuhvaća i pravo na arhiviranje, organiziranje, uvid, uporbu i prijenos tih podataka za vrijeme važenja izdane kartice i nakon prestanka njene validnosti, sve dok je to potrebno za postizanje namjena radi kojih su podaci prikupljeni, obrađeni i spremljeni.

Nadalje izjavljujem da sam upoznat/upoznata sa činjenicom da će podaci koje ću dati prenositi po Bosni i Hercegovini i iznositi u inozemstvo putem elektroničkih medija.

Potpis ovlaštene osobe prijevoznika

**МИНИСТАРСТВО ПРАВДЕ
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ****1017**

На основу члана 61. став (2) Закона о управи ("Службени гласник БиХ", број 32/02 и 102/09) и члана 7. Закона о оснивању Завода за извршење кривичних санкција, притвора и других мјера Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 24/08), министар правде доноси

РЈЕШЕЊЕ**О РАЗРЈЕШЕЊУ ДИРЕКТОРА ЈЕДИНИЦЕ ЗА
ИМПЛЕМЕНТАЦИЈУ ПРОЈЕКТА ИЗГРАДЊЕ
ЗАВОДА ЗА ИЗВРШЕЊЕ КРИВИЧНИХ САНКЦИЈА,
ПРИТВОРА И ДРУГИХ МЈЕРА БОСНЕ И
ХЕРЦЕГОВИНЕ**

1. **Јосип Бркић**, разрјешава се дужности директора Јединице за имплементацију пројекта изградње Завода за извршење кривичних санкција, притвора и других мјера Босне и Херцеговине, са даном 12.10.2012. године, због подношења оставке.
2. Доношењем овог рјешења престаје да важи Рјешење број 01-34-2-9195- 47/10 од 06.08.2012. године.
3. Ово рјешење се објављује у "Службеном гласнику БиХ".

Образложење

Дана 27.09.2012. године, Јосип Бркић директор Јединице за имплементацију пројекта изградње Завода за извршење кривичних санкција, притвора и других мјера Босне и Херцеговине, поднио је писмену оставку на позицији директора Јединице за имплементацију пројекта изградње Завода за извршење кривичних санкција, притвора и других мјера Босне и Херцеговине, на коју је постављен Рјешењем министра правде Босне и Херцеговине број 01-34-2-9195-47/10 од 06.08.2012. године.

Након подношења оставке именованог, покренута је процедура за именовање новог директора Јединице за имплементацију пројекта изградње Завода за извршење кривичних санкција, притвора и других мјера Босне и Херцеговине, те је у циљу обезбјеђења континуитета рада Јединице прихваћена оставка са даном 12.10.2012. године.

Поука о правном лијеку: Против овог рјешења може се изјавити приговор министру правде Босне и Херцеговине

Број 01-34-2-9195-51/10
03. октобра 2012. године
Сарајево

Министар
Бариша Чолак, с. р.

На основу члана 61. став (2) Закона о управи ("Службени гласник БиХ", број 32/02 и 102/09) и члана 7. Закона о оснивању Завода за извршење кривичних санкција, притвора и других мјера Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 24/08), министар правде доноси

РЈЕШЕЊЕ**О РАЗРЈЕШЕЊУ ДИРЕКТОРА ЈЕДИНИЦЕ ЗА
ИМПЛЕМЕНТАЦИЈУ ПРОЈЕКТА ИЗГРАДЊЕ
ЗАВОДА ЗА ИЗВРШЕЊЕ КРИВИЧНИХ САНКЦИЈА,
ПРИТВОРА И ДРУГИХ МЈЕРА БОСНЕ И
ХЕРЦЕГОВИНЕ**

1. **Јосип Бркић**, разрјешава се дужности директора Јединице за имплементацију пројекта изградње Завода за извршење кривичних санкција, притвора и других мјера Босне и

Херцеговине, са даном 12.10.2012. године, због подношења оставке.

2. Доношењем овог рјешења престаје да важи Рјешење број 01-34-2-9195-47/10 од 06.08.2012. године.
3. Ово рјешење се објављује у "Службеном гласнику БиХ".

Образложење

Дана 27.09.2012. године, Јосип Бркић директор Јединице за имплементацију пројекта изградње Завода за извршење кривичних санкција, притвора и других мјера Босне и Херцеговине, поднио је писмену оставку на позицији директора Јединице за имплементацију пројекта изградње Завода за извршење кривичних санкција, притвора и других мјера Босне и Херцеговине, на коју је постављен Рјешењем министра правде Босне и Херцеговине број 01-34-2-9195-47/10 од 06.08.2012. године.

Након подношења оставке именованог, покренута је процедура за именовање новог директора Јединице за имплементацију пројекта изградње Завода за извршење кривичних санкција, притвора и других мјера Босне и Херцеговине, те је у циљу обезбјеђења континуитета рада Јединице прихваћена оставка са даном 12.10.2012. године.

Поука о правном лијеку: Против овог рјешења може се изјавити приговор министру правде Босне и Херцеговине у року од 8 (осам) дана.

Број 01-34-2-9195-51/10
03. октобра 2012. године
Сарајево

Министар
Бариша Чолак, с. р.

На основу члана 61. став (2) Закона о управи ("Службени гласник БиХ", број 32/02 и 102/09) и члана 7. Закона о оснивању Завода за извршење казnenih санкција, притвора и других мјера Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 24/08), министар правде доноси

РЈЕШЕЊЕ**О РАЗРЈЕШЕЊУ РАВНАТЕЛЈА ЈЕДИНИЦЕ ЗА
ИМПЛЕМЕНТАЦИЈУ ПРОЈЕКТА ИЗГРАДЊЕ
ЗАВОДА ЗА ИЗВРШЕЊЕ КАЗНЕНИХ САНКЦИЈА,
ПРИТВОРА И ДРУГИХ МЈЕРА БОСНЕ И
ХЕРЦЕГОВИНЕ**

1. **Јосип Бркић**, разрјешава се дужности рavnателја Јединице за имплементацију пројекта изградње Завода за извршење казnenih санкција, притвора и других мјера Босне и Херцеговине, са даном 12.10.2012. године, због подношења оставке.
2. Доношењем овог рјешења престаје да важи Рјешење број 01-34-2-9195-47/10 од 06.08.2012. године.
3. Ово рјешење се објављује у "Службеном гласнику БиХ".

Образложење

Дана 27.09.2012. године, Јосип Бркић рavnателј Јединице за имплементацију пројекта изградње Завода за извршење казnenih санкција, притвора и других мјера Босне и Херцеговине, поднио је писмену оставку на позицији рavnателја Јединице за имплементацију пројекта изградње Завода за извршење казnenih санкција, притвора и других мјера Босне и Херцеговине, на коју је постављен Рјешењем министра правде Босне и Херцеговине број 01-34-2-9195-47/10 од 06.08.2012. године.

Након подношења оставке именованог, покренута је процедура за именовање новог рavnателја Јединице за имплементацију пројекта изградње Завода за извршење казnenih санкција, притвора и других мјера Босне и Херцеговине, те је у циљу обезбјеђења континуитета рада Јединице прихваћена оставка са даном 12.10.2012. године.

Pouka o pravnom lijeku: Protiv ovoga rješenja može se izjaviti prigovor ministru pravde Bosne i Hercegovine u roku od 8 (osam) dana.

Broj 01-34-2-9195-51/10
03. listopada 2012. godine
Sarajevo

Ministar
Bariša Čolak, v. r.

1018

На основу члана 61. став (2) Закона о управи ("Службени гласник БиХ", број 32/02 и 102/09), члана 12. став (3) Закона о министарским именованима, именованима Савјета министара и другим именованима Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 7/03 и 37/03), члана 7. став (1) Закона о оснивању завода за извршење кривичних санкција, притвора и других мјера Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 24/08) и члана 5. Одлуке о утврђивању критерија за избор и именовање директора јединице за имплементацију пројекта изградње завода за извршење кривичних санкција, притвора и других мјера Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 73/10), министар Министарства правде Босне и Херцеговине доноси

Р.ЈЕШИЊЕ

1. **Зоран Башић**, именује се за директора Јединице за имплементацију пројекта изградње Завода за извршење кривичних санкција, притвора и других мјера Босне и Херцеговине, почев од 15.10.2012. године.
2. Са именованим ће се закључити посебан уговор којим ће бити прописана међусобна права и обавезе, са роком трајања до окончања Пројекта изградње затвора високе сигурности у Босни и Херцеговини.
3. Ово рјешење објавит ће се у "Службеном гласнику БиХ" и "Службеном гласнику Брчко Дистрикта БиХ".

Образложење

Рјешењем министра Министарства правде Босне и Херцеговине, број: 01-34-2- 9195-28/10 од 24.07.2012. године именована је Комисија за избор директора Јединице за имплементацију пројекта изградње Завода за извршење кривичних санкција, притвора и других мјера Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Комисија).

Комисија је провела процедуру за избор и именовање директора у складу са Законом о министарским именовањима, именовањима Савјета министара и другим именовањима Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Закон о министарским именовањима) и Одлуком о утврђивању критерија за избор и именовање директора јединице за имплементацију пројекта изградње завода за извршење кривичних санкција, приговора и других мјера Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Одлука о утврђивању критерија за избор и именовање директора).

У току поступка Комисија је размотрила све пријаве које су пристигле у прописаном року по расписаном Јавном огласу објављеном у "Службеном гласнику БиХ", број 51/12, "Службеном гласнику Брчко Дистрикта БиХ", број 26/12, дневним новинама: "Дневни лист" дана 29.06.2012. године, "Глас Српске" дана 29.06.2012. године и "Дневни аваз" дана 07.07.2012. године (у даљем тексту: Јавни оглас), за попуњавање упражњене позиције директора Јединице за имплементацију пројекта изградње Завода за извршење кривичних санкција, притвора и других мјера Босне и Херцеговине, након чега је позвала Кандидате који испуњавају услове Јавног огласа да приступе интервјуу дана 30.07.2012. године.

У Позиву за интервју Комисија је између осталог обавијестила кандидате који су испуњавали услове Јавног огласа да у складу са одредбама члана 10. став (6) Закона о министарским именовањима, прије приступања интервјуу, доставе податке о ранијим непосредним руководиоцима од којих се могу добити препоруке и информације о њиховом раду.

У сврху досљедног провођења Одлуке о утврђивању критерија за избор и именовање директора позвани су и представници Европске развојне банке и представници Канцеларије европске комисије који из оправданих разлога нису присуствовали, што није представљало сметњу за наставак изборне процедуре.

Прије почетка интервјуа, у складу са одредбама члана 11. став (4) Закона о министарским именовањима, кандидатима су уручене Изјаве, које су под пуном кривичном и материјалном одговорношћу потписали, у смислу упознавања са стандардима прописаним напријед наведеним одредбама Закона.

Непосредно пред само одржавање интервјуа Комисија је усагласила пет питања за интервју на основу којих је извршена провјера знања. Провјера знања енглеског језика кандидата је извршена на начин што је преводилац за енглески језик, који професионално обавља послове превођења у присуству чланова Комисије поставио питања на енглеском језику, након чега је дата оцјена о постигнутим резултатима кандидата о знању енглеског језика. Дата оцјена преводиоца енглеског језика о знању енглеског језика је прихваћена и од стране чланова Комисије.

Наконведеног интервјуа, на основу изнијетих ставова сваког члана Комисије, Комисија је сачинила Ранг листу кандидата, на основу које је утврђено да је Јосип Бркић најуспјешнији кандидат, који испуњава критерије за именовање на позицију директора Јединице за имплементацију пројекта изградње Завода за извршење кривичних санкција, притвора и других мјера Босне и Херцеговине, на коју је именован са даном 16.08.2012. године.

Дана 27.10.2012. године, Јосип Бркић је поднио оставку која је прихваћена са даном 12.10.2012. године, чиме је дошло до потребе попуњавања упражњене позиције директора Јединице за имплементацију пројекта изградње Завода за извршење кривичних санкција, притвора и других мјера Босне и Херцеговине.

С обзиром да је поступак избора и именовања проведен на законит начин и да се на листи успјешних кандидата осим Јосипа Бркић налазе још три кандидата, одлучено је да се на позицију директора Јединице за имплементацију пројекта изградње Завода за извршење кривичних санкција, притвора и других мјера Босне и Херцеговине именује Зоран Башић - други кандидат по освојеним бодовима на Ранг-листи.

У складу са одредбама Одлуке о унутрашњој организацији Јединице за имплементацију пројекта изградње завода за извршење кривичних санкција, притвора и других мјера Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 63/10 и 37/11), са Зораном Башић ће се закључити посебан уговор којим ће се уредити међусобна права и обавезе.

Сходно напријед наведеном донесено је Рјешење као у диспозитиву.

Поука о правном лијеку: Против овог рјешења може се поднијети приговор министру правде Босне и Херцеговине у року од 15 (петнаест) дана од дана објаве истог, а уложени приговор Министарство правде Босне и

Херцеговине ће у року од 7 (седам) дана доставити омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине.

Број 01-34-2-9195-53/10
03. октобра 2012. године
Сарајево

Министар
Бариша Чолак, с. р.

На основу члана 61. став (2) Закона о управи ("Службени гласник БиХ", број 32/02 и 102/09), члана 12. став (3) Закона о министарским именовањима, именовањима Вјећа министара и другим именовањима Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 7/03 и 37/03), члана 7. став (1) Закона о иманју завода за извршење кривичних санкција, притвора и других мјера Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 24/08) и члана 5. Одлуке о утврђивању критерија за избор и именовање директора јединице за имплементацију пројекта изградње завода за извршење кривичних санкција, притвора и других мјера Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 73/10), министар Министарства правде Босне и Херцеговине доноси

РЈЕШЕЊЕ

1. **Zoran Bašić**, именује се за директора Јединице за имплементацију пројекта изградње Завода за извршење кривичних санкција, притвора и других мјера Босне и Херцеговине, počев од 15.10.2012. године.
2. Са именовањем ће се закључити посебан уговор којим ће бити прописана међусобна права и обавезе, са роком трајања до окончања Пројекта изградње затвора високе сигурности у Босни и Херцеговини.
3. Ово рјешење објавит ће се у "Службеном гласнику БиХ" и "Службеном гласнику Брчко Дистрикта БиХ".

Образложење

Рјешењем министра Министарства правде Босне и Херцеговине, број: 01-34-2-9195-28/10 од 24.07.2012. године именована је Комисија за избор директора Јединице за имплементацију пројекта изградње Завода за извршење кривичних санкција, притвора и других мјера Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Комисија).

Комисија је провела процедуру за избор и именовање директора у складу са Законом о министарским именовањима, именовањима Вјећа министара и другим именовањима Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Закон о министарским именовањима) и Одлуком о утврђивању критерија за избор и именовање директора јединице за имплементацију пројекта изградње завода за извршење кривичних санкција, притвора и других мјера Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Одлука о утврђивању критерија за избор и именовање директора).

У току поступка Комисија је размотрала све пријаве које су пристигле у прописаном року по расписаном Јавном огласу обављеном у "Службеном гласнику БиХ", број 51/12, "Службеном гласнику Брчко Дистрикта БиХ", број 26/12, дневним новинама: "Дневни лист" дана 29.06.2012. године, "Глас Српске" дана 29.06.2012. године и "Дневни аваз" дана 07.07.2012. године (у даљем тексту: Јавни оглас), за попуњавање упразњене позиције директора Јединице за имплементацију пројекта изградње Завода за извршење кривичних санкција, притвора и других мјера Босне и Херцеговине, након чега је позвала Кандидате који испуњавају услове Јавног огласа да приступе интервјуу дана 30.07.2012. године.

У Позиву за интервју Комисија је између осталог обавијестила кандидате који су испуњавали услове Јавног огласа да у складу са одредбама члана 10. став (6) Закона о министарским именовањима, прије приступања интервјуу, доставе податке о ранијим непосредним руководиоцима од којих се могу добити препоруке и информације о њиховом раду.

У сврху досљедног provoђења Одлуке о утврђивању критерија за избор и именовање директора позвани су и представници Европске развојне банке и представници Канцеларије европске комисије који из оправданих разлога нису присуствовали, што није представљало сметњу за наставак изборне procedure.

Прије почетка интервјуа, у складу са одредбама члана 11. став (4) Закона о министарским именовањима, кандидатима су уручене Изјаве, које су под пуном кривицом и материјалном одговорношћу потписали, у смислу упознавања са стандардима прописаним напријед наведеним одредбама Закона.

Непосредно пред само одржавање интервјуа Комисија је усагласила пет питања за интервју на основу којих је извршена провјера знања. Провјера знања енглеског језика кандидата је извршена на начин што је преводилац за енглески језик, који професионално обавља послове преводeња у присуству чланова Комисије поставио питања на енглеском језику, након чега је дата оцена о постигнутим резултатима кандидата о знању енглеског језика. Дата оцена преводиоца енглеског језика о знању енглеског језика је прихваћена и од стране чланова Комисије.

Након provedеног интервјуа, на основу изнијетих ставова svakог члана Комисије, Комисија је саčinila Rang-listu кандидата, на основу које је утврђено да је Josip Brkić најуспјешнији кандидат, који испуњава критерије за именовање на позицију директора Јединице за имплементацију пројекта изградње Завода за извршење кривичних санкција, притвора и других мјера Босне и Херцеговине, на коју је именован са даном 16.08.2012. године.

Дана 27.10.2012. године, Josip Brkić је поднио оставку која је прихваћена са даном 12.10.2012. године, чиме је дошло до потребе попуњавања упразњене позиције директора Јединице за имплементацију пројекта изградње Завода за извршење кривичних санкција, притвора и других мјера Босне и Херцеговине.

С обзиром да је поступак избора и именовања provedен на законит начин и да се на листи успјешних кандидата осим Josipa Brkić налазе још три кандидата, одлучено је да се на позицију директора Јединице за имплементацију пројекта изградње Завода за извршење кривичних санкција, притвора и других мјера Босне и Херцеговине именује Zoran Bašić - други кандидат по освојеним бодовима на Rang-listи.

У складу са одредбама Одлуке о унутрашњој организацији Јединице за имплементацију пројекта изградње зeвоia за извршење кривичних санкција, притвора и других мјера Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 63/10 и 37/11), са Zoranом Bašić ће се закључити посебан уговор којим ће се уредити међусобна права и обавезе.

Шодно напријед наведеном doneseno је Рјешење као у диспозитиву.

Поука о правном лијеку: Против овог рјешења може се поднети приговор министру правде Босне и Херцеговине у року од 15 (петнаест) дана од дана објаве истог, а уложени приговор Министарство правде Босне и Херцеговине ће у року од 7 (седам) дана доставити омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине.

Број 01-34-2-9195-53/10
03. октобра 2012. године
Сарајево

Министар
Бариша Чолак, с. р.

На основу члана 61. став (2) Закона о управи ("Службени гласник БиХ", број 32/02 и 102/09), члана 12. став (3) Закона о министарским именовањима, именовањима Вјећа министара и другим именовањима Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 7/03 и 37/03), члана 7. став (1) Закона о оснивању завода за извршење казnenih санкција,

притвора и других мјера Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 24/08) и чланка 5. Одлуке о утврђивању критерија за избор и именовање рavnателја јединице за имплементацију пројекта изградње завода за извршење казnenih санкција, притвора и других мјера Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 73/10), министар Министарства правде Босне и Херцеговине доноси

РЈЕШЕЊЕ

1. **Zoran Bašić**, именује се за рavnателја Јединице за имплементацију пројекта изградње Завода за извршење казnenih санкција, притвора и других мјера Босне и Херцеговине, počев од 15.10.2012. године.
2. Са именовањем ће се закључити посебан уговор којим ће бити propisana међусобна права и обвезе, са роком трајања до окончања Пројекта изградње затвора високе сигурности у Босни и Херцеговини.
3. Ово рјешење објавит ће се у "Службеном гласнику БиХ" и "Службеном гласнику Брчко Дистрикта БиХ".

Образложење

Рјешењем министра Министарства правде Босне и Херцеговине, број 01-34-2-9195-28/10 од 24.07.2012. године именовано је Повјеренство за избор рavnателја Јединице за имплементацију пројекта изградње Завода за извршење казnenih санкција, притвора и других мјера Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Повјеренство).

Повјеренство је спровело процедуру за избор и именовање рavnателја суkladно Законом о министарским именовањима, именовањима Вијећа министара и другим именовањима Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Закон о министарским именовањима) и Одлуком о утврђивању критерија за избор и именовање рavnателја јединице за имплементацију пројекта изградње завода за извршење казnenih санкција, притвора и других мјера Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Одлука о утврђивању критерија за избор и именовање рavnателја).

У току поступка Повјеренство је размотрilo све пријаве које су пристигле у propisanom року по расписаном Јавном огласу објављеном у "Службеном гласнику БиХ", број 51/12, "Службеном гласнику Брчко Дистрикта БиХ", број 26/12, дневним новинама: "Дневни лист" дана 29.06.2012. године, "Глас Српске" дана 29.06.2012. године и "Дневни аваз" дана 07.07.2012. године (у даљем тексту: Јавни оглас), за попуњавање упразњене позиције рavnателја Јединице за имплементацију пројекта изградње Завода за извршење казnenih санкција, притвора и других мјера Босне и Херцеговине, након чега је позвало кандидате који испуњавају увјете Јавног огласа да приступе интервјуу дана 30.07.2012. године.

У Позиву за интервју Повјеренство је између осталог обавијестило кандидате који су испуњавали увјете Јавног огласа да суkladно одредбама чланка 10. ставак (6) Закона о министарским именовањима, прије приступања интервјуу, доставе податке о ранијим непосредним руководиоцима од којих се могу добити препоруке и информације о њиховом раду.

У сврху досљедног спровођења Одлуке о утврђивању критерија за избор и именовање рavnателја позвани су и представници Европске развојне банке и представници Канцеларије европског повјеренства који из оправданих разлога нису присуствовали, што није представљало сметњу за наставак изборне процедуре.

Прије почетка интервјуа, суkladно одредбама чланка 11. ставак (4) Закона о министарским именовањима, кандидатима су уручене Изјаве, које су под пуном казnenом и материјалном одговорношћу потписали, у смислу упознавања са стандардима propisanim напријед наведеним одредбама Закона.

Непосредно пред само одржавање интервјуа Повјеренство је сагласило пет питања за интервју на основу којих је извршена

провера знања. Провера знања енглеског језика кандидата је извршена на начин што је преводилац за енглески језик, који професионално обавља послове преводeња у назоћности чланова Повјеренства поставио питања на енглеском језику, након чега је дата оцена о постигнутим резултатима кандидата о знању енглеског језика. Дата оцена преводиоца енглеског језика о знању енглеског језика је прихваћена и од стране чланова Повјеренства.

Након спроведеног интервјуа, на основу изнијетих ставова svakог члана Повјеренства, Повјеренство је сачинио Rang-listu кандидата, на основу које је утврђено да је Јосип Бркић најуспјешнији кандидат, који испуњава критерије за именовање на позицију рavnателја Јединице за имплементацију пројекта изградње Завода за извршење казnenih санкција, притвора и других мјера Босне и Херцеговине, на коју је именован са даном 16.08.2012. године.

Дана 27.10.2012. године, Јосип Бркић је поднио оставку која је прихваћена са даном 12.10.2012. године, чиме је дошло до потребе попуњавања упразњене позиције рavnателја Јединице за имплементацију пројекта изградње Завода за извршење казnenih санкција, притвора и других мјера Босне и Херцеговине.

С обзиром да је поступак избора и именовања проведен на законит начин и да се на листи успјешних кандидата осим Јосипа Бркић налазе још три кандидата, одлучено је да се на позицију рavnателја Јединице за имплементацију пројекта изградње Завода за извршење казnenih санкција, притвора и других мјера Босне и Херцеговине именује Зоран Башић - други кандидат по освојеним бодовима на Rang-listи.

Суkladно одредбама Одлуке о унутарњој организацији Јединице за имплементацију пројекта изградње завода за извршење казnenih санкција, притвора и других мјера Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 63/10 и 37/11), са Зораном Башић ће се закључити посебан уговор којим ће се уредити међусобна права и обвезе.

Шодно напријед наведеном донесено је Рјешење као у диспозитиву.

Поука о правном лијеку: Против овога рјешења може се поднијети приговор министру правде Босне и Херцеговине у року од 15 (петнаест) дана од дана објаве истог, а уложени приговор Министарство правде Босне и Херцеговине ће у року од 7 (седам) дана доставити ombudsmenu за људска права Босне и Херцеговине.

Број 01-34-2-9195-53/10

03. listopada 2012. године
Сарајево

Министар
Бариша Џолак, в. р.

КАНЦЕЛАРИЈА ЗА ВЕТЕРИНАРСТВО БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

1019

На основу члана 2а. Правилника о статусу држава или регија у односу на бовину спонгиформну енцефалопатију ("Службени гласник БиХ", бр. 80/10 и 55/12), Канцеларија за ветеринарство Босне и Херцеговине донијела је

ПРАВИЛНИК

О ИЗМЈЕНАМА И ДОПУНАМА ПРАВИЛНИКА О СТАТУСУ ДРЖАВА ИЛИ РЕГИЈА У ОДНОСУ НА БОВИНУ СПОНГИФОРМНУ ЕНЦЕФАЛОПАТИЈУ

Члан 1.

У Правилнику о статусу држава или регија у односу на бовину спонгиформну енцефалопатију у Додатку - Попис држава или регија ("Службени гласник БиХ", бр. 80/10 и 55/12), у тачки А. испред ријечи "Финска" додају се ријечи: "Белгија, Данска, Аустрија", иза ријечи

"Аустралија" додаје се ријеч "Бразил", иза ријечи "Чиле" додаје се ријеч "Колумбија", а иза ријечи "Нови Зеланд" додаје се ријеч "Панама".

У тачки Б. ријечи: "Белгија, Данска, Аустрија, Бразил, Колумбија, Панама" се бришу, иза ријечи "Канада" додаје се ријеч "Хрватска", а иза ријечи "Мексико" додаје се ријеч "Никарагва".

Члан 2.

Овај Правилник ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

Број 03-3-02-2-181-3/12
09. октобра 2012. године

Сарајево

Директор
Љубомир Калаба, с. р.

Na osnovu člana 2a. Pravilnika o statusu država ili regija u odnosu na bovinu spongiformnu encefalopatiju ("Službeni glasnik BiH", br. 80/10 i 55/12), Ured za veterinarstvo Bosne i Hercegovine donio je

ПРАВИЛНИК О ИЗМЈЕНАМА И ДОПУНАМА ПРАВИЛНИКА О STATUSU DRŽAVA ILI REGIJA U ODNOSU NA BOVINU SPONGIFORMNU ENCEFALOPATIJU

Члан 1.

У Правилнику о статусу држава или регија у односу на бовину спонгиформну енцефалопатију у Dodatku - Popis država ili regija ("Službeni glasnik BiH", br. 80/10 i 55/12), у тачки А. испред ријечи "Финска" додају се ријечи: "Белгија, Данска, Аустрија", иза ријечи "Аустралија" додаје се ријеч "Бразил", иза ријечи "Чиле" додаје се ријеч "Колумбија", а иза ријечи "Нови Зеланд" додаје се ријеч "Панама".

У тачки В. ријечи: "Белгија, Данска, Аустрија, Бразил, Колумбија, Панама" се бришу, иза ријечи "Канада" додаје се ријеч "Хрватска", а иза ријечи "Мексико" додаје се ријеч "Никарагва".

Члан 2.

Овај Правилник ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

Број 03-3-02-2-181-3/12
09. октобра 2012. године
Сарајево

Директор
Љубомир Калаба, с. р.

Na temelju članka 2a. Pravilnika o statusu država ili regija u odnosu na bovinu spongiformnu encefalopatiju ("Službeni glasnik BiH", br. 80/10 i 55/12), Ured za veterinarstvo Bosne i Hercegovine donio je

ПРАВИЛНИК О ИЗМЈЕНАМА И ДОПУНАМА ПРАВИЛНИКА О STATUSU DRŽAVA ILI REGIJA U ODNOSU NA BOVINU SPONGIFORMNU ENCEFALOPATIJU

Чланак 1.

У Правилнику о статусу држава или регија у односу на бовину спонгиформну енцефалопатију у Dodatku - Popis država ili regija ("Službeni glasnik BiH", br. 80/10 i 55/12), у тачки А. испред ријечи "Финска" додају се ријечи: "Белгија, Данска, Аустрија", иза ријечи "Аустралија" додаје се ријеч "Бразил", иза ријечи "Чиле" додаје се ријеч "Колумбија", а иза ријечи "Нови Зеланд" додаје се ријеч "Панама".

У тачки В. ријечи: "Белгија, Данска, Аустрија, Бразил, Колумбија, Панама" бришу се, иза ријечи "Канада" додаје се ријеч "Хрватска", а иза ријечи "Мексико" додаје се ријеч "Никарагва".

Чланак 2.

Овај Правилник ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

Број 03-3-02-2-181-3/12
09. listopada 2012. godine
Сарајево

Директор
Љубомир Калаба, в. р.

УПРАВА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ ЗА ЗАШТИТУ ЗДРАВЉА БИЉА

1020

На основу члана 61. став 2. Закона о управи ("Службени гласник БиХ", бр. 32/02 и 102/09) и члана 26. став (3) Правилника о условима које морају испуњавати правна и физичка лица за промет фитофармацеутским средствима ("Службени гласник БиХ", број 51/11), Управа Босне и Херцеговине за заштиту здравља биља, у сарадњи са надлежним органима ентитета и Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине, доноси

УПУТСТВО

О ОБЛИКУ ВОЂЕЊА ЕВИДЕНЦИЈЕ О ПРОМЕТУ ФИТОФАРМАЦЕУТСКИХ СРЕДСТАВА

Члан 1.

(Предмет)

Овим Упутством се одређује рачунарски програм и образац за вођење евиденције о промету фитофармацеутских средстава у складу са Правилником о условима које морају испуњавати правна и физичка лица за промет фитофармацеутским средствима ("Службени гласник БиХ", број 51/11), (у даљем тексту: Правилник).

Члан 2.

(Облик вођења евиденције)

- (1) Евиденција се води у електронском облику у рачунарском програму "Excel" на образцу који се налази у прилогу овог Упутства и чини његов саставни дио.
- (2) Електронски облик обрасца евиденције из става (1) овог члана правна и физичка лица преузимају са службене веб странице Управе БиХ за заштиту здравља биља или службених веб страница надлежних органа ентитета и Брчко Дистрикта БиХ.

Члан 3.

(Начин попуњавања обрасца евиденције)

У Образац евиденције уписују се сви подаци који се образцем траже и то:

- а) Општи подаци о обвезнику вођења евиденције:
 - 1) назив правног или физичког лица (уписује се назив правног или физичког лица обвезника подношења података),
 - 2) сједиште (уписује се: поштански број, назив мјеста, улица и број за обвезника подношења података),
 - 3) продајни објекат (за сваку пословну јединицу изван сједишта уписује се: поштански број, назив мјеста, улица и број продајног мјеста),
 - 4) телефон, факс,
 - 5) e-mail,
 - 6) име и презиме одговорног лица (уписује се име и презиме одговорног лица према члану 8. Правилника за продајни објекат за који се води евиденција,
- б) Подаци о промету фитофармацеутских средстава (у даљем тексту: ФФС):

Број колоне	Назив колоне	Опис
1.	Редни број	Уписује се редни број према редослиједу уписа
2.	Трговачки назив ФФС	Уписује се пуни назив ФФС према рјешењу надлежног органа о регистрацији (примјер: Децис 2,5 ЕЦ)
3.	Активна материја - тривијални назив	Уписује се тривијални назив активне материје према Списку активних материја дозвољених за употребу у фитофармацеутским средствима у БиХ (примјер: Делтаметрин)
4.	Концентрација активне материје	Уписује се садржај активне материје у процентима или у г/кг(л) (примјер: 2,5% или 25 гр/ л)
5.	Мјерна јединица	Уписује се мјерна јединица паковања ФФС (комрад-ком, литар-л, килограм-кг)
6.	Тежина паковања	Уписује се тежина паковања ФФС (примјер 200 мл или 0,2 л)
7.	Залихе из протекле године	Уписују се залихе ФФС преостале из претходне године (комрад- ком, литар-л, килограм-кг)
8.	Набављена количина	Уписују се посебно увезена количина ФФС и количина ФФС купљена на домаћем тржишту (комада-ком, литара-л, килограма-кг)
9.	Продана количина	Уписује се продана количина ФФС у години за коју се води евиденција (комада- ком, литара-л, килограма-кг)

10.	Количина изузета из промета	Уписује се количина ФФС која су изузета из промета због истеклог рока трајања, оштећене амбалаже, забрањена ФФС или на други начин изузета из промета (комада- ком, литара-л, килограма-кг)
11.	Залихе у текућој години	Уписује се количина ФФС преостала на крају године за коју се води евиденција (комада- ком, литара-л, килограма-кг)

Члан 4.

(Доставља података из евиденције)

- (1) Правна и физичка лица које се баве прометом ФФС, морају попуњен образац евиденције са подацима из члана 24. Правилника, за протеклу годину, доставити надлежним органима за пољопривреду ентитета и Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине најкасније до 31. марта текуће године.
- (2) Податке из евиденције правна и физичка лица морају чувати најмање пет година и на захтјев надлежног инспектора дати их на увид.

Члан 5.

(Ступање на снагу)

Ово Упутство ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у "Службеном гласнику БиХ".

Број УЗЗБ-01-1-02-2-902-1/12

17. октобра 2012. године
Сарајево

Директор
Раденко Радовић, с. р.

Na osnovu člana 61. stav 2. Zakona o upravi ("Službeni glasnik BiH", br. 32/02 i 102/09) i člana 26. stav (3) Pravilnika o uslovima koje moraju ispunjavati pravna i fizička lica za promet fitofarmaceutskim sredstvima ("Službeni glasnik BiH", broj 51/11), Uprava Bosne i Hercegovine za zaštitu zdravlja bilja, u saradnji sa nadležnim organima entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, donosi

UPUTSTVO

O OBLIKU VOĐENJA EVIDENCIJE O PROMETU FITOFARMACEUTSKIH SREDSTAVA

Član 1.

(Predmet)

Ovim Uputstvom se određuje računarski program i obrazac za vođenje evidencije o prometu fitofarmaceutskih sredstava u skladu sa Pravilnikom o uslovima koje moraju ispunjavati pravne i fizičke osobe za promet fitofarmaceutskim sredstvima ("Službeni glasnik BiH", broj 51/11), (u daljem tekstu: Pravilnik).

Član 2.

(Oblik vođenja evidencije)

- (1) Evidencija se vodi u elektronskom obliku u računarskom programu "Excel" na obrascu koji se nalazi u prilogu ovog Uputstva i čini njegov sastavni dio.
- (2) Elektronski oblik obrasca evidencije iz stava (1) ovog člana pravne i fizičke osobe preuzimaju sa službene web stranice Uprave BiH za zaštitu zdravlja bilja ili službenih web stranica nadležnih organa entiteta i Brčko Distrikta BiH.

Član 3.

(Način popunjavanja obrasca evidencije)

U Obrazac evidencije upisuju se svi podaci koji se obrascem traže i to:

- a) Opći podaci o obvezniku vođenja evidencije:
 - 1) naziv pravne ili fizičke osobe (upisuje se naziv pravne osobe ili fizičke osobe obveznika podnošenja podataka),
 - 2) sjedište (upisuje se: poštanski broj, naziv mjesta, ulica i broj za obveznika podnošenja podataka),
 - 3) prodajni objekat (za svaku poslovnu jedinicu izvan sjedišta upisuje se: poštanski broj, naziv mjesta, ulica i broj prodajnog mjesta),
 - 4) telefon, fax,
 - 5) e-mail,
 - 6) ime i prezime odgovorne osobe (upisuje se ime i prezime odgovorne osobe prema članu 8. Pravilnika za prodajni objekat za koji se vodi evidencija),
- b) Podaci o prometu fitofarmaceutskih sredstava (u daljem tekstu: FFS):

Broj kolone	Naziv kolone	Opis
1.	Redni broj	Upisuje se redni broj prema redoslijedu upisa
2.	Trgovački naziv FFS	Upisuje se puni naziv FFS prema rješenju o registraciji nadležnog organa (primjer: Decis 2,5 EC)
3.	Aktivna tvar-trivijalni naziv	Upisuje se trivijalni naziv aktivne materije prema Spisku aktivnih materija dozvoljenih za upotrebu u fitofarmaceutskim sredstvima u BiH (primjer: Deltametrin)
4.	Koncentracija aktivne tvari	Upisuje se sadržaj aktivne tvari u procentima ili u g/kg(L) (primjer: 2,5% ili 25 gr/L)
5.	Mjerna jedinica	Upisuje se mjerna jedinica pakovanja FFS (komad-kom, litar-l, kilogram-kg)
6.	Težina pakovanja	Upisuje se težina pakovanja FFS (primjer 200 ml ili 0,2 l)
7.	Zalihe iz protekle godine	Upisuju se zalihe FFS preostale iz prethodne godine (komad-kom, litar-l, kilogram-kg)
8.	Nabavljena količina	Upisuju se posebno uvezena količina FFS i količina FFS kupljena na domaćem tržištu (komada-kom, litara-l, kilograma-kg)
9.	Prodana količina	Upisuje se prodana količina FFS u godini za koju se vodi evidencija (komada-kom, litara-l, kilograma-kg)
10.	Količina izuzeta iz prometa	Upisuje se količina FFS koja su izuzeta iz prometa zbog isteklog roka trajanja, oštećene ambalaže, zabranjena FFS ili na drugi način izuzeta iz prometa (komada- kom, litara-l, kilograma-kg)
11.	Zalihe u tekućoj godini	Upisuje se količina FFS preostala na kraju godine za koju se vodi evidencija (komada- kom, litara-l, kilograma-kg)

Član 4.

(Dostava podataka iz evidencije)

- (1) Pravne i fizičke osobe koje se bave prometom FFS, moraju popunjen obrazac evidencije sa podacima iz člana 24. Pravilnika, za proteklu godinu, dostaviti nadležnim organima za poljoprivredu entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine do 31. marta tekuće godine.
- (2) Podatke iz evidencije pravne i fizičke osobe moraju čuvati najmanje pet godina i na zahtjev nadležnog inspektora dati ih na uvid.

Član 5.

(Stupanje na snagu)

Ovo Uputstvo stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH".

Broj UZZB-01-1-02-2-902-1/12
17. oktobra 2012. godine
Sarajevo

Direktor
Radenko Radović, s. r.

Na osnovi članka 61. stavak (2) Zakona o upravi ("Službeni glasnik BiH", br. 32/02 i 102/09) i članka 26. stavak (3) Pravilnika o uslovima koje moraju ispunjavati pravne i fizičke osobe za promet fitofarmaceutskim sredstvima ("Službeni glasnik BiH", broj 51/11), Uprava Bosne i Hercegovine za zaštitu zdravlja bilja, u suradnji sa mjerodavnim organima entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, donosi

UPUTSTVO O OBLIKU VOĐENJA EVIDENCIJE O PROMETU FITOFARMACEUTSKIH SREDSTAVA

Članak 1. (Predmet)

Ovim Uputstvom se određuje računalski program i obrazac za vođenje evidencije o prometu fitofarmaceutskih sredstava sukladno Pravilniku o uvjetima koje moraju ispunjavati pravne i fizičke osobe za promet fitofarmaceutskim sredstvima ("Službeni glasnik BiH", broj 51/11), (u daljem tekstu: Pravilnik).

Članak 2. (Oblik vođenja evidencije)

- (1) Evidencija se vodi u elektronskom obliku u računalskom programu "Excel" na obrascu koji se nalazi u privitku ovog Uputstva i čini njegov sastavni dio.
- (2) Elektronski oblik obrasca evidencije iz stavka (1) ovog članka pravne i fizičke osobe preuzimaju sa službene web stranice Uprave BiH za zaštitu zdravlja bilja ili službenih web stranica nadležnih organa entiteta i Brčko Distrikta BiH.

Članak 3. (Način popunjavanja obrasca evidencije)

U Obrazac evidencije upisuju se svi podaci koji se obrascem traže i to:

- a) Opći podaci o obvezniku vođenja evidencije:
 - 1) naziv pravne ili fizičke osobe (upisuje se naziv pravne osobe ili fizičke osobe obveznika podnošenja podataka),
 - 2) sjedište (Upisuje se: poštanski broj, naziv mjesta, ulica i broj za obveznika podnošenja podataka),
 - 3) prodajni objekat (za svaku poslovnu jedinicu izvan sjedišta upisuje se: poštanski broj, naziv mjesta, ulica i broj prodajnog mjesta),
 - 4) telefon, fax,
 - 5) e-mail,
 - 6) ime i prezime odgovorne osobe (upisuje se ime i prezime odgovorne osobe prema članku 8. Pravilnika za prodajni objekat za koji se vodi evidencija),
- b) Podaci o prometu fitofarmaceutskih sredstava (u daljem tekstu: FFS):

Broj kolone	Naziv kolone	Opis
1.	Redni broj	Upisuje se redni broj prema redoslijedu upisa
2.	Trgovački naziv FFS	Upisuje se puni naziv FFS prema rješenju mjerodavnog organa o registraciji (primjer: Decis 2,5 EC)
3.	Aktivna tvar-trivijalni naziv	Upisuje se trivijalni naziv aktivne materije prema Popisu aktivnih materija dozvoljenih za uporabu u fitofarmaceutskim sredstvima u BiH (primjer: Deltametrin)
4.	Koncentracija aktivne tvari	Upisuje se sadržaj aktivne tvari u procentima ili u g/kg(L) (primjer: 2,5% ili 25 gr/L)
5.	Mjerna jedinica	Upisuje se mjerna jedinica pakovanja FFS (komad-kom, litar-l, kilogram-kg)
6.	Težina pakovanja	Upisuje se težina pakovanja FFS (primjer 200 ml ili 0,2 l)
7.	Pričuve iz protekle godine	Upisuju se pričuve FFS preostale iz prethodne godine (komad-kom, litar-l, kilogram-kg)
8.	Nabavljena količina	Upisuju se posebno uvezena količina FFS i količina FFS kupljena na domaćem tržištu (komada-kom, litara-l, kilograma-kg)
9.	Prodana količina	Upisuje se prodana količina FFS u godini za koju se vodi evidencija (komada-kom, litara-l, kilograma-kg)
10.	Količina izuzeta iz prometa	Upisuje se količina FFS koja su izuzeta iz prometa zbog isteklog roka trajanja, oštećenja pakovanja, zabranjena FFS ili na drugi način izuzeta iz prometa (komada-kom, litara-l, kilograma-kg)
11.	Pričuve u tekućoj godini	Upisuje se količina FFS preostala na kraju godine za koju se vodi evidencija (komada-kom, litara-l, kilograma-kg)

Članak 4.

(Dostava podataka iz evidencije)

- (1) Pravne i fizičke osobe koje se bave prometom FFS, moraju popunjen obrazac evidencije sa podacima iz članka 24. Pravilnika, za proteklu godinu, dostaviti mjerodavnim organima za poljoprivredu entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine nakasnije do 31. ožujka tekuće godine.
- (2) Podatke iz evidencije pravne i fizičke osobe moraju čuvati najmanje pet godina i na zahtjev mjerodavnog inspektora dati ih na uvid.

Članak 5.

(Stupanje na snagu)

Ovo Uputstvo stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH".

Broj UZZB-01-1-02-2-902-1/12
17. listopada 2012. godine
Sarajevo

Direktor
Radenko Radović, v. r.

**КОНКУРЕНЦИЈСКИ САВЈЕТ
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ****1021**

На основу члана 25. став (1) тачка е), члана 42. став (2), а у вези с чланом 4. став (1) Закона о конкуренцији ("Службени гласник БиХ", бр. 48/05, 76/07 и 80/09), у поступку покренутом по Захтјеву за покретање поступка Удружења произвођача енергије из обновљивих ресурса "АПЕОР", Змаја од Босне 44, 71000 Сарајево, против Владе Федерације Босне и Херцеговине, Алипашина 1, 71000 Сарајево, ради утврђивања забрањеног споразума, запримљен под бројем 03-26-3-010-II/11 дана 6.6.2011. године, Конкурентски савјет Босне и Херцеговине, на 43. (четрдесетрећој) сједници одржаној дана 4. октобра 2012. године, донио је

РЈЕШЕЊЕ

1. Одбија се Захтјев за покретање поступка Удружења произвођача енергије из обновљивих ресурса "АПЕОР", Змаја од Босне 44, 71000 Сарајево, против Владе Федерације Босне и Херцеговине, Алипашина 41, 71000 Сарајево, ради утврђивања забрањеног споразума, из члана 4. став (1) тачке д) и е) Закона о конкуренцији, као неоснован.
2. Ово Рјешење је коначно и биће објављено у "Службеном гласнику БиХ", службеним гласницима ентитета и Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине.

Образложење

Конкурентски савјет Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Конкурентски савјет) је запримио, дана 6.6.2011. године под бројем 03-26-3-010-II/11, Захтјев за покретање поступка (у даљем тексту: Захтјев), у смислу члана 28. Закона о конкуренцији (у даљем тексту: Закон), од Удружења произвођача енергије из обновљивих ресурса "АПЕОР", Змаја од Босне 44, 71000 Сарајево (у даљем тексту: Подносилац захтјева или Удружење "АПЕОР"), заступаном по предсједнику Удружења "АПЕОР" г-дину Драги Лукенда, Зорићевина 16, 88220 Широки Бријег, против Владе Федерације Босне и Херцеговине, Алипашина 41, 71000 Сарајево (у даљем тексту: Влада ФБиХ), због нарушавања тржишне конкуренције одредбом члана 15. Уредбе о кориштењу обновљивих извора енергије и когенерације ("Службени новине Федерације БиХ", бр. 36/10, 11/11 и 88/11) (у даљем тексту: Уредба).

Увидом у поднесени Захтјев, Конкурентски савјет је утврдио да исти није комплетан, у смислу члана 28. Закона, те је затражио допуну истог, у смислу члана 31. став (1) Закона, актом број 03-26-3-010-1-II/11 дана 29.6.2011. године, актом број 03-26-3-010-2-II/11 дана 22.9.2011. године и актом број 03-26-3-010-3-II/11 дана 22.12.2011. године, и достављање уплате административне таксе у складу са чланом 2. тарифни број 106. став (1) тачка ф) Одлуком о висини административних такси у вези са процесним радњама пред Конкурентским савјетом ("Службени гласник БиХ", бр. 30/06 и 18/11).

Подносилац захтјева је доставио тражену документацију (као и уплату административне таксе), поднеском број 03-26-3-010-4-II/11 дана 29.12.2011. године, те је Конкурентски савјет утврдио да је Захтјев комплетан и уредан, и Подносиоцу захтјева издао потврду о пријему комплетног и уредног Захтјева, у смислу члана 28. став (3) Закона, актом број 03-26-3-010-5-II/11 дана 10.1.2012. године.

1. Странке у поступку

Странке у поступку су Удружење произвођача енергије из обновљивих ресурса "АПЕОР", Змаја од Босне 44., 71000 Сарајево и Влада Федерације Босне и Херцеговине, Алипашина 41, 71000 Сарајево.

Удружење "АПЕОР" је регистровано код Министарства правде Босне и Херцеговине, Рјешењем број RU-350/05 дана 22.9.2005. године, са основним дјелатностима - развијање и унапређење производње енергије из обновљивих ресурса, развој микроекономског и макроекономског окружења за наведену дјелатност.

Влада ФБиХ је тијело државне власти (чије су надлежности утврђене уставом, законима и другим прописима који се односе на њене надлежности) на које се у складу са чланом 2. став (1) тачка б) Закона примјењују одредбе истог, јер иста својим дјеловањем може директно или индиректно утицати на слободну конкуренцију на тржишту Федерације Босне и Херцеговине.

2. Правни оквир предметног поступка

Конкурентски савјет у току поступка је примијенио одредбе Закона, Одлуке о утврђивању релевантног тржишта ("Службени гласник БиХ", бр. 18/06 и 34/10) и одредбе Закона о управном поступку ("Службени гласник БиХ", бр. 29/02, 12/04, 88/07 и 93/09), у смислу члана 26. Закона.

Конкурентски савјет поред одредби Уредбе о кориштењу обновљивих извора енергије и когенерације ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 36/10, 11/11 и 88/11) и Критеријума за кориштење средстава за подстицање производње електричне енергије из ОИЕК у 2012. години ("Службене новине Федерације БиХ", број 26/12), које су предмет поступка, такође је узео у обзир и Закон о електричној енергији ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 41/02, 24/05, 38/05 и 83/11), Одлуку о методологији утврђивања нивоа откупних цијена електричне енергије из обновљивих извора инсталисане снаге до 5 MW (Владе ФБиХ број В-293/02 од дана 28.6.2002. године - "Службене новине Федерације БиХ", број 32/02), Уговора о успостави енергетске заједнице ("Службени гласник БиХ – Међународни уговори", број 9/06), Одлуку о обиму, условима и временском распореду отварања тржишта електричне енергије ("Службени гласник БиХ", бр. 48/06 и 77/09) донесену од стране Државне Регулаторне комисије за електричну енергију (у даљем тексту: ДЕРК), те одредбе Директиве 2001/77/ЕЦ и Директивом 2009/28/ЕЦ о промоцији електричне енергије произведене кориштењем обновљивих извора на унутарњем тржишту, Правилник о подстицању производње електричне енергије из обновљивих извора у ефикасној когенерацији ("Службени гласник Републике Српске", број 128/11), Уредбо о правилима за доплативе цен ин откуп електричне енергије од квалифицираних произвођачев електричне енергије ("Урадни лист Републике Словеније", шт. 25/02), Правилнику о стицању статуса квалифицираног произвођача електричне енергије ("Народне новине Републике Хрватске", бр. 67/07 и 35/11), Уредби о мерама подстицаја за производњу електричне енергије коришћењем обновљивих извора енергије и комбинованом производњом електричне и топлотне енергије ("Службени гласник Републике Србије", број 99/09).

3. Поступак по Захтјеву за покретање поступка

Подносилац захтјева у битном је навео следеће чињенице као разлог за подношење Захтјева:

- да су у одредбама члана 4. и 5. Уредбе, произвођачи електричне енергије разврстани у четири основне групе у зависности од врсте обновљивог извора који се користи за производњу електричне енергије, а да ће се приказати подаци који се односе на произвођаче који за производњу електричне енергије користе мале хидроелектране инсталисане снаге до 10 MW, будући да дјелују на истом тржишту при продаји релевантног производа под једнаким условима, чију укупну производњу преузимају електропривредна друштва из Федерације Босне и Херцеговине;
- да је одредбама члана 15. предметне Уредбе регулисано да произвођачи (електричне енергије из обновљивих извора) имају право закључивања уговора о откупу електричне енергије по гарантованој цијени за нова постројења на период од 12 година, рачунајући од почетка рада истог;
- да новоизграђена постројења (за производњу електричне енергије из обновљивих извора) која буду пуштена у рад после доношења предметне Уредбе имају право да закључе уговор о откупу (електричне енергије) у трајању од 12 година са гарантованом цијеном у распону од 12,38 до 14,34 пф/кWx, у зависности од инсталисане снаге постројења, по формули за израчун гарантоване цијене из одредби члана 16. предметне Уредбе;
- да се за постројења (за производњу електричне енергије из обновљивих извора) која су била у погону прије доношења предметне Уредбе, уговор о откупу (електричне енергије) може закључити на 12 година по завршетку текуће године, умањен за вријеме које је постројење било у погону до склапања уговора;
- да се гарантована цијена за раније изграђена постројења примјењује само за период након умањења времена у којем је постројење било у погону до доношења предметне Уредбе, и то по завршетку текуће године (ако је на примјер постројење било у погону 5 година са даном 15.5.2011. године, то постројење има право на закључивање новог купопродајног уговора тек од 1.1.2012. године, и да ће од дана 15.5.2011. године до дана 1.1.2012. године електричну енергију испоручивати по старим цијенама из Одлуке о методологији утврђивања нивоа откупних цијена електричне енергије Владе ФБиХ број В-293/02 од дана 28.6.2002. године, која је 9,16 пф/кWx, а за наредних 7 година примјењиваће се гарантована цијена;
- да након истека уговореног рока произвођачи (електричне енергије из обновљивих извора) губе право на гарантовану цијену док задржавају право да произведену електричну енергију испоручују по просјечној цијени (за 2010. годину износи 7,377 пф/кWh) у Федерацији Босне и Херцеговине или слободну продају на тржишту;
- да ставом (5) члана 15. предметне Уредбе се елиминира циљ исте из члана 2. став (2) који наводи "подстицај веће производње и потрошње електричне енергије из обновљивих извора енергије и когенерације" јер се подстицај даје само новим произвођачима и то од средстава која се прикупе од свих купаца;
- да се може закључити да Влада ФБиХ фаворизује изградњу нових постројења за производњу електричне енергије из обновљивих извора кроз повећање цијена, односно давањем финансијског подстицаја, те су на тај начин ставили у неповољан конкуренцијски

положај примјеном различитих услова за идентичне трансакције, привредне субјекте који су раније изградили оваква постројења без икаквих подстицајних средстава Владе ФБиХ, иако су изградили постројења уз знатно веће трошкове због различитих околности које су тада владале на тржишту (већих трошкова пројектовања због малог броја пројектантских кућа, дужег и скупљег извођења радова, скупљих кредита и слично).

Подносилац захтјева сматра да предметна Уредба има за посљедицу нарушавање тржишне конкуренције на релевантном тржишту Федерације Босне и Херцеговине јер привредни субјекти имају различите услове за идентичне трансакције при закључивању уговора о откупу електричне енергије са електропривредним друштвима Федерације Босне и Херцеговине, што такође, има утицај на економски положај привредних субјеката јер друга страна условљава прихватање додатних обавеза, које по својој природи и обичајима у трговини не могу бити предметом споразума.

У складу са изложеним, Подносилац захтјева предлаже Конкуренцијском савјету да наконведеног поступка утврђивања постојање забрањеног споразума из члана 4. став (1) тачке д) и е) Закона, донесе одлуку да се сви привредни субјекти који производе електричну енергију по одредбама члана 15. предметне Уредбе изједначе у правима на исти период закључивања уговора о откупу електричне енергије, односно да се брише став (5) члана 15. предметне Уредбе.

Анализирајући Захтјев и достављену документацију, Конкуренцијски савјет је оцијенио да није могуће безведеног поступка утврдити постојање повреда Закона на које Подносилац захтјева указује, те је у складу са чланом 32. став (2) Закона, на 26. сједници одржаној дана 19.1.2012. године, донио Закључак о покретању поступка против Владе ФБиХ, број 03-26-3-010-7-П/11 (у даљем тексту: Закључак), ради утврђивања забрањеног споразума из члана 4. став (1) тачке д) и е) Закона.

Конкуренцијски савјет, у складу са чланом 33. став (1) Закона, је доставио Захтјев и Закључак на одговор Влади ФБиХ, актом број 03-26-3-010-12-П/11 дана 20.1.2012. године, и Федералном правобранилаштву, Валтера Перића 15/5, 71000 Сарајево, актом број 03-26-3-010-13-П/11 дана 20.1.2012. године.

Конкуренцијски савјет је доставио Закључак Удружењу "АПЕОР", актом број 03-26-3-010-11-П/11 дана 20.1.2012. године.

Федерално правобранилаштво је поднијело захтјев за продужење рока за доставу одговора, у смислу члана 33. став (4) Закона, поднеском број 03-26-3-010-14-П/11 дана 16.2.2012. године, који је Конкуренцијски савјет прихватио и одобрио додатних 15 дана за доставу одговора, у смислу члана 39. став (4) Закона, актом број 03-26-3-010-15-П/11 дана 20.2.2012. године.

Федерално правобранилаштво је у одобреном року доставило одговор Конкуренцијском савјету, у смислу члана 33. став (3) Закона, поднеском број 03-26-3-010-17-П/11 дана 6.3.2012. године, у којем у потпуности оспорава Захтјев, те у битном наводи следеће:

- да тржиште електричне енергије у Босни и Херцеговини, односно у Федерацији Босне и Херцеговине, још увијек није регулисано на тржишним принципима /критеријумима, јер Федерална регулаторна комисија (у даљем тексту: ФЕРК) одређује цијену електричне енергије;
- да сви произвођачи електричне енергије којима ФЕРК не одређује цијену могу слободно продавати

- електричну енергију, али исти то не желе (не траже сами купци) него електричну енергију нуде надлежним електропривредним друштвима, по већим цијенама од продајних цијена које је одредио ФЕРК, те да се у предметном поступку не ради о тржишном пословању, већ се тражи обавезан откуп за сву произведену електричну енергију по гарантованим цијенама;
- да одредбе члана 2. предметне Уредбе утврђују да је "Кориштење ОИЕиК од општег интереса за Федерацију Босне и Херцеговине", те да су циљеви исте, између осталих, подстицање веће производње и потрошње електричне енергије из обновљивих извора енергије (ОИЕ) и развој техничке инфраструктуре;
 - да није циљ предметне Уредбе подстицај производње и потрошње електричне енергије из ОИЕ до бесконачности, имајући у виду да се иста откупљује по већим цијенама од продајних и то доводи до додатних издавања надлежних федералних институција, а исто се одражава на штету грађана и привредних субјеката потрошача електричне енергије;
 - да до ступања на снагу предметне Уредбе, откуп електричне енергије произведене из ОИЕиК у постројењима инсталисане снаге до 5 MW, вршен по повећаним/повољним цијенама (према одредбама Одлуке о методологији утврђивања нивоа откупних цијена електричне енергије из обновљивих извора до 5 MW), што значи практично, и у том периоду власници малих постројења (хидроелектрана) су били привилеговани приликом откупа електричне енергије, посебно из разлога што је обавеза електропривреде била преузимање цјелокупно произведене електричне енергије;
 - да је тачна тврдња Удружења "АПЕОР", да Влада ФБиХ фаворизује изградњу нових постројења (за производњу електричне енергије из обновљивих извора), а разлог су међународни потписани споразуми из којих произлазе обавезе повећања потрошње електричне енергије из ОИЕ, а да је нетачна и неаргументована тврдња да су средства прикупљења од свих произвођача електричне енергије да би се финансијски подстицали само неки од произвођача електричне енергије;
 - да је апсолутно небитна и упитна и не би требала бити предмет овог поступка тврдња Удружења "АПЕОР", да су раније изграђена постројења имала знатно веће трошкове до садашњих, будући да је одлука о изградњи властити ризик инвеститора и да трошкови изградње овисе од много фактора (нпр. подизање кредита, начина трошења новца);
 - да захтјев Удружења "АПЕОР", за измјеном одредби члана 15. предметне Уредбе, није усмјерен на отварање тржишта електричне енергије из ОИЕ, него рјешењу властитих пословних проблема на штету државе, њених грађана и других привредних субјеката;
 - да је Влада ФБиХ, на 34. сједници одржаној дана 24.1.2012. године, приликом разматрања иницијативе за заузимање става за примјену одредбе члана 15. предметне Уредбе, дала Мишљење број 131/2012, у којем наводи:
 - да су земље Југоисточне Европе, укључујући и Босну и Херцеговину потписивањем међународног Уговора о успостави Енергетске заједнице преузеле обавезе из ЕУ директива, које се односе на обновљиве изворе енергије, у циљу спречавања глобалног загријавања и очувања живота на Земљи;
 - да Босна и Херцеговина, као потписница Уговора о успостави Енергетске заједнице има обавезе усклађивања домаћег законодавства са преузетим обавезама из ЕУ директива, на чему се заснива и донесена Уредба о кориштењу ОИЕиК;
 - да би се реализовале наведене обавезе, из ЕУ директива, прописују се подстицајне мјере за повећање учешћа потрошње обновљиве електричне енергије у укупној потрошњи енергије, с обзиром да је производња електричне енергије из обновљивих извора скупља у односу на претворбу осталих облика примарне енергије у електричну енергију;
 - да за изградњу нових постројења, предметна Уредба прописује само нове технологије и опрему, првенствено због сигурносних захтјева електроенергетског система и спречавања увоза старе и оштећене технике на подручје наше земље;
 - једна од подстицајних мјера, која је најчешће примјењивана у земљама ЕУ и земљама у окружењу је откуп електричне енергије по гарантованим цијенама;
 - имајући у виду да се реализација наведене подстицајне мјере одражава на повећање цијене електричне енергије за крајње купце, количине које се откупљују морају се ограничити по износу и временском периоду откупа;
 - да одредба члана 15. предметне Уредбе прописује да се гарантована откупна цијена односи на произвођаче електричне енергије чија су изграђена постројења млађа од 12 година, а да се гарантована цијена за сва постројења старија од 12 година не примјењује, те да ће за новоизграђена постројења гарантована цијена бити примјењивана на период од 12 година, од почетка испоруке електричне енергије у мрежу, не рачунајући пробни рад.
 - да је пракса у већини земаља у окружењу да се период откупа (електричне енергије из обновљивих извора по гарантованим цијенама) ограничи на 12 година, што је случај у Републици Хрватској и Републици Црној Гори.
 - изградња постројења која користе ОИЕ је слободна воља инвеститора, те с тим у вези инвеститор има право слободно продавати електричну енергију као робу, на тржишту електричне енергије.
- Конкурентски савјет је затражио од Удружења "АПЕОР", доставу додатне документације и података (о броју произвођача енергије из обновљивих извора), актом број 03-26-3-010-20-11/11 дана 18.4.2012. године, на који је исто доставило податке, поднеском број 03-26-3-010-21-11/11 дана 4.5.2012. године, као и уговоре о откуп електричне енергије (прије и после ступања на снагу предметне Уредбе) - Уговор о откуп електричне енергије између привредног субјекта Јавно предузеће Електропривреда Хрватске заједнице Херцег Босна д.д. Мостар и привредног субјекта Хидроелектрана Бук д.о.о. Широки бријег, број 10/11 (прије ступања на снагу предметне Уредбе) и број 11/11 (послије ступања на снагу предметне Уредбе), и Уговор о откуп електричне енергије између Јавног предузећа Електропривреда Босне и

Херцеговине д.д. Сарајево и привредног субјекта Амитеа д.о.о Мостар (за откуп електричне енергије из мале хидроелектране - Трешаница 4) број 328/08 (прије ступања на снагу предметне Уредбе) и број 763/11 (послије ступања на снагу предметне Уредбе), из којих су видљиве разлике у откупним цијенама електричне енергије из обновљивих извора енергије од стране електропривредних друштава прије и после ступања на снагу предметне Уредбе.

Имајући у виду напријед наведено, као и да је за утврђивање чињеничног стања и оцјену доказа у предметном поступку, потребно извршити додатне анализе, Конкуренијски савјет је на 38. сједници донио Закључак о продужењу рока за доношење рјешења за додатна 3 (три) мјесеца број 03-26-3-010-33-П/11 од дана 14.6.2012. године, у смислу члана 41. став (2) Закона, те исти доставио Удружењу "АПЕОР" актом број 03-26-3-010-34-П/11 и Федералном правобранилаштву актом број 03-26-3-010-35-П/11 дана 10.7.2012. године.

Како би утврдио чињенично стање, Конкуренијски савјет је дана 29.8.2012. године актом број 03-26-3-010-36-П/11 затражио од Федералног правобранилаштва изјашњење о Критеријумима за кориштење средстава за подстицање производње електричне енергије из ОИЕК у 2012. години ("Службене новине Федерације БиХ", број 26/12), те је о истом запримљен одговор Федералног правобранилаштва дана 10.9.2012. године под бројем 03-26-3-010-38-П/11, у којем је наведено како оспоравају све наводе Подносиоца захтјева, те сматрају да су исти неосновани.

Такође, Конкуренијски савјет се обратио подносиоцу захтјева дана 5.9.2012. године захтјевом за информацијама број 03-26-3-010-37-П/11, на који је пристигао одговор дана 12.9.2012. године под бројем 03-26-3-010-39-П/11.

4. Релевантно тржиште

Релевантно тржиште, у смислу члана 3. Закона, те чл. 4. и 5. Одлуке о утврђивању релевантног тржишта ("Службени гласник БиХ", бр. 18/06 и 33/10) чини тржиште одређених производа/услуга који су предмет обављања дјелатности на одређеном географском тржишту.

Према одредби члана 4. Одлуке о утврђивању релевантног тржишта, релевантно тржиште производа обухвата све производе и/или услуге које потрошачи сматрају међусобно замјенивим с обзиром на њихове битне карактеристике, квалитет, намјену, цијену или начин употребе.

Према одредби члана 5. Одлуке о утврђивању релевантног тржишта, релевантно географско тржиште обухвата целокупну или значајан дио територије Босне и Херцеговине на којој привредни субјекти дјелују у продаји и/или куповини релевантне услуге под једнаким или довољно уједначеним условима и који то тржиште битно разликују од услова конкуренције на сусједним географским тржиштима.

Релевантно тржиште услуга предметног поступка је тржиште производње електричне енергије из обновљивих извора.

Релевантно географско тржиште предметног поступка је подручје Федерације Босне и Херцеговине, будући да је исто одређено предметном Уредбом.

Слиједом наведеног, релевантно тржиште предметног поступка је утврђено као тржиште производње електричне енергије из обновљивих извора у Федерацији Босне и Херцеговине.

5. Усмена расправа

У даљем току поступка, будући да се ради о поступку са странкама са супротним интересима, Конкуренијски савјет је заказао усмену расправу, у складу са чланом 39. Закона, за дан 23.5.2012. године (позив достављен Влади ФБиХ актом број 03-26-3-010-22-П/11, Удружењу "АПЕОР" актом број 03-26-3-010-23-П/11 и Федералном правобранилаштву поднеском број 03-26-3-010-24-П/11, дана 8.5.2012. године).

Усмена расправа заказана за дан 23.5.2012. године на писмени образложени захтјев Федералног правобранилаштва је одгођена, у складу са чланом 39. став (4) Закона (поднесак број 03-26-3-010-26-П/11 запримљеним дана 17.5.2012. године), те је Конкуренијски савјет заказао нову усмену расправу за дан 5.6.2012. године (позив достављен Федералном правобранилаштву актом број 03-26-3-010-27-П/11, Влади ФБиХ актом број 03-26-3-010-28-П/11 и Удружењу "АПЕОР" актом број 03-26-3-010-29-П/11, дана 17.5.2012. године).

На усменој расправи одржаној у просторијама Конкуренијског савјета, испред Удружења "АПЕОР" је присуствовао г-дин Драго Лукенда, предсједник, и г-дин Жељко Долечек, секретар, као и законски заступник Владе ФБиХ г-дин Споменко Јукић, замјеник Федералног правобраниоца.

Током усмене расправе Подносилац захтјева се изјаснио да у цијелости остаје код Захтјева, те је навео да је Влада ФБиХ на основу предметне Уредбе усвојила и Критеријуме за кориштење фонда за подстицање обновљивих извора електричне енергије и когенерације у 2012. години (на 40. сједници одржаној 7.3.2012. године) (у даљем тексту: Критеријуми), којима је неосновано и незаконито одредила да једно привредно друштво може добити само једну енергетску сагласност којом се утврђује чија ће се производња електричне енергије из обновљивих извора подстицати на подручју општине, што значи да једно правно/физичко лице које је добило концесију за изградњу три хидроелектране на једној општини сада према овим Критеријумима може добити једну енергетску сагласност односно подстицај само за један енергетски објекат, те ради тога проширује Захтјев и на Критеријуме.

Законски заступник Владе ФБиХ, замјеник Федералног правобраниоца је током усмене расправе поновио да у цијелости остаје код навода датих у одговору на Закључак, те у спис предао ради оцјене околности разматрања и заузимања става око одредбе члана 15. предметне Уредбе, Мишљење Владе ФБиХ број 131/12 од дана 24.1.2012. године.

6. Прикупљање података од трећих лица

У току поступка ради утврђивања свих релевантних чињеница, у смислу члана 35. став (1) тачке а) и ц) Закона, Конкуренијски савјет је прикуписао податке и документацију и од других тијела /институција које нису странке у поступку.

Слиједом наведеног, Конкуренијски савјет је затражио, актом број 03-26-3-010-18-П/11 од дана 12.3.2012. године, од ФЕРК-а информацију о учествовању у изради предметне Уредбе, имајући у виду одредбу члана 46. став (3) Закона о електричној енергији, те став ФЕРК-а о одредби члана 15. став (5) предметне Уредбе, као и попис свих имаоца дозвола које је издао ФЕРК, а који задовољавају критеријуме из предметне Уредбе и потпадају у "обновљиве изворе енергије", податке које електропривредно друштво врши откуп електричне

енергије за сваког појединачног имаоца дозвола, те колико је стар сваки појединачни производни објекат који производи електричну енергију из обновљивих извора.

ФЕРК је доставио тражене податке и информације, поднеском број 03-26-3-010-18-П/11 дана 26.3.2012. године, у којем је наведено да у Федерацији БиХ има укупно 20 квалификованих произвођача електричне енергије.

7. Оцјена доказа

7.1. Уредба о кориштењу обновљивих извора енергије и когенерације

Након сагледавања релевантних чињеница, доказа и документације достављене од странака у поступку, као и података и документације релевантних институција, Конкурентски савјет је утврдио сљедеће:

- да је, и прије усвајања предметне Уредбе, откуп електричне енергије из обновљивих извора за мале произвођаче (за мале хидроелектране) вршен по цијенама које су се формирале у складу са Одлуком Владе ФБИХ о методологији утврђивања нивоа откупних цијена електричне енергије из обновљивих извора инсталисане снаге до 5 MW, а којом је такође утврђена и обавеза откупа (преузимања) целокупно произведене електричне енергије од надлежних електропривредних друштава (на основу уговора о откупу електричне енергије са закљученим произвођачем);
 - да се Босна и Херцеговина потписивањем међународног Уговора о успостави енергетске заједнице и преузимањем Директиве 2003/77/ЕЦ и Директиве 009/28/ЕЦ, обавезала на успостављање и усклађивању правног оквира којим ће повећати учешће и подстицати употребу електричне енергије добијене из обновљивих извора енергије (значи "изворе енергије који стално постоје у природи и који се обнављају у цијелости или дјелимично, посебно енергија водотокова, вјетра, биомасе, биоплина, плина са одгајалишта, пољопривредног плина, канализацијског плина, геотермална и неакумулирана соларна енергија"), те подстицање кориштења биогорива или других обновљивих извора;
 - да су одредбе Уговора о успостави енергетске заједнице од дана 1.7.2007. године обавезујуће за надлежна тијела/институције у Босни и Херцеговини за утврђивање учешћа електричне енергије из обновљивих извора у укупној потрошњи електричне енергије у периоду од наредних 10 година, те мјере којима се намјерава то постићи;
 - да је Влада ФБиХ, на основу обавеза из закључених међународних уговора, усвојила предметну Уредбу чији су циљеви, између осталих, већа производња електричне енергије из ОИЕиК увођењем (примјеном) накнада за подстицање (значи "новчани додатак на цијену електричне енергије за све купце електричне енергије, а која се користи за подстицање кориштења ОИЕиК"), развој регулаторне и техничке инфраструктуре у тој области, учинковито кориштење енергије и енергетске ефикасности, а у одредбама члана 15. исте је прописано (наведени текст члана 15. Уредбе је измијењен - "Службене новине ФБиХ", број 88/11 у односу на текст члана који је достављен уз Захтјев - "Службене новине Федерације БиХ", број 36/10, те спорни став (5) је сада став (6)):
- (1) квалификовани произвођач (значи "произвођач електричне енергије произведене из ОИЕиК, укључујући јавна електропривредна предузећа,

који је тај статус стекао рјешењем ФЕРК-а") који посједује енергетску сагласност (значи "документ који издаје Федерално министарство енергије, рударства и индустрије, за коју инвеститор односно квалификовани произвођач поднесе захтјев ради стицања права на подстицај производње електричне енергије из ОИЕиК") којом је утврђено право на подстицај, има право закључити уговор о обавези откупа електричне енергије из ОИЕиК са Оператором за ОИЕиК (значи "енергетски субјекат који обавља дјелатности прикупљања накнада од опскрбљивача и од квалификованог купца који на основу дозволе за међународну трговину за властите потребе врши обрачун, распојелу и плаћање накнаде за подстицање производње електричне енергије из постројења која користе ОИЕиК у складу са одредбама ове Уредбе, а нема статус опскрбљивача") по фиксној гарантованој цијени (значи "цијени која се плаћа произвођачу електричне енергије из ОИЕиК за вријеме трајања уговора о откупу електричне енергије") утврђеној у складу са овом Уредбом;

- (2) Уговором се, између осталог, дефинише период трајања, количина електричне енергије која је предмет откупа и допуштено одступање од пријављеног плана производње;
 - (3) Уговор о откупу за нова постројења се закључује на период од 12 година од почетка рада постројења, примјењујући гарантовану цијену из става (1) овог члана за цијело вријеме трајања уговора;
 - (4) за почетак рада новоизграђених постројења за производњу електричне енергије из ОИЕиК се узима дан када постројење почиње испоруку електричне енергије на мрежу, односно дан добијања дозволе за рад, не рачунајући период пробног рада;
 - (5) Откупна цијена за вријеме трајања пробног рада једнака је референтној цијени производње (значи "производну цијену електричне енергије у Федерацији БиХ која се добије као средња вриједност тренутно важеће просјечне цијене производње активне енергије на прагу производње јавних електропривредних предузећа Федерације БиХ");
 - (6) за постројења која су била у погону прије доношења ове Уредбе, уговор о откупу са Оператором може закључити на период и по цијени из става (3) овог члана по завршетку текуће календарске године, умањен за вријеме које је постројење било у погону до склапања уговора;
 - (7) након истека уговорног периода квалификовани произвођач губи право откупа по гарантованој цијени, док задржава остала права утврђена Уредбом.
- да подстицајне мјере односно утврђене гарантоване откупне цијене требају привући нове инвестиције/инвеститоре за производњу електричне енергије из обновљивих извора, односно да би се потенцијалним инвеститорима осигурао сигуран поврат уложених средстава;
 - да се предметна Уредба примјењује идентично према свим квалификованим произвођачима који имају дозволу за производњу (рад) електричне енергије из

- обновљивих извора енергије узимајући у обзир старост постројења;
- да предметна одредба нема за циљ дискриминацију произвођача који већ производе електричну енергију из обновљивих извора, већ подстицај изградњи нових постројења којим би могли користити подстицајне мјере у периоду од 12 година;
- да истеком периода у којем траје подстицајна мјера, квалификовани произвођач губи право откупа по гарантованој цијени, али задржава остала права утврђена предметном Уредбом;
- да је Републици Српској у члану 20. (трајање права на подстицај) Правилника о подстицању производње електричне енергије из обновљивих извора у ефикасној когенерацији, прописано како се обавезни откуп по гарантованој цијени омогућава на период од 15 година, с тим да се за постројења у експлоатацији омогућава откуп по гарантованим цијенама за период једнак разлици 15 година и стварне старости електране;
- да је производња електричне енергије из обновљивих извора регулисана и у осталим земљама на сличан начин као и предметном уредбом, - Републици Словенији у члану 13. "Уредбо о правилих за долочитив цен ин откуп електричне енергије од квалифицираних произвајалцев електричне енергије", прописана је гарантована откупна цијена за квалификоване произвођаче, с тим да се за старија постројења од 5 година, та цијена умањује за 5%, а за постројења старија од 10 година, гарантована откупна цијена се умањује за 10%, у Републици Хрватској у члану 16. "Правилника о стицању статуса квалифицираног произвођача електричне енергије", прописано је да се гарантована цијена на 12 година умањи за онолико колико је постројење било у континуираном погону, а најмање на период од 5 година, у Републици Србији у члану 6. "Уредби о мерама подстицаја за производњу електричне енергије коришћењем обновљивих извора енергије и комбинованом производњом електричне и топлотне енергије", прописано је како се права и обавезе повлаштеног произвођача уређују уговором, који се закључује у писменој форми, на период од 12 година;
- да наведени подаци потврђују да све земље окружења имају прописане (ограничене) временске рокове за квалификоване произвођаче електричне енергије из обновљивих извора за кориштење гарантоване откупне цијене, али постоје одређене разлике у дружини трајања тих рокова, што је резултат економских могућности и других специфичности.

Чланом 4. став (1) Закона је утврђено да су забрањени споразуми, уговори, поједине одредбе споразума или уговора, заједничка дјеловања и прешутни договори привредних субјеката, као и одлуке и други акти привредних субјеката (члан 2. став (1) тачка б) Закона у привредне субјекте укључује и органе државне управе и локалне самоуправе, који наведеним активностима /актима директно или индиректно учествују или утичу на тржиште) који за циљ и посљедицу имају спрјечавање, ограничавање или нарушавање тржишне конкуренције на тржишту.

КонкурENCIЈСКИ САВЈЕТ је утврдио да, одредбом става (5) односно (6) члана 15. предметне Уредбе није прекршен члан 4. став (1) тачка д) Закона, у смислу примјена различитих услова за идентичне трансакције са другим привредним субјектима, доводећи их у неповољан положај у односу на конкуренцију, јер иста омогућава да

произвођачи електричне енергије из обновљивих извора добијају фиксну (гарантовану) цијену, као и обавезом откупа електричне енергије, током одређеног низа година, што осигурава једнак положај свим привредним субјектима (квалификованим произвођачима) електричне енергије из обновљивих извора у периоду од 12 година.

Такође, КонкурENCIЈСКИ САВЈЕТ је утврдио да одредбом става (6) члана 15. предметне Уредбе није прекршен члан 4. став (1) тачка е) Закона, којим се друга страна условљава да прихвати додатне обавезе које по својој природи и обичајима у трговини, јер из исте није видљив никакав додатни услов нити обавеза за произвођаче електричне енергије из обновљивих извора који не би били у складу са природом и обичајима у трговини, чак напротив, из разлога испуњења циљева из предметне Уредбе, пружене су одређене погодности, као што су загарантовани откуп електричне енергије.

КонкурENCIЈСКИ САВЈЕТ је узео у обзир да се ради о накнади за подстицаје која се искључиво додјељује произвођачима електричне енергије из обновљивих извора, у смислу обавезног откупа свих количина произведене електричне енергије и по гарантованим цијенама, што значи да ове подстицајне мјере имају циљ да привуку потенцијалне инвеститоре, односно да им омогуће сигурнији поврат уложених новчаних средстава у краћем периоду, а да исте немају категорију трајних мјера, будући да су средства за ову намјену ограничена.

Да су подстицајне мјере за производњу електричне енергије из обновљивих извора ограниченог временског трајања, односно да ти произвођачи немају могућност трајног кориштења ових мјера потврђују прописи и пракса земаља окружења и Европске уније.

Такође, КонкурENCIЈСКИ САВЈЕТ сматра да Одлука ДЕРК-а о обиму, условима и временском распореду отварања тржишта електричне енергије у којој је утврђено да је тржиште електричне енергије у Босни и Херцеговини отворено, осигурава да произвођачи који немају обавезу да своју производњу испоручују унутар обавезе јавне услуге могу своју произведену енергију продавати на слободном тржишту, па тако и произвођачи из обновљивих извора електричне енергије, те да при томе могу постићи тржишну цијену откупа, као и изабрати откупљивача на тржишту.

КонкурENCIЈСКИ САВЈЕТ је утврдио да Влада ФБИХ одредбом члана 15. предметне Уредбе није нарушила тржишну конкуренцију из члана 4. став (1) тачке д) и е) Закона.

Имајући у виду наведено, КонкурENCIЈСКИ САВЈЕТ је одлучио као у диспозитиву овог Рјешења.

7.2. Критеријуми за кориштење средстава за подстицање производње електричне енергије из ОИЕК у 2012. години

На усменој расправи одржаној дана 5.6.2012. Подносилац захтјева је проширио свој захтјев и на Критеријуме за кориштење средстава за подстицање производње електричне енергије из ОИЕК у 2012. години (у даљем тексту: Критеријуми) ("Службене новине Федерације БиХ", број 26/12), сматрајући како се Критеријумима грубо крше права произвођача електричне енергије из ОИЕК, а поготово критеријум: "У случају да је једно правно/физичко лице поднијело више Захтјева за добијање Енергетске сагласности на територији једне општине - Енергетска сагласност којом се утврђује стицање права на подстицај производње електричне енергије из ОИЕК, у складу са Табелом 3А, издаје се за само један енергетски објекат."

У одговору запримљеном од стране Федералног правобранилаштва дана 10.9.2012. године под бројем 03-26-3-010-38-II/11, наведено је како се оспоравају сви наводи Подносиоца захтјева, те сматрају да су исти неосновани. У истом одговору се наводи како у случају да је једна правна или физичка особа поднијела више захтјева за добивање енергетске сагласности на територији једне Општине - Енергетска сагласност, којом се утврђује стицање права на подстицање производње електричне енергије из ОИЕК, издаје се само за један енергетски објекат, а да је то урађено из разлога, у случају да једна правна особа поднесе више захтјева за издавање Енергетске сагласности за утврђивање стицања права за подстицање производње из обновљивих извора, то би онемогућило да то право користе и други с подручја исте Општине, те како би се тим мјерама осигурала већа регионална заступљеност пројеката.

Конкуренијски савјет је утврдио следеће:

- Одредбом Критеријума прописано је како подносилац захтјева за кориштење средстава за подстицање електричне енергије може бити правна или физичка особа; као и да је
- Одредбом Критеријума прописано како један подносилац захтјева на подручју једне Општине може остварити право на подстицај само за један енергетски објекат.

Анализом наведених одредби Конкуренијски савјет је утврдио како одредбе Критеријума нису у супротности са одредбом члана 4. став (1) тачка д) и е) Закона, обзиром да се истима не примјењују различити услови за идентичне трансакције с другим привредним субјектима, доводећи их у неповољан положај у односу на конкуренцију, нити се примјењеном истих условљавају на прихватање додатних обавеза које по својој природи и обичајима у трговини не би били у вези са предметом споразума.

Имајући у виду наведено, Конкуренијски савјет је одлучио као у диспозитиву овог Рјешења.

8. Пресуда Уставног суда Федерације Босне и Херцеговине

Пресудом Уставног суда Федерације Босне и Херцеговине објављене дана 13.7.2012. године "Службене новине ФБиХ", бр. 60/12, утврђено је како је Уредба о кориштењу обновљивих извора енергије и когенерације ("Службени новине Федерације БиХ", бр. 36/10,11/11 и 88/11), у несагласности са Уставом Федерације Босне и Херцеговине. Пресудом је утврђено и да се као прелазно рјешење даје рок од шест мјесеци од дана објаве пресуде у "Службеним новинама Федерације БиХ" те да се законом уреди материја која је регулисана оспореном Уредбом о кориштењу обновљивих извора енергије и когенерације, те да се до тада иста може примјењивати.

Обзиром да је Уставни суд Федерације Босне и Херцеговине оставио на снази Уредбу до 13.1.2013. године, Конкуренијски савјет је одлучио рјешавати Захтјев подносиоца као у диспозитиву овог Рјешења.

9. Поука о правном лијеку

Против овог Рјешења није дозвољена жалба.

Незадовољна страна може покренути управни спор пред Судом Босне и Херцеговине у року од 30 дана од дана пријема, односно објављивања овог Рјешења.

Број 03-26-3-010-40-II/11

4. октобра 2012. године

Сарајево

Предсједница

Гордана Живковић, с. р.

На основу члана 25. став (1) тачка е), члана 42. став (2), а у вези с чланом 4. став (1) Закона о конкуренцији ("Службени гласник БиХ", бр. 48/05, 76/07 и 80/09), у поступку покренутом по Захтјеву за pokretanje поступка Удружења произвођача енергије из обновљивих ресурса "APEOR", Змаја од Босне 44, 71000 Сарајево, против Владе Федерације Босне и Херцеговине, Аліпашина 41, 71000 Сарајево, ради утврђивања забрањеног споразума, запримљен под бројем: 03-26-3-010-II/11 дана 6.6.2011. године, Конкуренијско вјеће Босне и Херцеговине, на 43. (четрдесеттредој) сједници одржаној дана 4. октобра 2012. године, донјело је

РЈЕШЕЊЕ

1. Одбија се Захтјев за pokretanje поступка Удружења произвођача енергије из обновљивих ресурса "APEOR", Змаја од Босне 44, 71000 Сарајево, против Владе Федерације Босне и Херцеговине, Аліпашина 41, 71000 Сарајево, ради утврђивања забрањеног споразума, из члана 4. став (1) тачке д) и е) Закона о конкуренцији, као неоснован.
2. Ово Рјешење је коначно и bit ће објављено у "Службеном гласнику БиХ", службеним гласилима ентитета и Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине.

Образложење

Конкуренијско вјеће Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Конкуренијско вјеће) је запримilo, дана 6.6.2011. године под бројем 03-26-3-010-II/11, Захтјев за pokretanje поступка (у даљем тексту: Захтјев), у смислу члана 28. Закона о конкуренцији (у даљем тексту: Закон), од Удружења произвођача енергије из обновљивих ресурса "APEOR", Змаја од Босне 44, 71000 Сарајево (у даљем тексту: Подносилац захтјева или Удружење "APEOR"), заступаном по предсједнику Удружења "APEOR" г-дину Драги Лукенда, Зорићевина Л6, 88220 Широки Бријег, против Владе Федерације Босне и Херцеговине, Аліпашина 41, 71000 Сарајево (у даљем тексту: Влада ФБиХ), због нарушавања тржишне конкуренције одредбом члана 15. Уредбе о кориштењу обновљивих извора енергије и когенерације ("Службени новине Федерације БиХ", бр. 36/10, 11/11 и 88/11) (у даљем тексту: Уредба).

Увидом у поднесени Захтјев, Конкуренијско вјеће је утврдило да исти није комплетан, у смислу члана 28. Закона, те је затражило допуну истог, у смислу члана 31. став (1) Закона, актом број 03-26-3-010-1-II/11 дана 29.6.2011. године, актом број 03-26-3-010-2-II/11 дана 22.9.2011. године и актом број 03-26-3-010-3-II/11 дана 22.12.2011. године, и достављање uplate административне таксе у складу са чланом 2. тарифни број 106. став (1) тачка ф) Одлуком о висини административних такси у вези са процесним радњама пред Конкуренијским вјећем ("Службени гласник БиХ", бр. 30/06 и 18/11).

Подносилац захтјева је доставио тражену документацију (као и uplatu административне таксе), поднеском број 03-26-3-010-4-II/11 дана 29.12.2011. године, те је Конкуренијско вјеће утврдило да је Захтјев комплетан и уредан, и Подносиоцу захтјева издало потврду о пријему комплетног и уредног Захтјева, у смислу члана 28. став (3) Закона, актом број 03-26-3-010-5-II/11 дана 10.01.2012. године.

1. Странке у поступку

Странке у поступку су Удружење произвођача енергије из обновљивих ресурса "APEOR", Змаја од Босне 44., 71000 Сарајево и Влада Федерације Босне и Херцеговине, Аліпашина 1, 71000 Сарајево.

Удружење "APEOR" је регистровано код Министарства правде Босне и Херцеговине, Рјешењем број RU-350/05 дана 22.9.2005. године, са основним дјелатностима - развјање и

unapređenje proizvodnje energije iz obnovljivih resursa, razvoj mikroekonomskog i makroekonomskog okruženja za navedenu djelatnost.

Vlada FBiH je tijelo državne vlasti (čije su nadležnosti utvrđene ustavom, zakonima i drugim propisima koji se odnose na njene nadležnosti) na koje se u skladu sa članom 2. stav (1) tačka b) Zakona primjenjuju odredbe istoga, jer ista svojim djelovanjem može direktno ili indirektno uticati na slobodnu konkurenciju na tržištu Federacije Bosne i Hercegovine.

2. Pravni okvir predmetnog postupka

Konkurencijsko vijeće u toku postupka je primijenilo odredbe Zakona, Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta ("Službeni glasnik BiH", br. 18/06 i 34/10) i odredbe Zakona o upravnom postupku ("Službeni glasnik BiH", br. 29/02, 12/04, 88/07 i 93/09), u smislu člana 26. Zakona.

Konkurencijsko vijeće pored odredbi Uredbe o korištenju obnovljivih izvora energije i kogeneracije ("Službene novine Federacije BiH", br. 36/10, 11/11 i 88/11) i Kriterija za korištenje sredstava za podsticanje proizvodnje električne energije iz OIEK u 2012. godini ("Službene novine Federacije BiH", br. 26/12), koje su predmet postupka, također je uzelo u obzir i Zakon o električnoj energiji ("Službene novine Federacije BiH", br. 41/02, 24/05, 38/05 i 83/11), Odluku o metodologiji utvrđivanja nivoa otkupnih cijena električne energije iz obnovljivih izvora instalisane snage do 5 MW (Vlade FBiH broj V-293/02 od dana 28.6.2002. godine - "Službene novine Federacije BiH", broj 32/02), Ugovora o uspostavi energetske zajednice ("Službeni glasnik BiH – Međunarodni ugovori", broj 9/06), Odluku o obimu, uslovima i vremenskom rasporedu otvaranja tržišta električne energije ("Službeni glasnik BiH", br. 48/06 i 77/09) donesenu od strane Državne Regulatorne komisije za električnu energiju (u daljem tekstu: DERK), te odredbe Direktive 2001/77/EC i Direktivom 2009/28/EC o promociji električne energije proizvedene korištenjem obnovljivih izvora na unutarnjem tržištu, Pravilnik o podsticanju proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora i u efikasnoj kogeneraciji ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj 128/11), Uredbu o pravilima za določitev cen in otkup električne energije od kvalificiranih proizvajalcev električne energije ("Uradni list Republike Slovenije", št. 25/02), Pravilniku o sticanju statusa kvalificiranog proizvođača električne energije ("Narodne novine Republike Hrvatske", br. 67/07 i 35/11), Uredbi o merama podsticaja za proizvodnju električne energije korištenjem obnovljivih izvora energije i kombinovanom proizvodnjom električne i toplotne energije ("Službeni glasnik Republike Srbije", broj 99/09).

3. Postupak po Zahtjevu za pokretanje postupka

Podnosilac zahtjeva u bitnom je naveo slijedeće činjenice kao razlog za podnošenje Zahtjeva:

- da su u odredbama člana 4. i 5. Uredbe proizvođači električne energije razvrstani u četiri osnovne grupe u zavisnosti od vrste obnovljivog izvora koji se koristi za proizvodnju električne energije, a da će se prikazati podaci koji se odnose na proizvođače koji za proizvodnju električne energije koriste male hidroelektrane instalisane snage do 10 MW, budući da djeluju na istom tržištu pri prodaji relevantnog proizvoda pod jednakim uslovima, čiju ukupnu proizvodnju preuzimaju elektroprivredna društva iz Federacije Bosne i Hercegovine;
- da je odredbama člana 15. predmetne Uredbe regulisano da proizvođači (električne energije iz obnovljivih izvora) imaju pravo zaključivanja ugovora o otkupu električne energije po garantovanoj cijeni za nova postrojenja na period od 12 godina, računajući od početka rada istoga;

- da novoizgrađena postrojenja (za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora) koja budu puštena u rad poslije donošenja predmetne Uredbe imaju pravo da zaključe ugovor o otkupu (električne energije) u trajanju od 12 godina sa garantovanom cijenom u rasponu od 12,38 do 14,34 pf/kWh, u zavisnosti od instalisane snage postrojenja, po formuli za izračun garantovane cijene iz odredbi člana 16. predmetne Uredbe;
- da se za postrojenja (za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora) koja su bila u pogonu prije donošenja predmetne Uredbe, ugovor o otkupu/električne energije) može zaključiti na 12 godina po završetku tekuće godine, umanjen za vrijeme koje je postrojenje bilo u pogonu do sklapanja ugovora;
- da se garantovana cijena za ranije izgrađena postrojenja primjenjuje samo za period nakon umanjenja vremena u kojem je postrojenje bilo u pogonu do donošenja predmetne Uredbe, i to po završetku tekuće godine (ako je na primjer postrojenje bilo u pogonu 5 godina sa danom 15.5.2011. godine, to postrojenje ima pravo na zaključivanje novog kupoprodajnog ugovora tek od 1.1.2012. godine, i da će od dana 15.5.2011. godine do dana 1.1.2012. godine električnu energiju isporučivati po starim cijenama iz Odluke o metodologiji utvrđivanja nivoa otkupnih cijena električne energije Vlade FBiH broj V-293/02 od dana 28.6.2002. godine, koja je 9,16 pf/kWh, a za narednih 7 godina primjenjivat će se garantovana cijena;
- da nakon isteka ugovorenog roka proizvođači (električne energije iz obnovljivih izvora) gube pravo na garantovanu cijenu dok zadržavaju pravo da proizvedenu električnu energiju isporučuju po prosječnoj cijeni (za 2010. godinu iznosi 7,377 pf/kWh) u Federaciji Bosne i Hercegovine ili slobodnu prodaju na tržištu;
- da stavom (5) člana 15. predmetne Uredbe se eliminiše cilj iste iz člana 2. stav (2) koji navodi "podsticaj veće proizvodnje i potrošnje električne energije iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije" jer se podsticaj daje samo novim proizvođačima i to od sredstava koja se prikupe od svih kupaca;
- da se može zaključiti da Vlada FBiH favorizuje izgradnju novih postrojenja za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora kroz povećanje cijena, odnosno davanjem finansijskog podsticaja, te su na taj način stavili u nepovoljan konkurencijski položaj primjenom različitih uslova za identične transakcije, privredne subjekte koji su ranije izgradili ovakva postrojenja bez ikakvih podsticajnih sredstava Vlade FBiH, iako su izgradili postrojenja uz znatno veće troškove zbog različitih okolnosti koje su tada vladale na tržištu (većih troškova projektovanja zbog malog broja projektantskih kuća, dužeg i skupljeg izvođenja radova, skupljih kredita i slično).

Podnosilac zahtjeva smatra da predmetna Uredba ima za posljedicu narušavanje tržišne konkurencije na relevantnom tržištu Federacije Bosne i Hercegovine jer privredni subjekti imaju različite uslove za identične transakcije pri zaključivanju ugovora o otkupu električne energije sa elektroprivrednim društvima Federacije Bosne i Hercegovine, što također, ima uticaj na ekonomski položaj privrednih subjekata jer druga strana uslovljava prihvatanje dodatnih obaveza, koje po svojoj prirodi i običajina u trgovini ne mogu biti predmetom sporazuma.

U skladu sa izloženim, Podnosilac zahtjeva predlaže Konkurencijskom vijeću da nakon provedenog postupka utvrđivanja postojanje zabranjenog sporazuma iz člana 4. stav

(1) tačke d) i e) Zakona, donese odluku da se svi privredni subjekti koji proizvode električnu energiju po odredbama člana 15. predmetne Uredbe izjednače u pravima na isti period zaključivanja ugovora o otkupu električne energije, odnosno da se briše stav (5) člana 15. predmetne Uredbe.

Analizirajući Zahtjev i dostavljenu dokumentaciju, Konkurencijsko vijeće je ocijenilo da nije moguće bez provedenog postupka utvrditi postojanje povreda Zakona na koje Podnosilac zahtjeva ukazuje, te je u skladu sa članom 32. stav (2) Zakona, na 26. sjednici održanoj dana 19.1.2012. godine, donijelo Zaključak o pokretanju postupka protiv Vlada FBiH, broj 03-26-3-010-7-II/11 (u daljem tekstu: Zaključak), radi utvrđivanja zabranjenog sporazuma iz člana 4. stav (1) tačke d) i e) Zakona.

Konkurencijsko vijeće, u skladu sa članom 33. stav (1) Zakona, je dostavilo Zahtjev i Zaključak na odgovor Vladi FBiH, aktom broj 03-26-3-010-12-II/11 dana 20.1.2012. godine, i Federalnom pravobranilaštvu, Valtera Perića 15/5, 71000 Sarajevo, aktom broj 03-26-3-010-13-II/11 dana 20.1.2012. godine.

Konkurencijsko vijeće je dostavilo Zaključak Udruženju "APEOR", aktom broj 03-26-3-010-11-II/11 dana 20.1.2012. godine.

Federalno pravobranilaštvo je podnijelo zahtjev za produženje roka za dostavu odgovora, u smislu člana 33. stav (4) Zakona, podneskom broj 03-26-3-010-14-II/11 dana 16.2.2012. godine, koji je Konkurencijsko vijeće prihvatilo i odobrilo dodatnih 15 dana za dostavu odgovora, u smislu člana 39. stav (4) Zakona, aktom broj 03-26-3-010-15-II/11 dana 20.2.2012. godine.

Federalno pravobranilaštvo je u odobrenom roku dostavilo odgovor Konkurencijskom vijeću, u smislu člana 33. stav (3) Zakona, podneskom broj 03-26-3-010-17-II/11 dana 6.3.2012. godine, u kojem u potpunosti osporava Zahtjev, te u bitnom navodi slijedeće:

- da je tržište električne energije u Bosni i Hercegovini, odnosno u Federaciji Bosne i Hercegovine, još uvijek nije regulisano na tržišnim principima/kriterijima, jer Federalna regulatorna komisija (u daljem tekstu: FERK) određuje cijenu električne energije;
- da svi proizvođači električne energije kojima FERK ne određuje cijenu mogu slobodno prodavati električnu energiju, ali isti to ne žele (ne traže sami kupci) nego električnu energiju nude nadležnim elektroprivrednim društvima, po većim cijenama od prodajnih cijena koje je odredio FERK, te da se u predmetnom postupku ne radi o tržišnom poslovanju, već se traži obavezan otkup za svu proizvedenu električnu energiju po garantovanim cijenama;
- da odredbe člana 2. predmetne Uredbe utvrđuju da je "Korištenje OIEiK od općeg interesa za Federaciju Bosne i Hercegovine", te da su ciljevi iste, između ostalih, podsticanje veće proizvodnje i potrošnje električne energije iz obnovljivih izvora energije (OIE) i razvoj tehničke infrastrukture;
- da nije cilj predmetne Uredbe poticaj proizvodnje i potrošnje električne energije iz OIE do beskonačnosti, imajući u vidu da se ista otkupljuje po većim cijenama od prodajnih i to dovodi do dodatnih izdvajanja nadležnih federalnih institucija, a isto se odražava na štetu građana i privrednih subjekata potrošača električne energije;
- da do stupanja na snagu predmetne Uredbe, otkup električne energije proizvedene iz OIEiK u postrojenjima instalisane snage do 5 MW, vršen po povećanim/povoljnim cijenama (prema odredbama Odluke o metodologiji utvrđivanja nivoa otkupnih cijena

električne energije iz obnovljivih izvora do 5 MW), što znači praktično, i u tom periodu vlasnici malih postrojenja (hidroelektrana) su bili privilegovani prilikom otkupa električne energije, posebno iz razloga što je obaveza elektroprivrede bila preuzimanje cjelokupno proizvedene električne energije;

- da je tačna tvrdnja Udruženja "APEOR", da Vlada FBiH favorizuje izgradnju novih postrojenja (za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora), a razlog su međunarodni potpisani sporazumi iz kojih proizlaze obaveze povećanja potrošnje električne energije iz OIE, a da je netačna i neargumentovana tvrdnja da su sredstva prikupljenja od svih proizvođača električne energije da bi se finansijski podsticali samo neki od proizvođača električne energije;
- da je apsolutno nebitna i upitna i ne bi trebala biti predmet ovog postupka tvrdnja Udruženja "APEOR", da su ranije izgrađena postrojenja imala znatno veće troškove do sadašnjih, budući da je odluka o izgradnji vlastiti rizik investitora i da troškovi izgradnje ovise od mnogo faktora (npr. podizanje kredita, načina trošenja novaca);
- da zahtjev Udruženja "APEOR", za izmjenom odredbi člana 15. predmetne Uredbe, nije usmjeren na otvaranje tržišta električne energije iz OIE, nego rješenju vlastitih poslovnih problema na štetu države, njenih građana i drugih privrednih subjekata;
- da je Vlada FBiH, na 34. sjednici održanoj dana 24.1.2012. godine, prilikom razmatranja inicijative za zauzimanje stava za primjenu odredbe člana 15. predmetne Uredbe, dala Mišljenje broj 131/2012, u kojem navodi:
 - da su zemlje Jugoistočne Evrope, uključujući i Bosnu i Hercegovinu potpisivanjem međunarodnog Ugovora o uspostavi Energetske zajednice preuzele obaveze iz EU direktiva, koje se odnose na obnovljive izvore energije, u cilju sprečavanja globalnog zagrijavanja i očuvanja života na Zemlji;
 - da Bosna i Hercegovina, kao potpisnica Ugovora o uspostavi Energetske zajednice ima obaveze usklađivanja domaćeg zakonodavstva sa preuzetim obavezama iz EU direktiva, na čemu se zasniva i donesena Uredba o korištenju OIEiK;
 - da bi se realizovale navedene obaveze, iz EU direktiva, propisuju se podsticajne mjere za povećanje udjela potrošnje obnovljive električne energije u ukupnoj potrošnji energije, s obzirom da je proizvodnja električne energije iz obnovljivih izvora skuplja u odnosu na pretvorbu ostalih oblika primarne energije u električnu energiju;
 - da za izgradnju novih postrojenja, predmetna Uredba propisuje samo nove tehnologije i opremu, prvenstveno zbog sigurnosnih zahtjeva elektroenergetskog sistema i sprečavanja uvoza stare i oštećene tehnike na područje naše zemlje;
 - jedna od podsticajnih mjera, koja je najčešće primjenjivana u zemljama EU i zemljama u okruženju je otkup električne energije po garantovanim cijenama;
 - imajući u vidu da se realizacija navedene podsticajne mjere odražava na povećanje cijene električne energije za krajnje kupce, količine koje se otkupljuju moraju se ograničiti po iznosu i vremenskom periodu otkupa;
 - da odredba člana 15. predmetne Uredbe propisuje da se garantovana otkupna cijena odnosi na proizvođače električne energije čija su izgrađena

postrojenja mlađa od 12 godina, a da se garantovana cijena za sva postrojenja starija od 12 godina ne primjenjuje, te da će za novoizgrađena postrojenja garantovana cijena biti primjenjivana na period od 12 godina, od početka isporuke električne energije u mrežu, ne računajući probni rad.

- da je praksa u većini zemalja u okruženju da se period otkupa (električne energije iz obnovljivih izvora po garantovanim cijenama) ograniči na 12 godina, što je slučaj u Republici Hrvatskoj i Republici Crnoj Gori.
- izgradnja postrojenja koja koriste OIE je slobodna volja investitora, te s tim u vezi investitor ima pravo slobodno prodavati električnu energiju kao robu, na tržištu električne energije.

Konkurencijsko vijeće je zatražilo od Udruženja "APEOR", dostavu dodatne dokumentacije i podataka (o broju proizvođača energije iz obnovljivih izvora), aktom broj 03-26-3-010-20-II/11 dana 18.4.2012. godine, na koji je isto dostavilo podatke, podneskom broj 03-26-3-010-21-II/11 dana 4.5.2012. godine, kao i ugovore o otkupu električne energije (prije i poslije stupanja na snagu predmetne Uredbe) - Ugovor o otkupu električne energije između privrednog subjekta Javno preduzeće Elektroprivreda Hrvatske zajednice Herceg Bosna d.d. Mostar i privrednog subjekta Hidroelektrana Buk d.o.o. Široki brijeg, broj: 10/11 (prije stupanja na snagu predmetne Uredbe) i broj 11/11 (poslije stupanja na snagu predmetne Uredbe), i Ugovor o otkupu električne energije između Javnog preduzeća Elektroprivreda Bosne i Hercegovine d.d. Sarajevo i privrednog subjekta Amitea d.o.o. Mostar (za otkup električne energije iz male hidroelektrane – Trešanica 4) broj 328/08 (prije stupanja na snagu predmetne Uredbe) i broj 763/11 (poslije stupanja na snagu predmetne Uredbe), iz kojih su vidljive razlike u otkupnim cijenama električne energije iz obnovljivih izvora energije od strane elektroprivrednih društava prije i poslije stupanja na snagu predmetne Uredbe.

Imajući u vidu naprijed navedeno, kao i da je za utvrđivanje činjeničnog stanja i ocjenu dokaza u predmetnom postupku, potrebno izvršiti dodatne analize, Konkurencijsko vijeće je na 38. sjednici donijelo Zaključak o produženju roka za donošenje rješenja za dodatna 3 (tri) mjeseca broj 03-26-3-010-33-II/11 od dana 14.6.2012. godine, u smislu člana 41. stav (2) Zakona, te isti dostavilo Udruženju "APEOR" aktom broj 03-26-3-010-34-II/11 i Federalnom pravobranilaštvu aktom broj 03-26-3-010-35-II/11 dana 10.7.2012. godine.

Kako bi utvrdilo činjenično stanje Konkurencijsko vijeće je dana 29.8.2012. godine aktom broj 03-26-3-010-36-II/11 zatražilo od Federalnog pravobranilaštva izjašnjenje o Kriterijima za korištenje sredstava za podsticanje proizvodnje električne energije iz OIEK u 2012. godini ("Službene novine Federacije BiH", broj 26/12), te je o istom zaprimljen odgovor Federalnog pravobranilaštva dana 10.9.2012. godine pod brojem 03-26-3-010-38-II/11, u kojem je navedeno kako osporavaju sve navode Podnosioca zahtjeva, te smatraju da su isti neosnovani.

Također, Konkurencijsko vijeće se obratilo podnosiocu zahtjeva dana 5.9.2012. godine zahtjevom za informacijama broj 03-26-3-010-37-II/11, na koji je pristigao odgovor dana 12.9.2012. godine pod brojem 03-26-3-010-39-II/11.

4. Relevantno tržište

Relevantno tržište, u smislu člana 3. Zakona, te čl. 4. i 5. Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta ("Službeni glasnik BiH", br. 18/06 i 33/10) čini tržište određenih proizvoda/usluga koji su predmet obavljanja djelatnosti na određenom geografskom tržištu.

Prema odredbi člana 4. Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta, relevantno tržište proizvoda obuhvata sve proizvode i/ili usluge koje potrošači smatraju međusobno zamjenjivim s obzirom na njihove bitne karakteristike, kvalitet, namjenu, cijenu ili način upotrebe.

Prema odredbi člana 5. Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta, relevantno geografsko tržište obuhvata cjelokupnu ili značajan dio teritorije Bosne i Hercegovine na kojoj privredni subjekti djeluju u prodaji i/ili kupovini relevantne usluge pod jednakim ili dovoljno ujednačenim uslovima i koji to tržište bitno razlikuju od uslova konkurencije na susjednim geografskim tržištima.

Relevantno tržište usluga predmetnog postupka je tržište proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora.

Relevantno geografsko tržište predmetnoga postupka je područje Federacije Bosne i Hercegovine, budući da je isto određeno predmetnom Uredbom.

Slijedom navedenoga, relevantno tržište predmetnoga postupka je utvrđeno kao tržište proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora u Federaciji Bosne i Hercegovine.

5. Usmena rasprava

U daljem toku postupka, budući da se radi o postupku sa strankama sa suprotnim interesima, Konkurencijsko vijeće je zakazalo usmenu raspravu, u skladu sa članom 39. Zakona, za dan 23.5.2012. godine (poziv dostavljen Vladi FBiH aktom broj 03-26-3-010-22-II/11, Udruženju "APEOR" aktom broj 03-26-3-010-23-II/11 i Federalnom pravobranilaštvu podneskom broj 03-26-3-010-24-II/11, dana 8.5.2012. godine).

Usmena rasprava zakazana za dan 23.5.2012. godine na pismeni obrazloženi zahtjev Federalnog pravobranilaštva je odgođena, u skladu sa članom 39. stav (4) Zakona (podnesak broj 03-26-3-010-26-II/11 zaprimljenim dana 17.5.2012. godine), te je Konkurencijsko vijeće zakazalo novu usmenu raspravu za dan 5.6.2012. godine (poziv dostavljen Federalnom pravobranilaštvu aktom broj 03-26-3-010-27-II/11, Vladi FBiH aktom broj 03-26-3-010-28-II/11 i Udruženju "APEOR" aktom broj 03-26-3-010-29-II/11, dana 17.5.2012. godine).

Na usmenoj raspravi održanoj u prostorijama Konkurencijskog vijeće, ispred Udruženja "APEOR" je prisustvovao g-din Drago Lukenda, predsjednik, i g-din Željko Doleček, sekretar, kao i zakonski zastupnik Vlade FBiH g-din Spomenko Jukić, zamjenik Federalnog pravobranilaoca.

Tokom usmene rasprave Podnosilac zahtjeva se izjasnio da u cijelosti ostaje kod Zahtjeva, te je naveo da je Vlada FBiH na osnovu predmetne Uredbe usvojila i Kriterije za korištenje fonda za podsticanje obnovljivih izvora električne energije i kogeneracije u 2012. godini (na 40. sjednici održanoj 7.3.2012. godine) (u daljem tekstu: Kriteriji), kojima je neosnovano i nezakonito odredila da jedno privredno društvo može dobiti samo jednu energetske saglasnost kojom se utvrđuje čija će se proizvodnja električne energije iz obnovljivih izvora podsticati na području općine, što znači da jedno pravno/fizičko lice koje je dobilo koncesiju za izgradnju tri hidroelektrane na jednoj općini sada prema ovim Kriterijima može dobiti jednu energetske saglasnost odnosno podsticaj samo za jedan energetske objekat, te radi toga proširuje Zahtjev i na Kriterije.

Zakonski zastupnik Vlade FBiH, zamjenik Federalnog pravobranilaoca je tokom usmene rasprave ponovio da u cijelosti ostaje kod navoda datih u odgovoru na Zaključak, te u spis predao radi ocjene okolnosti razmatranja i zauzimanja stava oko odredbe člana 15. predmetne Uredbe, Mišljenje Vlade FBiH broj 131/12 od dana 24.1.2012. godine.

6. Prikupljanje podataka od trećih lica

U toku postupka radi utvrđivanja svih relevantnih činjenica, u smislu člana 35. stav (1) tačke a) i c) Zakona,

Konkurencijsko vijeće je prikupljalo podatke i dokumentaciju i od drugih tijela /institucija koje nisu странке u postupku.

Slijedom navedenog, Konkurencijsko vijeće je zatražilo, aktom broj 03-26-3-010-18-II/11 od dana 12.3.2012. godine, od FERK-a informaciju o sudjelovanju u izradi predmetne Uredbe, imajući u vidu odredbu člana 46. stav (3) Zakona o električnoj energiji, te stav FERK-a o odredbi člana 15. stav (5) predmetne Uredbe, kao i popis svih imaoца дозвола koje je izdao FERK, a koji zadovoljavaju kriterije iz predmetne Uredbe i potpadaju u "obnovljive izvore energije", podatke koje elektroprivredno društvo vrši otkup električne energije za svakog pojedinačnog imaoца дозвола, te koliko je star svaki pojedinačni proizvodni objekt koji proizvodi električnu energiju iz obnovljivih izvora.

FERK je dostavio tražene podatke i informacije, podneskom broj 03-26-3-010-18-II/11 dana 26.3.2012. godine, u kojem je navedeno da u Federaciji BiH ima ukupno 20 kvalifikovanih proizvođača električne energije.

7. Ocjena dokaza

7.1. Uredba o korištenju obnovljivih izvora energije i kogeneracije

Nakon sagledavanja relevantnih činjenica, dokaza i dokumentacije dostavljene od stranaka u postupku, kao i podataka i dokumentacije relevantnih institucija, Konkurencijsko vijeće je utvrdilo slijedeće:

- da je, i prije usvajanja predmetne Uredbe, otkup električne energije iz obnovljivih izvora za male proizvođače (za male hidroelektrane) vršen po cijenama koje su se formirale u skladu sa Odlukom Vlade FBiH o metodologiji utvrđivanja nivoа otkupnih cijena električne energije iz obnovljivih izvora instalisane snage do 5 MW, a kojom je također utvrđena i obaveza otkupa (preuzimanja) cjelokupno proizvedene električne energije od nadležnih elektroprivrednih društava (na osnovu ugovora o otkupu električne energije sa zaključenim proizvođačem);
- da se Bosna i Hercegovina potpisivanjem međunarodnog Ugovora o uspostavi energetske zajednice i preuzimanjem Direktive 2003/77/EC i Direktive 009/28/EC, obavezala na uspostavljanje i usklađivanje pravnog okvira kojim će povećati udjel i podsticati upotrebu električne energije dobijene iz obnovljivih izvora energije (znači "izvore energije koji stalno postoje u prirodi i koji se obnavljaju u cijelosti ili djelimično, posebno energija vodotokova, vjetrova, biomase, bioplina, plina sa odgajališta, poljoprivrednog plina, kanalizacijskog plina, geotermalna i neakumulirana solarna energija"), te podsticanje korištenja biogoriva ili drugih obnovljivih izvora;
- da su odredbe Ugovora o uspostavi energetske zajednice od dana 1.7.2007. godine obavezujuće za nadležna tijela/institucije u Bosni i Hercegovini za utvrđivanje udjela električne energije iz obnovljivih izvora u ukupnoj potrošnji električne energije u periodu od narednih 10 godina, te mjere kojima se namjerava to postići;
- da je Vlada FBiH, na osnovu obaveza iz zaključenih međunarodnih ugovora, usvojila predmetnu Uredbu čiji ciljevi, između ostalih, su veća proizvodnja električne energije iz OIEiK uvođenjem (primjenom) naknada za podsticanje (znači "novčani dodatak na cijenu električne energije za sve kupce električne energije, a koja se koristi za podsticanje korištenja OIEiK"), razvoj regulatorne i tehničke infrastrukture u toj oblasti, učinkovito korištenje energije i energetska efikasnost, a u odredbama člana 15. iste je propisano (navedeni tekst člana 15. Uredbe je izmijenjen - "Službene novine FBiH", broj 88/11 u odnosu na tekst člana koji je dostavljen uz Zahtjev -

"Službene novine Federacije BiH", broj 36/10, te sporni stav (5) je sada stav (6)):

- (1) kvalifikovani proizvođač (znači "proizvođač električne energije proizvedene iz OIEiK, uključujući javna elektroprivredna preduzeća, koji je taj status stekao rješenjem FERK-a") koji posjeduje energetska saglasnost (znači "dokument koji izdaje Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije, za koju investitor odnosno kvalifikovani proizvođač podnese zahtjev radi sticanja prava na podsticaj proizvodnje električne energije iz OIEiK") kojom je utvrđeno pravo na podsticaj, ima pravo zaključiti ugovor o obavezi otkupa električne energije iz OIEiK sa Operatorom za OIEiK (znači "energetski subjekt koji obavlja djelatnosti prikupljanja naknada od opskrbljivača i od kvalifikovanog kupca koji je na osnovu dozvole za međunarodnu trgovinu za vlastite potrebe vrši obračun, raspodjelu i plaćanje naknade za podsticanje proizvodnje električne energije iz postrojenja koja koriste OIEiK u skladu sa odredbama ove Uredbe, a nema status opskrbljivača") po fiksnoj garantovanoj cijeni (znači "cijeni koja se plaća proizvođaču električne energije iz OIEiK za vrijeme trajanja ugovora o otkupu električne energije") utvrđenoj u skladu sa ovom Uredbom;
 - (2) Ugovorom se, između ostalog, definiše period trajanja, količina električne energije koja je predmet otkupa i dopušteno odstupanje od prijavljenog plana proizvodnje;
 - (3) Ugovor o otkupu za nova postrojenja se zaključuje na period od 12 godina od početka rada postrojenja, primjenjujući garantovanu cijenu iz stava (1) ovog člana za cijelo vrijeme trajanja ugovora;
 - (4) za početak rada novoizgrađenih postrojenja za proizvodnju električne energije iz OIEiK se uzima dan kada postrojenje počinje isporuku električne energije na mrežu, odnosno dan dobijanja dozvole za rad, ne računajući period probnog rada;
 - (5) Otkupna cijena za vrijeme trajanja probnog rada jednaka je referentnoj cijeni proizvodnje (znači "proizvodnu cijenu električne energije u Federaciji BiH koja se dobije kao srednja vrijednost trenutno važeće prosječne cijene proizvodnje aktivne energije na pragu proizvodnje javnih elektroprivrednih preduzeća Federacije BiH");
 - (6) za postrojenja koja su bila u pogonu prije donošenja ove Uredbe, ugovor o otkupu sa Operatorom može zaključiti na period i po cijeni iz stava (3) ovog člana po završetku tekuće kalendarske godine, umanjeno za vrijeme koje je postrojenje bilo u pogonu do sklapanja ugovora;
 - (7) nakon isteka ugovornog perioda kvalifikovani proizvođač gubi pravo otkupa po garantovanoj cijeni, dok zadržava ostala prava utvrđena Uredbom.
- da podsticajne mjere odnosno utvrđene garantovane otkupne cijene trebaju privući nove investicije/investitore za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora, odnosno da bi se potencijalnim investitorima osigurao siguran povrat uložених sredstava;
 - da se predmetna Uredba primjenjuje identično prema svim kvalifikovanim proizvođačima koji imaju dozvolu za proizvodnju (rad) električne energije iz obnovljivih izvora energije uzimajući u obzir starost postrojenja;

- da predmetna odredba nema za cilj diskriminaciju proizvođača koji već proizvode električnu energiju iz obnovljivih izvora, već podsticaj izgradnji novih postrojenja kojim bi mogli koristiti podsticajne mjere u periodu od 12 godina;
- da istekom perioda u kojem traje podsticajna mjera, kvalifikovani proizvođač gubi pravo otkupa po garantovanoj cijeni, ali zadržava ostala prava utvrđena predmetnom Uredbom;
- da je Republici Srpskoj u članu 20. (trajanje prava na podsticaj) Pravilnika o podsticanju proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora i u efikasnoj kogeneraciji, propisano je kako se obavezni otkup po garantovanoj cijeni omogućava na period od 15 godina, s tim da se za postrojenja u eksploataciji omogućava otkup po garantovanim cijenama za period jednak razlici 15 godina i stvarne starosti elektrane;
- da je proizvodnja električne energije iz obnovljivih izvora regulisana i u ostalim zemljama na sličan način kao i predmetnom uredbom - Republici Sloveniji u članu 13. "Uredbo o pravilima za določitev cen in otkup električne energije od kvalificiranih proizvajalcev električne energije", propisana je garantovana otkupna cijena za kvalificirane proizvođače, s tim da se za starija postrojenja od 5 godina, ta cijena umanjuje za 5%, a za postrojenja starija od 10 godina, garantovana otkupna cijena se umanjuje za 10%, u Republici Hrvatskoj u članu 16. "Pravilnika o stjecanju statusa kvalificiranog proizvođača električne energije", propisano je da se garantovana cijena na 12 godina umanjena za onoliko koliko je postrojenje bilo u kontinuiranom pogonu, a najmanje na period od 5 godina, u Republici Srbiji u članu 6. "Uredbi o merama podsticaja za proizvodnju električne energije korišćenjem obnovljivih izvora energije i kombinovanom proizvodnjom električne i toplotne energije", propisano je kako se prava i obaveze povlašćenog proizvođača uređuju ugovorom, koji se zaključuje u pismenoj formi, na period od 12 godina;
- da navedeni podaci potvrđuju da sve zemlje okruženja imaju propisane (ograničene) vremenske rokove za kvalificirane proizvođače električne energije iz obnovljivih izvora za korištenje garantovane otkupne cijene, ali postoje određene razlike u dužini trajanja tih rokova, što je rezultat ekonomskih mogućnosti i drugih specifičnosti.

Članom 4. stav (1) Zakona je utvrđeno da su zabranjeni sporazumi, ugovori, pojedine odredbe sporazuma ili ugovora, zajednička djelovanja i prešutni dogovori privrednih subjekata, kao i odluke i drugi akti privrednih subjekata (član 2. stav (1) tačka b) Zakona u privredne subjekte uključuje i organe državne uprave i lokalne samouprave, koji navedenim aktivnostima/aktima direktno ili indirektno učestvuju ili utječu na tržište) koji za cilj i posljedicu imaju sprečavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišne konkurencije na tržištu.

Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da odredbom stava (5) odnosno (6) člana 15. predmetne Uredbe nije prekršen član 4. stav (1) tačka d) Zakona, u smislu primjena različitih uslova za identične transakcije sa drugim privrednim subjektima, dovodeći ih u nepovoljan položaj u odnosu na konkurenciju, jer ista omogućava da proizvođači električne energije iz obnovljivih izvora dobivaju fiksnu (garantiranu) cijenu, kao i obavezom otkupa električne energije, tokom određenog niza godina, što osigurava jednak položaj svim privrednim subjektima (kvalifikovanim proizvođačima) električne energije iz obnovljivih izvora u periodu od 12 godina.

Također, Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da odredbom stava (6) člana 15. predmetne Uredbe nije prekršen član 4. stav (1) tačka e) Zakona, kojima se druga strana uslovljava da prihvati dodatne obaveze koje po svojoj prirodi i običajima u trgovini, jer iz iste nije vidljiv nikakav dodatni uslov niti obaveza za proizvođače električne energije iz obnovljivih izvora koji ne bi bili u skladu sa prirodom i običajima u trgovini, čak naprotiv, iz razloga ispunjenja ciljeva iz predmetne Uredbe, pružene su određene pogodnosti, kao što su zagaranovani otkup električne energije.

Konkurencijsko vijeće je uzelo u obzir da se radi o naknadi za podsticaje koja se isključivo dodjeljuje proizvođačima električne energije iz obnovljivih izvora, u smislu obaveznog otkupa svih količina proizvedene električne energije i po garantovanim cijenama, što znači da ove podsticajne mjere imaju cilj da privuku potencijalne investitore, odnosno da im omoguće sigurniji povrat uložених novčanih sredstava u kraćem periodu, a da iste nemaju kategoriju trajnih mjera, budući da su sredstva za ovu namjenu ograničena.

Da su podsticajne mjere za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora ograničenog vremenskog trajanja, odnosno da ti proizvođači nemaju mogućnost trajnog korištenja ovih mjera potvrđuju propisi i praksa zemalja okruženja i Evropske unije.

Također, Konkurencijsko vijeće smatra da Odluka DERK-a o obimu, uslovima i vremenskom rasporedu otvaranja tržišta električne energije u kojoj je utvrđeno da je tržište električne energije u Bosni i Hercegovini otvoreno, osigurava da proizvođači koji nemaju obavezu da svoju proizvodnju isporučuju unutar obaveze javne usluge mogu svoju proizvedenu energiju prodavati na slobodnom tržištu, pa tako i proizvođači iz obnovljivih izvora električne energije, te da pri tome mogu postići tržišnu cijenu otkupa, kao i izabrati otkupljivača na tržištu.

Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da Vlada FBiH odredbom člana 15. predmetne Uredbe nije narušila tržišnu konkurenciju iz člana 4. stav (1) tačke d) i e) Zakona.

Imajući u vidu navedeno, Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u dispozitivu ovoga Rješenja.

7.2. Kriteriji za korištenje sredstava za podsticanje proizvodnje električne energije iz OIEK u 2012. godini

Na usmenoj raspravi održanoj dana 5.6.2012. Podnosilac zahtjeva je proširio svoj zahtjev i na Kriterije za korištenje sredstava za podsticanje proizvodnje električne energije iz OIEK u 2012. godini (u daljem tekstu: Kriteriji) ("Službene novine Federacije BiH", broj 26/12), smatrajući kako se Kriterijima grubo krše prava proizvođača električne energije iz OIEK, a pogotovo kriterij: "U slučaju da je jedno pravno/fizičko lice podnijelo više Zahtjeva za dobijanje Energetske saglasnosti na teritoriji jedne općine - Energetska saglasnost kojom se utvrđuje sticanje prava na podsticaj proizvodnje električne energije iz OIEK, u skladu sa Tabelom 3A, izdaje se za samo jedan energetski objekat."

U odgovoru zaprimljenom od strane Federalnog pravobranilaštva dana 10.9.2012. godine pod brojem 03-26-3-010-38-II/11, navedeno je kako se osporavaju svi navodi Podnosioca zahtjeva, te smatraju da su isti neosnovani. U istom odgovoru se navodi kako u slučaju da je jedna pravna ili fizička osoba podnijela više zahtjeva za dobijanje energetske saglasnosti na teritoriji jedne Općine - Energetska saglasnost, kojom se utvrđuje sticanje prava na podsticanje proizvodnje električne energije iz OIEK, izdaje se samo za jedan energetski objekat, a da je to urađeno iz razloga, u slučaju da jedna pravna osoba podnese više zahtjeva za izdavanje Energetske saglasnosti za utvrđivanje sticanja prava za podsticanje

proizvodnje iz obnovljivih izvora, to bi onemogućilo da to pravo koriste i drugi s područja iste Općine, te kako bi se tim mjerama osigurala veća regionalna zastupljenost projekata.

Konkurencijsko vijeće je utvrdilo slijedeće:

- Odredbom Kriterija propisano je kako podnosilac zahtjeva za korištenje sredstava za podsticanje električne energije može biti pravna ili fizička osoba; kao i da je
- Odredbom Kriterija propisano kako jedan podnosilac zahtjeva na području jedne Općine može ostvariti pravo na podsticaj samo za jedan energetski objekt;

Analizom navedenih odredbi Konkurencijsko vijeće je utvrdilo kako odredbe Kriterija nisu u suprotnosti sa odredbom člana 4. stav (1) tačka d) i e) Zakona, obzirom da se istima ne primjenjuju različiti uslovi za identične transakcije s drugim privrednim subjektima, dovodeći ih u nepovoljan položaj u odnosu na konkurenciju, niti se primjenom istih uslovljavaju na prihvatanje dodatnih obaveza koje po svojoj prirodi i običajima u trgovini ne bi bile u vezi sa predmetom sporazuma.

Imajući u vidu navedeno, Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u dispozitivu ovog Rješenja.

8. Presuda Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine

Presudom Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine objavljene dana 13.7.2012. godine "Službene novine Federacije BiH, broj 60/12", utvrđeno je kako je Uredba o korištenju obnovljivih izvora energije i kogeneracije ("Službeni novine Federacije BiH", br. 36/10, 11/11 i 88/11), u nesuglasnosti sa Ustavom Federacije Bosne i Hercegovine. Presudom je utvrđeno i da se kao prelazno rješenje daje rok od šest mjeseci od dana objave presude u "Službenim novinama Federacije BiH", te da se zakonom uredi materija koja je regulirana osporenim Uredbom o korištenju obnovljivih izvora energije i kogeneracije, te da se do tada ista može primjenjivati.

Obzirom da je Ustavni sud Federacije Bosne i Hercegovine ostavio na snazi Uredbu do 13.1.2013. godine, Konkurencijsko vijeće je odlučilo rješavati Zahtjev podnosioca kao u dispozitivu ovog Rješenja.

9. Pouka o pravnom lijeku

Protiv ovog Rješenja nije dozvoljena žalba.

Nezadovoljna strana može pokrenuti upravni spor pred Sudom Bosne i Hercegovine u roku od 30 dana od dana prijema, odnosno objave ovoga Rješenja.

Broj 03-26-3-010-40-II/11

4. oktobra 2012. godine

Sarajevo

Predsjednica

Gordana Živković, s. r.

Na temelju članka 25. stavak (1) tačka e), članka 42. stavak (2), a u svezi s člankom 4. stavak (1) Zakona o konkurenciji ("Službeni glasnik BiH", br. 48/05, 76/07 i 80/09), u postupku pokrenutom po Zahtjevu za pokretanje postupka Udruženja proizvođača energije iz obnovljivih resursa "APEOR", Zmaja od Bosne 44, 71000 Sarajevo, protiv Vlade Federacije Bosne i Hercegovine, Alipašina 41, 71000 Sarajevo, radi utvrđivanja zabranjenog sporazuma, zaprimljenog pod brojem 03-26-3-010-II/11 dana 6.6.2011. godine, Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine, na 43. (četrdesettrećoj) sjednici održanoj dana 4. listopada 2012. godine, donijelo je

RJEŠENJE

1. Odbija se Zahtjev za pokretanje postupka Udruženja proizvođača energije iz obnovljivih resursa "APEOR", Zmaja od Bosne 44., 71000 Sarajevo, protiv Vlade Federacije Bosne i Hercegovine, Alipašina 41, 71000 Sarajevo, radi utvrđivanja zabranjenog sporazuma, iz

članka 4. stavak (1) tačke d) i e) Zakona o konkurenciji, kao neutemeljen.

2. Ovo Rješenje je konačno i bit će objavljeno u "Službenom glasniku BiH", službenim glasilima entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine.

Obrazloženje

Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Konkurencijsko vijeće) je zaprimilo, dana 6.6.2011. godine pod brojem 03-26-3-010-II/11, Zahtjev za pokretanje postupka (u daljnjem tekstu: Zahtjev), u smislu članka 28. Zakona o konkurenciji (u daljnjem tekstu: Zakon), od Udruženja proizvođača energije iz obnovljivih resursa "APEOR", Zmaja od Bosne 44, 71000 Sarajevo (u daljnjem tekstu: Podnositelj zahtjeva ili Udruženje "APEOR"), zastupanom po predsjedniku Udruženja "APEOR" g-dinu Dragi Lukenda, Zoričevina L6, 88220 Široki Brijeg, protiv Vlade Federacije Bosne i Hercegovine, Alipašina 41, 71000 Sarajevo (u daljnjem tekstu: Vlada FBiH), zbog narušavanja tržišne konkurencije odredbom članka 15. Uredbe o korištenju obnovljivih izvora energije i kogeneracije ("Službeni novine Federacije BiH", br. 36/10, 11/11 i 88/11) (u daljnjem tekstu: Uredba).

Uvidom u podneseni Zahtjev, Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da isti nije kompletan, u smislu članka 28. Zakona, te je zatražilo dopunu istog, u smislu članka 31. stavak (1) Zakona, aktom broj 03-26-3-010-1-II/11 dana 29.6.2011. godine, aktom broj 03-26-3-010-2-II/11 dana 22.9.2011. godine i aktom broj 03-26-3-010-3-II/11 dana 22.12.2011. godine, i dostavljanje uplate administrativne pristojbe sukladno članku 2. tarifni broj 106. stavak (1) tačka f) Odlukom o visini administrativnih pristojbi u svezi s procesnim radnjama pred Konkurencijskim vijećem ("Službeni glasnik BiH", br. 30/06 i 18/11).

Podnositelj zahtjeva je dostavio traženu dokumentaciju (kao i uplatu administrativne pristojbe), podneskom broj 03-26-3-010-4-II/11 dana 29.12.2011. godine, te je Konkurencijsko vijeće utvrdilo da je Zahtjev kompletan i uredan, i Podnositelju zahtjeva izdalo potvrdu o primitku kompletnog i urednog Zahtjeva, u smislu članka 28. stavak (3) Zakona, aktom broj 03-26-3-010-5-II/11 dana 10.1.2012. godine.

1. Stranke u postupku

Stranke u postupku su: Udruženje proizvođača energije iz obnovljivih resursa "APEOR", Zmaja od Bosne 44, 71000 Sarajevo i Vlada Federacije Bosne i Hercegovine, Alipašina 41, 71000 Sarajevo.

Udruženje "APEOR" je registrirano kod Ministarstva pravde Bosne i Hercegovine, Rješenjem broj RU-350/05 dana 22.9.2005. godine, sa temeljnim djelatnostima - razvitak i unapređenje proizvodnje energije iz obnovljivih resursa, razvitak mikroekonomskog i makroekonomskog okruženja za navedenu djelatnost.

Vlada FBiH je tijelo državne vlasti (čije su nadležnosti utvrđene ustavom, zakonima i drugim propisima koji se odnose na njene nadležnosti) na koje se sukladno članku 2. stavak (1) tačka b) Zakona primjenjuju odredbe istoga, jer ista svojim djelovanjem može izravno ili neizravno utjecati na slobodnu konkurenciju na tržištu Federacije Bosne i Hercegovine.

2. Pravni okvir predmetnog postupka

Konkurencijsko vijeće tijekom postupka je primijenilo odredbe Zakona, Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta ("Službeni glasnik BiH", br. 18/06 i 34/10) i odredbe Zakona o upravnom postupku ("Službeni glasnik BiH", br. 29/02, 12/04, 88/07 i 93/09), u smislu članka 26. Zakona.

Konkurencijsko vijeće, pored odredbi Uredbe o korištenju obnovljivih izvora energije i kogeneracije ("Službene novine Federacije BiH", br. 36/10, 11/11 i 88/11) i Kriterija za korištenje sredstava za poticanje proizvodnje električne energije iz OIEK u 2012. godini ("Službene novine Federacije BiH", broj 26/12), koje su predmet postupka, također je uzelo u obzir i Zakon o električnoj energiji ("Službene novine Federacije BiH" br. 41/02, 24/05, 38/05 i 83/11), Odluku o metodologiji utvrđivanja razina otkupnih cijena električne energije iz obnovljivih izvora instalirane snage do 5 MW (Vlade FBiH broj V-293/02 od dana 28.6.2002. godine - "Službene novine Federacije BiH", broj 32/02), Ugovora o uspostavi energetske zajednice ("Službeni glasnik BiH – Međunarodni ugovori", broj 9/06), Odluku o obimu, uvjetima i vremenskom rasporedu otvaranja tržišta električne energije ("Službeni glasnik BiH", br. 48/06 i 77/09) donesenu od strane Državne Regulatorne komisije za električnu energiju (u daljnjem tekstu: DERK), te odredbe Direktive 2001/77/EC i Direktive 2009/28/EC o promociji električne energije proizvedene korištenjem obnovljivih izvora na unutarnjem tržištu, Pravilnik o poticanju proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora i u efikasnoj kogeneraciji ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj 128/11), Uredbu o pravilima za določitev cen in otkup električne energije od kvalificiranih proizvođačev električne energije ("Uradni list Republike Slovenije", št. 25/02), Pravilnik o sticanju statusa kvalificiranog proizvođača električne energije ("Narodne novine Republike Hrvatske", br. 67/07 i 35/11), Uredbu o merama podsticaja za proizvodnju električne energije korištenjem obnovljivih izvora energije i kombinovanom proizvodnjom električne i toplotne energije ("Službeni glasnik Republike Srbije", broj 99/09).

3. Postupak po Zahtjevu za pokretanje postupka

Podnositelj zahtjeva u bitnom je naveo sljedeće činjenice kao razlog za podnošenje Zahtjeva:

- da su u odredbama članka 4. i 5. Uredbe proizvođači električne energije razvrstani u četiri temeljne grupe u zavisnosti od vrste obnovljivog izvora koji se koristi za proizvodnju električne energije, a da će se prikazati podaci koji se odnose na proizvođače koji za proizvodnju električne energije koriste male hidroelektrane instalirane snage do 10 MW, budući da djeluju na istom tržištu pri prodaji mjerodavnog proizvoda pod jednakim uvjetima, čiju ukupnu proizvodnju preuzimaju elektroprivredna društva iz Federacije Bosne i Hercegovine;
- da je odredbama članka 15. predmetne Uredbe regulirano da proizvođači (električne energije iz obnovljivih izvora) imaju pravo zaključivanja ugovora o otkupu električne energije po garantiranoj cijeni za nova postrojenja na razdoblje od 12 godina, računajući od početka rada istoga;
- da novoizgrađena postrojenja (za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora) koja budu puštena u rad poslije donošenja predmetne Uredbe imaju pravo da zaključe ugovor o otkupu (električne energije) u trajanju od 12 godina sa garantiranim cijenom u rasponu od 12,38 do 14,34 pf/kWh, u zavisnosti od instalirane snage postrojenja, po formuli za izračun garantirane cijene iz odredbi članka 16. predmetne Uredbe;
- da se za postrojenja (za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora) koja su bila u pogonu prije donošenja predmetne Uredbe, ugovor o otkupu (električne energije) može zaključiti na 12 godina po završetku tekuće godine, umanjeno za vrijeme za koje je postrojenje bilo u pogonu do sklapanja ugovora;
- da se garantirana cijena za ranije izgrađena postrojenja primjenjuje samo za razdoblje nakon umanjenja vremena

u kojem je postrojenje bilo u pogonu do donošenja predmetne Uredbe, i to po završetku tekuće godine (ako je naprimjer postrojenje bilo u pogonu 5 godina sa danom 15.5.2011. godine, to postrojenje ima pravo na zaključivanje novog kupoprodajnog ugovora tek od 1.1.2012. godine, i da će od dana 15.5.2011. godine do dana 1.1.2012. godine električnu energiju isporučivati po starim cijenama iz Odluke o metodologiji utvrđivanja razina otkupnih cijena električne energije Vlade FBiH broj V-293/02 od dana 28.6.2002. godine, koja je 9,16 pf/kWh, a za narednih 7 godina primjenjivat će se garantirana cijena;

- da nakon isteka ugovorenog roka proizvođači (električne energije iz obnovljivih izvora) gube pravo na garantiranu cijenu dok zadržavaju pravo da proizvedenu električnu energiju isporučuju po prosječnoj cijeni (za 2010. godinu iznosi 7,377 pf/kWh) u Federaciji Bosne i Hercegovine ili slobodnu prodaju na tržištu;
- da se stavkom (5) članka 15. predmetne Uredbe eliminira cilj iste iz članka 2. stavak (2) koji navodi "poticaj veće proizvodnje i potrošnje električne energije iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije" jer se poticaj daje samo novim proizvođačima i to od sredstava koja se prikupe od svih kupaca;
- da se može zaključiti da Vlada FBiH favorizira izgradnju novih postrojenja za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora kroz povećanje cijena, odnosno davanjem finansijskog poticaja, te su na taj način stavili u nepovoljan konkurencijski položaj primjenom različitih uvjeta za identične transakcije, gospodarske subjekte koji su ranije izgradili ovakva postrojenja bez ikakvih poticajnih sredstava Vlade FBiH, iako su izgradili postrojenja uz znatno veće troškove zbog različitih okolnosti koje su tada vladale na tržištu (većih troškova projektiranja zbog malog broja projektantskih kuća, duljeg i skupljeg izvođenja radova, skupljih kredita i slično).

Podnositelj zahtjeva smatra da predmetna Uredba ima za posljedicu narušavanje tržišne konkurencije na mjerodavnom tržištu Federacije Bosne i Hercegovine jer gospodarski subjekti imaju različite uvjete za identične transakcije pri zaključivanju ugovora o otkupu električne energije sa elektroprivrednim društvima Federacije Bosne i Hercegovine, što također, ima utjecaj na ekonomski položaj gospodarskih subjekata jer druga strana uvjetuje prihvatanje dodatnih obveza, koje po svojoj prirodi i običajina u trgovini ne mogu biti predmetom sporazuma.

Sukladno izloženom, Podnositelj zahtjeva predlaže Konkurencijskom vijeću da nakon provedenog postupka utvrđivanja postojanje zabranjenog sporazuma iz članka 4. stavak (1) točke d) i e) Zakona, donese odluku da se svi gospodarski subjekti koji proizvode električnu energiju po odredbama članka 15. predmetne Uredbe izjednače u pravima na isto razdoblje zaključivanja ugovora o otkupu električne energije, odnosno da se briše stavak (5) članka 15. predmetne Uredbe.

Analizirajući Zahtjev i dostavljenu dokumentaciju, Konkurencijsko vijeće je ocijenilo da nije moguće bez provedenog postupka utvrditi postojanje povreda Zakona na koje Podnositelj zahtjeva ukazuje, te je sukladno članku 32. stavak (2) Zakona, na 26. sjednici održanoj dana 19.1.2012. godine, donijelo Zaključak o pokretanju postupka protiv Vlade FBiH, broj 03-26-3-010-7-II/11 (u daljnjem tekstu: Zaključak), radi utvrđivanja zabranjenog sporazuma iz članka 4. stavak (1) točke d) i e) Zakona.

Konkurencijsko vijeće, sukladno članku 33. stavak (1) Zakona, je dostavilo Zahtjev i Zaključak na odgovor Vladi

FBiH, aktom broj 03-26-3-010-12-II/11 dana 20.1.2012. godine, i Federalnom pravobraniteljstvu, Valtera Perića 15/5, 71000 Sarajevo, aktom broj 03-26-3-010-13-II/11 dana 20.1.2012. godine.

Konkurencijsko vijeće je dostavilo Zaključak Udruženju "APEOR", aktom broj 03-26-3-010-11-II/11 dana 20.1.2012. godine.

Federalno pravobraniteljstvo je podnijelo zahtjev za produljenje roka za dostavu odgovora, u smislu članka 33. stavak (4) Zakona, podneskom broj 03-26-3-010-14-II/11 dana 16.2.2012. godine, koji je Konkurencijsko vijeće prihvatilo i odobrilo dodatnih 15 dana za dostavu odgovora, u smislu članka 39. stavak (4) Zakona, aktom broj 03-26-3-010-15-II/11 dana 20.2.2012. godine.

Federalno pravobraniteljstvo je u odobrenom roku dostavilo odgovor Konkurencijskom vijeću, u smislu članka 33. stavak (3) Zakona, podneskom broj 03-26-3-010-17-II/11 dana 6.3.2012. godine, u kojem u cijelosti osporava Zahtjev, te u bitnome navodi sljedeće:

- da je tržište električne energije u Bosni i Hercegovini, odnosno u Federaciji Bosne i Hercegovine, još uvijek nije regulirano na tržišnim principima/kriterijima, jer Federalna regulatorna komisija (u daljnjem tekstu: FERK) određuje cijenu električne energije;
- da svi proizvođači električne energije kojima FERK ne određuje cijenu mogu slobodno prodavati električnu energiju, ali isti to ne žele (ne traže sami kupci) nego električnu energiju nude nadležnim elektroprivrednim društvima, po većim cijenama od prodajnih cijena koje je odredio FERK, te da se u predmetnom postupku ne radi o tržišnom poslovanju, već se traži obavezan otkup za svu proizvedenu električnu energiju po garantiranim cijenama;
- da odredbe članka 2. predmetne Uredbe utvrđuju da je "Korištenje OIEiK od općeg interesa za Federaciju Bosne i Hercegovine", te da su ciljevi iste, između ostalih, poticanje veće proizvodnje i potrošnje električne energije iz obnovljivih izvora energije (OIE) i razvitak tehničke infrastrukture;
- da nije cilj predmetne Uredbe poticaj proizvodnje i potrošnje električne energije iz OIE do beskonačnosti, imajući u vidu da se ista otkupljuje po većim cijenama od prodajnih i to dovodi do dodatnih izdvajanja nadležnih federalnih institucija, a isto se odražava na štetu građana i gospodarskih subjekata potrošača električne energije;
- da do stupanja na snagu predmetne Uredbe, otkup električne energije proizvedene iz OIEiK u postrojenjima instalirane snage do 5 MW, vršen po povećanim/povoljnim cijenama (prema odredbama Odluke o metodologiji utvrđivanja razina otkupnih cijena električne energije iz obnovljivih izvora do 5 MW), što znači praktično, i u tom razdoblju vlasnici malih postrojenja (hidroelektrana) su bili privilegirani prilikom otkupa električne energije, posebno iz razloga što je obveza elektroprivrede bila preuzimanje cjelokupno proizvedene električne energije;
- da je točna tvrdnja Udruženja "APEOR", da Vlada FBiH favorizira izgradnju novih postrojenja (za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora), a razlog su međunarodni potpisani sporazumi iz kojih proizlaze obveze povećanja potrošnje električne energije iz OIE, a da je netočna i neargumentirana tvrdnja da su sredstva prikupljenja od svih proizvođača električne energije da bi se financijski poticali samo neki od proizvođača električne energije;
- da je apsolutno nebitna i upitna i ne bi trebala biti predmet ovog postupka tvrdnja Udruženja "APEOR", da su ranije

izgrađena postrojenja imala znatno veće troškove do sadašnjih, budući da je odluka o izgradnji vlastitih rizik investitora i da troškovi izgradnje ovise od mnogo faktora (npr. podizanje kredita, načina trošenja novaca);

- da zahtjev Udruženja "APEOR", za izmjenom odredbi članka 15. predmetne Uredbe, nije usmjeren na otvaranje tržišta električne energije iz OIE, nego rješenje vlastitih poslovnih problema na štetu države, njenih građana i drugih gospodarskih subjekata;
- da je Vlada FBiH, na 34. sjednici održanoj dana 24.1.2012. godine, prilikom razmatranja inicijative za zauzimanje stava za primjenu odredbe članka 15. predmetne Uredbe, dala Mišljenje broj 131/2012, u kojem navodi:
 - da su zemlje Jugoistočne Evrope, uključujući i Bosnu i Hercegovinu, potpisivanjem međunarodnog Ugovora o uspostavi Energetske zajednice preuzele obveze iz EU direktiva, koje se odnose na obnovljive izvore energije, u cilju sprječavanja globalnog zagrijavanja i očuvanja života na Zemlji;
 - da Bosna i Hercegovina, kao potpisnica Ugovora o uspostavi Energetske zajednice ima obveze usklađivanja domaćeg zakonodavstva sa preuzetim obavezama iz EU direktiva, na čemu se i temelji donesena Uredba o korištenju OIEiK;
 - da bi se realizirale navedene obveze, iz EU direktiva, propisuju se poticajne mjere za povećanje udjela potrošnje obnovljive električne energije u ukupnoj potrošnji energije, s obzirom da je proizvodnja električne energije iz obnovljivih izvora skuplja u odnosu na pretvorbu ostalih oblika primarne energije u električnu energiju;
 - da za izgradnju novih postrojenja, predmetna Uredba propisuje samo nove tehnologije i opremu, prvenstveno zbog sigurnosnih zahtjeva elektroenergetskog sustava i sprječavanja uvoza stare i oštećene tehnike na područje naše zemlje;
 - jedna od poticajnih mjera, koja je najčešće primjenjivana u zemljama EU i zemljama u okruženju je otkup električne energije po garantiranim cijenama;
 - imajući u vidu da se realizacija navedene poticajne mjere odražava na povećanje cijene električne energije za krajnje kupce, količine koje se otkupljuju moraju se ograničiti po iznosu i vremenskom razdoblju otkupa;
 - da odredba članka 15. predmetne Uredbe propisuje da se garantirana otkupna cijena odnosi na proizvođače električne energije čija su izgrađena postrojenja mlađa od 12 godina, a da se garantirana cijena za sva postrojenja starija od 12 godina ne primjenjuje, te da će za novoizgrađena postrojenja garantirana cijena biti primjenjivana na period od 12 godina, od početka isporuke električne energije u mrežu, ne računajući probni rad.
 - da je praksa u većini zemalja u okružju da se razdoblje otkupa (električne energije iz obnovljivih izvora po garantiranim cijenama) ograniči na 12 godina, što je slučaj u Republici Hrvatskoj i Republici Crnoj Gori.
 - izgradnja postrojenja koja koriste OIE je slobodna volja investitora, te s tim u svezi investitor ima pravo slobodno prodavati električnu energiju kao robu, na tržištu električne energije.

Konkurencijsko vijeće je zatražilo od Udruženja "APEOR", dostavu dodatne dokumentacije i podataka (o broju

proizvođača energije iz obnovljivih izvora), aktom broj 03-26-3-010-20-II/11 dana 18.4.2012. godine, na koji je isto dostavilo podatke, podneskom broj 03-26-3-010-21-II/11 dana 4.5.2012. godine, kao i ugovore o otkupu električne energije (prije i poslije stupanja na snagu predmetne Uredbe) - Ugovor o otkupu električne energije između gospodarskog subjekta Javno poduzeće Elektroprivreda Hrvatske zajednice Herceg Bosna d.d. Mostar i gospodarskog subjekta Hidroelektrana Buk d.o.o. Široki brijeg, broj 10/11 (prije stupanja na snagu predmetne Uredbe) i broj 11/11 (poslije stupanja na snagu predmetne Uredbe), i Ugovor o otkupu električne energije između Javnog poduzeća Elektroprivreda Bosne i Hercegovine d.d. Sarajevo i gospodarskog subjekta Amitea d.o.o. Mostar (za otkup električne energije iz male hidroelektrane - Trešnica 4) broj 328/08 (prije stupanja na snagu predmetne Uredbe) i broj 763/11 (poslije stupanja na snagu predmetne Uredbe), iz kojih su vidljive razlike u ukupnim cijenama električne energije iz obnovljivih izvora energije od strane elektroprivrednih društava prije i poslije stupanja na snagu predmetne Uredbe.

Imajući u vidu naprijed navedeno, kao i da je za utvrđivanje činjeničnog stanja i ocjenu dokaza u predmetnom postupku, potrebno izvršiti dodatne analize, Konkurencijsko vijeće je na 38. sjednici donijelo Zaključak o produljenju roka za donošenje rješenja za dodatna 3 (tri) mjeseca broj 03-26-3-010-33-II/11 od dana 14.6.2012. godine, u smislu članka 41. stavak (2) Zakona, te isti dostavilo Udruženju "APEOR" aktom broj 03-26-3-010-34-II/11 i Federalnom pravobraniteljstvu aktom broj 03-26-3-010-35-II/11 dana 10.7.2012. godine.

Kako bi utvrdilo činjenično stanje, Konkurencijsko vijeće je dana 29.8.2012. godine aktom broj 03-26-3-010-36-II/11 zatražilo od Federalnog pravobraniteljstva izjašnjenje o Kriterijima za korištenje sredstava za poticanje proizvodnje električne energije iz OIEK u 2012. godini ("Službene novine Federacije BiH", broj 26/12), te je o istom zaprimljen odgovor Federalnog pravobraniteljstva dana 10.9.2012. godine pod brojem 03-26-3-010-38-II/11, u kojem je navedeno kako osporavaju sve navode Podnositelja zahtjeva, te smatraju da su isti neutemeljeni.

Također, Konkurencijsko vijeće se obratilo podnositelju zahtjeva dana 5.9.2012. godine zahtjevom za informacijama broj 03-26-3-010-37-II/11, na koji je pristigao odgovor dana 12.9.2012. godine pod brojem 03-26-3-010-39-II/11.

4. Mjerodavno tržište

Mjerodavno tržište, u smislu članka 3. Zakona, te čl. 4. i 5. Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta ("Službeni glasnik BiH", br. 18/06 i 33/10) čini tržište određenih proizvoda/usluga koji su predmet obavljanja djelatnosti na određenom zemljopisnom tržištu.

Prema odredbi članka 4. Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta, mjerodavno tržište proizvoda obuhvata sve proizvode i/ili usluge koje potrošači smatraju međusobno zamjenjivim s obzirom na njihove bitne značajke, kvalitetu, namjenu, cijenu ili način uporabe.

Prema odredbi članka 5. Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta, mjerodavno zemljopisno tržište obuhvata cjelokupan ili značajan dio teritorija Bosne i Hercegovine na kojoj gospodarski subjekti djeluju u prodaji i/ili kupovini mjerodavne usluge pod jednakim ili dovoljno ujednačenim uvjetima i koji to tržište bitno razlikuju od uvjeta konkurencije na susjednim zemljopisnim tržištima.

Mjerodavno tržište usluga predmetnog postupka je tržište proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora.

Mjerodavno zemljopisno tržište predmetnoga postupka je područje Federacije Bosne i Hercegovine, budući da je isto određeno predmetnom Uredbom.

Slijedom navedenoga, mjerodavno tržište predmetnoga postupka je utvrđeno kao tržište proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora u Federaciji Bosne i Hercegovine.

5. Usmena rasprava

U daljnjem tijeku postupka, budući da se radi o postupku sa strankama sa suprotnim interesima, Konkurencijsko vijeće je zakazalo usmenu raspravu, sukladno članku 39. Zakona, za dan 23.5.2012. godine (poziv dostavljen Vladi FBiH aktom broj 03-26-3-010-22-II/11, Udruženju "APEOR" aktom broj 03-26-3-010-23-II/11 i Federalnom pravobraniteljstvu podneskom broj 03-26-3-010-24-II/11, dana 8.5.2012. godine).

Usmena rasprava zakazana za dan 23.5.2012. godine na pismeni obrazloženi zahtjev Federalnog pravobraniteljstva je odgođena, sukladno članku 39. stavak (4) Zakona (podnesak broj 03-26-3-010-26-II/11 zaprimljenim dana 17.5.2012. godine), te je Konkurencijsko vijeće zakazalo novu usmenu raspravu za dan 5.6.2012. godine (poziv dostavljen Federalnom pravobraniteljstvu aktom broj 03-26-3-010-27-II/11, Vladi FBiH aktom broj 03-26-3-010-28-II/11 i Udruženju "APEOR" aktom broj 03-26-3-010-29-II/11, dana 17.5.2012. godine).

Na usmenoj raspravi održanoj u prostorijama Konkurencijskog vijeća, ispred Udruženja "APEOR" je prisustvovao g-din Drago Lukenda, predsjednik, i g-din Željko Doleček, sekretar, kao i zakonski zastupnik Vlade FBiH g-din Spomenko Jukić, zamjenik Federalnog pravobranitelja.

Tijekom usmene rasprave Podnositelj zahtjeva se izjasnio da u cijelosti ostaje kod Zahtjeva, te je naveo da je Vlada FBiH na temelju predmetne Uredbe usvojila i Kriterije za korištenje fonda za podsticanje obnovljivih izvora električne energije i kogeneracije u 2012. godini (na 40. sjednici održanoj 7.3.2012. godine) (u daljnjem tekstu: Kriteriji), kojima je neutemeljeno i nezakonito odredila da jedno gospodarsko društvo može dobiti samo jednu energetska suglasnost kojom se utvrđuje čija se proizvodnja električne energije iz obnovljivih izvora podsticati na području općine, što znači da jedna pravna/fizička osoba koja je dobilo koncesiju za izgradnju tri hidroelektrane na jednoj općini sada prema ovim Kriterijima može dobiti jednu energetska suglasnost odnosno podsticaj samo za jedan energetska objekat, te radi toga proširuje Zahtjev i na Kriterije.

Zakonski zastupnik Vlade FBiH, zamjenik Federalnog pravobranitelja je tijekom usmene rasprave ponovio da u cijelosti ostaje kod navoda datih u odgovoru na Zaključak, te u spis predao radi ocjene okolnosti razmatranja i zauzimanja stava oko odredbe članka 15. predmetne Uredbe, Mišljenje Vlade FBiH broj 131/12 od dana 24.1.2012. godine.

6. Prikupljanje podataka od trećih osoba

Tijekom postupka radi utvrđivanja svih mjerodavnih činjenica, u smislu članka 35. stavak (1) točke a) i c) Zakona, Konkurencijsko vijeće je prikupljalo podatke i dokumentaciju i od drugih tijela /institucija koje nisu stranke u postupku.

Slijedom navedenoga, Konkurencijsko vijeće je zatražilo, aktom broj 03-26-3-010-18-II/11 od dana 12.3.2012. godine, od FERK-a informaciju o sudjelovanju u izradi predmetne Uredbe, imajući u vidu odredbu članka 46. stavak (3) Zakona o električnoj energiji, te stav FERK-a o odredbi članka 15. stavak (5) predmetne Uredbe, kao i popis svih imatelja dozvola koje je izdao FERK, a koji zadovoljavaju kriterije iz predmetne Uredbe i potpadaju u "obnovljive izvore energije", podatke koje elektroprivredno društvo vrši otkup električne energije za svakog pojedinačnog imatelja dozvola, te koliko je star svaki pojedinačni proizvodni objekt koji proizvodi električnu energiju iz obnovljivih izvora.

FERK je dostavio tražene podatke i informacije, podneskom broj 03-26-3-010-18-II/11 dana 26.3.2012. godine,

u kojem je navedeno da u Federaciji BiH ima ukupno 20 kvalificiranih proizvođača električne energije.

7. Ocjena dokaza

7.1. Uredba o korištenju obnovljivih izvora energije i kogeneracije

Nakon sagledavanja mjerodavnih činjenica, dokaza i dokumentacije dostavljene od stranaka u postupku, kao i podataka i dokumentacije mjerodavnih institucija, Konkurencijsko vijeće je utvrdilo slijedeće:

- da je, i prije usvajanja predmetne Uredbe, otkup električne energije iz obnovljivih izvora za male proizvođače (za male hidroelektrane) vršen po cijenama koje su se formirale sukladno Odluci Vlade FBiH o metodologiji utvrđivanja razina otkupnih cijena električne energije iz obnovljivih izvora instalirane snage do 5 MW, a kojom je također utvrđena i obveza otkupa (preuzimanja) cjelokupno proizvedene električne energije od nadležnih elektroprivrednih društava (na temelju ugovora o otkupu električne energije sa zaključenim proizvođačem);
 - da se Bosna i Hercegovina potpisivanjem međunarodnog Ugovora o uspostavi energetske zajednice i preuzimanjem Direktive 2003/77/EC i Direktive 009/28/EC, obvezala na uspostavljanje i usklađivanje pravnog okvira kojim će povećati udjel i poticati uporabu električne energije dobijene iz obnovljivih izvora energije (znači "izvore energije koji stalno postoje u prirodi i koji se obnavljaju u cijelosti ili djelomično, osobito energija vodotokova, vjetra, biomase, bioplina, plina sa odgajališta, poljoprivrednog plina, kanalizacijskog plina, geotermalna i neakumulirana solarna energija"), te poticanje korištenja biogoriva ili drugih obnovljivih izvora;
 - da odredbe Ugovora o uspostavi energetske zajednice su od dana 1.7.2007. godine obvezujuće za nadležna tijela/institucije u Bosni i Hercegovini za utvrđivanje udjela električne energije iz obnovljivih izvora u ukupnoj potrošnji električne energije u razdoblju od narednih 10 godina, te mjere kojima se namjerava to postići;
 - da je Vlada FBiH, na temelju obveza iz zaključenih međunarodnih ugovora, usvojila predmetnu Uredbu čiji ciljevi, između ostalih, su veća proizvodnja električne energije iz OIEiK uvođenjem (primjenom) naknada za poticanje (znači "novčani dodatak na cijenu električne energije za sve kupce električne energije, a koja se koristi za podsticanje korištenja OIEiK"), razvitak regulatorne i tehničke infrastrukture u toj oblasti, učinkovito korištenje energije i energetske efikasnosti, a u odredbama članka 15. iste je propisano (navedeni tekst članka 15. Uredbe je izmijenjen - "Službene novine Federacije BiH", broj 88/11 u odnosu na tekst članka koji je dostavljen uz Zahtjev - "Službene novine Federacije BiH", broj 36/10, te sporni stavak (5) je sada stavak (6)):
- (1) kvalificirani proizvođač (znači "proizvođač električne energije proizvedene iz OIEiK, uključujući javna elektroprivredna poduzeća, koji je taj status stekao rješenjem FERK-a") koji posjeduje energetske suglasnost (znači "dokument koji izdaje Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije, za koju investitor odnosno kvalificirani proizvođač podnese zahtjev radi stjecanja prava na poticaj proizvodnje električne energije iz OIEiK") kojom je utvrđeno pravo na poticaj, ima pravo zaključiti ugovor o obvezi otkupa električne energije iz OIEiK sa Operatorom za OIEiK (znači "energetski subjekt koji obavlja djelatnosti prikupljanja naknada od opskrbljivača i od

kvalificiranog kupca koji je na temelju dozvole za međunarodnu trgovinu za vlastite potrebe vrši obračun, raspodjelu i plaćanje naknade za poticanje proizvodnje električne energije iz postrojenja koja koriste OIEiK sukladno odredbama ove Uredbe, a nema status opskrbljivača") po fiksnoj garantiranoj cijeni (znači "cijeni koja se plaća proizvođaču električne energije iz OIEiK za vrijeme trajanja ugovora o otkupu električne energije") utvrđenoj sukladno ovoj Uredbi;

- (2) Ugovorom se, između ostalog, definira razdoblje trajanja, količina električne energije koja je predmet otkupa i dopušteno odstupanje od prijavljenog plana proizvodnje;
 - (3) Ugovor o otkupu za nova postrojenja se zaključuje na period od 12 godina od početka rada postrojenja, primjenjujući garantiranu cijenu iz stavka (1) ovog članka za cijelo vrijeme trajanja ugovora;
 - (4) za početak rada novoizgrađenih postrojenja za proizvodnju električne energije iz OIEiK se uzima dan kada postrojenje počinje isporuku električne energije na mrežu, odnosno dan dobijanja dozvole za rad, ne računajući razdoblje probnog rada;
 - (5) Otkupna cijena za vrijeme trajanja probnog rada jednaka je referentnoj cijeni proizvodnje (znači "proizvodnoj cijeni električne energije u Federaciji BiH koja se dobije kao srednja vrijednost trenutno važeće prosječne cijene proizvodnje aktivne energije na pragu proizvodnje javnih elektroprivrednih poduzeća Federacije BiH");
 - (6) za postrojenja koja su bila u pogonu prije donošenja ove Uredbe, ugovor o otkupu sa Operatorom može zaključiti u razdoblju i po cijeni iz stavka (3) ovog članka po završetku tekuće kalendarske godine, umanjen za vrijeme za koje je postrojenje bilo u pogonu do sklapanja ugovora;
 - (7) nakon isteka ugovornog razdoblja kvalificirani proizvođač gubi pravo otkupa po garantiranoj cijeni, dok zadržava ostala prava utvrđena Uredbom.
- da poticajne mjere odnosno utvrđene garantirane otkupne cijene trebaju privući nove investicije/investitore za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora, odnosno da bi se potencijalnim investitorima osigurao siguran povrat uložених sredstava;
 - da se predmetna Uredba primjenjuje identično prema svim kvalificiranim proizvođačima koji imaju dozvolu za proizvodnju (rad) električne energije iz obnovljivih izvora energije uzimajući u obzir starost postrojenja;
 - da predmetna odredba nema za cilj diskriminaciju proizvođača koji već proizvode električnu energiju iz obnovljivih izvora, već poticaj izgradnji novih postrojenja kojim bi mogli koristiti poticajne mjere u razdoblju od 12 godina;
 - da istekom razdoblja u kojem traje poticajna mjera, kvalificirani proizvođač gubi pravo otkupa po garantiranoj cijeni, ali zadržava ostala prava utvrđena predmetnom Uredbom;
 - da je Republici Srpskoj u članku 20. (trajanje prava na poticaj) Pravilnika o poticanju proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora i u efikasnoj kogeneraciji, propisano kako se obvezni otkup po garantiranoj cijeni omogućava na razdoblje od 15 godina, s tim da se za postrojenja u eksploataciji omogućava otkup po garantiranim cijenama za razdoblje jednako razlici 15 godina i stvarne starosti elektrane;

- da je proizvodnja električne energije iz obnovljivih izvora regulirana i u ostalim zemljama na sličan način kao i predmetnom uredbom - Republici Sloveniji u članku 13. "Uredbo o pravilima za določitev cen in otkup električne energije od kvalificiranih proizvajalcev električne energije", propisana je garantirana otkupna cijena za kvalificirane proizvođače, s tim da se za starija postrojenja od 5 godina, ta cijena umanjuje za 5%, a za postrojenja starija od 10 godina, garantirana otkupna cijena se umanjuje za 10%, u Republici Hrvatskoj u članku 16. "Pravilnika o stjecanju statusa kvalificiranog proizvođača električne energije", propisano je da se garantirana cijena na 12 godina umanjuje za onoliko koliko je postrojenje bilo u kontinuiranom pogonu, a najmanje na razdoblje od 5 godina, u Republici Srbiji u članku 6. "Uredbi o merama podsticaja za proizvodnju električne energije korišćenjem obnovljivih izvora energije i kombinovanom proizvodnjom električne i toplotne energije", propisano je kako se prava i obaveze povlašćenog proizvođača uređuju ugovorom, koji se zaključuje u pismenoj formi, na razdoblje od 12 godina;
- da navedeni podaci potvrđuju da sve zemlje okruženja imaju propisane (ograničene) vremenske rokove za kvalificirane proizvođače električne energije iz obnovljivih izvora za korištenje garantirane otkupne cijene, ali postoje određene razlike u duljini trajanja tih rokova, što je rezultat ekonomskih mogućnosti i drugih specifičnosti.

Člankom 4. stavak (1) Zakona je utvrđeno da su zabranjeni sporazumi, ugovori, pojedine odredbe sporazuma ili ugovora, zajednička djelovanja i prešutni dogovori gospodarskih subjekata, kao i odluke i drugi akti gospodarskih subjekata (članak 2. stavak (1) točka b) Zakona u gospodarske subjekte uključuje i organe državne uprave i lokalne samouprave, koji navedenim aktivnostima/aktima izravno ili neizravno sudjeluju ili utječu na tržište) koji za cilj i posljedicu imaju sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišne konkurencije na tržištu.

Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da odredbom stavka (5) odnosno (6) članka 15. predmetne Uredbe nije prekršen članak 4. stavak (1) točka d) Zakona, u smislu primjena različitih uvjeta za identične transakcije sa drugim gospodarskim subjektima, dovodeći ih u nepovoljan položaj u odnosu na konkurenciju, jer ista omogućava da proizvođači električne energije iz obnovljivih izvora dobivaju fiksnu (garantiranu) cijenu, kao i obvezom otkupa električne energije, tijekom određenog niza godina, što osigurava jednak položaj svim gospodarskim subjektima (kvalificiranim proizvođačima) električne energije iz obnovljivih izvora u razdoblju od 12 godina.

Također, Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da odredbom stavka (6) članka 15. predmetne Uredbe nije prekršen članak 4. stavak (1) točka e) Zakona, kojima se druga strana uvjetuje da prihvati dodatne obveze koje po svojoj prirodi i običajima u trgovini, jer iz iste nije vidljiv nikakav dodatni uvjet niti obveza za proizvođače električne energije iz obnovljivih izvora koji ne bi bili sukladni prirodi i običajima u trgovini, čak naprotiv, iz razloga ispunjenja ciljeva iz predmetne Uredbe, pružene su određene pogodnosti, kao što su zagarantirani otkup električne energije.

Konkurencijsko vijeće je uzelo u obzir da se radi o naknadi za poticaje koja se isključivo dodjeljuje proizvođačima električne energije iz obnovljivih izvora, u smislu obveznog otkupa svih količina proizvedene električne energije po garantiranim cijenama, što znači da ove poticajne mjere imaju cilj da privuku potencijalne investitore, odnosno da im

omoguće sigurniji povrat uložених novčanih sredstava u kraćem razdoblju, a da iste nemaju kategoriju trajnih mjera, budući da su sredstva za ovu namjenu ograničena.

Da su poticajne mjere za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora ograničenog vremenskog trajanja, odnosno da ti proizvođači nemaju mogućnost trajnog korištenja ovih mjera potvrđuju propisi i praksa zemalja okruženja i Europske unije.

Također, Konkurencijsko vijeće smatra da Odluka DERK-a o obimu, uvjetima i vremenskom rasporedu otvaranja tržišta električne energije u kojoj je utvrđeno da je tržište električne energije u Bosni i Hercegovini otvoreno, osigurava da proizvođači koji nemaju obvezu da svoju proizvodnju isporučuju unutar obveze javne usluge mogu svoju proizvedenu energiju prodavati na slobodnom tržištu, pa tako i proizvođači iz obnovljivih izvora električne energije, te da pri tome mogu postići tržišnu cijenu otkupa, kao i izabrati otkupljivača na tržištu.

Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da Vlada FBiH odredbom članka 15. predmetne Uredbe nije narušila tržišnu konkurenciju iz članka 4. stavak (1) točke d) i e) Zakona.

Imajući u vidu navedeno, Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u izreci ovoga Rješenja.

7.2. Kriteriji za korištenje sredstava za poticanje proizvodnje električne energije iz OIEK u 2012. godini

Na usmenoj raspravi održanoj dana 5.6.2012. Podnositelj zahtjeva je proširio svoj zahtjev i na Kriterije za korištenje sredstava za poticanje proizvodnje električne energije iz OIEK u 2012. godini (u daljnjem tekstu: Kriteriji) ("Službene novine Federacije BiH", br. 26/12), smatrajući kako se Kriterijima grubo krše prava proizvođača električne energije iz OIEK, a pogotovo kriterij: "U slučaju da je jedna pravna/fizička osoba podnijela više zahtjeva za dobijanje Energetske suglasnosti na teritoriju jedne općine – Energetska suglasnost kojom se utvrđuje stjecanje prava na poticaj proizvodnje električne energije iz OIEK, sukladno Tabeli 3A, izdaje se za samo jedan energetski objekt."

U odgovoru zaprimljenom od strane Federalnog pravobraniteljstva dana 10.9.2012. godine pod brojem 03-26-3-010-38-II/11, navedeno je kako se osporavaju svi navodi Podnositelja zahtjeva, te smatraju da su isti neutemeljeni. U istom odgovoru se navodi kako u slučaju da je jedna pravna ili fizička osoba podnijela više zahtjeva za dobijanje energetske suglasnosti na teritoriju jedne Općine – Energetska suglasnost, kojom se utvrđuje stjecanje prava na poticanje proizvodnje električne energije iz OIEK, izdaje se samo za jedan energetski objekt, a da je to urađeno iz razloga, u slučaju da jedna pravna osoba podnese više zahtjeva za izdavanje Energetske suglasnosti za utvrđivanje stjecanja prava za poticanje proizvodnje iz obnovljivih izvora, to bi onemogućilo da to pravo koriste i drugi s područja iste Općine, te kako bi se tim mjerama osigurala veća regionalna zastupljenost projekta.

Konkurencijsko vijeće je utvrdilo sljedeće:

- Odredbom Kriterija propisano je kako podnositelj zahtjeva za korištenje sredstava za poticanje električne energije može biti pravna ili fizička osoba; kao i da je
- Odredbom Kriterija propisano kako jedan podnositelj zahtjeva na području jedne Općine može ostvariti pravo na poticaj samo za jedan energetski objekt;

Analizom navedenih odredbi, Konkurencijsko vijeće je utvrdilo kako odredbe Kriterija nisu u suprotnosti sa odredbom članka 4. stavak (1) točka d) i e) Zakona, obzirom da se istima ne primjenjuju različiti uvjeti za identične transakcije s drugim gospodarskim subjektima, dovodeći ih u nepovoljan položaj u odnosu na konkurenciju, niti se primjenom istih uvjetuju na

приhvатање додатних обвеза које по својој природи и обичајима у трговини не би биле у сљеви са предметом споразума.

Имајући у виду наведено, Конкуренцијско вијеће је одлучило као у изреци овог Рјешења.

8. Presuda Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine

Presudom Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine objavljene dana 13.7.2012. godine "Službene novine Federacije BiH", broj 60/12, utvrđeno je kako je Uredba o korištenju obnovljivih izvora energije i kogeneracije ("Službeni novine Federacije BiH", br. 36/10,11/11 i 88/11), u nesuglasnosti sa Ustavom Federacije Bosne i Hercegovine. Presudom je utvrđeno i da se kao prijelazno rješenje daje rok od šest mjeseci od dana objave presude u "Službenim novinama Federacije BiH", te da se zakonom uredi materija koja je regulirana osporenim Uredbom o korištenju obnovljivih izvora energije i kogeneracije, te da se do tada ista može primjenjivati.

Obzirom da je Ustavni sud Federacije Bosne i Hercegovine ostavio na snazi Uredbu do 13.1.2013. godine, Konkurencijsko vijeće je odlučilo rješavati Zahtjev podnosioca kao u izreци овог Рјешења.

9. Pouka o pravnom lijeku

Protiv овог Рјешења није дозвољен priziv.

Nezadovoljna strana može pokrenuti upravni spor pred Sudom Bosne i Hercegovine u roku od 30 dana od dana primitka, odnosno objave овог Рјешења.

Broj 03-26-3-010-40-II/11

4. listopada 2012. godine

Sarajevo

Predsjednica

Gordana Živković, v. r.

ЕВРОПСКИ СУД ЗА ЉУДСКА ПРАВА ЧЕТВРТО ОДЈЕЉЕЊЕ

1022

ПРЕДМЕТ АЛ ХУСИН ПРОТИВ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

(Апликација бр. 3727/08)

ПРЕСУДА

СТРАЗБУР

7. фебруар 2012.

Ова пресуда ће постати коначна под условима прописаним у члану 44. став 2. Конвенције. Она може бити предмет редакцијских измјена.

У предмету Ал Хусин против Босне и Херцеговине,

Европски суд за људска права (Четврто одјељење), засједајући у вијећу у саставу:

Лех Гарлицки (Lech Garlicki), председник,

Паиви Хирвела (Päivi Hirvelä),

Леди Бјанку (Ledi Bianku),

Здравка Калајџијева (Zdravka Kalaydjieva),

Небојша Вучинић,

Винсент А. де Гаetano (Vincent A. De Gaetano),

Љиљана Мијовић, судије,

и Лоренс Ерли (Lawrence Early), регистар одјељења,

након вијећања затвореног за јавност одржаног 17. јануара 2012. године, доноси сљедећу пресуду, која је усвојена истог дана:

ПОСТУПАК

1. Поступак је покренут тако што је сиријски држављанин, г. Имад Ал Хусин (апликант), дана 22. јануара 2008. године поднио Суду апликацију (бр. 3727/08) против Босне и Херцеговине на основу члана 34.

Конвенције за заштиту људских права и основних слобода (Конвенција).

2. Апликанта су заступали г. О. Мулахалиловић и "Ваша права", локална невладина организација. Владу Босне и Херцеговине (Влада) заступала је гђа М. Мијић, агент.

3. Апликант се жалио, између осталог, да би у случају депортације био изложен ризику од третмана који је у супротности са чланом 3. Конвенције те да његов притвор представља кршење члана 5. став 1. Конвенције.

4. Дана 29. јануара 2008. године, вијеће Четвртог одјељења Суда одлучило је, у интересу страна и правилног вођења поступка, да укаже Влади да апликант не би требало да буде протјеран до коначне одлуке Уставног суда Босне и Херцеговине у његовом предмету (АП 1222/07) и у периоду од најмање седам дана након обавјештења о тој одлуци (правило 39. Пословника Суда). Након што је Уставни суд БиХ донио своју одлуку, апликант је 27. октобра 2008. поднио захтјев за другу привремену мјеру. С обзиром на чињеницу да апликант није био суочен са протјеривањем (будући да рјешење о депортацији још увијек није било донесено) на дан 29. октобра 2008. године, председник Четвртог одјељења Суда одлучио је да одбије тај захтјев.

5. Дана 12. октобра 2010. Четврто одјељење Суда одлучило је да обавијести Владу о апликацији, те да истовремено разматра прихватљивост и меритум апликације (члан 29. став 1).

6. Дана 13. јануара 2011. председник Четвртог одјељења Суда допустио је организацији *Human Rights Watch* да поднесе коментаре треће стране у поступку (члан 36. став 2. Конвенције и правило 44. став 3. (а) Пословника Суда).

7. Дана 15. марта 2011, након што је рјешење о депортацији апликанта постало правоснажно, Четврто одјељење Суда је одлучило да, у интересу страна и правилног вођења поступка, укаже Влади да апликант не би требало да буде протјеран у Сирију до даљег обавјештења.

ЧИЊЕНИЦЕ

І ОКОЛНОСТИ СЛУЧАЈА

А. Релевантни историјат случаја

8. На основу предметног списка чини се да је основна чињеница у домаћем поступку била припадност апликанта муџахединима у Босни и Херцеговини (БиХ)¹. Израз муџахедин се широко користи да означи странце – углавном из арапског свијета – који су дошли у БиХ током рата како би подржали босанске муслимане². Међутим, исти израз се користи и за домаће муслимане који су се придружили страним муџахединима, прихватили њихову идеологију и прилагодили се њиховом начину облачења. Овај феномен је Међународни кривични суд за бившу Југославију (МКСЈ) у предмету *Хаџићасановић и Кубура*, ИТ-01-47-Т, ставови 411-18, од 15. марта 2006. и предмету *Делић*, ИТ-04-83-Т, ставови 166-199, од 15. септембра 2008, објаснио на сљедећи начин.

9. Први страни муџахедини дошли су у БиХ у љето 1992. године преко Хрватске и уз помоћ хрватских власти.

¹ Мада се тужена држава током рата 1992-1995. године звала "Република Босна и Херцеговина", назив "Босна и Херцеговина" се користи у овој пресуди и када се говори о том периоду.

² Босански муслимани познати су као Бошњаци. Израз "Бошњак" не треба, међутим, мијешати са изразом "Босанци", који се користи да означи држављане БиХ, без обзира на њихово етничко поријекло.

Чини се да је њихов долазак добро прихваћен од власти БиХ. Иако се чини да је присуство неких страних муџахедина било мотивисано жељом да пруже хуманитарну помоћ босанској муслиманској популацији, већина њих је подржавала војну борбу против непријатеља босанских муслимана, спремни да воде џихад или "свети рат". Како је изјавио Али Хамад, свједок МКСЈ-а поријеклом из Бахреина који је дошао у БиХ 1992. године, неки муџахедини су били припадници Ал Каиде, а циљ им је био "стварање базе која би им омогућила да повећају подручје свог дјеловања". Неки од њих такође су дошли да обављају мисионарски рад.

10. По доласку, страни муџахедини су се смјестили на разним локацијама и нису чинили хомогену цјелину. Пред крај 1992. године босански муслимани почели су се придруживати страним муџахединима. Домаћи припадници су имали војну обуку и учествовали су у борбеном дјеловању. Такође су имали и вјерску поуку. Велики број група које су чинили страни и/или домаћи муџахедини је био активан. Без обзира на примјере заједничког учешћа у борби, чини се да су те групе тежиле да задрже своје засебне идентитете. Међу њима су постојале религијске и идеолошке разлике, што је резултирало повременим насилним сукобима.

11. Дана 13. августа 1993. страни муџахедини су се организовали у јединицу у оквиру снага домаће Армије БиХ (Армија Републике Босне и Херцеговине)¹. Та јединица, под називом *Ел муџахедин*, имала је базу у Зеници. Након успостављања, јединица је значајно бројчано повећана. До 1995. године у јединици је било око 1.000 бораца. Иако је првобитна идеја била да се јединица попуњава само страним муџахединима, домаћи припадници су ускоро бројчано надмашили стране. Фактори који су мотивисали домаће припаднике да се придруже тој јединици укључивали су: њену строгу војну дисциплину; бољи ниво организације; напреднију опрему; борбени морал; религијску посвећеност и материјалну корист. Јединица је добијала средства и помоћ од бројних организација и појединаца из исламског свијета, укључујући *Al-Haramain Islamic Foundation*² и *Benevolence International Foundation*³. Исламски културни институт у Милану пружао јој је логистичку подршку.

12. *Ел муџахедин* је имала одређене карактеристике које су је разликовале од осталих јединица АРБиХ. Предводили су је страни муџахедини које није именовала АРБиХ. На врху хијерархије био је *емир*, који се описује као особа највишег ранга унутар јединице. Либијца Абу Харис био је први *емир*. У децембру 1993. године њега је наслиједио Алжирац Абу Маали, који је остао на том положају до краја рата. Друга особа иза *емира*, војни командант, предводио је војно вијеће и био је одговоран за вођење борбених операција. Године 1993. овај положај је држао Египћанин по имену Вахидин или Wahiuddin. Након

његове смрти, у октобру 1993. наслиједио га је један други Египћанин, Муатез. Муатез је убијен у септембру 1995. године. Јединица је имала религијско вијеће, тзв. *шуру*, која је било њено врховно тијело за доношење одлука. Чинило га је приближно двадесет истакнутих припадника јединице, углавном арапског поријекла. *Емира* је бирао *шура* а он је њој одговарао. На крају 1994. године, шеик Шабан придружио се водству јединице. Он је био вођа Исламског културног института у Милану, познат као екстремиста који је био добро повезан са исламским фундаменталистима дијелом свијета (МКСЈ се у вези с тим позвао на пресуду Миланског кривичног суда од 1. јануара 2006). Он је вршио регрутацију добровољаца из арапских земаља за борбу у БиХ. Иако шеик Шабан није имао службену функцију унутар јединице, њени припадници су га сматрали политичким ауторитетом, чак правим *емиром* унутар јединице. Он је могао издавати обавезујуће одлуке (*фетве*) а *шура* никад није оспоравала његов ауторитет. Шеик Шабан је убијен, заједно са Абу Харисом, на војном контролном пункту ХВО-а (Хрватско вијеће обране)⁴ 14. децембра 1995. године.

13. Општи оквирни споразум за мир, којим је окончан рат у БиХ, парафиран је у војној бази близу Дејтона, Сједињене Америчке Државе, 21. новембра 1995, и потписан у Паризу, Француска, 14. децембра 1995. Члан III Анекса 1А тог споразума позива на повлачење свих страних снага, укључујући појединачне савјетнике, борце за слободу, инструкторе, добровољце и особље из сусједних и других држава, без обзира на то да ли су законито или војно били субординирани било којој од локалних снага. С обзиром на то, 14. децембра 1995. године АРБиХ је распустила јединицу *Ел муџахедин* и наложила њеним страним припадницима да напусте земљу до 10. јануара 1996. Упркос првобитном отпору, *шура* је прихватила да јединица буде распуштена. Чини се да су признава, као што је "Златни љиљан", била додијељена њеним припадницима као подстицај странцима да напусте земљу. Припадници јединице су такође добили потврде о служењу у Армији БиХ, што је страним припадницима јединице помогло да стекну држављанство БиХ. Док је већина страних припадника јединице напустила БиХ, неки од њих (као што је апликант) поднијели су захтјев за пријем у држављанство БиХ и наставили су живјети у БиХ до данас.

14. Након напада који су се десили 11. септембра 2001. године, службени став према страним муџахединима драматично се промијенио. Многи су изгубили држављанство БиХ или су депортовани након што су проглашени пријетњом за националну безбједност.

Б. Опис предмета

15. Апликант је рођен у Сирији 1963. године.

16. Године 1983. дошао је на студиј у тадашњу Социјалистичку Федеративну Републику Југославију. Прво је студирао на Београдском универзитету, Србија, а потом на Универзитету у Риједи, Хрватска.

17. Чини се да је апликант посљедњи пут био у Сирији у јануару 1993. Остао је мјесец дана и добио нови сиријски пасош.

18. Године 1993, након повратка из Сирије, апликант је упознао избјеглицу из БиХ у Хрватској. Они су се

¹ Снаге АРБиХ, које је углавном чинило босанско муслиманско становништво, биле су лојалне централним властима БиХ.

² Дана 13. марта 2002. *Al-Haramain Islamic Foundation* стављена је на листу организација повезаних са Ал Каидом, а листу су сачиниле Уједињене нације.

³ Дана 21. новембра 2002. *Benevolence International* и бх. канцеларија организације *Босанска идеална футура* стављени су на листу организација повезаних са Ал Каидом коју су сачиниле Уједињене нације. Дана 10. фебруара 2003. Енам М. Арнаут, њен директор, осуђен је у Сједињеним Америчким Државама након што се изјаснио да је крив за узимање рекета. У нагодби о признању кривице он је признао да је цијелу једну деценију *Benevolence International Foundation* варала донаторе тако што их је наводила да вјерују да се њихове донације користе за строго миротворне, хуманитарне сврхе, док је нешто од тог новца било преусмјерavano муџахединима у БиХ.

⁴ Снаге ХВО-а углавном је чинило локално хрватско становништво. Они су били лојални властима сусједне Хрватске (видјети пресуде МКСЈ у предмету Блашкић, ИТ-95-14-Т, §§ 95-123, од 3. марта 2000, и ИТ-95-14-А, §§ 167-78, од 29. јула 2004).

вјенчали по муслиманском обреду 1993. године, а потом склопили грађански брак 1995. године (апликант је претходно био ожењен) и имају троје дјеце, рођене 1994, 1997. и 1999. Апликантова супруга такође има троје дјеце из првог брака (њен први муж је убијен на почетку рата). Апликант нема дјеце из претходног брака.

19. Иако је извјесно да је апликант био припадник горе описане јединице АРБиХ, *Ел муџахедин*, није јасно колико дуго је то трајало. Према потврди која је издата апликанту, његова служба у АРБиХ трајала је од маја 1993. до децембра 1995. године, али то се не слаже са апликантовом верзијом догађаја. Такође, није јасно када је апликант стекао бх. држављанство. Први пут му је издат јединствени матични број 15. априла 1995. на основу одлуке о натурализацији од 22. новембра 1994, те поново 28. децембра 1995. на основу одлуке о натурализацији од 23. марта 1992. године. Међутим, апликант тврди да одлука о натурализацији од 23. марта 1992. није постојала. Заиста, никада му није била уручена, упркос његовим бројним захтјевима.

20. Непосредно након рата апликант је дјеловао као вођа групе страних муџахедина и њихових домаћих сљедбеника који су имали базу у Бочињи. Група је заговарала веџабијско/селефијску верзију ислама¹ која надахнуће налази у Саудијској Арабији. Као вођа групе, апликант је неколико сати испитивао двојицу домаћих Срба 1998. године. Апликант је због тога у мају 2000. године осуђен за лажно заробљавање и изречена му је условна казна затвора.

21. Дана 14. новембра 2001. надлежни орган управе поништио је одлуку о натурализацији од 23. марта 1992. године. Дана 7. јуна 2006. године Врховни суд Федерације БиХ² поништио је ту одлуку и вратио предмет на поновно разматрање. Дана 9. јануара 2007. године надлежни орган управе поништио је одлуке о натурализацији од 23. марта 1992. и 22. новембра 1994. године. Утврђено је да је апликант стекао бх. држављанство преваром, давањем лажних информација и прикривањем релевантних чињеница. Као резултат те одлуке, апликант је постао особа која незаконито борави у БиХ. Суд БиХ је 5. априла 2007, а Уставни суд БиХ 4. октобра 2008. године потврдио ту одлуку (видјети тачку 27. доље).

22. Дана 19. априла 2007. године апликант је поднио захтјев за одобрење привременог боравка у БиХ. Дана 18. маја 2007. године Служба за послове са странцима одбила је његов захтјев. На основу повјерљивих обавјештајних извјештаја, утврђено је да апликант представља пријетњу

за националну безбједност. Апликанту је остављен рок од 15 дана да добровољно напусти земљу. Дана 27. јула 2007. године Министарство безбједности БиХ, након што је процијенило доказе о националној безбједности, потврдило је ту одлуку. Дана 21. јануара 2008. године Суд БиХ је одбио тужбу у управном спору. Дана 14. марта 2008. године друго вијеће истог суда потврдило је ту одлуку. Дана 4. октобра 2008. године Уставни суд БиХ је укинуо одлуку Суда БиХ од 14. марта 2008. године и упутио предмет на поновно разматрање (видјети тачку 27. доље).

23. Дана 1. јуна 2007. апликант је поднио захтјев за азил. Тврдио је да би га сиријске власти сматрале припадником забрањене организације Муслиманског братства (с обзиром да је учествовао у демонстрацијама које је та организација одржала током 1980-их) или као исламисту (с обзиром на његову повезаност са муџахединским покретом, који је заговарао веџабијско/селефијски облик ислама који надахнуће налази код Саудијаца). Апликант је тврдио да су сиријске власти биле свјесне његових активности у БиХ, пошто је увијек отворено говорио о њима (на примјер, између 1996. и 2001. године дао је неколико интервјуа телевизијском каналу *Al Jazeera* и листу *Asharq Alawsat*). Власти у Сирији су наводно у неколико наврата испитивале његовог оца и браћу у вези с тим те су једног од његове браће држали девет мјесеци у притвору јер је одбио да шпијунира апликанта. Апликант се позвао на случај Мухамада Замара, муџахедина сиријског поријекла, који је, према извјештајима, био мучен у Сирији и осуђен на дванаест година затвора због припадности Муслиманском братству (иако током суђења нису изнесени докази о његовом чланству у тој организацији), организацији која је формирана у сврху промјене економске или социјалне структуре државе, вођења активности које су представљале пријетњу за државу, или су могле нашкодити њеном односу са другом страном државом, слабења националног осјећаја и подстицања секташких борби. Апликант је тврдио да би могао бити мета и због тога што је избјегао регрутовање у војску. С обзиром на све наведено и општу политичку ситуацију као и ситуацију у погледу људских права у Сирији, апликант је тврдио да би у случају протјеривања у Сирију за њега настао ризик да буде подвргнут мучењу. Коначно, тврдио је да би његова депортација била у супротности са чланом 8. Конвенције, с обзиром на његову породичну ситуацију.

24. Дана 8. августа 2007. године Сектор за азил одбацио је захтјев апликанта за азил и оставио му рок од петнаест дана да добровољно напусти земљу. Сектор за азил утврдио је да апликант није био суочен са реалним ризиком да ће бити изложен мучењу, с обзиром да никада није био члан Муслиманског братства (за разлику од поменутог Мухамада Замара). Надаље је утврђено да апликант није пружио аргументе да би био подвргнут мучењу само зато што се борио заједно са страним муџахединима у БиХ (с обзиром на чињеницу да ниједна од страна у рату у БиХ није била ни савезник ни непријатељ Сирије), или због тога што је избјегао регрутацију у војску. У вези са апликантовим наводима о његовом оцу и браћи, Сектор за азил одбацио их је као неосноване. Напокон, Сектор за азил сматрао је да су жалбени наводи у вези са чланом 8. ирелевантни у поступку азила. Дана 21. јануара 2008. године Суд БиХ је потврдио ту одлуку. Дана 4. октобра 2008. године Уставни суд БиХ је укинуо дио одлуке Суда БиХ у односу на члан 8, те вратио предмет на поновно одлучивање. Уставни суд је потврдио остатак те одлуке (видјети тачку 27. доље).

¹ Према Међународној кризној групи, селефије су настале као покрет модернистичке реформе на Блиском истоку крајем 19. вијека. Његови оснивачи, персијски шиит, Џамал ал-Дин ал-Афгани (1838-1897) и египатски сунит, Мохамед Абдулх (1849-1905), жељели су изнад свега да омогуће муслиманском свијету да одговори на изазов који су представљале западне силе. Та реформистичка комбинација селективног фундаментализма "повратка основним вриједностима" и селективног модернизма (прихватање западне науке и политичких идеја, односно либералне демократије и на уставу засноване власти) доживјела је пропаст након Првог свјетског рата. У политичком метежу на Блиском истоку који је услиједио након распада Османског царства, укидања калифата, ширења јеврејских насеља у Палестини и успостављања британског и француског протектората (Ирак, Палестина, Сирија, Трансјорданија), селефијски покрет еволуирао је у изразито антизападни и конзервативни правац под водством Рашида Риде (1865-1935). То је, од краја 1920-их надаље, подразумијевало експлицитно удаљавање селефијског покрета од веџабијске доктрине коју је заговарала појединачка Ал-Сауд династија у Арабији (видјети извјештај Међународне кризне групе *Understanding Islamism (Разумијевање исламизма)* од 2. марта 2005. године, стр. 9).

² БиХ чине два ентитета (Федерација БиХ и Република Српска) и Брчко Дистрикт.

25. Дана 29. јануара 2008. године Суд је одлучио да укаже Влади да апликант не би требало да буде протјеран до коначне одлуке Уставног суда БиХ у апликантовом предмету (АП 1222/07) и у периоду од најмање седам дана од обавјештења о тој одлуци (видјети тачку 4. горе).

26. Дана 4. јуна 2008. Стејт департмент САД-а објавио је Извјештај о тероризму у БиХ у којем је апликант (познат као Абу Хамза ал-Сури) погрешно идентификован као осуђени терориста Абу Хамза ал-Масри (који се такође борио са страним муџахединима у БиХ).

27. Дана 4. октобра 2008. Уставни суд БиХ је донио одлуку у апликантовом предмету (АП 1222/07). Уставни суд је укинуо одлуку Суда БиХ од 14. марта 2008. (видјети тачку 22. горе) и дио одлуке Суда БиХ од 21. јануара 2008. године (видјети тачку 24. горе). Уставни суд је потврдио остатак одлуке Суда БиХ од 21. јануара 2008, те одлуку Суда БиХ од 5. априла 2007. године у цјелини (видјети тачку 21. горе).

28. Дана 6. октобра 2008. године Служба за послове са странцима смјестила је апликанта у Имиграциони центар на основу безбједносних разлога у складу са чланом 99(2)(б) Закона о кретању и боравку странаца из 2008. године. Дана 10. октобра 2008. године Суд БиХ, након што је процијенио доказе у погледу националне безбједности, потврдио је ту одлуку. У својој уставној апелацији, апликант је тврдио да чак и да је стварно представљао пријетњу за националну безбједност, тај фактор не би сам по себи био довољан да оправда његов притвор (он се позвао на случајеве *Lawless против Ирске* (бр. 3), од 1. јула 1961, Серија А бр. 3; *Guzzardi против Италије*, од 6. новембра 1980, Серија А бр. 39; и *Ciulla против Италије*, од 22. фебруара 1989, Серија А бр. 148). Дана 28. марта 2009. Уставни суд је утврдио да је апликантско држање у притвору било законито и у складу са Конвенцијом. Почетни период притвора редовно је продужаван сваки мјесец из безбједносних разлога до фебруара 2011. (видјети тачку 32. доље). Сва рјешења о продужењу притвора потврдио је Суд БиХ, а нека од њих потврдио је такође и Уставни суд БиХ (уставне апелације против преосталих рјешења о продужењу су још увијек у току).

29. Дана 17. октобра 2008. године *Amnesty International*, Хелсиншки комитет у БиХ и *Human Rights Watch* позвали су власти БиХ да не протјерају апликанта у Сирију због озбиљног ризика да ће бити изложен нехуманом поступању.

30. Након одлуке Уставног суда БиХ од 4. октобра 2008. године (видјети тачку 27. горе), 17. новембра 2008. године Суд БиХ је поништио дио одлуке Сектора за азил од 8. августа 2007. године, наведене у тачки 24. горе, и дао упуту овом сектору да размотри да ли је рок који је дат апликанту за добровољни одлазак из земље у супротности са чланом 8. Конвенције. Дана 6. марта 2009. године Сектор за азил утврдио је да је оспорена мјера у складу са чланом 8. Конвенције. Дана 17. августа 2009. године Суд БиХ је поништио ту одлуку. Дана 17. септембра 2009. године Сектор за азил поново је утврдио да је оспорена мјера у складу са чланом 8. Конвенције. Дана 15. децембра 2009. године Суд БиХ је поништио ову одлуку. Дана 15. јануара 2010. године Сектор за азил поново је утврдио да је оспорена мјера у складу са чланом 8. Конвенције. Дана 17. децембра 2010. године Суд БиХ је потврдио ту одлуку. Суд БиХ је нагласио да рок који је дат апликанту за добровољно напуштање земље не треба мијешати са одлуком о протјеривању, те да је питање да ли је апликантско одлазак из земље у супротности са чланом 8.

боље разматрати у контексту поступка протјеривања. Уставна апелација против те одлуке је, изгледа, у току.

31. Након одлуке Уставног суда БиХ од 4. октобра 2008. године (видјети тачку 27. горе) 17. новембра 2008. године Суд БиХ је процијенио доказе у погледу националне безбједности и потврдио одлуку Министарства безбједности БиХ од 27. јула 2007, наведену у тачки 22. горе. Суд БиХ се позвао на кривичну осуду апликанта из маја 2000. (видјети тачку 20. горе), његове јавно изречене пријетње против државних власти, његов статус у муџахединској заједници који му је омогућавао да издаје обавезујуће одлуке (*фетве*), његова предавања у џамији у Соколовић колонији, предграђу Сарајева, у којој је заговарао вехабијско/селефијски облик ислама, који надахнуће налази у Саудијској Арабији, те његове покушаје да незаконито набави муницију. Такође је узео у обзир неке тајне доказе. Након уставне апелације, дана 31. јануара 2009. године Уставни суд БиХ је наложио, као привремену мјеру, да апликант не смије бити протјеран док траје поступак пред Уставним судом БиХ. Дана 28. марта 2009. године Уставни суд БиХ је укинуо одлуку Суда БиХ од 17. новембра 2008. и вратио предмет на поновно разматрање. Надаље је наложио да његова одлука о привременој мјери остане на снази све док Суд БиХ не размотри жалбу у вези са чланом 8. Конвенције. Дана 22. маја 2009. године Суд БиХ је поништио првостепену и другостепену управну одлуку и вратио предмет Служби за послове са странцима на поновно разматрање. Дана 17. јуна 2009. године Служба за послове са странцима одбила је захтјев за дозволом боравка и апликант оставила рок од петнаест дана за добровољни одлазак из земље. Дана 27. јула 2009. године Министарство безбједности БиХ потврдило је ту одлуку. Дана 23. децембра 2009. године, након што је процијенио доказе у погледу националне безбједности, Суд БиХ је потврдио ту одлуку. Суд БиХ се, између осталог, позвао на чињеницу да се апликантско име појавило на листи међународних криминалаца коју је сачинила Међународна организација криминалистичке полиције (Интерпол). Дана 1. јула 2010. године друго вијеће истог суда потврдило је ову одлуку. Апликант је, изгледа, против ове одлуке поднио уставну апелацију која је још увијек у току.

32. Дана 1. фебруара 2011. године Служба за послове са странцима донијела је рјешење о протјеривању: одлучила је да протјера апликанта и да му забрани поновни улазак у земљу на период од пет година. Дана 2. марта 2011. и 29. новембра 2011. године Министарство безбједности БиХ и Суд БиХ потврдили су ту одлуку. Апликант је од тада у притвору с циљем протјеривања у складу са чланом 99(1)(а) Закона о кретању и боравку странаца из 2008. године.

33. Дана 15. марта 2011. године Суд је одлучио да укаже Влади да апликант не треба да буде протјеран у Сирију до даљег обавјештења (видјети тачку 7. горе).

П РЕЛЕВАНТНО ДОМАЋЕ ПРАВО

А. Закон о кретању и боравку странаца и азилу из 2003. и 2008. године

Закон о кретању и боравку странаца и азилу из 2003. године ("Службени гласник БиХ", бр. 29/03 и 4/04 – Закон из 2003. године) био је на снази од 14. октобра 2003. до 14. маја 2008. године, када је ступио је на снагу нови Закон о кретању и боравку странаца и азилу ("Службени гласник БиХ", бр. 36/08 – Закон из 2008. године). Закон из 2003. године примијењен је на поступак по захтјеву апликанта за азил, те на поступак по захтјеву за одобрење привременог

боравка у БиХ, због тога што су ови поступци започели прије ступања на снагу Закона из 2008. године. С друге стране, Закон из 2008. примјењен је на апликантов притвор.

1. Азил и дозвола боравка на хуманитарној основи

34. Члан 72. Закона из 2003. године налаже да се азил дозволи странцу који, због основаног страха да ће бити прогоњен због расе, религије, националности, политичког мишљења или припадности одређеној социјалној групи, а био је ван своје земље држављанства и није могао, или пак због тог страха није био вољан да користи заштиту те земље.

Принцип забране враћања („*non-refoulement*“) уграђен је у члан 60. овог закона и гласи:

"Странац неће, ни на који начин, бити протјеран или враћен („refoulement“) на границу територије гдје би му живот или слобода били угрожени због његове расе, вјере, националности, припадности одређеној друштвеној групи или због политичког мишљења, без обзира да ли му је званично одобрена међународна заштита. Забрана враћања или протјеривања ("non-refoulement") односи се и на особе за које постоји основана сумња да би биле у опасности да буду подвргнуте мучењу или другом нехуманом или понижавајућем поступању или кажњавању. Странац, такође, не може бити ни протјеран ни враћен у земљу у којој није заштићен од слања на такву територију."

Према члану 79. Закона из 2003. странцима чији су захтјеви за давање азила одбијени мора се омогућити останак на хуманитарној основи, ако би њихово удаљавање представљало кршење принципа забране враћања („*non-refoulement*“).

2. Рјешење о депортацији и закључак о дозволи извршења рјешења о протјеривању

35. Према члану 57(1)(и) Закона из 2003. власти су имале право да донесу рјешење о протјеривању против странаца који представљају пријетњу за јавни ред и мир као и националну безбједност. Закон из 2008. садржи сличну одредбу (члан 88(1)(х) тог закона). Мада није јасно да ли жалба против рјешења о протјеривању има ефекат суспензије према Закону из 2003. (видјети члан 58. тог закона), таква жалба суспендује протјеривање према члану 87. Закона из 2008. Према оба ова закона, захтјев за азил и тужба у управном спору против коначне управне одлуке којом је одбијен такав захтјев суспендују протјеривање (чланови 61. и 78. Закона из 2003. и чланови 92, 109(9) и 117. Закона из 2008). Према члану 62. Закона из 2003. и члану 93. Закона из 2008, када странац постане предмет протјеривања, закључак о дозволи извршења рјешења о протјеривању биће донесен у року од седам дана. Жалба не суспендује протјеривање.

3. Притвор странаца

36. Према члану 99(2)(б) Закона из 2008, странац мора бити стављен у притвор ако се утврди да таква особа представља пријетњу за јавни ред и мир или националну безбједност, без обзира да ли је донесено рјешење о протјеривању. Када је рјешење о протјеривању донесено, дотични странац може бити притворен и на основу члана 99(1)(а) тог закона. Прво рјешење о притвору важи 30 дана (члан 100. (3) Закона). Притвор се може продужавати више пута, сваки пут највише до 30 дана. Међутим, укупно трајање притвора може само у изузетним ситуацијама трајати дуже од 180 дана, ако странац онемогућава своје удаљење или ако је немогуће у року од 180 дана удаљити странаца из других разлога (видјети члан 102. овог закона).

Б. Закон о заштити тајних података из 2005. године

37. Закон о заштити тајних података из 2005. године (Закон о заштити тајних података, "Службени гласник БиХ", бр. 54/05 и 12/09) ступио је на снагу 17. августа 2005. У складу са чланом 5. овог закона, судије Суда БиХ и Уставног суда БиХ имају приступ подацима свих степена тајности без било каквих формалности (на примјер, безбједносна дозвола или специјална сагласност), ако је тај приступ потребан ради обављања њихове дужности.

III МЕЂУНАРОДНИ ДОКУМЕНТИ

А. У односу на Босну и Херцеговину

38. Релевантни дио најновијих закључних опсервација Комитета Уједињених нација против тортуре у односу на БиХ гласи (видјети документ CAT/C/BIH/CO/2-5 од 20. јануара 2011. тачка 14):

"Без обзира на члан 91. Закона о кретању и боравку странаца и азила 2008. у погледу принципа забране повратка, Комитет је и даље забринут због извјештаја да надлежне власти БиХ нису на прописан начин процијениле ризик *refoulementa* с којима се суочавају они који подносе захтјев за међународну заштиту, и да су особе које се сматрају пријетњом за националну безбједност изложене пријетњи да ће бити протјеране или враћене у другу државу гдје постоји стварни основ за увјерење да би биле изложене ризику од мучења. Такође је забринут због веома ниске стопе успјешно процесуираних захтјева за азилом."

39. Комесар за људска права, као независна институција у оквиру Савјета Европе, добио је мандат да промовише свијест о поштовању људских права у 47 држава чланица Савјета Европе. Његов недавни извјештај о БиХ (документ CommDH (2011)11 од 29. марта 2011. тачка 97) у релевантном дијелу гласи:

"Према УНЦХР-у, од 180 признатих избјеглица у Босни и Херцеговини, 163 су са Косова¹. Већина њих је призната прије него што је УНХЦР 2004. године предао надлежним властима у БиХ правила о статусу избјеглица. Од 2004. статус избјеглице је дат за само осам особа, од којих ниједна није са Косова (пет Палестинаца, један Србин, један из Саудијске Арабије и један из Шри Ланке). Уз то, Министарство безбједности БиХ дало је супсидијарну заштиту четворици малољетних Рома са Косова, у јуну 2009. године, као и једном Бошњаку са Косова."

Б. У односу на Сирију

40. Према многим поузданим и објективним изворима, мучење и други облици нехуманог поступања користе се увелико и некажњено у полицијским станицама и притворским центрима безбједносних агенција. Релевантни дио Извјештаја Стејт департмента САД-а о пракси људских права у Сирији за 2010. годину гласи:

"Према члану 28. Устава, 'нико не може бити физички или ментално мучен или изложен понижавајућем поступању'. Ипак, безбједносне снаге, према извјештајима, и даље често користе тортуру. Локалне организације за људска права и даље наводе бројне случајеве наводног злостављања и тортуре затвореника и притвореника од стране безбједносних снага, те тврде да многи примјери злостављања не бивају пријављени. Појединци који су изложени мучењу или премлаћивању у притвору не

¹ Све референце на Косово, било на територији, институције или његово становништво, схватају се тако да су потпуно у складу са Резолуцијом 1244 (1999) Савјета безбједности Уједињених нација, те не прејудуцирају статус Косова.

дозвољавају да се њихова имена ни појединости о њиховим случајевима пријаве из страха од одмазде владе.

Бивши затвореници, притвореници и угледне локалне групе за људска права извјештавају да методе тортуре и злостављања укључују електрошокове; чупање ноктију; спаљивање гениталија; гурање предмета у ректум; премлаћивање док је жртва објешена о строп и по табанима; наизмјенично омамљивање жртава леденом водом те њихово премлаћивање у изузетно хладним просторијама; претјерано истезање кичме; савијање тијела у оквиру точка и бичевање изложених дијелова тијела; коришћење столице која је савијена унатраг како би се жртва гушила или како би јој се сломила кичма; скидање затвореника до гола пред очима јавности. У претходним годинама, *Amnesty International* документовао је 38 типова тортуре и малтретирања који су коришћени против притвореника у тој земљи. *Amnesty International* извјештава да се тортуре највјероватније дешава док се притвореници држе у једном од бројних притворских центара које воде различите безбједносне службе у земљи, поготово док власти покушавају извући из њих признање или информације. Судови систематски користе као доказ 'признања' која су добијена под притиском, док тврдје оптуженика да су били изложени мучењу готово никада нису биле истражене."

Релевантни дио најновијих закључних опсервација Комитета Уједињених нација против тортуре у односу на Сирију гласи: (документ CAT/C/SYR/CO/1 од 25. маја 2010. тачке 7. и 15):

"Комитет је дубоко забринут због бројних, сталних и досљедних навода који се тичу рутинског коришћења тортуре од органа за спровођења закона и истражних званичника, на њихов подстицај или уз њихову сагласност, поготово у притворским јединицама. Такође је забринут због вјеродостојних извјештаја да се такви акти обично дешавају прије него што се подигне формална оптужница, као и током периода претходног притвора, када је притвореник лишен основних правних гаранција, поготово приступа адвокату."

"Комитет је такође забринут због извјештаја да је држава успоставила тајне притворске јединице под командом обавјештајних служби, као што су Војна обавјештајна служба, Дирекција за политичку безбједност, Генерална дирекција за обавјештајне службе и Дирекција авијацијских обавјештајних служби. Центри које контролишу те службе нису доступни независним тијелима за мониторинг и инспекцију, а нису ни предмет ревизије од стране власти. Комитет је даље забринут што су затвореници лишени основних правних гаранција, укључујући механизам надзора у погледу њиховог третмана и процедуре ревизије у погледу њиховог притвора. Комитет је такође забринут због навода да они који су затворени у таквим притворским јединицама могу бити држани на продужене периоде без икакве судске ревизије, у пракси у притвору у којем немају никаквог контакта те су изложени мучењу или окрутном, нехуманом или понижавајућем третману."

41. Према извјештајима, стварни или осумњичени исламисти и припадници забрањеног Муслиманског братства били су изложени посебно тешком злостављању. Према Годишњем извјештају *Amnesty International* за 2011. годину, они су се суочавали са произвољним хапшењем, продуженим притвором, тортуром и другим облицима малтретирања те неправичним суђењима (видјети такође извјештај *Human Rights Watcha* *Далеко од правде: Врховни државни безбједносни суд Сирије* из

фебруара 2009, стр. 4-5). Они који су осуђени због припадности Муслиманском братству осуђивани су на смрт али њихова казна је била одмах преиначена у дванаестогодишњу затворску казну. Стотине осуђених затвореника исламиста се налази у војном затвору *Saydnaya*, гдје су услови тешки.

42. Према Оперативним смјерницама Министарства унутрашњих послова Уједињеног Краљевства за Сирију из новембра 2011, став 3.7.10, власти су угушиле сваки израз политичког супротстављања са све већом бруталношћу од почетка политичких протеста и грађанских немира у марту 2011. године (видјети такође извјештај високог комесара за људска права Уједињених нација о ситуацији у погледу људских права у Сирији од 15. септембра 2011, документ A/HRC/18/53, у којем се наводи да обим и природа актуалних злоупотреба људских права могу достићи ниво злочина против човјечности). Стога, ако је апликант претходно био укључен у опозициону политичку активност или његова увјерења указују на то да ће он вјероватно у будућности учествовати у таквој активности, или онај који би могао бити перципиран као особа која има опозициона гледишта ако се врати у Сирију, пружање азила вјероватно ће бити одговарајућа мјера.

43. Након мисије утврђивања чињеница у Сирији, Либану и регији Курдистану у Ираку, Црвени крст Аустрије и Данска имиграциона служба објавили су извјештај о питањима људских права у вези са Курдима у Сирији у мају 2010. Опште опаске о кажњавању због избјегавања регрутације у војску (стр. 65) гласе:

"Један западни дипломатски извор установио је да је вјероватно да ће особа, ако је била регрутована у војну службу док је боравила у иностранству, бити идентификована од имиграционих органа по повратку у Сирију јер ће се њено име појавити на листи на потјерници. Имиграционе власти ће је подучити да се пријави у војску, обично у року од двије недјеље или мјесец дана. Међутим, ако се особа не пријави у војску у наведеном року, биће позвана на војни суд и оптужена за избјегавање регрутације. Било која затворска казна коју у одсуству донесе војни суд биће преиначена у додатна три мјесеца службе у војсци. Додаје се да у стварности нико не иде у затвор због избјегавања регрутације.

На основу информације добијене од једног сиријског правника, Амбасада Шведске је извјестила у 2004. години следеће: 'Војни судови одлучују о казни у питањима везаним за одбрамбене снаге. Кажњавање због неодржавања у војну службу креће се између 2-6 мјесеци. Међутим, како председник редовно и годишње издаје одлуке о амнестији, то се у пракси не примјењује. Уз то, пошто се ове казне доносе у одсуству, на њих се може уложити приговор те се могу поништити. На тај начин, особа би била слободно у року од једног дана од хапшења или предаје. Касније се понавља суђење у вријеме када је особа слободна. Пресуда би била или проглашење невиним или је то кривично дјело обухваћено законом о амнестији...'

Према *Amnesty Internationalu*, мушкарци који избјегну обавезну војну службу (у трајању од 21 мјесеца) према извјештајима се суочавају са различитим нивоима казни, према околностима предмета:

Особама које су у иностранству и не пријаве се на позив за војну службу пријети хапшење од војне полиције чим се врате у Сирију и на казну од два до три мјесеца затвора (обично затвора Тадмур).

Особама које се не јаве на позив у војну службу док су у Сирији пријети хапшење и затворска казна у трајању од три мјесеца а онда и даља затворска казна у трајању од

шест мјесеци ако не обаве војну службу након што им се оконча прва затворска казна.

ПРАВО

І НАВОДНО КРШЕЊЕ ЧЛАНА 3. КОНВЕНЦИЈЕ

44. Апликант је навео да би у случају протјеривања у Сирију био изложен ризику од третмана који је у супротности са чланом 3, који гласи:

"Нико неће бити подвргнут тортури, нељудском или понижавајућем поступању или кажњавању."

А. Прихватљивост

45. Суд констатује да ова жалба није очигледно неоснована у смислу члана 35. став 3. (а) Конвенције и да није неприхватљива по било којем другом основу. Стога је мора прогласити прихватљивом.

Б. Меритум

46. Апликант је у бити поновио оно што је рекао у току поступка по захтјеву за азил (видјети тачку 23. горе).

47. Влада тврди да је апликантов захтјев за азил пажљиво размотрен и да су га домаће власти одбиле зато што апликант није успио доказати да је ризик по њега стваран. По мишљењу Владе, оцјена донесена на домаћем нивоу била је адекватна и довољно поткријељена домаћом доказном грађом те оном која потиче из више поузданих и објективних извора.

48. *Human Rights Watch*, у свом извјештају од 2. марта 2011. године, нагласио је императивну (*jus cogens*) природу забране тортуре и уз њу везаног принципа *non-refoulement* (позвали су се на Резолуцију Генералне скупштине Уједињених нација 62/159 од 11. марта 2008 – *Заштита људских права и основних слобода у супротстављању тероризму* - и судску праксу Комитета Уједињених нација за људска права и Комитета за борбу против тортуре). У погледу Сирије, организација извјештава да су током година исламисти били изложени неправичном суђењу и мучењу.

49. Суд понавља да према добро утврђеној пракси међународног права, те према обавезама које произлазе из уговора, укључујући оне који произлазе из Конвенције, држава уговорница има право да контролише улазак, боравак и протјеривање странаца (видјети, међу осталим изворима, *Üner против Холандије* [GC], бр. 46410/99, тачка 54, ECHR 2006-XII). Право на азил није садржано ни у Конвенцији ни у њеним протоколима (*Salah Sheekh против Холандије*, бр. 1948/04, тачка 135, 11. јануар 2007). Протјеривање од стране државе уговорнице може, међутим, отворити питање које произлази из члана 3, те тиме покренути одговорност те државе према Конвенцији, гдје постоји стварни основ за увјерење да се дотична особа, ако буде протјерана, суочава са стварним ризиком да ће бити изложена мучењу. У таквом случају, члан 3. подразумијева обавезу да особа не буде протјерана у дату земљу (видјети *Saadi против Италије* [GC], бр. 37201/06, тачка 125, 28. фебруар 2008). Пошто је забрана тортуре или нехуманог или понижавајућег поступања или кажњавања апсолутна, понашање апликаната, колико год непожељно или опасно, не може се узети у обзир (ибид, ставови 127. и 138).

50. Оцјена постојања стварног ризика мора бити ригорозна (видјети *Chahal против Уједињеног Краљевства*, 15. новембар 1996, тачка 96, *Reports of Judgments and Decisions* 1996-V). По правилу, апликант треба да пружи доказе којима може доказати да постоји стварни основ за вјеровање да, ако би била спроведена мјера на коју се жали, за њега постоји стварни ризик да ће

бити изложен третману који је у супротности са чланом 3. (*Н. против Финске*, бр. 38885/02, тачка 167, 26. јули 2005). Тамо гдје је такав доказ пружен, на влади је да оспори доказ. Суд ће се ослонити на сву доказну грађу која му се достави или, ако је то потребно, доказну грађу коју прибави на сопствену иницијативу. Он ће то урадити посебно кад апликант – или трећа страна у оквиру значења члана 36. Конвенције – пружи образложене основе које бацају сумњу на тачност информација које је представила тужена влада. Суд мора бити сигуран да је процјена коју су извршиле власти државе уговорнице адекватна и довољно поткријељена домаћом доказном грађом, као и доказном грађом која потиче из других поузданих и објективних извора као што су, на примјер, друге државе уговорнице или државе које нису уговорнице, агенције Уједињених нација и угледне невладине организације (*Н.А. против Уједињеног Краљевства*, бр. 25904/07, тачка 119, 17. јули 2008).

51. Ако апликант још увијек није протјеран у вријеме када Суд разматра његов предмет, релевантни период који ће се узети у обзир приликом разматрања јесте вријеме трајања поступка пред Судом (*Saadi против Италије*, горе цитиран, тачка 133). При томе се захтијева потпуна и ажурирана процјена, пошто се ситуација у земљи одредишта може временом промијенити. Иако историјска позадина јесте од интереса у оној мјери у којој може бацити свјетло на садашњу ситуацију и њен вјероватни развој, садашњи услови су одлучујући и стога је потребно узети у обзир информације до којих се дошло након коначне одлуке домаћих власти (видјети *Salah Sheekh*, горе цитирано, тачка 136).

52. Враћајући се на предметни случај, Суд сматра да домаће власти нису довољно узеле у обзир природу муџахединског покрета којем је апликант неоспорно припадао. У тачки 9. горе речено је да, иако су неки страни муџахедини дошли у БиХ са намјером да пруже хуманитарну помоћ и/или да обављају мисионарски рад, многи од њих су имали циљеве да воде цихад. Они су имали везе са фундаменталистима дијем свјета (то јест, преко Исламског културног института у Милану) и са хуманитарним организацијама које су Уједињене нације ставиле на листу организација повезаних са Ал Каидом (као што је *Al Haramain* и *Al Masjed Al Aqsa Charity Foundation*, *Al Haramain Islamic Foundation*, *Taibah International*, *Igasa*, *Al Furqan i Benevolence International Foundation*). Такође је добро познато да су неки муџахедини били припадници Ал Каиде (на примјер, Насер Ал Бахри, познат и као Абу Јандал, који је прихваћен у ужи круг Осаме бин Ладена након што се борио у БиХ и Сомалији¹).

53. Уз то, након рата у БиХ апликант је дао бројне интервјуе неким од водећих арапских медија откривајући своју повезаност са покретом муџахедина и заговарајући веџабијско /селефијски облик ислама. Уз претпоставку да су ове чињенице чак остале непознате сиријским властима, апликант се опет нашао у центру пажње након што га је Стејт департмент САД-а у Извјештају о тероризму у БиХ погрешно идентификовао као осуђеног терористу Абу Хамзу ал-Масрија, након чега је апликант ухапшен у Босни и Херцеговини из разлога што представља пријетњу за националну безбједност. Суд је изразио мишљење да би апликант због наведених чињеница вјероватно био од интереса за власти Сирије. Заправо, апликант је доставио

¹ Године 2000. он је ухапшен у Јемени; 2002. године је пуштен у оквиту јемениског програма рехабилитације цихадиста.

документ који су издале сиријске безбједносне службе 16. августа 2002. године, који указује на то да би био притворен у тренутку уласка у земљу, и документ који су издале сиријске оружане снаге 15. октобра 2009. године, који указује да су сиријске безбједносне службе имале досије који садржи информације о апликанту. Тужена влада није оспорила аутентичност ових докумената.

54. С обзиром на горе наведено, ситуацију у погледу људских права у Сирији (која је описана у тачкама 40. и 41) те на чињеницу да се ситуација у Сирији погоршала од почетка политичких протеста и грађанских немира у марту 2011. године (тачка 42. горе), Суд сматра да постоји стварни ризик да би апликант, ако би био протјеран у Сирију, био изложен нехуманом поступању.

Стога би његово протјеривање у Сирију довело до кршења члана 3. у садашњим околностима.

II НАВОДНО КРШЕЊЕ ЧЛАНА 5. став 1. КОНВЕНЦИЈЕ

55. Апликант је оспорио законитост свог притвора. Он се при томе позвао на члан 5. став 1. Конвенције чији релевантни дио гласи:

"1. Свако има право на слободу и безбједност личности. Нико не може бити лишен слободе осим у сљедећим случајевима и у складу са законом прописаним поступком:

...
(ц) законито хапшење или притвор особе које је учињено ради њеног извођења пред надлежни законски орган на основу оправдане сумње да је починила прекршај или када се оправдано сматра да би се спријечила да почини прекршај или побјегне након што то учини;

...
(ф) законито хапшење или притвор особе да би се спријечило њено почињење неовлашћеног уласка у земљу или особе против које је предузета радња, с обзиром на депортацију или екстрадицију."

А. Прихватљивост

56. Суд констатује да ова жалба није очигледно неоснована у контексту значења члана 35. став 3. (а) Конвенције те да није неприхватљива по било којем другом основу. Она стога мора бити проглашена прихватљивом.

Б. Меритум

57. Апликант је тврдио да је његов притвор био произвољан, с обзиром да је рјешење о протјеривању донесено тек 1. фебруара 2011. године (више од двије године и три мјесеца након његовог хапшења). Он се даље жалио на трајање притвора (више од три године до данас).

58. Влада тврди да је апликантов притвор одређен у складу са домаћим законом, према којем странац мора бити притворен ако се утврди да он или она представља пријетњу за националну безбједност (видјети тачку 36. горе), као и са чланом 5. став 1. (ф) Конвенције. Влада даље тврди да је било у апликантовом интересу да његове захтјеве детаљно размотре домаћи судови, тако се трајање његовог притвора не може сматрати предугим (Влада се позвала на предмет *Chahal*, наведен горе, тачка 117). На крају, Влада додаје да је период на који се апликант жали био дијелом обухваћен привременом мјером Суда према правилу 39. Пословника Суда.

59. *Human Rights Watch* у свом извјештају од 2. марта 2011. тврди да право на слободу и безбједност, слободу од произвољног хапшења и притварања штити све појединце у свим околностима, укључујући странце у контексту имиграције и националне безбједности (позвали су се на

предмет *А. и други против Уједињеног Краљевства* [GC], бр. 3455/05, 19. фебруар 2009).

60. Члан 5. садржи основно људско право: заштита појединца од произвољног мијешања државе у његово или њено право на слободу. У члану 5. јасно се наводи да се гаранције које он садржи примјењују на "сваког". Тачке од (а) до (ф) члана 5. став 1. садрже исцрпну листу дозвољених основа по којима особе могу бити лишене слободе, тако да лишавање слободе неће бити законито уколико не потпада под један од тих основа. Један од изузетака, садржан у тачки (ф), дозвољава држави да контролише слободу странаца у контексту имиграције (видјети, између осталог, *А. и други*, горе цитиран, тачке 162-63).

61. Тачка (ф) члана 5. став 1. не захтијева да се притвор стварно сматра неопходним, на примјер како би се спријечило да особа почини кривично дјело или побјегне. У том смислу, ова тачка утврђује различит ниво заштите у односу на тачку (ц) члана 5. став 1. Све што захтијева ова одредба је да поступак протјеривања буде у току и да се ажурно води (видјети *Chahal*, горе цитиран, тачке 112-13). Лишавање слободе мора такође бити "законито". Тамо гдје се постави питање "законитости" притвора, укључујући питање да ли је вођен "законом прописан поступак", Конвенција се у бити позива на национално право и утврђује обавезу да се поштују материјална и процедурална правила националног права. Поштовање националног права није, међутим, довољно: свако лишавање слободе, поред тога, треба да буде у складу са сврхом заштите појединца од произвољног поступања – а појам "произвољности" у члану 5. став 1. проширује се и мимо недостатка поштовања националног права, тако да лишавање слободе може бити законито у смислу домаћег права али је и даље произвољно и у супротности са Конвенцијом (видјети *Saadi против Уједињеног Краљевства* [GC], бр. 13229/03, тачка 67, 29. јануар 2008).

62. Влада је тврдила да је апликант био законито притворен као особа против које су предузете радње с циљем протјеривања у складу са другим дијелом члана 5. став 1. (ф). Међутим, Суд констатује да је поступак протјеривања апликанта покренут 1. фебруара 2011. године, док је он ухапшен 6. октобра 2008. Пошто је притвор према члану 5. став 1. (ф) оправдан само у сврху и за вријеме трајања поступка протјеривања, први период апликантовог притвора (који је трајао од 6. октобра 2008. до 31. јануара 2011. године) очигледно није био оправдан према члану 5. став 1. (ф) Конвенције.

63. Мада је тачно да је апликанту био остављен рок за добровољни одлазак 2007. године у контексту поступака азила и дозволе боравка, Суд се слаже са налазом домаћих власти да то није представљало наредбу о протјеривању (видјети, на примјер, одлуку Суда БиХ од 17. децембра 2010. године наведену у тачки 30. горе).

64. Влада наглашава да је било утврђено да апликант представља пријетњу за националну безбједност и да домаће власти стога нису имале другу опцију већ да га држе у притвору, у складу са чланом 99(2) (б) Закона о кретању и боравку странаца из 2008. године (видјети тачку 36. горе). Међутим, Суд је утврдио да тачке од (а) до (ф) члана 5. став 1. представљају исцрпну листу изузетака и да је само уско тумачење тих изузетака компатибилно са циљевима члана 5: притвор само на основу безбједносних разлога према томе није дозвољен (*А. и други*, горе наведено, тачка 171). У сваком случају, у вријеме његовог хапшења домаће власти су имале могућност да донесу рјешење о протјеривању апликанта према члану 88(1) (х)

Закон о кретању и боравку странаца из 2008. године те да га онда притворе с циљем протјеривања према члану 99(1) (а) тог закона (видјети тачке 35. и 36. горе). Влада је пропустила да понуди било какво објашњење зашто то није учињено.

65. Ово питање је такође разматрано у односу на друге тачке члана 5. став 1, које Влада није истицала. С тим у вези, Суд понавља да тачка (ц) не дозвољава политику генералне превенције усмјерену против особа или категорије особа које власти с правом или погрешно виде као опасне или као особе које су склоне незаконитим актима. То нема никаквог утицаја осим да државама уговорницама пружи средство за спречавање кривичних дјела која су конкретна и специфична у погледу, посебно, мјеста и времена њиховог почињења и њихових жртава (*Guzzardi*, горе цитиран, став 102; *M. против Њемачке*, бр. 19359/04, тачке 89. и 102, 17. децембар 2009; и *Shimovolos против Русије*, бр. 30194/09, тачка 54, 21. јуна 2011). Притвор с циљем да се особа спријечи да почини кривично дјело мора, уз то, бити "проведен у сврху њеног довођења пред надлежно тијело одређено законом" (видјети *Lawless против Ирске* (бр. 3), горе цитиран, тачка 14). Тачка (ц) дакле дозвољава лишавање слободе само у вези са кривичним поступцима (видјети *Ciulla*, горе цитирано, тачка 38, и *Schwabe и М.Г. против Њемачке*, бр. 8080/08 и 8577/08, тачка 72, 1. децембар 2011. године, још није коначна). Пошто ни домаће власти ни Влада нису споменули никакво конкретно или специфично кривично дјело у чијем је почињењу апликант требало да буде спријечен, његово притварање није обухваћено тачком (ц). Друге тачке члана 5. став 1. очигледно нису релевантне.

66. Суд стога закључује да је дошло до повреде члана 5. став 1. Конвенције у погледу периода апликантовог притвора од 6. октобра 2008. до 31. јануара 2011. године.

67. Што се тиче каснијег периода, Суд констатује да је рјешење о протјеривању донесено 1. фебруара 2011. Домаће власти су жалбу против тог рјешења рјешавале у року од мјесец дана. Суд не сматра да је тај период био претјерано дуг. Иако је апликант остао у притвору до данашњег дана, период од 15. марта 2011. године мора се посматрати засебно, пошто Влада није протјерала апликанта у складу са захтјевом који је Суд издао према правилу 39. Пословника Суда (видјети *Chahal*, горе цитирано, тачка 114). Суд у вези с тим понавља да су државе уговорнице према члану 34. Конвенције обавезне да поштују привремене мјере наложене према правилу 39. (видјети *Маматкулов и Аскаров против Турске* [GC], бр. 46827/99 и 46951/99, тачке 99-129, ECHR 2005-I).

68. Због тога спровођење привремене мјере, након што је Суд указао држави уговорници да би било пожељно да не врати појединца у одређену земљу, само по себи нема никаквог утицаја на питање да ли је лишавање слободе којем тај појединац може бити изложен у складу са чланом 5. став 1. (видјети *Гебремедхин [Gaberamadhien] против Француске*, бр. 25389/05, став 74, ECHR 2007-II). Другим ријечима, домаће власти морају дјеловати уз строго поштовање домаћег закона (ибид, тачка 75). Будући да су домаће власти утврдиле да апликант представља пријетњу за националну безбједност, његово притварање је било дозвољено и, заправо, обавезно, на основу члана 99(2)(б) Закона о кретању и боравку странаца из 2008. године (видјети тачку 36. горе). Надаље, апликантов притвор редовно је продужаван сваког мјесеца као што је то предвиђено домаћим законом.

69. С обзиром на горе наведено, Суд закључује да је поступак протјеривања, мада привремено обустављен у

складу са захтјевом Суда, ипак био у току од 1. фебруара 2011, те се водио строго у складу са домаћим законом (упоредити *С.П. против Белгије* (дец.), бр. 12572/08, 14. јуни 2011; супротно од *Ryabikin против Русије*, бр. 8320/04, тачка 132, 19. јуни 2008. и *Абдолгани и Каримниа против Турске*, бр. 30471/08, тачка 134, ECHR 2009-...). Пошто нема назнака да су власти дјеловале са лошом намјером, да је апликант био притворен у неодговарајућим условима, или да је његово притварање било произвољно из било којег другог разлога (видјети *Saadi против Уједињеног Краљевства*, горе цитирано, тачке 67-74), не постоји кршење члана 5. став 1. Конвенције у погледу периода апликантовог притвора након 1. фебруара 2011. године.

III НАВОДНО КРШЕЊЕ ЧЛАНА 5. СТАВ 4. КОНВЕНЦИЈЕ

70. Апликант се жалио да током периода у којем је био притворен само на основу безбједносних разлога (од 6. октобра 2008. до 31. јануара 2011), поступак пред домаћим судовима у којем је оспоравао законитост притвора није испуњавао захтјеве из члана 5. став 4. Конвенције, који гласи:

"Свако коме је ускраћена слобода хапшењем или лишавањем слободе има право да уложи жалбу суду како би суд, у кратком року, размотрио законитост лишавања слободе и, уколико оно није било законито, наложио ослобађање."

71. Влада је оспорила овај аргумент.

72. Суд констатује да је ова жалба повезана са жалбом у вези са чланом 5. став 1. те да се стога и она мора прогласити прихватљивом.

73. С обзиром на оно што је Суд утврдио према члану 5. став 1. (видјети тачку 66. горе), Суд сматра да није потребно засебно размотрити да ли је, у овом случају, такође дошло до кршења и члана 5. став 4. (видјети, између осталих извора, *Токић и други против Босне и Херцеговине*, бр. 12455/04, 14140/05, 12906/06 и 26028/06, тачка 70, 8. јули 2008).

IV НАВОДНО КРШЕЊЕ ЧЛАНА 6. СТАВ 1. КОНВЕНЦИЈЕ

74. Апликант је такође оспорио правичност поступка по захтјеву за азил. Он се позвао на члан 6. став 1, чији релевантни дио гласи:

"Приликом утврђивања грађанских права и обавеза или основаности било какве кривичне оптужбе против њега, свако има право на правичну и јавну расправу у разумном року пред независним и непристрасним, законом установљеним судом..."

75. Суд понавља да одлуке у погледу уласка, боравка и депортације странаца не укључују одлучивање о апликантовим грађанским правима и обавезама или кривичној оптужби против њега у сврху члана 6 став 1. (видјети *Мааоџија против Француске* [GC], бр. 39652/98, тачке 36-40, ECHR 2000-X). Ова жалба је према томе некомпатибилна *ratione materiae* са одредбама Конвенције те се мора одбацити у складу са чланом 35. став 3. (а) и 4. Конвенције.

V НАВОДНО КРШЕЊЕ ЧЛАНА 8. КОНВЕНЦИЈЕ

76. Апликант се даље жалио да одлука о његовом протјеривању и забрани поновног уласка на пет година представља кршење његовог права на поштовање породичног живота. Он се позвао на члан 8. Конвенције, који гласи:

"1. Свако има право на поштовање свог приватног и породичног живота, дома и преписке.

2. Јавна власт се не мијеша у остварење овог права, осим ако је такво мијешање предвиђено законом и ако је то неопходна мјера у демократском друштву у интересу националне безбједности, јавне безбједности, економске добробити земље, спречавања нереда или спречавања злочина, заштите здравља и морала или заштите права и слобода других."

77. Влада је оспорила овај аргумент.

78. Суд констатује да је ова жалба повезана са жалбом у вези са чланом 3. те се и она стога мора прогласити прихватљивом.

79. Суд се позива на свој став да би протјеривање апликанта у Сирију довело до кршења члана 3. Конвенције (видјети тачку 54. горе). Пошто нема разлога за сумњу да ће тужена Влада испоштовати ову пресуду, Суд сматра да није потребно одлучивати о хипотетичком питању да ли би, у случају протјеривања апликанта у Сирију, дошло и до кршења члана 8. Конвенције (видјети, између осталог, *Saadi против Италије*, горе цитирано, тачка 170).

VI ДРУГА НАВОДНА КРШЕЊА КОНВЕНЦИЈЕ

80. На крају, Суд је размотрио друге жалбе које је поднио апликант према члановима 2, 13. и 14. Конвенције, члану 1. Протокола 6 и члану 1. Протокола 7. Међутим, с обзиром на сву доказну грађу коју посједује, и у оној мјери у којој ове жалбе потпадају под јурисдикцију Суда, Суд је утврдио да оне не указују на то да постоји кршење права и слобода утврђених Конвенцијом или њеним протоколима. Из тога слиједи да овај дио апликације мора бити одбачен као очигледно неоснован у смислу члана 35. став 3. (а) и 4. Конвенције.

VII ПРИМЈЕНА ЧЛАНА 41. КОНВЕНЦИЈЕ

81. Члан 41. Конвенције гласи:

"Када Суд утврди прекршај Конвенције или њених протокола, а унутрашње право Високе стране уговорнице у питању омогућава само дјелимичну одштету, Суд ће, ако је то потребно, пружити правичну накнаду оштећеној странци."

A. Материјална штета

82. Апликант је тврдио да се за вријеме трајања произвољног притвора није могао бавити својим послом, због чега је претрпио материјалну штету у износу од 7.000 евра плус 1.000 евра мјесечно.

83. Влада тај захтјев сматра неоснованим.

84. Суд се слаже са Владом и одбацује овај захтјев као неоснован.

B. Нематеријална штета

85. Апликант на име нематеријалне штете потражује по 300 евра за сваки дан проведен у притвору. Он даље потражује 80.000 евра у име своје супруге и дјете.

86. Влада сматра те износе претјераним.

87. Суд прихвата да је апликант претрпио извјесну патњу услед утврђених повреда права, што оправдава досуђивање одштете на име претрпљене нематеријалне штете. При утврђивању процјене на праведној основи, као што то налаже Конвенција, Суд досуђује апликанту 3.000 евра по овом основу, плус било који порез који би могао бити зарачунат на овај износ. Што се тиче апликантове супруге и дјете, нема сумње да су они трпјели као резултат утврђених кршења. Међутим, они нису апликанти у овом предмету те Суд одбацује тај дио захтјева апликанта.

Ц. Трошкови и расходи

88. Апликант такође потражује 74.600 евра за трошкове и издатке које је имао пред домаћим судовима и Судом.

89. Влада сматра овај износ претјераним.

90. У складу са праксом Суда, апликант има право на накнаду трошкова и издатака само у оној мјери у којој се покаже да су они били стварни и неопходни те да су разумни у погледу висине. То значи да их је апликант морао платити, или је био дужан да их плати на основу законске или уговорне обавезе, и били су неизбежни како би се спријечила утврђена кршења или како би остварио одштету. Суд захтијева појединачне рачуне и фактуре који су довољно детаљни како би омогућили да утврди до које мјере су горе наведени захтјеви испуњени. С обзиром на чињеницу да је један од апликантових заступника непрофитна организација која пружа бесплатну правну помоћ и да нису били достављени рачуни нити фактуре у вези са другим апликантовим заступником, Суд одбацује захтјев за трошкове и издатке.

Д. Затезна камата

91. Суд сматра да је примјерено да затезна каматна стопа буде заснована на најнижој каматној стопи Европске централне банке, на коју треба додати три процентна бода.

VIII ПРАВИЛО 39. ПРАВИЛА СУДА

92. У складу са чланом 44. став 2. Конвенције, ова пресуда неће постати коначна док: (а) стране изјаве да неће захтијевати да се предмет упути на Велико вијеће; или (б) три мјесеца након датума доношења пресуде, ако није поднесен захтјев за упућивање случаја Великом вијећу; или (ц) Панел Великог вијећа одбаци било који захтјев да му се предмет упути у складу са чланом 43. Конвенције. Суд сматра да упута Влади према правилу 39. (видјети тачку 7. горе) мора и даље бити на снази све док ова пресуда не постане коначна или док Суд не донесе даљу одлуку у вези с њом.

ИЗ НАВЕДЕНИХ РАЗЛОГА, СУД

1. *Проглашава* једногласно да је жалба у вези са чланом 3, чланом 5. став 1. и 4. и чланом 8. прихватљива, а остатак апликације неприхватљив;

2. *Пресуђује* са шест гласова према један да би дошло до кршења члана 3. Конвенције у случају апликантове депортације у Сирију у садашњим околностима;

3. *Пресуђује* са шест гласова према један да постоји кршење члана 5. став 1. Конвенције у погледу периода апликантовог притварања од 6. октобра 2008. до 31. јануара 2011. године;

4. *Пресуђује* једногласно да није било кршења члана 5. став 1. Конвенције у односу на период апликантовог притвора од 1. фебруара 2011. године;

5. *Пресуђује* са шест гласова према један да нема потребе засебно разматрати жалбе у вези са чланом 5. став 4. и чланом 8. Конвенције;

6. *Пресуђује* са шест гласова напрема један да

(а) тужена држава треба да плати апликанту, у року од три мјесеца од дана када ова пресуда постане коначна у складу са чланом 44. став 2. Конвенције, 3.000 евра (три хиљаде евра), плус сваки порез који може бити зарачунат на овај износ, на име нематеријалне штете, који треба претворити у конвертибилне марке по важећем курсу на дан исплате;

(б) по истеку наведена три мјесеца до исплате, треба да плати обичну камату на наведене износе по стопи која је једнака најнижој каматној стопи Европске централне банке

током периода неизмирења, уз додатак од три процента бода;

7. *Одбацује* једногласно остатак апликантовог захтјева за правичну накнаду.

Сачињена на енглеском језику и достављена у писаној форми 7. фебруара 2012. године, у складу са правилом 77. ст. 2. и 3. Пословника Суда.

Регистрар
Лоренс Ерли

Предсједник
Лех Гарлицки

У складу са чланом 45. став 2. Конвенције и правилом 74. став 2. Пословника Суда, издвојено мишљење судије Мијовић додато је као анекс ове пресуде.

Л.Г.
Т.Л.Е.

ИЗДВОЈЕНО МИШЉЕЊЕ СУДИЈЕ МИЈОВИЋ

1. Опште опсервације

У овом предмету који се тиче притвора апликанта у Имиграционом центру, већина судија је установила да би дошло до кршења члана 3. Конвенције у случају протјеривања апликанта у Сирију; да постоји кршење члана 5. став 1. Конвенције у односу на притвор апликанта од 6. октобра 2008. до 31. јануара 2011; те да нема потребе да се размотри засебно жалба у вези са чланом 5. став 4. и чланом 8. Конвенције. На моју жалост, моје мишљење се знатно разликује од закључка до којег је дошла већина.

Мада се слажем са вијећем да су жалбе у вези са чланом 3, чланом 5. ставови 1. и 4. и чланом 8. прихватљиве, супротног сам мишљења у погледу мишљења већине да би дошло до кршења члана 3. Конвенције у случају протјеривања апликанта, те да је дошло до кршења члана 5. став 1. Конвенције у погледу периода апликантовог притвора од 6. октобра 2008. до 31. јануара 2011. године.

Уз то, а супротно одлуци вијећа, сматрам да је потребно размотрити засебно жалбу у вези са чланом 8. Конвенције.

Моје генералне опсервације везане су за чињеницу да је Вијеће занемарило и историјску позадину присуства паравојних оружаних снага и веома специфичне послеријатне околности у којима се Босна и Херцеговина нашла. Чинећи то, вијеће је одлучило да примијени стриктно, чак ригидно, судску праксу Суда, не обраћајући пажњу на чињеницу да апликант у овом случају није био обични илегални имигрант/осумњиченик за кривично дјело, већ особа чију правну ситуацију треба посматрати у једном ширем контексту, потпуно другачијем од ситуација апликаната у случајевима на које се вијеће ослонило у доношењу свог закључка у конкретном случају. Овим случајем, по мом мишљењу, требало је да се бави Велико вијеће, зато што се не ради само о случају овог апликанта већ се отвара један општи проблем у погледу немогућности Босне и Херцеговине да се носи са посљедицама присуства паравојних оружаних снага на својој територији након рата. Оно што није чак ни споменуто у пресуди јесте чињеница да су државни органи Босне и Херцеговине суочени са око 20.000 потенцијалних случајева ове врсте¹.

2. Чињенично стање

Чињенице овог предмета показују да је апликант био члан јединице АРБиХ *Ел музахедин*, како је то описано у пресуди. Као што је исправно наглашено у пресуди, члан II

Анекса 1А Споразума позива на повлачење свих страних снага, без обзира да ли су легално и војно субординиране било којим локалним снагама. С обзиром на то, АРБиХ је 14. децембра 1995. године распустила јединицу *Ел музахедин* и наредила њеним страним припадницима да напусте земљу до 10. јануара 1996. Апликант је одлучио да то не учини. Он је остао у земљи и дјеловао као вођа групе страних музахедина и њихових сљедбеника. У том самопроглашеном својству, он је заробио два цивила, што је довело до тога да буде осуђен за лажно заробљавање у мају 2000. године и условно осуђен на затворску казну.

У међувремену, управни органи Босне и Херцеговине утврдили су да је апликант стекао држављанство Босне и Херцеговине на основу преваре, давања лажних информација и прикривања релевантних чињеница. Дана 5. априла 2007. године Суд БиХ и 4. октобра 2008. године Уставни суд БиХ потврдили су ту одлуку.

У мају 2007. године Служба за послове са странцима је, на основу повјерљивих обавјештајних извјештаја, утврдила да апликант представља пријетњу за националну безбједност. Дат му је рок од петнаест дана да добровољно напусти земљу.

У августу 2007. године Сектор за азил је одбио апликантов захтјев за азил и оставио му рок од петнаест дана да добровољно напусти земљу, на основу чињенице да апликант није био суочен са стварним ризиком да ће бити изложен мучењу с обзиром да никада није био припадник Муслиманског братства (за разлику од Мухамада Замара који се помиње у пресуди). Сектор је даље утврдио да није доказано да би апликант био злостављан само због тога што се борио са страним музахединима у Босни и Херцеговини. У јануару 2008. године Суд БиХ је потврдио ту одлуку. Службено и законски, од тог момента надаље апликант је незаконито боравио у земљи.

Дана 6. октобра 2008. године Служба за послове са странцима је апликанта смјестила у Имиграциони центар из безбједносних разлога, у складу са чланом 99(2)(б) Закона о кретању и боравку странаца из 2008. Ту одлуку су касније потврдили Суд БиХ и Уставни суд БиХ. Почетни период притвора је продужаван сваког мјесеца до фебруара 2011. Сва рјешења о продужењу притвора потврдили су Суд БиХ, а нека од њих и Уставни суд БиХ (уставне апелације у вези са преосталим налозима још увијек су у току).

Мада је Суд БиХ нагласио да остављени рок за добровољно напуштање земље не би требало правно мијешати са наредбом о протјеривању и да би питање да ли би апликантов одлазак био у супротности са Конвенцијом било правилније размотрити у контексту поступка депортације, остаје чињеница да је апликанту у складу са чланом III Анекса 1А било наложено да напусти земљу давно прије те одлуке, тачније 10. јануара 1996. године. Међутим, чини се да је уставна апелација против одлуке Суда БиХ још увијек у току, што овај дио апликантове жалбе чини преурањеним.

Након одлуке Уставног суда БиХ од 17. новембра 2008. године, Суд БиХ је процијенио доказе у вези са националном безбједношћу и потврдио одлуку Министарства безбједности БиХ, ослањајући се на пресуду апликанту из маја 2000. године, његове јавно изречене пријетње против државних органа, његов статус у заједници музахедина који му је омогућавао да издаје обавезујуће одлуке (*фетве*), његова предавања у џамији у предграђу Сарајева у којој је заговарао вежбајско/селефијски облик ислама који надахнуће налази у Саудијској Арабији, те његове покушаје да незаконито

¹ Службени подаци Министарства безбједности Босне и Херцеговине од 5. фебруара 2012.

прибави муницију. У јуну 2009. Служба за послове са странцима дала је апликанту још један рок од петнаест дана да добровољно напусти земљу. Дана 27. јула 2009. године Министарство безбједности БиХ потврдило је ову одлуку. Дана 23. децембра 2009. године, након што је процијенио доказе у вези са националном безбједношћу, Суд БиХ потврдио је ту одлуку. Он се, између осталог, ослонио на чињеницу да се апликантово име појавило на листи међународних криминалаца коју је сачинила Међународна криминалистичка полицијска организација (Интерпол). Дана 1. јула 2010. године друго вијеће истог суда потврдило је ту одлуку. Изгледа да је апликант поднио уставну апелацију у вези с тим која је још увијек у току. Према томе, још једном, по мом мишљењу, овај дио апликантове жалбе је преурањен.

Сажимајући све ове чињенице, јасно је да је апликанту претходно наложено да напусти земљу; да је осуђен за лажно заробљавање цивила; да је доказано да се бавио преваром и тако стекао лажно држављанство и, коначно, као што је то утврђено пред домаћим судовима, представљао је озбиљну пријетњу за националну безбједност као и јавни ред и мир. Надаље, прихваћено је, укључујући и ово вијеће, да ниједна од одлука домаћих власти није била произвољна, што значајно разликује овај предмет од предмета *Chahal* на који се вијеће ослонило у својој пресуди.

3. Наводно кршење члана 3. Конвенције

Као особа која незаконито борави у земљи, апликант је поднио захтјев за азил. Тај захтјев су домаће власти одбиле зато што апликант, према мишљењу Владе, није показао да за њега постоји стварни ризик, уколико би био протјеран у Сирију. Према мишљењу Владе, процјена која је донесена на домаћем нивоу је адекватна и довољно поткријељена домаћом доказном грађом, као и грађом која потиче из цијелог низа поузданих и објективних извора.

Без обзира на ту процјену, вијеће је сматрало да домаће власти нису довољно узеле у обзир природу мухахединског покрета којем је несумњиво припадао апликант. С обзиром на ситуацију са људским правима у Сирији и чињеницу да је ситуација у Сирији погоршана од почетка политичких протеста и грађанских немира у марту 2011. године, вијеће је сматрало да постоји стварни ризик да би апликант, ако би био протјеран у Сирију, био изложен нехуманом поступању. Стога је Вијеће установило да би апликантово протјеривање у Сирију представљало кршење члана 3. Конвенције.

Као што је исправно наведено у пресуди, право на азил није садржано ни у Конвенцији ни у њеним протоколима (*Salah Sheekh против Холандије*, бр. 1948/04, став 135, 11. јануар 2007). Протјеривање може, међутим, отворити питање које се тиче члана 3. и укључити одговорност дате државе према Конвенцији, тамо гдје је показано да постоји значајан основ за увјерење да је дата особа, ако би била протјерана, суочена са стварним ризиком да ће бити изложена мучењу. Оцјена о постојању стварног ризика мора бити ригорозна (видјети *Chahal против Уједињеног Краљевства*, 15. новембар 1996, тачка 96). По правилу, на апликантима је да поднесу доказе којим могу показати да постоје битни основи за увјерење да би они, ако би мјера на коју су се жалили била извршена, били изложени стварном ризику да ће бити подвргнути поступању које је у супротности са чланом 3. (*H. против Финске*, бр. 38885/02, тачка 167, 26. јули 2005).

Вратимо ли се на чињенице овог предмета, јасно је да апликант није доказао да је био члан забрањеног

Муслиманског братства те да би га сиријске власти сматрале као таквог. Напротив, доказано је да је апликант посетио Сирију 1993. године, гдје је остао мјесец дана и добио нови сиријски пасош. Домаћи судови су стога подржали одлуке Сектора за азил да не дају апликанту азил, које су, по мом схватању, биле исправне и оправдане. По домаћем закону, захтјев за азил и тужба у управном спору против одлуке којом је одбијен такав захтјев имају одгађајући ефекат на извршење рјешења о протјеривању. Јасно је из чињеница овог предмета да Уставни суд БиХ још није донио одлуку о апликантовој апелацији. То, очигледно, није спријечило вијеће да утврди кршење члана 3. Конвенције.

Један од аргумената на који се вијеће ослонило у томе била је чињеница да је политичка криза у Сирији однедавно погоршана. По мом мишљењу, то није релевантно пошто апликант никада није тражио статус избјеглице на хуманитарној основи. Ја чврсто вјерујем да улога Европског суда није да повећа број нелегалних имиграната или незаконитих грађана диљем Европе, већ да понови да у смислу добро успостављеног међународног права и због тога што је то дио њених уговорних обавеза, укључујући и оне које произлазе из Конвенције, држава уговорница има право да контролише улазак, боравак и протјеривање странаца, како је то утврђено судском праксом Суда (видјети *Üner против Холандије* [GC], бр. 46410/99, тачка 54, ECHR 2006-XII). Сматрам да је погрешно утврдити кршење члана 3. Конвенције у околностима датог предмета.

4. Наводно кршење члана 5. став 1. Конвенције

Апликант, оспоравајући законитост свог притвора, ослонио се на члан 5. став 1. Конвенције.

Моје лично убјеђење је да је ова жалба требало да се рјешава у вези са чланом 5. став 1. (ц), док је вијеће одлучило да је рјешава на основу члана 5. став 1. (ф).

Иако је тачно да члан 5. у себи садржи заштиту појединца од произвољног мијешања државе у његово или њено право на слободу, тачке од (а) до (ф) члана 5. став 1. садрже исцрпну листу прихватљивих основа према којима особе могу бити лишене слободе, а да ниједно лишавање слободе неће бити законито осим ако не потпада под један од тих основа. Један од изузетака, садржан у тачки (ц), дозвољава држави да контролише слободу особе које се то тиче у сврху њеног извођења пред надлежни орган прописан законом, на основу оправдане сумње да је починио кривично дјело или када се то оправдано сматра потребним како би се спријечило да особа почини кривично дјело или да побјегне након почињења тог кривичног дјела. Сматрам да је то основ за апликантово притварање и за први период његовог притвора. Први период апликантовог притвора (који је трајао од 6. октобра 2008. до 31. јануара 2011. године) не би се могао оправдати на основу члана 5. став 1. (ф) Конвенције, али је чињеница да је био ухапшен не да би се суочио са протјеривањем већ на основу сумње да представља пријетњу за националну безбједност. Тек касније је донесено рјешење о протјеривању (1. фебруар 2011. године). Ја остајем при мишљењу да је почетни период његовог притвора требало да буде рјешаван на основу члана 5. став 1. (ц). Конвенције.

Како је наглашено у тачки 61. пресуде, која се односи на "законитост" притвора, укључујући и питање да ли је вођен "законом прописани поступак", Конвенција се у бити позива на домаће законе и утврђује обавезу поштовања материјалних и процедуралних прописа националног права. Поштовање националног права није, међутим, довољно: свако лишавање слободе, поред тога, треба да

буде у складу са сврхом заштите појединца од произвољног поступања – а појам "произвољности" у члану 5. став 1. проширује се и мимо недостатка поштовања националног права, тако да лишавање слободе може бити законито у смислу домаћег права, али је и даље произвољно и у супротности са Конвенцијом (видјети *Saadi protiv Уједињеног Краљевства* [GC], бр. 13229/03, тачка 67, 29. јануар 2008). Апликант је ухапшен у складу са домаћим правом, према којем странац мора бити притворен ако се утврди да он или она представља пријетњу за националну безбједност (видјети тачку 36. горе). Апликантове тврдње су детаљно размотрене пред домаћим судовима. Према томе, не може се рећи да је притварање било произвољно (супротно утврђеном ставу у предмету *Chahal*, гдје одлуку о апликантовом притвору није донио суд, већ Савјетодавни одбор).

У својој пресуди, већина је поновила да тачка (ц) не дозвољава политику генералне превенције усмјерене против особе или категорије особа које власти, с правом или погрешно, сматрају опасним или склоним да чине незаконита дјела. Слажем се, осим у погледу чињенице да у овом случају притварање није било мјера генералне превенције, већ врло индивидуална мјера усмјерена на особу која је већ претходно била осуђена и особу, која, како је то утврђено пред домаћим судовима, представља пријетњу за националну безбједност, те је била на потјерници Интерпола.

Вратимо се на принципе судске праксе Суда. Притварање ради спречавања да особа почини кривично дјело мора, поред тога, бити "извршено у сврху извођења особе пред надлежни орган одређен законом" (видјети *Lawless protiv Ирске* (бр. 3), став 14). Тачка (ц) тиме допушта лишавање слободе само у вези са кривичним поступком (видјети *Ciulla*, тачка 38). Пошто домаће власти нису покренуле кривични поступак против апликанта, примјена тачке (ц) неизбежно би довела до тога да се утврди да постоји кршење члана 5. став 1, што бих ја подржала да је вијеће одлучило да примени члан 5. став 1. (ц).

5. Наводно кршење члана 8. Конвенције

Апликант се жали да би његово протјеривање значило кршење његовог права на поштовање породичног живота, које је заштићено чланом 8. Конвенције.

Вијеће је одлучило да, пошто је установило да би протјеривање апликанта у Сирију представљало кршење члана 3. Конвенције, није било потребно одлучивати о хипотетичком питању да ли би, у случају протјеривања у Сирију, дошло и до кршења члана 8. Конвенције. Ја сам супротног мишљења. Мада вјерујем да апликантова депортација у Сирију не би представљала кршење члана 3. Конвенције, сматрам да би у случају апликантове депортације у Сирију дошло до кршења члана 8, имајући на уму одлуку не само да се апликант протјера већ и да му се забрани повратак у земљу на пет година. Као што је наведено у чињеничном историјату предмета, апликант је ожењен држављанком Босне и Херцеговине и они заједно одгајају шесторо дјеце. С обзиром на кризу у Сирији, одржавање контакта апликанта са породицом би, по мом мишљењу, било немогуће. Стога сам гласала против одлуке вијећа да не разматра одвојено жалбу у вези са чланом 8. Конвенције.

PREDMET AL HUSIN PROTIV BOSNE I HERCEGOVINE

(Апликација бр. 3727/08)

PRESUDA

Strasbourg

7. februar 2012.

Ova presuda postat će konačna pod uslovima propisanim u članu 44. stav 2. Konvencije. Ona može biti predmet redakcijskih izmjena.

U predmetu Al Husin protiv Bosne i Hercegovine,

Evropski sud za ljudska prava (Četvrti odjel), zasjedajući u Vijeću u

sastavu:

Lech Garlicki, *predsjednik*,

Päivi Hirvelä,

Ledi Bianku,

Zdravka Kalaydjieva,

Nebojša Vučinić,

Vincent A. De Gaetano,

Ljiljana Mijović, *sudije*,

i Lawrence Early, *Registar odjela*,

Nakon vijećanja zatvorenog za javnost održanog 17. januara 2012., donosi sljedeću presudu, koja je usvojena istog dana:

POSTUPAK

1. Postupak je pokrenut tako što je sirijski državljанин gosp. Imad Al Husin (u daljnjem tekstu: aplikant), dana 22. januara 2008. podnio Sudu aplikaciju (бр. 3727/08) protiv Bosne i Hercegovine na osnovu člana 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Konvencija).

2. Aplikanta su zastupali gosp. O. Mulahalilović i "Vaša prava", lokalna nevladina organizacija. Vladu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Vlada) zastupala je gđa M. Mijić, agent.

3. Aplikant se žalio, između ostalog, da bi u slučaju deportacije bio izložen riziku od tretmana koji je u suprotnosti s članom 3. Konvencije te da njegov pritvor predstavlja kršenje člana 5. stav 1. Konvencije.

4. Dana 29. januara 2008. Vijeće Četvrtog odjela Suda odlučilo je, u interesu strana i pravilnog vođenja postupka, da ukaže Vladi da aplikant ne bi trebalo da bude protjeran do konačne odluke Ustavnog suda BiH u njegovom predmetu (AP 1222/07) i u periodu od najmanje sedam dana nakon obavještenja o toj odluci (Pravilo 39. Poslovnika Suda). Nakon što je Ustavni sud BiH donio odluku, aplikant je 27. oktobra 2008. podnio zahtjev za drugu privremenu mjeru. S obzirom na činjenicu da aplikant nije bio suočen s protjerivanjem (budući da rješenje o deportaciji još uvijek nije bilo doneseno), na dan 29. oktobra 2008. predsjednik Četvrtog odjela Suda odlučio je da odbije taj zahtjev.

5. Dana 12. oktobra 2010. Četvrti odjel Suda odlučio je da obavijesti Vladu o aplikaciji, te da istovremeno razmatra prihvatljivost i meritum aplikacije (član 29. stav 1).

6. Dana 13. januara 2011. predsjednik Četvrtog odjela Suda dopustio je organizaciji Human Rights Watch da podnese komentare treće strane u postupku (član 36. stav 2. Konvencije i Pravilo 44. stav 3. (a) Poslovnika Suda).

7. Dana 15. marta 2011. nakon što je rješenje o deportaciji aplikanta postalo pravosnažno, Četvrti odjel Suda odlučio je, u interesu strana i pravilnog vođenja postupka, da ukaže Vladi da aplikant ne bi trebalo da bude protjeran u Siriju do daljnjeg obavještenja.

ČINJENICE

I. OKOLNOSTI SLUČAJA

A. Relevantni historijat slučaja

8. Na osnovu predmetnog spisa čini se da je osnovna činjenica u domaćem postupku bila pripadnost aplikanta mudžahedinima u Bosni i Hercegovini (u daljnjem tekstu: BiH)¹. Izraz mudžahedin ima široku upotrebu za označavanje stranaca – uglavnom iz arapskog svijeta – koji su došli u BiH tokom rata kako bi podržali bosanske muslimane². Međutim, isti izraz koristi se i za domaće muslimane koji su se pridružili stranim mudžahedinima, prihvatili njihovu ideologiju i prilagodili se njihovom načinu odijevanja. Ovaj fenomen je Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju (u daljnjem tekstu: MKSJ) u predmetu *Hadžihasanović i Kubura*, IT-01-47-T, stavovi 411-18, od 15. marta 2006., i predmetu *Delić*, IT-04-83-T, stavovi 166-199, od 15. septembra 2008., objasnio na sljedeći način.

9. Prvi strani mudžahedini došli su u BiH u ljeto 1992. godine preko Hrvatske i uz pomoć hrvatskih vlasti. Čini se da su njihov dolazak bh. vlasti dobro prihvatile. Iako se čini da je prisustvo nekih stranih mudžahedina bilo motivirano željom da pruže humanitarnu pomoć bosanskoj muslimanskoj populaciji, većina njih podržavala je vojnu borbu protiv neprijatelja bosanskih muslimana, spremni da vode džihad ili "sveti rat". Kako je izjavio Ali Hamad, svjedok MKSJ-ja porijeklom iz Bahreina koji je došao u BiH 1992. godine, neki mudžahedini su bili pripadnici Alkaide, koji su imali za cilj "stvaranje baze koja bi im omogućila da prošire područje svog djelovanja". Neki od njih također su došli da obavljaju misionarski rad.

10. Po dolasku, strani mudžahedini smjestili su se na raznim lokacijama i nisu činili jednu homogenu cjelinu. Pred kraj 1992. godine, bosanski muslimani počeli su se pridruživati stranim mudžahedinima. Domaći pripadnici su dobijali vojnu obuku i učestvovali su u borbenom djelovanju. Također su dobivali i vjersku pouku. Veliki broj grupa koje su činili strani i/ili domaći mudžahedini je bio aktivan. Bez obzira na primjere zajedničkog učešća u borbi, čini se da su te grupe težile zadržati svoje zasebne identitete. Među njima su postojale religijske i ideološke razlike, što je rezultiralo povremenim nasilnim sukobima.

11. Dana 13. augusta 1993. strani mudžahedini organizirali su se u jedinicu u okviru snaga domaće Armije BiH (Armija Republike Bosne i Hercegovine)³. Ta jedinica, pod nazivom *El Mujahedin*, imala je bazu u Zenici. Nakon njenog uspostavljanja, jedinica se značajno brojčano povećana. Do 1995. godine činilo ju je oko 1.000 boraca. Iako je prvobitna ideja bila da se jedinica popunjava samo stranim mudžahedinima, domaći pripadnici su uskoro brojčano nadmašili strane. Faktori koji su motivirali domaće pripadnike da se pridruži toj jedinici uključivali su: njenu strožiju vojnu disciplinu; bolji nivo organizacije; naprednija oprema; borbeni moral; religijsku posvećenost i materijalna korist. Jedinica je dobivala sredstva i pomoć od brojnih organizacija i pojedinaca iz islamskog svijeta, uključujući Al-Haramain Islamic

Foundation⁴ i Benevolence International Foundation⁵. Islamski kulturni institut u Milanu pružao joj je logističku podršku.

12. *El Mujahedin* imao je određene karakteristike koje su ga razlikovale od ostalih jedinica ARBiH. Predvodili su je strani mudžahedini koje nije imenovala ARBiH. Na vrhu hijerarhije bio je *emir*, koji se opisuje kao osoba najvišeg ranga unutar jedinice. Libijac Abu Haris bio je prvi *emir*. U decembru 1993. godine njega je naslijedio Alžirac Abu Maali, koji je ostao na tom položaju do kraja rata. Drugo lice iza *emira*, vojni komandant, predvodio je vojno vijeće i bio odgovoran za vođenje borbenih operacija. Godine 1993. ovaj položaj držao je Egipćanin po imenu Vahidin ili Wahiuddin. Nakon njegove smrti, u oktobru 1993. naslijedio ga je jedan drugi Egipćanin, Muatez. Muatez je ubijen u septembru 1995. godine. Jedinica je imala religijsko vijeće, tzv. *šura*, koja je bila njeno vrhovno tijelo za donošenje odluka. Činilo ga je približno 20 istaknutih pripadnika jedinice, uglavnom arapskog porijekla. *Emira* je birala *šura* a on je njoj odgovarao. Na kraju 1994. godine, šejk Shaban pridružio se vodstvu jedinice. On je bio vođa Islamskog kulturnog instituta u Milanu, poznat kao ekstremista koji je bio dobro povezan sa islamskim fundamentalistima širom svijeta (MKSJ se u vezi s tim pozvao na presudu Milanskog krivičnog suda od 1. januara 2006.). On je vršio regrutaciju dobrovoljaca iz arapskih zemalja za borbu u BiH. Iako šejk Shaban nije imao službenu funkciju unutar jedinice, njeni pripadnici su ga smatrali političkim autoritetom, čak pravim *emirom* unutar jedinice. On je mogao izdavati obavezujuće odluke (*fetve*) a *šura* nikad nije osporavala njegov autoritet. Šejk Shaban je ubijen, zajedno s Abu Harisom, na vojnom kontrolnom punktu HVO-a (Hrvatsko vijeće obrane)⁶ 14. decembra 1995.

13. Opći okvirni sporazum za mir, kojim je okončan rat u BiH, parafiran je u vojnoj bazi blizu Daytonu, Sjedinjene Države, 21. novembra 1995., i potpisan u Parizu, Francuska, 14. decembra 1995. Član III. Aneksa 1A tog sporazuma poziva na povlačenje svih stranih snaga, uključujući pojedinačne savjetnike, borce za slobodu, instruktore, dobrovoljce i osoblje iz susjednih i drugih država, bez obzira na to da li su zakonito ili vojno bili subordinirani bilo kojoj od lokalnih snaga. S obzirom na to, 14. decembra 1995. ARBiH je raspustila *El Mujahedin* i naložila njenim stranim pripadnicima da napuste zemlju do 10. januara 1996. Unatoč prvobitnom otporu, *šura* je prihvatila da jedinica bude raspuštena. Čini se da su priznanja, kao što je "Zlatni ljiljan", bila dodijeljena njenim pripadnicima kao poticaj strancima da napuste zemlju. Pripadnici jedinice su također dobili potvrde o služenju u Armiji BiH, što je stranim pripadnicima jedinice pomoglo da steknu državljanstvo BiH. Dok je većina stranih pripadnika jedinice napustila BiH, neki od njih (kao što je aplikant) podnijeli su zahtjev za prijem u državljanstvo BiH i nastavili su živjeti u BiH do danas.

14. Nakon napada koji su se desili 11. septembra 2001., službeni stav prema stranim mudžahedinima dramatično se

¹ Mada se tužena država tokom rata 1992.-95. godine zvala "Republika Bosna i Hercegovina", naziv "Bosna i Hercegovina" koristi se u ovoj presudi i kada se govori o tome periodu.

² Bosanski muslimani poznati su kao Bošnjaci. Izraz "Bošnjak" ne treba, međutim, miješati sa izrazom "Bosanci", koji se koristi da označi državljane BiH, bez obzira na njihovo etničko porijeklo.

³ Snage ARBiH, koje je uglavnom činilo bosansko muslimansko stanovništvo, bile su lojalne centralnim vlastima BiH.

⁴ Dana 13. marta 2002. Al-Haramain Islamic Foundation je stavljena na listu organizacija povezanih s Alkaidom koju su sačinili Ujedinjene narodi.

⁵ Dana 21. novembra 2002. Benevolence International i bh. ured organizacije *Bosanska idealna futura* stavljeni su na listu organizacija povezanih s Alkaidom koju su sačinili Ujedinjeni narodi. Dana 10. februara 2003. Enaam M. Arnaut, njen direktor, osuđen je u Sjedinjenim Državama nakon što se izjasnio krivim za uzimanje reketa. U nagodbi o priznanju krivice, on je priznao da je cijelu jednu deceniju Benevolence International Foundation varala donatore tako što ih je navodila da vjeruju da se njihove donacije koriste za strogo mirotvorne, humanitarne svrhe, dok je nešto od tog novca bilo preusmjeravano mudžahedinima u BiH.

⁶ Snage HVO-a uglavnom je činilo lokalno hrvatsko stanovništvo. Oni su bili lojalni vlastima susjedne Hrvatske (vidjeti presude MKSJ u predmetu Blaškić, IT-95-14-T, §§ 95-123., od 3. marta 2000. i IT-95-14-A, §§ 167-78, od 29. jula 2004.).

promijenio. Mnogi su izgubili državljanstvo BiH ili su deportirani nakon što su proglašeni prijetnjom za nacionalnu sigurnost.

B. Opis predmeta

15. Aplikant je rođen u Siriji 1963. godine.

16. Godine 1983. došao je na studij u tadašnju Socijalističku Federativnu Republiku Jugoslaviju. Prvo je studirao na Beogradskom univerzitetu, Srbija, a potom na Univerzitetu u Rijeci, Hrvatska.

17. Čini se da je aplikant posljednji put bio u Siriji u januaru 1993. Ostao je mjesec dana i dobio novi sirijski pasoš.

18. Godine 1993. nakon povratka iz Sirije, aplikant je upoznao izbjeglicu iz BiH u Hrvatskoj. Oni su se vjenčali po muslimanskom obredu 1993. godine, a potom sklopili građanski brak 1995. godine (aplikant je prethodno bio oženjen). Oni zajedno imaju troje djece, rođene 1994., 1997. i 1999. Aplikantova supruga također ima troje djece iz prvog braka (njen prvi muž ubijen je na početku rata). Aplikant nema djece iz prethodnog braka.

19. Iako je izvjesno da je aplikant bio pripadnik opisane jedinice ARBiH, *El Mujahedin*, nije jasno koliko dugo je to trajalo. Prema potvrdi koja je izdata aplikantu, njegova služba u ARBiH trajala je od maja 1993. do decembra 1995., ali to se ne slaže s aplikantovom verzijom događaja. Također, nije jasno kada je aplikant stekao bh. državljanstvo. Prvi put mu je izdat jedinstveni matični broj 15. aprila 1995. na osnovu odluke o naturalizaciji od 22. novembra 1994., te ponovo 28. decembra 1995. na osnovu odluke o naturalizaciji od 23. marta 1992. godine. Međutim, aplikant tvrdi da odluka o naturalizaciji od 23. marta 1992. nije postojala. Doista, nikada mu nije bila uručena, unatoč njegovim brojnim zahtjevima.

20. Neposredno nakon rata, aplikant je djelovao kao vođa grupe stranih mudžahedina i njihovih domaćih sljedbenika koji su imali bazu u Bočinji. Grupa je zagovarala vehabijsko/selefijsku verziju islama¹ koja nadahnuće nalazi u Saudijskoj Arabiji. Kao vođa grupe, aplikant je nekoliko sati ispitivao dvojicu domaćih Srba 1998. godine. Aplikant je zbog toga u maju 2000. godine osuđen za lažno zarobljavanje i izrečena mu je uslovna kazna zatvora.

21. Dana 14. novembra 2001. nadležni organ uprave poništio je odluku o naturalizaciji od 23. marta 1992. Dana 7. juna 2006. Vrhovni sud Federacije BiH² poništio je tu odluku i vratio predmet na ponovno razmatranje. Dana 9. januara 2007. nadležni organ uprave poništio je odluku o naturalizaciji od 23. marta 1992. i 22. novembra 1994. Utvrđeno je da je aplikant stekao bh. državljanstvo prevarom, davanjem lažnih informacija i prikrivanjem relevantnih činjenica. Kao rezultat te odluke, aplikant je postao osoba koja nezakonito boravi u BiH.

Dana 5. aprila 2007. Sud BiH, a 4. oktobra 2008. Ustavni sud BiH potvrdili su tu odluku (vidjeti tačku 27. dolje).

22. Dana 19. aprila 2007. aplikant je podnio zahtjev za odobrenje privremenog boravka u BiH. Dana 18. maja 2007. Služba za poslove sa strancima odbila je njegov zahtjev. Na osnovu povjerljivih obavještajnih izvještaja, utvrđeno je da aplikant predstavlja prijetnju za nacionalnu sigurnost. Aplikantu je ostavljen rok od 15 dana da dobrovoljno napusti zemlju. Dana 27. jula 2007. Ministarstvo sigurnosti BiH je, nakon što je procijenilo dokaze o nacionalnoj sigurnosti, potvrdilo tu odluku. Dana 21. januara 2008. Sud BiH je odbio tužbu u upravnom sporu. Dana 14. marta 2008. drugo vijeće istog suda potvrdilo je tu odluku. Dana 4. oktobra 2008. Ustavni sud BiH je ukinuo odluku Suda BiH od 14. marta 2008. i uputio predmet na ponovno razmatranje (vidjeti tačku 27. dolje).

23. Dana 1. juna 2007. aplikant je podnio zahtjev za azil. Tvrdio je da bi ga sirijske vlasti smatrale pripadnikom zabranjene organizacije Muslimanskog bratstva (s obzirom da je učestvovao u demonstracijama koje je ta organizacija održala tokom 1980-ih) ili kao islamistu (s obzirom na njegovu povezanost s mudžahedinskim pokretom, koji je zagovarao vehabijsko/selefijsku verziju islama koja nadahnuće nalazi kod Saudijske Arabije). Aplikant je tvrdio da su sirijske vlasti bile svjesne njegovih aktivnosti u BiH, pošto je uvijek otvoreno govorio o njima (naprimjer, između 1996. i 2001. godine dao je nekoliko intervjuova televizijskom kanalu *Al Jazeera* i listu *Asharq Alawsat*). Vlasti u Siriji su navodno u nekoliko navrata ispitivale njegovog oca i braću u vezi s tim te su jednog od njegove braće držali devet mjeseci u pritvoru jer je odbio špijunirati aplikanta. Aplikant se pozvao na slučaj Muhammada Zammara, mudžahedina sirijskog porijekla, koji je prema izvještajima bio mučen u Siriji i osuđen na 12 godina zatvora zbog pripadnosti Muslimanskom bratstvu (iako tokom suđenja nisu izneseni dokazi o njegovom članstvu u toj organizaciji), organizaciji koja je formirana u svrhu promjene ekonomske ili socijalne strukture države, provođenja aktivnosti koje su predstavljale prijetnju za državu, ili su mogle naškoditi njenom odnosu s drugom stranom državom, slabljenja nacionalnog osjećaja i poticanja sektaških borbi. Aplikant je tvrdio da bi mogao biti meta i zbog toga što je izbjegao regrutiranje u vojsku. S obzirom na sve navedeno i opću političku situaciju kao i situaciju u pogledu ljudskih prava u Siriji, aplikant je tvrdio da bi u slučaju protjerivanja u Siriju za njega nastao rizik da bude podvrgnut mučenju. Konačno, tvrdio je da bi njegova deportacija bila u suprotnosti s članom 8. Konvencije, s obzirom na njegovu porodičnu situaciju.

24. Dana 8. augusta 2007. Sektor za azil odbacio je zahtjev aplikanta za azil i ostavio mu rok od 15 dana da dobrovoljno napusti zemlju. Sektor za azil utvrdio je da aplikant nije bio suočen s realnim rizikom da će biti izložen mučenju, s obzirom da nikada nije bio član Muslimanskog bratstva (za razliku od spomenutog Muhammada Zammara). Nadalje je utvrđeno da aplikant nije pružio argumente da bi bio podvrgnut mučenju samo iz razloga što se borio zajedno sa stranim mudžahedinima u BiH (s obzirom na činjenicu da nijedna od strana u ratu u BiH nije bila niti saveznik niti neprijatelj Sirije), ili zbog toga što je izbjegao regrutaciju u vojsku. U vezi s aplikantovim navodima o njegovom ocu i braći, Sektor za azil odbacio ih je kao neosnovane. Napokon, Sektor za azil smatrao je da su žalbeni navodi u vezi s članom 8. irelevantni u postupku azila. Dana 21. januara 2008. Sud BiH potvrdio je tu odluku. Dana 4. oktobra 2008. Ustavni sud BiH ukinuo je dio odluke Suda BiH u odnosu na član 8., te vratio predmet na ponovno odlučivanje. Ustavni sud potvrdio je ostatak te odluke (vidjeti tačku 27. dolje).

¹ Prema Međunarodnoj kriznoj grupi, selefije su nastale kao pokret modernističke reforme na Bliskom Istoku krajem 19. stoljeća. Njegovi osnivači, perzijski šiit, Jamal al-Din al-Afghani (1838.-1897.) i egipatski sunit, Mohammed Abduh (1849.-1905.), željeli su iznad svega omogućiti muslimanskom svijetu da odgovori na izazov koji su predstavljale zapadne sile. Ta reformistička kombinacija selektivnog fundamentalizma "povratka osnovnim vrijednostima" i selektivnog modernizma (prihvatanje zapadne nauke i političkih ideja, odnosno liberalne demokratije i na ustavu zasnovane vlasti) doživjela je propast nakon Prvog svjetskog rata. U političkom metežu na Bliskom Istoku koji je uslijedio nakon raspada Osmanskog carstva, ukidanja kalifata, širenja jevrejskih naselja u Palestini i uspostave britanskog i francuskog protektorata (Irak, Palestina, Sirija, Transjordanija), selefijski pokret evoluirao je u izrazito antizapadni i konzervativni pravac pod vodstvom Rashida Ride (1865.-1935.). To je, od kraja 1920-ih nadalje, podrazumijevalo eksplicitno udaljšavanje selefijskog pokreta od vehabijske doktrine koju je zagovarala pobjednička Al-Saud dinastija u Arabiji (vidjeti izvještaj Međunarodne krizne grupe *Understanding Islamism (Razumijevanje islamizma)* od 2. marta 2005. str. 9).

² BiH čine dva entiteta (Federacija BiH i Republika Srpska) i Brčko Distrikt.

25. Dana 29. januara 2008. Sud je odlučio da ukaže Vladi da aplikant ne bi trebalo da bude protjeran do konačne odluke Ustavnog suda BiH u aplikantovom predmetu (AP 1222/07) i u periodu od najmanje sedam dana od obavještenja o toj odluci (vidjeti tačku 4. gore).

26. Dana 4. juna 2008. Stejt department SAD-a objavio je Izvještaj o terorizmu u BiH u kojem je aplikant (poznat kao Abu Hamza al-Suri) pogrešno identificiran kao osuđeni terorista Abu Hamza al-Masri (koji se također borio sa stranim mudžahedinima u BiH).

27. Dana 4. oktobra 2008. Ustavni sud BiH donio je odluku u aplikantovom predmetu (AP 1222/07). Ustavni sud ukinuo je odluku Suda BiH od 14. marta 2008. (vidjeti tačku 22. gore) i dio odluke Suda BiH od 21. januara 2008. (vidjeti tačku 24. gore). Ustavni sud potvrdio je ostatak odluke Suda BiH od 21. januara 2008., te odluku Suda BiH od 5. aprila 2007. u cjelini (vidjeti tačku 21. gore).

28. Dana 6. oktobra 2008. Služba za poslove sa strancima smjestila je aplikanta u Imigracioni centar na osnovu sigurnosnih razloga u skladu s članom 99.(2)(b) Zakona o kretanju i boravku stranaca iz 2008. godine. Dana 10. oktobra 2008. Sud BiH, nakon što je procijenio dokaze u pogledu nacionalne sigurnosti, potvrdio je tu odluku. U svojoj ustavnoj apelaciji, aplikant je tvrdio da čak i da je stvarno predstavljao prijetnju za nacionalnu sigurnost, taj faktor ne bi sam po sebi bio dovoljan da opravda njegov pritvor (on se pozvao na slučajeve *Lawless protiv Irske* (br. 3), od 1. jula 1961., Serija A br. 3; *Guzzardi protiv Italije*, od 6. novembra 1980., Serija A br. 39; i *Ciulla protiv Italije*, od 22. februara 1989., Serija A br. 148). Dana 28. marta 2009. Ustavni sud utvrdio je da je aplikantovo držanje u pritvoru bilo zakonito i u skladu s Konvencijom. Početni period pritvora redovno je produžavan svaki mjesec na osnovu sigurnosnih razloga do februara 2011. (vidjeti tačku 32. dolje). Sva rješenja o produženju pritvora potvrdio je Sud BiH, a neka od njih potvrdio je također i Ustavni sud BiH (ustavne apelacije protiv preostalih rješenja o produženju su još u toku).

29. Dana 17. oktobra 2008. Amnesty International, Helsinški komitet u BiH i Human Rights Watch pozvali su vlasti BiH da ne protjeraju aplikanta u Siriju zbog ozbiljnog rizika da će biti izložen nehumanom postupanju.

30. Nakon odluke Ustavnog suda BiH od 4. oktobra 2008. (vidjeti tačku 27. gore), 17. novembra 2008. Sud BiH poništio je dio odluke Sektora za azil od 8. augusta 2007. navedene u tački 24. gore i dao uputstvo ovom sektoru da razmotri da li je rok koji je dat aplikantu za dobrovoljni odlazak iz zemlje u suprotnosti s članom 8. Konvencije. Dana 6. marta 2009. Sektor za azil utvrdio je da je osporena mjera u skladu s članom 8. Konvencije. Dana 17. augusta 2009. Sud BiH poništio je tu odluku. Dana 17. septembra 2009. Sektor za azil ponovo je utvrdio da je osporena mjera u skladu s članom 8. Konvencije. Dana 15. decembra 2009. Sud BiH poništio je ovu odluku. Dana 15. januara 2010. Sektor za azil ponovo je utvrdio da je osporena mjera u skladu s članom 8. Konvencije. Dana 17. decembra 2010. Sud BiH potvrdio je tu odluku. Sud BiH naglasio je da se rok koji je dat aplikantu za dobrovoljno napuštanje zemlje ne treba miješati s odlukom o protjerivanju, te da je pitanje da li je aplikantov odlazak iz zemlje u suprotnosti s članom 8. bolje razmatrati u kontekstu postupka protjerivanja. Ustavna apelacija protiv te odluke je, izgleda, u toku.

31. Nakon odluke Ustavnog suda BiH od 4. oktobra 2008. (vidjeti tačku 27. gore) 17. novembra 2008. Sud BiH procijenio je dokaze u pogledu nacionalne sigurnosti i potvrdio odluku Ministarstva sigurnosti BiH od 27. jula 2007. navedenu u tački 22. gore. Sud BiH pozvao se na krivičnu osudu aplikanta iz

maja 2000. (vidjeti tačku 20. gore), njegove javno izrečene prijetnje protiv državnih vlasti, njegov status u mudžahedinskoj zajednici koji mu je omogućavao da izdaje obavezujuće odluke (*fatve*), njegova predavanja u džamiji u Sokolović-Koloniji, predgrađu Sarajeva, u kojoj je zagovarao vehabijsko/selefijsku verziju islama, koja nadahnuće nalazi u Saudijskoj Arabiji, te njegove pokušaje da nezakonito nabavi municiju. Također je uzeo u obzir neke tajne dokaze. Nakon ustavne apelacije, dana 31. januara 2009. Ustavni sud BiH naložio je, kao privremenu mjeru, da aplikant ne smije biti protjeran dok traje postupak pred Ustavnim sudom BiH. Dana 28. marta 2009. Ustavni sud BiH ukinuo je odluku Suda BiH od 17. novembra 2008. i vratio predmet na ponovno razmatranje. Nadalje je naložio da njegova odluka o privremenoj mjeri ostane na snazi sve dok Sud BiH ne razmotri žalbu u vezi s članom 8. Konvencije. Dana 22. maja 2009. Sud BiH poništio je prvostepenu i drugostepenu upravnu odluku i vratio predmet Službi za poslove sa strancima na ponovno razmatranje. Dana 17. juna 2009. Služba za poslove sa strancima odbila je zahtjev za dozvolu boravka i aplikantu ostavila rok od 15 dana za dobrovoljni odlazak iz zemlje. Dana 27. jula 2009. Ministarstvo sigurnosti BiH potvrdilo je tu odluku. Dana 23. decembra 2009., nakon što je procijenio dokaze u pogledu nacionalne sigurnosti, Sud BiH potvrdio je tu odluku. Sud BiH se, između ostalog, pozvao na činjenicu da se aplikantovo ime pojavilo na listi međunarodnih kriminalaca koju je sačinila Međunarodna organizacija kriminalističke policije (INTERPOL). Dana 1. jula 2010. drugo vijeće istog suda potvrdilo je ovu odluku. Aplikant je, najvjerovatnije, protiv ove odluke podnio ustavnu apelaciju koja je još uvijek u toku.

32. Dana 1. februara 2011. Služba za poslove sa strancima donijela je rješenje o protjerivanju: odlučila je da protjera aplikanta i da mu zabrani ponovni ulazak u zemlju na period od pet godina. Dana 2. marta 2011. i 29. novembra 2011. Ministarstvo sigurnosti BiH i Sud BiH potvrdili su tu odluku. Aplikant je od tada u pritvoru s ciljem protjerivanja u skladu s članom 99.(1)(a) Zakona o kretanju i boravku stranaca iz 2008. godine.

33. Dana 15. marta 2011. Sud je odlučio da ukaže Vladi da aplikant ne treba biti protjeran u Siriju do daljnjeg obavještenja (vidjeti tačku 7. gore).

II. RELEVANTNO DOMAĆE PRAVO

A. Zakon o kretanju i boravku stranaca i azilu iz 2003. i 2008. godine

Zakon o kretanju i boravku stranaca i azilu iz 2003. ("Službeni glasnik BiH", br. 29/03 i 4/04 – u daljnjem tekstu: Zakon iz 2003.) bio je na snazi od 14. oktobra 2003. do 14. maja 2008., kada je stupio na snagu novi Zakon o kretanju i boravku stranaca i azilu ("Službeni glasnik BiH", broj 36/08 – u daljnjem tekstu: Zakon iz 2008.). Zakon iz 2003. godine primijenjen je na postupak po zahtjevu aplikanta za azil, te na postupak po zahtjevu za odobrenje privremenog boravka u BiH, zbog toga što su ovi postupci započeli prije stupanja na snagu Zakona iz 2008. godine. S druge strane, Zakon iz 2008. primijenjen je na aplikantov pritvor.

1. Azil i dozvola boravka na humanitarnoj osnovi

34. Član 72. Zakona iz 2003. nalaže da se azil dozvoli strancu koji, zbog osnovanog straha da će biti progonjen zbog rase, religije, nacionalnosti, političkog mišljenja ili pripadnosti određenoj socijalnoj grupi, a bio je van svoje zemlje državljanstva i nije mogao, ili pak, zbog tog straha, nije bio voljan koristiti zaštitu te zemlje.

Princip zabrane vraćanja (*non-refoulement*) ugrađen je u član 60. ovog zakona i glasi:

"Stranac neće, ni na koji način, biti protjeran ili vraćen (*refoulement*) na granicu teritorije gdje bi mu život ili sloboda bili ugroženi zbog njegove rase, vjere, nacionalnosti, pripadnosti određenoj društvenoj grupi ili zbog političkog mišljenja, bez obzira da li mu je zvanično odobrena međunarodna zaštita. Zabrana vraćanja ili protjerivanja (*non-refoulement*) odnosi se i na osobe za koje postoji osnovana sumnja da bi bile u opasnosti da budu podvrgnute mučenju ili drugom nehumanom ili ponižavajućem postupanju ili kažnjavanju. Stranac, također, ne može biti ni protjeran ni vraćen u zemlju u kojoj nije zaštićen od slanja na takvu teritoriju."

Prema članu 79. Zakona iz 2003. strancima čiji su zahtjevi za davanje azila odbijeni mora se omogućiti ostanak na humanitarnoj osnovi, ako bi njihovo udaljšavanje predstavljalo kršenje principa zabrane vraćanja (*non-refoulement*).

2. Rješenje o deportaciji i zaključak o dozvoli izvršenja rješenja o protjerivanju

35. Prema članu 57.(1) (i) Zakona iz 2003. vlasti su imale pravo donijeti rješenje o protjerivanju protiv stranaca koji predstavljaju prijetnju za javni red i mir kao i nacionalnu sigurnost. Zakon iz 2008. sadrži sličnu odredbu (član 88.(1) (h) tog zakona). Mada nije jasno da li žalba protiv rješenja o protjerivanju ima efekat suspenzije prema Zakonu iz 2003. (vidjeti član 58. tog zakona), takva žalba suspendira protjerivanje prema članu 87. Zakona iz 2008. Prema oba ova zakona, zahtjev za azil i tužba u upravnom sporu protiv konačne upravne odluke kojom je odbijen takav zahtjev suspendiraju protjerivanje (čl. 61. i 78. Zakona iz 2003. i članovi 92., 109.(9) i 117. Zakona iz 2008.). Prema članu 62. Zakona iz 2003. i članu 93. Zakona iz 2008., kada stranac postane predmet protjerivanja, zaključak o dozvoli izvršenja rješenja o protjerivanju bit će donesen u roku od sedam dana. Žalba ne suspendira protjerivanje.

3. Pritvor stranaca

36. Prema članu 99.(2) (b) Zakona iz 2008., stranac mora biti stavljen u pritvor ako se utvrdi da takva osoba predstavlja prijetnju za javni red i mir ili nacionalnu sigurnost, bez obzira da li je doneseno rješenje o protjerivanju. Kada je rješenje o protjerivanju doneseno, dotični stranac može biti pritvoren i na osnovu člana 99.(1) (a) tog zakona. Prvo rješenje o pritvoru važi 30 dana (član 100. (3) Zakona). Pritvor se može produžavati više puta, svaki put najviše do 30 dana. Međutim, ukupno trajanje pritvora može samo u izuzetnim situacijama trajati duže od 180 dana, ako stranac onemogućava svoje udaljšenje ili ako je nemoguće u roku od 180 dana udaljšiti stranca iz drugih razloga (vidjeti član 102. ovog zakona).

B. Zakon o zaštiti tajnih podataka iz 2005.

37. Zakon o zaštiti tajnih podataka iz 2005. godine (*Zakon o zaštiti tajnih podataka*, "Službeni glasnik BiH", br. 54/05 i 12/09) stupio je na snagu 17. augusta 2005. U skladu s članom 5. ovog zakona, sudije Suda BiH i Ustavnog suda BiH imaju pristup podacima svih stepena tajnosti bez bilo kakvih formalnosti (npr., sigurnosna dozvola ili specijalna saglasnost), ako je taj pristup potreban radi obavljanja njihove dužnosti.

III. MEĐUNARODNI DOKUMENTI

A. U odnosu na Bosnu i Hercegovinu

38. Relevantni dio najnovijih zaključnih opservacija Komiteta Ujedinjenih naroda protiv torture, u odnosu na BiH glasi (vidjeti dokument CAT/C/BIH/CO/2-5, od 20. januara 2011. tačka 14):

"Bez obzira na [član 91. Zakona o kretanju i boravku stranaca i azilu 2008.] u pogledu principa zabrane povratka, Komitet je i dalje zabrinut zbog izvještaja da nadležne vlasti BiH nisu na propisan način procijenile rizik *refoulementa* s

kojima se suočavaju oni koji podnose zahtjev za međunarodnu zaštitu, i da su osobe koje se smatraju prijetnjom za nacionalnu sigurnost izložene prijetnji da će biti protjerane ili vraćene u drugu državu gdje postoji značajan osnov za uvjerenje da bi bili izloženi riziku od mučenja. Također je zabrinut zbog veoma niske stope uspješno procesuiranih zahtjeva za azilom."

39. Komesar za ljudska prava, kao nezavisna institucija u okviru Vijeća Evrope, dobio je mandat da promovira svijest o poštivanju ljudskih prava u 47 država članica Vijeća Evrope. Njegov nedavni izvještaj o BiH (dokument CommDH(2011)11, od 29. marta 2011., tačka 97) u relevantnom dijelu glasi:

"Prema UNCHR-u, od 180 priznatih izbjeglica u Bosni i Hercegovini, 163 su s Kosova¹. Većina njih priznata je prije nego što je UNHCR 2004. godine predao nadležnim vlastima u BiH pravila o statusu izbjeglica. Od 2004. status izbjeglice dat je za samo osam osoba, od kojih nijedna nije s Kosova (pet Palestinaca, jedan Srbin, jedan iz Saudijske Arabije i jedan iz Šri Lanke). Uz to, Ministarstvo sigurnosti BiH dalo je supsidijarnu zaštitu četvorici maloljetnih Roma s Kosova, u junu 2009. godine, kao i jednom Bošnjaku s Kosova."

B. U odnosu na Siriju

40. Prema mnogim pouzdanim i objektivnim izvorima, mučenje i drugi oblici nehumanog postupanja koriste se uveliko i nekažnjeno u policijskim stanicama i pritvorskim centrima sigurnosnih agencija. Relevantni dio Izvještaja Stejt departmenta SAD-a o praksi ljudskih prava u Siriji za 2010. godinu, glasi:

"Prema članu 28. Ustava, 'niko ne može biti fizički ili mentalno mučen ili izložen ponižavajućem postupanju'. Ipak, sigurnosne snage, prema izvještajima, i dalje često koriste torturu. Lokalne organizacije za ljudska prava i dalje navode brojne slučajeve navodnog zlostavljanja i torture zatvorenika i pritvorenika od strane sigurnosnih snaga, te tvrde da mnogi primjeri zlostavljanja ne bivaju prijavljeni. Pojedinci koji su izloženi mučenju ili premlaćivanju u pritvoru ne dozvoljavaju da se njihova imena ni pojednosto o njihovim slučajevima prijave iz straha od odmazde vlade."

Bivši zatvorenici, pritvorenici i ugledne lokalne grupe za ljudska prava izvještavaju da metode torture i zlostavljanja uključuju elektrošokove; čupanje noktiju; spaljivanje genitalija; guranje predmeta u rektum; premlaćivanje dok je žrtva obješena o strop i po tabanima; naizmjenično omamljivanje žrtava ledenom vodom te njihovo premlaćivanje u izuzetno hladnim prostorijama; pretjerano istezanje kičme; savijanje tijela u okviru točka i bičevanje izloženih dijelova tijela; korištenje stolice koja je savijena unatrag kako bi se žrtva gušila ili kako bi joj se slomila kičma; skidanje zatvorenika do gola pred očima javnosti. U prethodnim godinama, Amnesty International dokumentirao je 38 tipova torture i maltretiranja koji su korišteni protiv pritvorenika u toj zemlji. Amnesty International izvještava da se tortura najvjerovatnije dešava dok se pritvorenici drže u jednom od brojnih pritvorskih centara koje vode različite sigurnosne službe u zemlji, pogotovo dok vlasti pokušavaju izvući iz njih priznanje ili informacije. Sudovi sistematski koriste kao dokaz "priznanja" koja su dobivena pod pritiskom, dok tvrdnje optuženika da su bili izloženi mučenju gotovo nikada nisu bile istražene."

Relevantni dio najnovijih zaključnih opservacija Komiteta Ujedinjenih naroda protiv torture u odnosu na Siriju, glasi: (dokument CAT/C/SYR/CO/1, od 25. maja 2010., tačke 7. i 15):

¹ Sve reference na Kosovo, bilo na teritoriju, institucije ili njegovo stanovništvo, shvataju se tako da su potpuno u skladu s Rezolucijom br. 1244 (1999) Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda, te ne prejudiciraju status Kosova.

"Komitet je duboko zabrinut zbog brojnih, stalnih i dosljednih navoda koji se tiču rutinskog korištenja torture od strane organa za provođenje zakona i istražnih zvaničnika, na njihov poticaj ili uz njihovu saglasnost, pogotovo u pritvorskim jedinicama. Također je zabrinut zbog vjerodostojnih izvještaja da se takvi akti obično dešavaju prije nego što se podigne formalna optužnica, kao i tokom perioda prethodnog pritvora, kada je pritvorenik lišen osnovnih pravnih garancija, pogotovo pristupa advokatu."

"Komitet je također zabrinut zbog izvještaja da je država uspostavila tajne pritvorske jedinice pod komandom obavještajnih službi, kao što su Vojna obavještajna služba, Direkcija za političku sigurnost, Generalna direkcija za obavještajne službe i Direkcija avijacijskih obavještajnih službi. Centri koje kontroliraju te službe nisu dostupni nezavisnim tijelima za monitoring i inspekciju, a nisu ni predmet revizije od strane vlasti. Komitet je dalje zabrinut što su zatvorenici lišeni osnovnih pravnih garancija, uključujući mehanizam nadzora u pogledu njihovog tretmana i procedure revizije u pogledu njihovog pritvora. Komitet je također zabrinut zbog navoda da oni koji su zatvoreni u takvim pritvorskim jedinicama mogu biti držani na produžene periode bez ikakve sudske revizije, u praksi u pritvoru u kojem nemaju nikakvog kontakta te su izloženi mučenju ili okrutnom, nehumanom ili ponižavajućem tretmanu."

41. Prema izvještajima, stvarni ili osumnjičeni islamisti i pripadnici zabranjenog Muslimanskog bratstva bili su izloženi posebno teškom zlostavljanju. Prema Godišnjem izvještaju Amnesty Internationala za 2011. godinu, oni su se suočavali s proizvoljnim hapšenjem, produženim pritvorom, torturom i drugim oblicima maltretiranja te nepravdičnim suđenjima (vidjeti također izvještaj Human Rights Watcha *Daleko od pravde: Vrhovni državni sigurnosni sud Sirije* iz februara 2009. str. 4-5). Oni koji su osuđeni zbog pripadnosti Muslimanskom bratstvu osuđivani su na smrt ali njihova kazna bila je odmah preinačena u dvanaestogodišnju zatvorsku kaznu. Stotine osuđenih zatvorenika islamista drže se u vojnom zatvoru Saydnaya, gdje su uslovi teški.

42. Prema Operativnim smjernicama Ministarstva unutrašnjih poslova Ujedinjenog Kraljevstva za Siriju iz novembra 2011. stav 3.7.10., vlasti su ugušile svaki izraz političkog suprotstavljanja sa sve većom brutalnošću od početka političkih protesta i građanskih nemira u martu 2011. godine (vidjeti također izvještaj visokog komesara za ljudska prava Ujedinjenih naroda o situaciji ljudskih prava u Siriji od 15. septembra 2011., dokument A/HRC/18/53, u kojem se navodi da opseg i priroda aktualnih zloupotreba ljudskih prava mogu dostići nivo zločina protiv čovječnosti). Stoga, ako je aplikant prethodno bio uključen u opozicionu političku aktivnost ili njegova uvjerenja ukazuju na to da će on vjerovatno u budućnosti učestvovati u takvoj aktivnosti, ili onaj koji bi mogao biti percipiran kao osoba koja ima opozicioni stav ako se vrati u Siriju, davanje azila vjerovatno će biti odgovarajuća mjera.

43. Nakon misije utvrđivanja činjenica u Siriji, Libanu i regiji Kurdistanu u Iraku, Austrijski crveni krst i Danska imigraciona služba objavili su izvještaj o pitanjima ljudskih prava u vezi s Kurdima u Siriji u maju 2010. Opće opaske o kažnjavanju zbog izbjegavanja regrutiranja u vojsku (str. 65.) glase:

"Jedan zapadni diplomatski izvor ustanovio je da je vjerovatno da će osobu, ako je regrutirana u vojnu službu dok je boravila u inozemstvu, po povratku u Siriju identifikirati imigracijski organi jer će se njeno ime pojaviti na listi na potjernici. Imigracijske vlasti podučit će je da se prijavi u vojsku, obično u roku od dvije sedmice ili mjesec dana.

Međutim, ako se ona ne prijavi u vojsku u navedenom roku, bit će pozvana na vojni sud i optužena za izbjegavanje regrutacije. Bilo koja zatvorska kazna koju u odsustvu donese vojni sud bit će preinačena u dodatna tri mjeseca služenja u vojsci. Dodaje se da u stvarnosti niko ne ide u zatvor zbog izbjegavanja regrutacije.

Na osnovu informacije dobivene od jednog sirijskog pravника, švedska ambasada izvijestila je u 2004. godini da: 'Vojni sudovi odlučuju o kazni u pitanjima vezanim za odbrambene snage. Kažnjavanje zbog neodazivanja u vojnu službu kreće se između 2-6 mjeseci. Međutim, kako predsjednik redovno i godišnje izdaje odluke o amnestiji, to se u praksi ne primjenjuje. Uz to, pošto se ove kazne donose u odsustvu, na njih se može uložiti prigovor te se mogu poništiti. Na taj način, osoba bi bila slobodna u roku od jednog dana od hapšenja ili predaje. Kasnije se ponavlja suđenje u vrijeme kada je osoba slobodna. Presuda bi bila ili proglašenje nevinim ili je to krivično djelo obuhvaćeno zakonom o amnestiji...'

Prema Amnesty Internationalu, muškarci koji izbjegnu obaveznu vojnu službu (u trajanju od 21 mjeseca) se, prema izvještajima, suočavaju s različitim nivoima kazni, prema okolnostima predmeta:

Osobama koje su u inozemstvu i ne prijave se na poziv za vojnu službu prijeti hapšenje vojne policije čim se vrate u Siriju i kazna od dva do tri mjeseca zatvora (obično zatvora Tadmur).

Osobama koje se ne jave na poziv u vojnu službu dok su u Siriji prijeti hapšenje i zatvorska kazna u trajanju od tri mjeseca a onda i daljnja zatvorska kazna u trajanju od šest mjeseci ako ne obave vojnu službu nakon što im se okonča prva zatvorska kazna.

PRAVO

I. NAVODNO KRŠENJE ČLANA 3. KONVENCIJE

44. Aplikant je naveo da bi u slučaju protjerivanja u Siriju bio izložen riziku od tretmana koji je u suprotnosti s članom 3., koji glasi:

"Niko neće biti podvrgnut torturi, neljudskom ili ponižavajućem postupanju ili kažnjavanju."

A. Prihvatljivost

45. Sud konstatira da ova žalba nije očito neosnovana u smislu člana 35. stav 3. (a) Konvencije i da nije neprihvatljiva po bilo kojem drugom osnovu. Stoga je mora proglasiti prihvatljivom.

B. Meritum

46. Aplikant je u biti ponovio ono što je rekao u toku postupka po zahtjevu za azil (vidjeti tačku 23. gore).

47. Vlada tvrdi da je aplikantov zahtjev za azil pažljivo razmotren te da su ga domaće vlasti odbile zato što nije uspio dokazati da je rizik po njega stvaran. Po mišljenju Vlade, ocjena donesena na domaćem nivou bila je adekvatna i dovoljno potkrijepljena domaćom dokaznom građom te onom koja potiče iz više pouzdanih i objektivnih izvora.

48. Human Rights Watch, u svom izvještaju od 2. marta 2011., naglasio je imperativnu (*jus cogens*) prirodu zabrane torture i uz nju vezanog principa *non-refoulement* (pozvali su se na Rezoluciju Generalne skupštine Ujedinjenih naroda 62/159, od 11. marta 2008. – *Zaštita ljudskih prava i osnovnih sloboda u suprotstavljanju terorizmu* - i sudsku praksu Komiteta Ujedinjenih naroda za ljudska prava i Komiteta protiv torture). U pogledu Sirije, organizacija izvještava da su tokom godina islamisti bili izloženi nepravdičnom suđenju i mučenju.

49. Sud ponavlja da prema dobro utvrđenoj praksi međunarodnog prava, te prema obavezama koje proističu iz ugovora, uključujući one koji proizlaze iz Konvencije, država ugovornica ima pravo da kontrolira ulazak, boravak i

protjerivanje stranaca (vidjeti, među ostalim izvorima, *Üner protiv Holandije* [GC], br. 46410/99, tačka 54., ECHR 2006-XII). Pravo na azil nije sadržano ni u Konvenciji niti u njenim Protokolima (*Salah Sheekh protiv Holandije*, br. 1948/04, tačka 135., 11. januar 2007.). Protjerivanje od strane države ugovornice može, međutim, otvoriti pitanje koje proizlazi iz člana 3., te time angažirati odgovornost te države prema Konvenciji, gdje postoji stvarni osnov za uvjerenje da se dotična osoba, ako bude protjerana, suočava sa stvarnim rizikom da će biti izložena mučenju. U takvom slučaju, član 3. podrazumijeva obavezu da se osoba ne protjera u datu zemlju (vidjeti *Saadi protiv Italije* [GC], br. 37201/06, tačka 125., 28. februar 2008.). Pošto je zabrana torture ili nehumanog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja apsolutna, ponašanje aplikanata, koliko god nepoželjno ili opasno, ne može se uzeti u obzir (ibid, stavovi 127. i 138).

50. Ocjena postojanja stvarnog rizika mora biti rigorozna (vidjeti *Chahal protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, 15. novembar 1996., tačka 96., *Reports of Judgments and Decisions* 1996-V). Po pravilu, na aplikantu je da pruži dokaze koji mogu dokazati da postoji stvarni osnov za uvjerenje da, ako bi bila provedena mjera na koju se žali, za njega postoji stvarni rizik da će biti izložen tretmanu koji je u suprotnosti s članom 3. (*N. protiv Finske*, br. 38885/02, tačka 167., 26. juli 2005.). Tamo gdje je takav dokaz pružen, na vladi je da dokaz ospori. Sud će se osloniti na svu dokaznu građu koja mu se dostavi ili, ako je to potrebno, dokaznu građu koju pribavi na vlastitu inicijativu. On će to uraditi posebno kad aplikant – ili treća strana u okviru značenja člana 36. Konvencije – pruži obrazložene osnove koje bacaju sumnju na tačnost informacija koje je prezentirala tužena vlada. Sud mora biti siguran da je procjena koju su izvršile vlasti države ugovornice adekvatna i dovoljno potkrijepljena domaćom dokaznom građom, kao i dokaznom građom koja potiče iz drugih pouzdanih i objektivnih izvora kao što su, naprimjer, druge države ugovornice ili države koje nisu ugovornice, agencije Ujedinjenih naroda i ugledne nevladine organizacije (*NA. protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, br. 25904/07, tačka 119., 17. juli 2008.).

51. Ako aplikant još uvijek nije protjeran u vrijeme kada Sud razmatra njegov predmet, relevantni period koji će se uzeti u obzir prilikom razmatranja jeste vrijeme trajanja postupka pred Sudom (*Saadi protiv Italije*, gore citiran, tačka 133). Pri tome se zahtijeva potpuna i ažurirana procjena, pošto se situacija u zemlji odredišta može vremenom promijeniti. Iako historijska pozadina jeste važna u onoj mjeri u kojoj može baciti svjetlo na sadašnju situaciju i njen vjerovatni razvoj, sadašnji uslovi su odlučujući i stoga je potrebno uzeti u obzir informacije do kojih se došlo nakon konačne odluke domaćih vlasti (vidjeti *Salah Sheekh*, gore citirano, tačka 136).

52. Vraćajući se na predmetni slučaj, Sud smatra da domaća vlasti nisu dovoljno uzele u obzir prirodu mudžahedinskog pokreta kojem je aplikant nesporno pripadao. U tački 9. gore rečeno je da, iako su neki strani mudžahedini došli u BiH s namjerom da pruže humanitarnu pomoć i/ili da obavljaju misionarski rad, mnogi od njih su imali cilj da vode džihad. Oni su imali veze s fundamentalistima širom svijeta (tj. preko Islamskog kulturnog instituta u Milanu) i s humanitarnim organizacijama koje su Ujedinjeni narodi stavili na listu organizacija povezanih s Alkaidom (kao što je Al Haramain i Al Masjed Al Aqsa Charity Foundation, Al Haramain Islamic Foundation, Taibah International, Igasa, Al Furqan i Benevolence International Foundation). Također je dobro poznato da su neki mudžahedini bili pripadnici Alkaide (npr., Nasser Al Bahri, poznat i kao Abu Jandal, koji je prihvaćen u

uži krug Osame bin Ladena nakon što se borio u BiH i Somaliji¹).

53. Uz to, nakon rata u BiH aplikant je dao brojne intervjue nekim od vodećih arapskih medija otkrivajući svoju povezanost s pokretom mudžahedina i zagovarajući vehabijsko/selefijsku verziju Islama. Uz pretpostavku da su ove činjenice čak ostale nepoznate sirijskim vlastima, aplikant se opet našao u centru pažnje nakon što ga je Stejt department SAD-a u Izvještaju o terorizmu u BiH pogrešno identificirao kao osuđenog teroristu Abu Hamzu al-Masrija, nakon čega je aplikant uhapšen u Bosni i Hercegovini zato što predstavlja prijetnju nacionalnoj sigurnosti. Sud je mišljenja da bi aplikant usljed navedenih činjenica vjerovatno bio od interesa za vlasti Sirije. Zapravo, aplikant je dostavio dokument koji su izdale sirijske sigurnosne službe 16. augusta 2002. koji ukazuje na to da bi bio pritvoren u trenutku ulaska u zemlju, i dokument koji su izdale sirijske oružane snage 15. oktobra 2009. koji ukazuje da su sirijske sigurnosne službe imale dosje koji sadrži informacije o aplikantu. Tužena vlada nije osporila autentičnost ovih dokumenata.

54. S obzirom na navedeno, situaciju u pogledu ljudskih prava u Siriji (koja je opisana u tačkama 40-41) te činjenicu da se situacija u Siriji pogoršala od početka političkih protesta i građanskih nemira u martu 2011. godine (tačka 42. gore), Sud smatra da postoji stvarni rizik da bi aplikant, ako bi bio protjeran u Siriju, bio izložen nehumanom postupanju.

Stoga bi njegovo protjerivanje u Siriju dovelo do kršenja člana 3. u sadašnjim okolnostima.

II. NAVODNO KRŠENJE ČLANA 5. stav 1. KONVENCIJE

55. Aplikant je osporio zakonitost svog pritvora. On se pritom pozvao na član 5. stav 1. Konvencije čiji relevantni dio glasi:

...
(c) zakonito hapšenje ili pritvor osobe koje je učinjeno radi njenog izvođenja pred nadležni zakonski organ na osnovu opravdane sumnje da je počinila prekršaj ili kada se opravdano smatra da bi se spriječilo da počinji prekršaj ili pobjegne nakon što to učini;

"1. Svako ima pravo na slobodu i sigurnost ličnosti. Niko ne može biti lišen slobode osim u sljedećim slučajevima i u skladu sa zakonom propisanim postupkom:

...
(c) zakonito hapšenje ili pritvor osobe koje je učinjeno radi njenog izvođenja pred nadležni zakonski organ na osnovu opravdane sumnje da je počinila prekršaj ili kada se opravdano smatra da bi se spriječilo da počinji prekršaj ili pobjegne nakon što to učini;

...
(f) zakonito hapšenje ili pritvor osobe da bi se spriječilo njeno počinjenje neovlaštenog ulaska u zemlju ili osobe protiv koje je preduzeta radnja, s obzirom na deportaciju ili ekstradiciju."

A. Prihvatljivost

56. Sud konstatira da ova žalba nije očigledno neosnovana u kontekstu značenja člana 35. stav 3. (a) Konvencije te da nije neprihvatljiva po bilo kojem drugom osnovu. Ona stoga mora biti proglašena prihvatljivom.

B. Meritum

57. Aplikant je tvrdio da je njegov pritvor bio proizvoljan, s obzirom da je rješenje o protjerivanju doneseno tek 1.

¹ Godine 2000. on je uhapšen u Jemenu; 2002. godine pušten je u sklopu jemenskog programa rehabilitacije džihadista.

februara 2011. (više od dvije godine i tri mjeseca nakon njegovog hapšenja). On se dalje žalio na trajanje pritvora (više od tri godine do danas).

58. Vlada tvrdi da je aplikantov pritvor određen u skladu s domaćim zakonom, prema kojem stranac mora biti pritvoren ako se utvrdi da on predstavlja prijetnju za nacionalnu sigurnost (vidjeti tačku 36. gore), kao i s članom 5. stav 1. (f) Konvencije. Vlada dalje tvrdi da je bilo u aplikantovom interesu da domaći sudovi detaljno razmotre njegove zahtjeve, tako se trajanje njegovog pritvora ne može smatrati predugim (Vlada se pozvala na predmet *Chahal*, naveden gore, tačka 117). Na kraju, Vlada dodaje da je period na koji se aplikant žali bio dijelom obuhvaćen privremenom mjerom Suda prema Pravilu 39. Poslovnika Suda.

59. Human Rights Watch, u svom izvještaju od 2. marta 2011., tvrdi da pravo na slobodu i sigurnost, slobodu od proizvoljnog hapšenja i pritvaranja štiti sve pojedince u svim okolnostima, uključujući strance u kontekstu imigracije i nacionalne sigurnosti (pozvali su se na predmet *A. i drugi protiv Ujedinjenog Kraljevstva* [GC], br. 3455/05, 19. februar 2009.).

60. Član 5. sadrži osnovno ljudsko pravo: zaštita pojedinca od proizvoljnog miješanja države u njegovo pravo na slobodu. Tekst člana 5. jasno navodi da se garancije koje on sadrži primjenjuju na "svakog". Tačke (a) do (f) člana 5. stav 1. sadrže iscrpnu listu dozvoljenih osnova po kojima osobe mogu biti lišene slobode, tako da lišavanje slobode neće biti zakonito ukoliko ne potpada pod jedan od tih osnova. Jedan od izuzetaka, sadržan u tački (f), dozvoljava državi da kontrolira slobodu stranaca u kontekstu imigracije (vidjeti, između ostalog, *A. i drugi*, gore citiran, tačke 162-63).

61. Tačka (f) člana 5. stav 1. ne zahtijeva da se pritvor stvarno smatra neophodnim kako bi se, npr., spriječilo da osoba počinii krivično djelo ili pobjegne. U tom smislu, ova tačka utvrđuje različiti nivo zaštite u odnosu na tačku (c) člana 5. stav 1. Sve što zahtijeva ova odredba je da postupak protjerivanja bude u toku i da se ažurno vodi (vidjeti *Chahal*, gore citiran, tačke 112-13). Lišavanje slobode mora također biti "zakonito". Tamo gdje se postavi pitanje "zakonitosti" pritvora, uključujući pitanje da li je vođen "zakonom propisan postupak", Konvencija se u biti poziva na nacionalno pravo i utvrđuje obavezu da se poštuju materijalna i proceduralna pravila nacionalnog prava. Poštivanje nacionalnog prava nije, međutim, dovoljno: svako lišavanje slobode treba, pored toga, biti u skladu sa svrhom zaštite pojedinca od proizvoljnog postupanja – a pojam "proizvoljnosti" u članu 5. stav 1. proširuje se i mimo nedostatka poštivanja nacionalnog prava, tako da lišavanje slobode može biti zakonito u smislu domaćeg prava ali je i dalje proizvoljno i u suprotnosti s Konvencijom (vidjeti *Saadi protiv Ujedinjenog Kraljevstva* [GC], br. 13229/03, tačka 67, 29. januar 2008.).

62. Vlada je tvrdila da je aplikant bio zakonito pritvoren kao osoba protiv koje su preduzete radnje s ciljem protjerivanja u skladu s drugim dijelom člana 5. stav 1. (f). Međutim, Sud konstatira da je postupak protjerivanja aplikanta pokrenut 1. februara 2011., dok je on uhapšen 6. oktobra 2008. Pošto je pritvor prema članu 5. stav 1. (f) opravdan samo u svrhu i za vrijeme trajanja postupka protjerivanja, prvi period aplikantovog pritvora (koji je trajao od 6. oktobra 2008. do 31. januara 2011.) očito nije bio opravdan prema članu 5. stav 1. (f) Konvencije.

63. Mada je tačno da je aplikantu bio ostavljen rok za dobrovoljni odlazak 2007. godine u kontekstu postupaka azila i dozvole boravka, Sud se slaže s nalazom domaćih vlasti da to nije predstavljalo naredbu o protjerivanju (vidjeti, npr., odluku Suda BiH od 17. decembra 2010. navedenu u tački 30. gore).

64. Vlada naglašava da je bilo utvrđeno da aplikant predstavlja prijetnju po nacionalnu sigurnost i da domaće vlasti stoga nisu imale drugu opciju već da ga drže u pritvoru, u skladu s članom 99.(2)(b) Zakona o kretanju i boravku stranca iz 2008. (vidjeti tačku 36. gore). Međutim, Sud je utvrdio da tačke (a) do (f) člana 5. stav 1. predstavljaju iscrpnu listu izuzetaka i da je samo usko tumačenje tih izuzetaka kompatibilno s ciljevima člana 5.: pritvor samo na osnovu sigurnosnih razloga prema tome nije dozvoljen (*A. i drugi*, gore navedeno, tačka 171). U svakom slučaju, u vrijeme njegovog hapšenja domaće vlasti imale su mogućnost da donesu rješenje o protjerivanju aplikanta prema članu 88.(1) (h) Zakona o kretanju i boravku stranaca iz 2008. te da ga onda pritvore s ciljem protjerivanja prema članu 99.(1) (a) tog zakona (vidjeti tačke 35. i 36. gore). Vlada je propustila da ponudi bilo kakvo objašnjenje zašto to nije učinjeno.

65. Ovo pitanje je također razmatrano u odnosu na druge tačke člana 5. stav 1., koje Vlada nije isticala. S tim u vezi, Sud ponavlja da tačka (c) ne dozvoljava politiku generalne prevencije usmjerenu protiv osobe ili kategorije osoba koje vlasti s pravom ili pogrešno vide kao opasne ili kao osobe koje su sklone nezakonitim aktima. To nema nikakvog uticaja osim da državama ugovornicama pruži sredstvo za sprečavanje krivičnih djela koja su konkretna i specifična u pogledu, posebno mjesta i vremena njihovog počinjenja i njihovih žrtava (*Guzzardi*, gore citiran, stav 102.; *M. protiv Njemačke*, br. 19359/04, tačke 89. i 102., 17. decembar 2009.; i *Shimovolos protiv Rusije*, br. 30194/09, tačka 54., 21. juna 2011.). Pritvor s ciljem da se osoba spriječi da počinii krivično djelo mora, uz to, biti "proveden u svrhu njegovog dovođenja pred nadležni organ određen zakonom" (vidjeti *Lawless protiv Irske* (br. 3), gore citiran, tačka 14). Tačka (c), dakle, dozvoljava lišavanje slobode samo u vezi s krivičnim postupcima (vidjeti *Ciulla*, gore citirano, tačka 38, i *Schwabe i M.G. protiv Njemačke*, br. 8080/08 i 8577/08, tačka 72., 1. decembar 2011. još nije konačna). Pošto ni domaće vlasti ni Vlada nisu spomenuli nikakvo konkretno ili specifično krivično djelo u čijem je počinjenju aplikant trebalo da bude spriječen, njegovo pritvaranje nije obuhvaćeno tačkom (c). Druge tačke člana 5. stav 1. očito nisu relevantne.

66. Sud stoga zaključuje da je došlo do povrede člana 5. stav 1. Konvencije u pogledu perioda aplikantovog pritvora od 6. oktobra 2008. do 31. januara 2011.

67. Što se tiče kasnijeg perioda, Sud konstatira da je rješenje o protjerivanju doneseno 1. februara 2011. Domaće vlasti su žalbu protiv tog rješenja rješavale u roku od mjesec dana. Sud ne smatra da je taj period bio pretjerano dug. Iako je aplikant ostao u pritvoru do današnjeg dana, period od 15. marta 2011. mora se posmatrati zasebno, pošto Vlada nije protjerala aplikanta u skladu sa zahtjevom koji je Sud izdao prema Pravilu 39. Poslovnika Suda (vidjeti *Chahal*, gore citirano, tačka 114). Sud u vezi s tim ponavlja da su države ugovornice prema članu 34. Konvencije obavezne poštivati privremene mjere naložene prema Pravilu 39. (vidjeti *Mamatkulov i Askarov protiv Turske* [GC], br. 46827/99 i 46951/99, tačke 99-129, ECHR 2005-I).

68. Zbog toga, provođenje privremene mjere, nakon što je Sud ukazao državi ugovornici da bi bilo poželjno da ne vrati pojedinca u određenu zemlju, samo po sebi nema nikakvog uticaja na pitanje da li je lišavanje slobode kojem taj pojedinac može biti izložen u skladu s članom 5. stav 1. (vidjeti *Gebremedhin [Gaberamadhien] protiv Francuske*, br. 25389/05, stav 74, ECHR 2007-II). Drugim riječima, domaće vlasti moraju djelovati uz strogo poštivanje domaćeg zakona (ibid, tačka 75). Budući da su domaće vlasti utvrdile da aplikant predstavlja prijetnju za nacionalnu sigurnost, njegovo

pritvaranje bilo je dozvoljeno i, zapravo, obavezno, na osnovu člana 99.(2) (b) Zakona o kretanju i boravku stranaca iz 2008. (vidjeti tačku 36. gore). Nadalje, aplikantov pritvor redovno je produžavan svakog mjeseca kao što to predviđa domaći zakon.

69. S obzirom na navedeno, Sud zaključuje da je postupak protjerivanja, mada privremeno obustavljen u skladu sa zahtjevom Suda, ipak bio u toku od 1. februara 2011., te da se vodio strogo u skladu s domaćim zakonom (usporediti *S.P. protiv Belgije* (dec.), br. 12572/08, 14. juni 2011.; suprotno od *Ryabikin protiv Rusije*, br. 8320/04, tačka 132, 19. juni 2008. i *Abdolkhani i Karimnia protiv Turske*, br. 30471/08, tačka 134, ECHR 2009-...). Pošto nema naznaka da su vlasti djelovale s lošom namjerom, da je aplikant bio pritvoren u neodgovarajućim uslovima, ili da je njegovo pritvaranje bilo proizvoljno iz bilo kojeg drugog razloga (vidjeti *Saadi protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, gore citirano, tačke 67-74), ne postoji kršenje člana 5. stav 1. Konvencije u pogledu perioda aplikantovog pritvora nakon 1. februara 2011.

III. NAVODNO KRŠENJE ČLANA 5. STAV 4. KONVENCIJE

70. Aplikant se žalio da tokom perioda u kojem je bio pritvoren samo na osnovu sigurnosnih razloga (od 6. oktobra 2008. do 31. januara 2011.), postupak pred domaćim sudovima u kojem je osporavao zakonitost pritvora nije ispunjavao zahtjeve iz člana 5. stav 4. Konvencije, koji glasi:

"Svako kome je uskraćena sloboda hapšenjem ili lišavanjem slobode ima pravo uložiti žalbu sudu kako bi sud, u kratkom roku, razmotrio zakonitost lišavanja slobode i, ako ono nije bilo zakonito, naložio oslobađanje."

71. Vlada je osporila ovaj argument.

72. Sud konstatira da je ova žalba povezana s žalbom u vezi s članom 5. stav 1. te da se stoga i ona mora proglasiti prihvatljivom.

73. S obzirom na ono što je Sud utvrdio prema članu 5. stav 1. (vidjeti tačku 66. gore), Sud smatra da nije potrebno zasebno razmotriti da li je, u ovom slučaju, također došlo do kršenja i člana 5. stav 4. (vidjeti, između ostalih izvora, *Tokić i drugi protiv Bosne i Hercegovine*, br. 12455/04, 14140/05, 12906/06 i 26028/06, tačka 70., 8. juli 2008.).

IV. NAVODNO KRŠENJE ČLANA 6. STAV 1. KONVENCIJE

74. Aplikant je također osporio pravičnost postupka po zahtjevu za azil. On se pozvao na član 6. stav 1., čiji relevantni dio glasi:

"Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obaveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristranim, zakonom ustanovljenim sudom..."

75. Sud ponavlja da odluke u pogledu ulaska, boravka i deportacije stranaca ne uključuju odlučivanje o aplikantovim građanskim pravima i obavezama ili krivičnoj optužbi protiv njega u svrhu člana 6. stav 1. (vidjeti *Maaouia protiv Francuske* [GC], br. 39652/98, tačke 36-40, ECHR 2000-X). Ova žalba je prema tome nekompatibilna *ratione materiae* s odredbama Konvencije te se mora odbaciti u skladu s članom 35. stav 3. (a) i 4. Konvencije.

V. NAVODNO KRŠENJE ČLANA 8. KONVENCIJE

76. Aplikant se dalje žalio da odluka o njegovom protjerivanju i zabrani ponovnog ulaska na pet godina predstavlja kršenje njegovog prava na poštivanje porodičnog života. On se pozvao na član 8. Konvencije, koji glasi:

"1. Svako ima pravo na poštovanje svog privatnog i porodičnog života, doma i prepiske.

2. Javna vlast ne miješa se u vršenje ovog prava, osim ako je takvo miješanje predviđeno zakonom i ako je to neophodna mjera u demokratskom društvu u interesu nacionalne sigurnosti, javne sigurnosti, ekonomske dobrobiti zemlje, sprečavanja nereda ili sprečavanja zločina, zaštite zdravlja i morala ili zaštite prava i sloboda drugih."

77. Vlada je osporila ovaj argument.

78. Sud konstatira da je ova žalba povezana sa žalbom u vezi s članom 3. te se i ona stoga mora proglasiti prihvatljivom.

79. Sud se poziva na svoj stav da bi protjerivanje aplikanta u Siriju dovelo do kršenja člana 3. Konvencije (vidjeti tačku 54. gore). Pošto nema razloga za sumnju da će tužena vlada ispoštovati ovu presudu, Sud smatra da nije potrebno odlučivati o hipotetičkom pitanju da li bi, u slučaju protjerivanja aplikanta u Siriju, došlo i do kršenja člana 8. Konvencije (vidjeti, između ostalog, *Saadi protiv Italije*, gore citirano, tačka 170).

VI. DRUGA NAVODNA KRŠENJA KONVENCIJE

80. Na kraju, Sud je razmotrio druge žalbe koje je podnio aplikant prema čl. 2., 13. i 14. Konvencije, članu 1. Protokola 6 i članu 1. Protokola 7. Međutim, s obzirom na svu dokaznu građu koju posjeduje, i u onoj mjeri u kojoj ove žalbe potpadaju pod jurisdikciju Suda, Sud je utvrdio da one ne ukazuju na to da postoji kršenje prava i sloboda utvrđenih Konvencijom ili njenim protokolima. Iz toga slijedi da ovaj dio aplikacije mora biti odbačen kao očigledno neosnovan u smislu člana 35. stav 3. (a) i 4. Konvencije.

VII. PRIMJENA ČLANA 41. KONVENCIJE

81. Član 41. Konvencije glasi:

"Kada Sud utvrdi prekršaj Konvencije ili njenih protokola, a unutrašnje pravo visoke strane ugovornice u pitanju omogućava samo djelimičnu odštetu, Sud će, ako je to potrebno, pružiti pravičnu naknadu oštećenoj stranci."

A. Materijalna šteta

82. Aplikant je tvrdio da se za vrijeme trajanja proizvoljnog pritvora nije mogao baviti svojim poslom, zbog čega je pretrpio materijalnu štetu u iznosu od 7.000 eura plus 1.000 eura mjesečno.

83. Vlada taj zahtjev smatra neosnovanim.

84. Sud se slaže s Vladom i odbacuje ovaj zahtjev kao neosnovan.

B. Nematerijalna šteta

85. Aplikant na ime nematerijalne štete potražuje po 300 eura za svaki dan proveden u pritvoru. On dalje potražuje 80.000 eura u ime svoje supruge i djece.

86. Vlada smatra te iznose pretjeranim.

87. Sud prihvata da je aplikant pretrpio izvjesnu patnju usljed utvrđenih povreda prava, što opravdava dosuđivanje odštete na ime pretrpljene nematerijalne štete. Pri utvrđivanju procjene na pravičnoj osnovi, kao što to nalaže Konvencija, Sud dosuđuje aplikantu 3.000 eura po ovom osnovu, plus bilo koji porez koji bi mogao biti zaračunat na ovaj iznos. Što se tiče aplikantove supruge i djece, nema sumnje da su oni trpjeli kao rezultat utvrđenih kršenja. Međutim, oni nisu aplikanti u ovom predmetu te Sud odbacuje taj dio zahtjeva aplikanta.

C. Troškovi i rashodi

88. Aplikant također potražuje 74.600 eura za troškove i izdatke koje je imao pred domaćim sudovima i Sudom.

89. Vlada smatra ovaj iznos pretjeranim.

90. U skladu s praksom Suda, aplikant ima pravo na naknadu troškova i izdataka samo u onoj mjeri u kojoj se pokaže da su oni bili stvarni i neophodni te da su razumni u pogledu visine. To znači da ih je aplikant morao platiti, ili ih je

bio dužan platiti na osnovu zakonske ili ugovorne obaveze, te da su bili neizbježni kako bi se spriječila utvrđena kršenja ili kako bi ostvario odštetu. Sud zahtijeva pojedinačne račune i fakture koji su dovoljno detaljni kako bi omogućili da utvrdi do koje mjere su navedeni zahtjevi ispunjeni. S obzirom na činjenicu da je jedan od aplikantovih zastupnika neprofitna organizacija koja pruža besplatnu pravnu pomoć i da nisu bili dostavljeni računi ni fakture u vezi s drugim aplikantovim zastupnikom, Sud odbacuje zahtjev za troškove i izdatke.

D. Zatezna kamata

91. Sud smatra da je primjereno da zatezna kamatna stopa bude zasnovana na najnižoj kamatnoj stopi Evropske centralne banke, na koju treba dodati tri procentna boda.

VIII. PRAVILO 39. PRAVILA SUDA

92. U skladu s članom 44. stav 2. Konvencije, ova presuda neće postati konačna dok: (a) strane izjave da neće zahtijevati da se predmet uputi na Veliko vijeće; ili (b) tri mjeseca nakon datuma donošenja presude, ako nije podnesen zahtjev za upućivanje slučaja Velikom vijeću; ili (c) Panel Velikog Vijeća odbaci bilo koji zahtjev da mu se predmet uputi u skladu s članom 43. Konvencije. Sud smatra da uputa Vladi prema Pravilu 39. (vidjeti tačku 7. gore) mora i dalje biti na snazi sve dok ova presuda ne postane konačna ili dok Sud ne donese daljnju odluku u vezi s njom.

IZ NAVEDENIH RAZLOGA, SUD

1. *Proglasha* jednoglasno da je žalba u vezi s članom 3., članom 5. stav 1. i 4. i članom 8. prihvatljiva, a ostatak aplikacije neprihvatljiv;

2. *Presuđuje* sa šest glasova prema jedan da bi došlo do kršenja člana 3. Konvencije u slučaju aplikantove deportacije u Siriju u sadašnjim okolnostima;

3. *Presuđuje* sa šest glasova prema jedan da postoji kršenje člana 5. stav 1. Konvencije u pogledu perioda aplikantovog pritvaranja od 6. oktobra 2008. do 31. januara 2011.;

4. *Presuđuje* jednoglasno da nije bilo kršenja člana 5. stav 1. Konvencije u odnosu na period aplikantovog pritvora od 1. februara 2011.;

5. *Presuđuje* sa šest glasova prema jedan da nema potrebe zasebno razmatrati žalbe u vezi s članom 5. stav 4. i članom 8. Konvencije;

6. *Presuđuje* sa šest glasova naprema jedan

(a) tužena država treba da plati aplikantu, u roku od tri mjeseca od dana kada ova presuda postane konačna, u skladu s članom 44. stav 2. Konvencije, 3.000 eura (trihiljade eura), plus svaki porez koji može biti zaračunat na ovaj iznos, na ime nematerijalne štete, koji treba pretvoriti u konvertibilne marke po važećem kursu na dan isplate;

(b) po isteku navedena tri mjeseca do isplate, treba platiti običnu kamatu na navedene iznose po stopi koja je jednaka najnižoj kamatnoj stopi Evropske centralne banke tokom perioda neizmirenja, uz dodatka od tri procenta boda;

7. *Odbacuje* jednoglasno ostatak aplikantovog zahtjeva za pravičnu naknadu.

Sačinjena na engleskom jeziku i dostavljena u pisanoj formi 7. februara 2012., u skladu s Pravilom 77. st. 2. i 3. Poslovnika Suda.

Sačinjena na engleskom jeziku i dostavljena u pisanoj formi 7. februara 2012., u skladu s Pravilom 77. st. 2. i 3. Poslovnika Suda.

Registar
Lawrence Early

Predsjednik
Lech Garlicki

U skladu s članom 45. stav 2. Konvencije i Pravilom 74. stav 2. Poslovnika Suda, izdvojeno mišljenje sutkinje Mijović dodato je kao aneks ove presude.

L.G.
T.L.E.

IZDOJENO MIŠLJENJE SUTKINJE MIJOVIĆ

1. Opće opservacije

U ovom predmetu koji se tiče pritvora aplikanta u Imigracionom centru, većina sudija ustanovila je da bi došlo do kršenja člana 3. Konvencije u slučaju protjerivanja aplikana u Siriju; da postoji kršenje člana 5. stav 1. Konvencije u odnosu na pritvor aplikanta od 6. oktobra 2008. do 31. januara 2011.; te da nema potrebe razmotriti zasebno žalbe u vezi s članom 5. stav 4. i članom 8. Konvencije. Na moju žalost, moje mišljenje znatno se razlikuje od zaključka do kojeg je došla većina.

Mada se slažem s Vijećem da su žalbe u vezi s članom 3., članom 5. st. 1. i 4. i članom 8. prihvatljive, suprotnog sam mišljenja u pogledu mišljenja većine da bi došlo do kršenja člana 3. Konvencije u slučaju protjerivanja aplikanta, te da je došlo do kršenja člana 5. stav 1. Konvencije u pogledu perioda aplikantovog pritvora od 6. oktobra 2008. do 31. januara 2011.

Uz to, a suprotno odluci Vijeća, smatram da je potrebno razmotriti zasebno žalbu u vezi s članom 8. Konvencije.

Moje generalne opservacije vezane su za činjenicu da je Vijeće zanemarilo i historijsku pozadinu prisustva paravojnih oružanih snaga i veoma specifične poslijeratne okolnosti u kojima se Bosna i Hercegovina našla. Čineći to, Vijeće je odlučilo primijeniti striktno, čak rigidno, sudsku praksu Suda, ne obraćajući pažnju na činjenicu da aplikant u ovom slučaju nije bio obični ilegalni imigrant/osumnjičenik za krivično djelo, već osoba čija pravna situacija treba da se posmatra u jednom širem kontekstu, potpuno drugačijem od situacija aplikantata u slučajevima na koje se oslonilo Vijeće u donošenju svog zaključka u konkretnom slučaju. Ovim slučajem, po mom mišljenju, trebalo se baviti Veliko vijeće zato što se ne radi samo o slučaju ovog aplikanta, već se otvara jedan općenitiji problem u pogledu nemogućnosti Bosne i Hercegovine da se nosi s posljedicama prisustva paravojnih oružanih snaga na svojoj teritoriji nakon rata. Ono što nije čak ni spomenuto u presudi jeste činjenica da su državni organi Bosne i Hercegovine suočeni s oko 20.000 potencijalnih slučajeva ove vrste¹.

2. Činjenično stanje

Činjenice ovog predmeta pokazuju da je aplikant bio član jedinice ARBiH *El Mujahedin*, kako je to opisano u presudi. Kao što je ispravno naglašeno u presudi, Član II. Aneksa 1A Sporazuma poziva na povlačenje svih stranih snaga, bez obzira da li su legalno i vojno subordinirane bilo kojim lokalnim snagama. S obzirom na to, ARBiH je 14. decembra 1995. raspustila jedinicu *El Mujahedin* i naredila njenim stranim pripadnicima da napuste zemlju do 10. januara 1996. Aplikant je odlučio da to ne učini. On je ostao u zemlji i djelovao kao vođa grupe stranih mudžahedina i njihovih sljedbenika. U tom samoproglašenom svojstvu, on je zarobio dva civila što je dovelo do toga da bude osuđen za lažno zarobljavanje u maju 2000. godine i uslovno osuđen na zatvorsku kaznu.

U međuvremenu, upravni organi Bosne i Hercegovine utvrdili su da je aplikant stekao državljanstvo Bosne i Hercegovine na osnovu prevare, davanja lažnih informacija i prikrivanja relevantnih činjenica. Dana 5. aprila 2007. Sud BiH i 4. oktobra 2008. Ustavni sud BiH su potvrdili tu odluku.

U maju 2007. godine, Služba za poslove sa strancima utvrdila je, na osnovu povjerljivih obavještajnih izvještaja, da

¹ Službeni podaci Ministarstva sigurnosti BiH od 5. februara 2012.

aplikant predstavlja prijetnju za nacionalnu sigurnost. Dat mu je rok od 15 dana da dobrovoljno napusti zemlju.

U augustu 2007. godine Sektor za azil odbio je aplikantov zahtjev za azil i ostavio mu rok od 15 dana da dobrovoljno napusti zemlju, na osnovu činjenice da aplikant nije bio suočen sa stvarnim rizikom da će biti izložen mučenju s obzirom da nikada nije bio pripadnik Muslimanskog bratstva (za razliku od Muhammada Zammara koji se spominje u presudi). Sektor je dalje utvrdio da nije dokazano da bi aplikant bio zlostavljan samo zbog toga što se borio sa stranim mudžahedinima u Bosni i Hercegovini. U januaru 2008. godine, Sud BiH potvrdio je tu odluku. Službeno i zakonski, od tog momenta nadalje, aplikant je nezakonito boravio u zemlji.

Dana 6. oktobra 2008. Služba za poslove sa strancima je aplikanta smjestila u Imigracijski centar iz sigurnosnih razloga, u skladu s članom 99.(2) (b) Zakona o kretanju i boravku stranaca iz 2008. Tu odluku su kasnije potvrdili Sud BiH i Ustavni sud BiH. Početni period pritvora je produžavan svakog mjeseca do februara 2011. Sva rješenja o produženju pritvora potvrdili su Sud BiH, a neka od njih i Ustavni sud BiH (ustavne apelacije u vezi s preostalim nalogima još su u toku).

Mada je Sud BiH naglasio da ostavljeni rok za dobrovoljno napuštanje zemlje ne bi trebalo pravno miješati s naredbom o protjerivanju i da bi pitanje da li bi aplikantov odlazak bio u suprotnosti s Konvencijom bilo pravilnije razmotriti u kontekstu postupka deportacije, ostaje činjenica da je aplikantu u skladu s članom III. Aneksa 1A bilo naloženo da napusti zemlju davno prije te odluke, tačnije 10. januara 1996. Međutim, čini se da je ustavna apelacija protiv odluke Suda BiH još u toku, što ovaj dio aplikantove žalbe čini preuranjenim.

Nakon odluke Ustavnog suda BiH od 17. novembra 2008., Sud BiH procijenio je dokaze u vezi s nacionalnom sigurnošću i potvrdio odluku Ministarstva sigurnosti BiH, oslanjajući se na presudu aplikantu iz maja 2000. godine, njegove javno izrečene prijetnje protiv državnih organa, njegov status u zajednici mudžahedina koji mu je omogućavao da izdaje obavezujuće odluke (*feve*), njegova predavanja u džamiji u predgrađu Sarajeva u kojoj je zagovarao vehabijsko/selefijsku verziju islama koja nadahnuće nalazi u Saudijskoj Arabiji, te njegove pokušaje da nezakonito pribavi municiju. U junu 2009. Služba za poslove sa strancima dala je aplikantu još jedan rok od 15 dana da dobrovoljno napusti zemlju. Dana 27. jula 2009. Ministarstvo sigurnosti BiH potvrdilo je ovu odluku. Dana 23. decembra 2009. nakon što je procijenio dokaze u vezi s nacionalnom sigurnošću, Sud BiH potvrdio je tu odluku. On se, između ostalog, oslonio na činjenicu da se aplikantovo ime pojavilo na listi međunarodnih kriminalaca koju je sačinila Međunarodna kriminalistička policijska organizacija (INTERPOL). Dana 1. jula 2010. drugo vijeće istog suda potvrdilo je tu odluku. Izgleda da je aplikant podnio ustavnu apelaciju u vezi s tim koja je još uvijek u toku. Prema tome, još jednom, po mom mišljenju, ovaj dio aplikantove žalbe je preuranjen.

Sažimajući sve ove činjenice, jasno je da je aplikantu prethodno naloženo da napusti zemlju; da je osuđen za lažno zarobljavanje civila; da je dokazano da se bavio prevarom i tako stekao lažno državljanstvo i, konačno, kao što je to utvrđeno pred domaćim sudovima, predstavljao je ozbiljnu prijetnju za nacionalnu sigurnost kao i javni red i mir. Nadalje, prihvaćeno je, uključujući i ovo vijeće, da nijedna od odluka domaćih vlasti nije bila proizvoljna što značajno razlikuje ovaj predmet od predmeta *Chahal* na koji se Vijeće oslonilo u svojoj presudi.

3. Navodno kršenje člana 3. Konvencije

Kao osoba koja nezakonito boravi u zemlji, aplikant je podnio zahtjev za azil. Taj zahtjev su domaće vlasti odbile zato što aplikant, prema mišljenju Vlade, nije pokazao da za njega postoji stvarni rizik, ukoliko bi bio protjeran u Siriju. Prema mišljenju Vlade, procjena koja je donesena na domaćem nivou je adekvatna i dovoljno potkrijepljena domaćom dokaznom građom, kao i građom koja potiče iz cijelog niza pouzdanih i objektivnih izvora.

Bez obzira na tu procjenu, Vijeće je smatralo da domaće vlasti nisu dovoljno uzele u obzir prirodu mudžahedinskog pokreta kojem je nesumnjivo pripadao aplikant. S obzirom na situaciju s ljudskim pravima u Siriji i činjenicu da je situacija u Siriji pogoršana od početka političkih protesta i građanskih nemira u martu 2011. Vijeće je smatralo da postoji stvarni rizik da bi aplikant, ako bi bio protjeran u Siriju, bio izložen nehumanom postupanju. Stoga je Vijeće ustanovilo da bi aplikantovo protjerivanje u Siriju predstavljalo kršenje člana 3. Konvencije.

Kao što je ispravno navedeno u presudi, pravo na azil nije sadržano ni u Konvenciji, ni u njenim protokolima (*Salah Sheekh protiv Holandije*, br. 1948/04, stav 135, 11. januar 2007.). Protjerivanje može, međutim, otvoriti pitanje koje se tiče člana 3. i uključiti odgovornost date države prema Konvenciji, tamo gdje je pokazano da postoji značajan osnov za uvjerenje da je data osoba, ako bi bila protjerana, suočena sa stvarnim rizikom da će biti izložena mučenju. Ocjena o postojanju stvarnog rizika mora biti rigorozna (vidjeti *Chahal protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, 15. novembar 1996., tačka 96). Po pravilu, na aplikantima je da podnesu dokaze kojim mogu pokazati da postoje stvarni osnovi za uvjerenje da bi oni, ako bi mjera na koju su se žalili bila provedena, bili izloženi stvarnom riziku da će biti podvrgnuti postupanju koje je u suprotnosti s članom 3. (*N. protiv Finske*, br. 38885/02, tačka 167, 26. juli 2005.).

Vratimo li se na činjenice ovog predmeta, jasno je da aplikant nije dokazao da je bio član zabranjenog Muslimanskog bratstva te da bi ga sirijske vlasti smatrale kao takvog. Naprotiv, dokazano je da je aplikant posjetio Siriju 1993. godine, gdje je ostao mjesec dana i dobio novi sirijski pasoš. Domaći sudovi su stoga podržali odluku Sektora za azil da ne daju aplikantu azil, koje su, po mom shvatanju, bile ispravne i opravdane. Po domaćem zakonu, zahtjev za azil i tužba u upravnom sporu protiv odluke kojom je odbijen takav zahtjev imaju odgađajući efekat na izvršenje rješenja o protjerivanju. Jasno je iz činjenica ovog predmeta da Ustavni sud BiH još nije donio odluku o aplikantovoj apelaciji. To, očigledno, nije spriječilo Vijeće da utvrdi kršenje člana 3. Konvencije.

Jedan od argumenata na koji se Vijeće oslonilo u tome bila je činjenica da je politička kriza u Siriji onedavno pogoršana. Po mom mišljenju, to nije relevantno pošto aplikant nikada nije tražio status izbjeglice na humanitarnoj osnovi. Čvrsto vjerujem da uloga Evropskog suda nije da poveća broj nelegalnih imigranata ili nezakonitih građana diljem Evrope, već da ponovi da u smislu dobro uspostavljenog međunarodnog prava i zbog toga što je to dio njenih ugovornih obaveza, uključujući i one koje proizlaze iz Konvencije, država ugovornica ima pravo kontrolirati ulazak, boravak i protjerivanje stranaca, kako je to utvrđeno sudskom praksom Suda (vidjeti *Üner protiv Holandije* [GC], br. 46410/99, tačka 54, ECHR 2006-XII). Smatram da je pogrešno utvrditi kršenje člana 3. Konvencije u okolnostima datog predmeta.

4. Navodno kršenje člana 5. stav 1. Konvencije

Aplikant se, osporavajući zakonitost svog pritvora, oslonio na član 5. stav 1. Konvencije.

Моје убједјење је да је ова жалба требало да се рјешава у веzi с чланом 5. став 1. (c), док је Вijeće одлучило да је рјешава на основу члана 5. став 1. (f).

Iako је тачно да члан 5. садржи заштиту појединца од произвољног мијешања државе у његово право на слободу, тачке (a) до (f) члана 5. став 1. садрже исцрпну listу допустивих основа на основу којих особе могу бити лишене слободе, а да ниједно лишавање слободе неће бити законито осим ако не потпада под један од тих основа. Један од изузетака, садржан у тачки (c), дозволјава држави да контролира слободу особе које се то тиће у сврху њеног извођења пред надлежни орган прописан законом, на основу оправдане сумње да је починио кривично djelo или, када се то оправдано сматра потребним, како би се спријечило да особа почини кривично djelo или да побегне након починjenja tog кривичног djela. Сматрам да је то основ за апликантово притварање и за први период његовог притвора. Први период апликантовог притвора (који је трајао од 6. октобра 2008. до 31. јануара 2011.) не би се mogao оправдати на основу члана 5. став 1. (f) Конвенције, али је чињеница да је био уhapшен да се не да би suoчио с протјеривањем, већ на основу сумње да представља пријетњу по националну сигурност. Тек касније је донесено рјешење о протјеривању (1. фебруар 2011.). Остajem при мишљењу да је почетни период његовог притвора требало да буде рјешаван на основу члана 5. став 1. (c) Конвенције.

Kako је наглашено у тачки 61. presude, која се односи на "zakonitost" притвора, укључујући и питање да ли је вођен "zakonom propisani postupak", Конвенција се у бити позива на домаће законе и утврђује обавезу поштивања материјалних и proceduralnih прописа националног права. Поштивање националног права није, међутим, довољно: свако лишавање слободе треба, поред toga, бити у складу са сврхом заштите појединца од произвољног поступања – а појам "произвољности" у члану 5. став 1. проширује се и мимо недостатка поштивања националног права, тако да лишавање слободе може бити законито у смислу домаћег права, али је и даље произвољно и у супротности с Конвенцијом (видјети *Saadi protiv Ujedinjenog Kraljevstva* [GC], br. 13229/03, тачка 67, 29. јануар 2008.). Апликант је уhapшен у складу с домаћим правом, према којем странак мора бити притворен ако се utврди да он представља пријетњу по националну сигурност (видјети тачку 36. gore). Апликантове тврдње су детаљно размотрене пред домаћим судовима. Према tome, не може се рећи да је притварање било произвољно (suprotno utврђеном stavу у предмету *Chahal*, gdje odluku о апликантовом притвору није donio суд, већ Savjetodavni odbor).

У својој presudi većина је ponovila да тачка (c) не дозволјава политику generalne превенције usmjerene protiv особе или категорије особа које власти, с правом или pogrešno, smatraју опасним или sklonim да чине nezakonita djela. Слажем се, осим у pogledу чињенице да у овом случају притварање није било mjера generalne превенције, већ врло индивидуална mjера usmjerena на особу која је већ prethodно bila осуђена и особу, која, како је то utврђено пред домаћим судовима, представља пријетњу за националну сигурност, те је bila на потjernици INTERPOL-a.

Vratimo се на principe sudske праксе Suda, притварање radi sprečavanja да особа почини кривично djelo мора, поред toga, бити "izvrшено у сврху извођења особе пред надлежни орган одређен законом" (видјети *Lawless protiv Irske* (br. 3), став 14). Тачка (c) time dopушта лишавање слободе samo у веzi с кривичним postupком (видјети *Ciulla*, тачка 38). Пошто домаће власти нису покренуле кривични postupак против апликанта, примјена тачке (c) neizбјежно би довела до toga да се utврди да постоји кршење члана 5. став 1., што би ја podrжала да је Вijeće одлучило примijenити члан 5. став 1. (c).

5. Navodno kršenje člana 8. Konvencije

Aplikant се žali да би његово протјеривање značilo кршење његовог права на поштивање породичног живота, које је заштићено чланом 8. Конвенције.

Vijeće је одлучило да, пошто је установило да би протјеривање апликанта у Сирију представљало кршење члана 3. Конвенције, није било потребно одлучивати о hipotetičkom питању да ли би, у случају протјеривања у Сирију, дошло и до кршења члана 8. Конвенције. Ја сам suprotnог мишљења. Мада vjerujem да апликантова deportacija у Сирију не би представљала кршење члана 3. Конвенције, smatрам да би у случају апликантове deportacije у Сирију дошло до кршења члана 8., имајући на умu odluku не samo да се апликант протјера, већ и да му се забрани повратак у земљу на пет година. Као што је наведено у чињеничном historijatu predmeta, апликант је оженjen држављанком Bosне и Hercegovine и они zajedно odgajaju шестеро djece. Održavanje kontakta апликанта с породицом, с obzirom на кризу у Сирији би, по mom miшљењу, било nemoguće. Stoga сам glasala protiv odluke Vijeća да не razmatra odvojeno žalbu у веzi с чланом 8. Конвенције.

PREDMET AL HUSIN PROTIV BOSNE I HERCEGOVINE

(Zahtjev br. 3727/08)

PRESUDA

Strasbourg

7. veljače 2012.

Ova će presuda postati konačnom pod uvjetima propisanim u članku 44. stavak 2. Konvencije. Presuda može biti podvrgnuta uredničkim izmjenama.

U predmetu Al Husin protiv Bosne i Hercegovine,

Europski суд за ljudska права (Четврти одјел), засједajući у вijeću у сastavu:

Lech Garlicki, *predsjednik*,

Päivi Hirvelä,

Ledi Bianku,

Zdravka Kalaydjieva,

Nebojša Vučinić,

Vincent A. De Gaetano,

Ljiljana Mijović, *suci*,

i Lawrence Early, *registar Odjela*,

nakon vijećanja zatvorenog за javnost, održanog 17. siječnja 2012., donosi sljedeću presudu usvojenu istoga dana:

POSTUPAK

1. Postupak је pokrenut tako što је sirijski држављанин, g. Imad Al Husin (у daljnjem tekstu: podnositelj zahtjeva), дана 22. siječnja 2008. podnio Sudu zahtjev (br. 3727/08) protiv Bosне и Hercegovine на temelju чланка 34. Конвенције за заштиту ljudskih права и temeljnih слобода (у daljnjem tekstu: Конвенција).

2. Podnositelja zahtjeva zastupali су g. O. Mulahalilović и *Vaša prava*, lokalna nevladina organizacija. Vladu Bosне и Hercegovine (у daljnjem tekstu: Vlada) zastupala је gđa M. Mijić, zastupnica.

3. Podnositelj zahtjeva žalio се, između ostalog, да би у slučaju протјеривања био izložen riziku од поступања protivног чланку 3. Конвенције те да његов притвор представља povреду чланка 5. stavka 1. Конвенције.

4. Dana 29. siječnja 2008. Vijeće Четвртога одјела Suda одлучило је, у интересу stranaka и pravilнога voђења postupka, ukazati Vladi да podnositelj zahtjeva не би trebao бити протјеран до konačne odluke Ustavnoga suda Bosне и Hercegovine у његову предмету (AP 1222/07) и у vremenu од najmanje

sedam dana nakon obavještanja o toj odluci (pravilo 39. Poslovnika Suda). Nakon što je Ustavni sud BiH donio svoju odluku, podnositelj zahtjeva je 27. listopada 2008. podnio zahtjev za drugu privremenu mjeru. S obzirom na činjenicu da podnositelj zahtjeva nije bio suočen s protjerivanjem (budući da rješenje o protjerivanju još nije bilo doneseno), na dan 29. listopada 2008. predsjednik Četvrtoga odjela Suda odlučio je odbiti taj zahtjev.

5. Dana 12. listopada 2010. Četvrti odjel Suda odlučio je obavijestiti Vladu o zahtjevu, te istovremeno razmatrati dopuštenost i osnovanost zahtjeva (članak 29. stavak 1.).

6. Dana 13. siječnja 2011. predsjednik Četvrtoga odjela Suda dopustio je organizaciji *Human Rights Watch* da podnese komentare treće strane u postupku (članak 36. stavak 2. Konvencije i pravilo 44. stavak 3. (a) Poslovnika Suda).

7. Dana 15. ožujka 2011., nakon pravomoćnosti rješenja o protjerivanju podnosioca zahtjeva, Četvrti odjel Suda odlučio je, u interesu stranaka i pravilnoga vođenja postupka, ukazati Vladi da podnositelj zahtjeva ne bi trebao biti protjeran u Siriju do daljnje obavijesti.

ČINJENICE

I. OKOLNOSTI PREDMETA

A. Mjerodavna pozadina slučaja

8. Na temelju predmetnoga spisa čini se da je temeljna činjenica u domaćem postupku bila pripadnost podnosioca zahtjeva mudžahedinima u Bosni i Hercegovini (u daljnjem tekstu: BiH)¹. Izraz mudžahedin široko se rabi kako bi označio strance – uglavnom iz arapskoga svijeta – koji su došli u BiH za vrijeme rata kako bi podržali bosanske muslimane². Međutim, isti se izraz rabi i za domaće muslimane koji su se pridružili stranim mudžahedinima, prihvatili njihovu ideologiju i prilagodili se njihov načinu odijevanja. Ovaj je fenomen Međunarodni kazneni sud za bivšu Jugoslaviju (u daljnjem tekstu: ICTY) u predmetu *Hadžihasanović i Kubura*, IT-01-47-T, stavci 411.-18., od 15. ožujka 2006. i predmetu *Delić*, IT-04-83-T, stavci 166.-199., od 15. rujna 2008., objasnio na sljedeći način.

9. Prvi strani mudžahedini došli su u BiH u ljeto 1992. godine preko Hrvatske i uz pomoć hrvatskih vlasti. Čini se da je njihov dolazak dobro prihvaćen od strane bh. vlasti. Premda se čini da je prisutnost nekih stranih mudžahedina bila potaknuta željom da pruže humanitarnu pomoć bosanskom muslimanskom stanovništvu, većina njih podupirala je vojnu borbu protiv neprijatelja bosanskih muslimana, spremna voditi džihad ili *sveti rat*. Kako je izjavio Ali Hamad, svjedok ICTY-a podrijetlom iz Bahreina koji je došao u BiH 1992. godine, neki su mudžahedini bili pripadnici Al-Qaede, koji su imali za cilj "uspostaviti bazu koja bi im omogućila povećanje područja svoga djelovanja". Neki od njih također su došli kako bi se bavili misionarskim radom.

10. Nakon dolaska strani mudžahedini smjestili su se na raznim lokacijama i nisu činili homogenu cjelinu. Pred kraj 1992. godine bosanski muslimani počeli su se pridruživati stranim mudžahedinima. Domaći su pripadnici dobivali vojnu obuku i sudjelovali u borbenim djelovanjima. Također su dobivali i vjersku poduku. Veliki broj skupina koje su činili strani i/ili domaći mudžahedini bile su aktivne. Bez obzira na primjere zajedničkog sudjelovanja u borbi, čini se da su te

skupine težile zadržati svoje zasebne identitete. Među njima su postojale vjerske i ideološke razlike, što je ishodilo povremenim nasilnim sukobima.

11. Dana 13. kolovoza 1993. strani su se mudžahedini organizirali u jedinicu unutar snaga domaće Armije BiH (Armija Republike Bosne i Hercegovine)³. Ta jedinica, pod nazivom *El Mujahedin*, imala je bazu u Zenici. Nakon njezine uspostave, jedinica je znatno brojčano povećana. Do 1995. godine činilo ju je oko 1.000 boraca. Iako je prvotna ideja bila jedinicu popunjavati samo stranim mudžahedinima, domaći pripadnici uskoro su brojčano nadmašili strane. Činitelji koji su motivirali domaće pripadnike na pridruživanje toj jedinici uključivali su: njezinu strožiju vojnu stegu; bolji stupanj organizacije; napredniju opremu; borbeni moral; vjersku posvećenost i materijalnu korist. Jedinica je dobivala sredstva i pomoć od brojnih organizacija i pojedinaca iz islamskoga svijeta, uključujući *Al-Haramain Islamic Foundation*⁴ i *Benevolence International Foundation*⁵. Islamski kulturni institut u Milanu pružao joj je logističku potporu.

12. *El Mujahedin* imao je određene osobenosti po kojima se razlikovao od ostalih jedinica ARBiH. Predvodili su je strani mudžahedini koje nije imenovala ARBiH. Na vrhu hijerarhije bio je *emir*, koji se opisuje kao osoba najvišega ranga u jedinici. Libijac Abu Haris bio je prvi *emir*. U prosincu 1993. godine njega je naslijedio Alžirac Abu Maali, koji je ostao na tome položaju do kraja rata. Druga osoba iza *emira*, vojni zapovjednik, predvodio je vojno vijeće i bio odgovoran za vođenje borbenih operacija. Godine 1993. ovaj je položaj držao Egipćanin po imenu Vahidin ili Wahiuddin. Nakon njegove smrti, u listopadu 1993., naslijedio ga je drugi Egipćanin, Muatez. Muatez je ubijen u rujnu 1995. godine. Jedinica je imala vjersko vijeće, tzv. *šura*, koje je bilo njezino vrhovno tijelo za donošenje odluka. Činilo ga je približno dvadeset istaknutih pripadnika jedinice, uglavnom arapskoga podrijetla. *Emira* je birala *šura*, a on je njoj odgovarao. Na kraju 1994. godine šejk Shaban pridružio se vodstvu jedinice. Bio je vođa Islamskoga kulturnog instituta u Milanu, poznat kao ekstremist koji je bio dobro povezan s islamskim fundamentalistima diljem svijeta (ICTY se u vezi s tim pozvao na presudu Milanskog kaznenog suda od 1. siječnja 2006.). On je novačio dobrovoljce iz arapskih zemalja za borbu u BiH. Iako šejk Shaban nije imao službenu dužnost u jedinici, njezini su ga pripadnici smatrali političkim autoritetom, čak pravim *emirom* unutar jedinice. Mogao je izdavati obvezujuće odluke (*fetve*), a *šura* nikada nije osporavala njegov autoritet. Šejk Shaban ubijen je, zajedno s Abu Harisom, na vojnom kontrolnom punktu HVO-a (Hrvatsko vijeće obrane)⁶ 14. prosinca 1995. godine.

13. Opći okvirni sporazum za mir, kojim je okončan rat u BiH, parafiran je u vojnoj bazi blizu Daytonu, Sjedinjene

³ Snage ARBiH, koje je uglavnom činilo bosansko muslimansko stanovništvo, bile su lojalne središnjim vlastima BiH.

⁴ Dana 13. ožujka 2002. *Al-Haramain Islamic Foundation* uvrštena je na popis organizacija povezanih s Al-Qaedom koji su sastavili Ujedinjeni narodi.

⁵ Dana 21. studenoga 2002. *Benevolence International* i bh. ured organizacije *Bosanska idealna futura* uvršteni su na popis organizacija povezanih s Al-Qaedom koji su sastavili Ujedinjeni narodi. Dana 10. veljače 2003. Enaam M. Arnaout, njezin direktor, osuđen je u Sjedinjenim Američkim Državama nakon što se izjasnio krivim za uzimanje reketa. U nagodbi o priznanju krivnje, priznao je da je jedno cijelo desetljeće *Benevolence International Foundation* varala donatore tako što ih je navodila da vjeruju kako se njihove donacije koriste za strogo mirotvorne, humanitarne svrhe, dok je nešto od toga novca bilo preusmjeravano mudžahedinima u BiH.

⁶ Snage HVO-a uglavnom je činilo lokalno hrvatsko stanovništvo. Oni su bili lojalni vlastima susjedne Hrvatske (vidjeti presude ICTY-a u predmetu Blaškić, IT-95-14-T, §§ 95-123., od 3. ožujka 2000. i IT-95-14-A, §§ 167-78, od 29. srpnja 2004.).

¹ Mada se tužena država za vrijeme rata 1992.-1995. godine zvala Republika Bosna i Hercegovina, ime Bosna i Hercegovina rabi se u ovoj presudi i kada se govori o tome razdoblju.

² Bosanski muslimani poznati su kao Bošnjaci. Izraz Bošnjak ne treba, međutim, miješati s izrazom Bosanci, koji se rabi za označavanje državljana BiH, bez obzira na njihovo etničko podrijetlo.

Američke Države, 21. studenoga 1995. i potpisan u Parizu, Francuska, 14. prosinca 1995. godine. U članku III. Aneksa I.A. toga sporazuma poziva se na povlačenje svih stranih snaga, uključujući pojedinačne savjetnike, borce za slobodu, instruktore, dobrovoljce i osoblje iz susjednih i drugih država, bez obzira na to jesu li zakonito ili vojno bili podređeni bilo kojoj od lokalnih snaga. S obzirom na to, 14. prosinca 1995. ARBiH raspustila je *El Mujahedin* i naložila njezinim stranim pripadnicima da napuste zemlju do 10. siječnja 1996. godine. Unatoč prvotnom otporu, šura je prihvatila raspuštanje jedinice. Čini se da su priznanja, poput *Zlatnoga ljiljana*, bila dodijeljena njezinim pripadnicima kao poticaj strancima da napuste zemlju. Pripadnici jedinice također su dobili potvrde o služenju u Armiji BiH, što je stranim pripadnicima jedinice pomoglo u stjecanju državljanstva BiH. Dok je većina stranih pripadnika jedinice napustila BiH, neki od njih (poput podnositelja zahtjeva) podnijeli su zahtjev za prijam u državljanstvo BiH i nastavili su živjeti u BiH do danas.

14. Nakon napada od 11. rujna 2001. službeni stav prema stranim mudžahedinima dramatično se promijenio. Mnogi su izgubili državljanstvo BiH ili su protjerani nakon što su proglašeni prijetnjom za nacionalnu sigurnost.

B. Opis predmeta

15. Podnositelj zahtjeva rođen je u Siriji 1963. godine.

16. Godine 1983. došao je studirati u tadašnju Socijalističku Federativnu Republiku Jugoslaviju. Prvo je studirao na Beogradskom univerzitetu, Srbija, a potom na Univerzitetu u Rijeci, Hrvatska.

17. Čini se da je podnositelj zahtjeva posljednji puta bio u Siriji u siječnju 1993. godine. Ostao je mjesec dana i dobio novu sirijsku putovnicu.

18. Godine 1993., nakon povratka iz Sirije, podnositelj zahtjeva upoznao je izbjeglicu iz BiH u Hrvatskoj. Oni su se vjenčali po muslimanskom obredu 1993., a potom sklopili građanski brak 1995. godine (podnositelj zahtjeva prethodno je bio oženjen). Oni zajedno imaju troje djece rođene 1994., 1997. i 1999. godine. Supruga podnositelja zahtjeva također ima troje djece iz prvoga braka (njezin prvi muž ubijen je početkom rata). Podnositelj zahtjeva nema djece iz prethodnoga braka.

19. Iako je izvjesno da je podnositelj zahtjeva bio pripadnik gore opisane jedinice ARBiH, *El Mujahedin*, nije jasno koliko je dugo to trajalo. Prema potvrdi izdanoj podnositelju zahtjeva, njegova služba u ARBiH trajala je od svibnja 1993. do prosinca 1995., ali se to ne slaže s opisom događaja što ga iznosi podnositelj zahtjeva. Također nije jasno kada je podnositelj zahtjeva stekao državljanstvo BiH. Prvi puta mu je izdan jedinstveni matični broj 15. travnja 1995. temeljem odluke o naturalizaciji od 22. studenoga 1994., te ponovno 28. prosinca 1995. temeljem odluke o naturalizaciji od 23. ožujka 1992. godine. Međutim, podnositelj zahtjeva tvrdi da odluka o naturalizaciji od 23. ožujka 1992. nije postojala. Doista, nikada mu nije bila uručena, unatoč njegovim brojnim zahtjevima.

21. Dana 14. studenoga 2001. nadležno tijelo uprave poništilo je odluku o naturalizaciji od 23. ožujka 1992. godine. Dana 7. lipnja 2006. Vrhovni sud Federacije BiH¹ poništio je tu odluku i vratio predmet na ponovno razmatranje. Dana 9. siječnja 2007. nadležno tijelo uprave poništilo je odluke o naturalizaciji od 23. ožujka 1992. i od 22. studenoga 1994. godine. Utvrđeno je da je podnositelj zahtjeva stekao državljanstvo BiH prijevodom, davanjem lažnih podataka i prikrivanjem mjerodavnih činjenica. Kao ishod te odluke, podnositelj zahtjeva postao je osoba koja nezakonito boravi u

BiH. Dana 5. travnja 2007. Sud BiH, a 4. listopada 2008. Ustavni sud BiH potvrdili su tu odluku (vidjeti točku 27. dolje).

22. Dana 19. travnja 2007. podnositelj zahtjeva podnio je zahtjev za odobrenje privremenog boravka u BiH. Dana 18. svibnja 2007. Služba za poslove sa strancima odbila je njegov zahtjev. Na temelju povjerljivih obavještajnih izvješća, utvrđeno je da podnositelj zahtjeva predstavlja prijetnju za nacionalnu sigurnost. Podnositelju zahtjeva ostavljen je rok od 15 dana da dobrovoljno napusti zemlju. Dana 27. srpnja 2007. Ministarstvo sigurnosti BiH, nakon što je procijenilo dokaze o nacionalnoj sigurnosti, potvrdilo je tu odluku. Dana 21. siječnja 2008. Sud BiH odbio je tužbu u upravnome sporu. Dana 14. ožujka 2008. drugo vijeće istoga suda potvrdilo je tu odluku. Dana 4. listopada 2008. Ustavni sud BiH ukinuo je odluku Suda BiH od 14. ožujka 2008. i uputio predmet na ponovno razmatranje (vidjeti točku 27. dolje).

23. Dana 1. lipnja 2007. podnositelj zahtjeva podnio je zahtjev za azil. Tvrdio je da bi ga sirijske vlasti smatrale pripadnikom zabranjene organizacije Muslimanskog bratstva (budući da je sudjelovao u prosvjedima što ih je ta organizacija održala tijekom 80-ih godina 20. stoljeća) ili islamistom (s obzirom na njegovu povezanost s mudžahedinskim pokretom, koji je zagovarao vehabijsko/selefijski oblik islama koji nadahnuće nalazi kod Saudijaca). Podnositelj zahtjeva tvrdio je da su sirijske vlasti bile svjesne njegova djelovanja u BiH, pošto je uvijek otvoreno govorio o njima (primjerice, između 1996. i 2001. godine dao je nekoliko intervjuja televizijskom kanalu *Al Jazeera* i listu *Asharq Alawsat*). Vlasti u Siriji navodno su u nekoliko navrata ispitivale njegova oca i braću u vezi s tim, te su jednoga od njegove braće držale devet mjeseci u pritvoru jer je odbio špijunirati podnositelja zahtjeva. Podnositelj zahtjeva pozvao se na slučaj Muhammada Zammara, mudžahedina sirijskoga podrijetla, koji je prema izvješćima bio mučen u Siriji i osuđen na 12 godina zatvora zbog pripadnosti Muslimanskom bratstvu (iako tijekom suđenja nisu izneseni dokazi o njegovu članstvu u toj organizaciji), organizaciji osnovanoj u svrhu promjene gospodarske ili društvene strukture države, provođenja aktivnosti koje su predstavljale prijetnju za državu ili su mogle naškoditi njezinom odnosu s drugom stranom državom, slabljenja nacionalnog osjećaja i poticanja sektaških borbi. Podnositelj zahtjeva tvrdio je kako bi mogao biti metom i stoga što je izbjegao vojno novačenje. S obzirom na sve navedeno i opće političko stanje kao i stanje u pogledu ljudskih prava u Siriji, podnositelj zahtjeva tvrdio je kako bi u slučaju protjerivanja u Siriju za njega nastao rizik od podvrgavanja mučenju. Konačno, tvrdio je da bi njegovo protjerivanje bilo protivno članku 8. Konvencije s obzirom na njegovo obiteljsko stanje.

24. Dana 8. kolovoza 2007. Sektor za azil odbacio je podnositeljev zahtjev za azil i ostavio mu rok od 15 dana da dobrovoljno napusti zemlju. Sektor za azil utvrdio je da podnositelj zahtjeva nije bio suočen sa stvarnim rizikom od izloženosti mučenju, budući da nikada nije bio članom Muslimanskoga bratstva (za razliku od spomenutog Muhammada Zammara). Nadalje je utvrđeno da podnositelj zahtjeva nije pružio argumente za to da bi bio podvrgnut mučenju samo iz razloga što se borio zajedno sa stranim mudžahedinima u BiH (s obzirom na činjenicu da nijedna od strana u ratu u BiH nije bila niti saveznik niti neprijatelj Sirije) ili zbog toga što je izbjegao vojno novačenje. U vezi s navodima podnositelja zahtjeva o njegovu ocu i braći, Sektor za azil smatrao je da su žalbeni navodi u vezi s člankom 8. nebitni u postupku azila. Dana 21. siječnja 2008. Sud BiH potvrdio je tu odluku. Dana 4. listopada 2008. Ustavni sud BiH ukinuo je dio odluke Suda BiH u odnosu na članak 8., te vratio predmet na

¹. BiH čine dva entiteta (Federacija BiH i Republika Srpska) i Brčko Distrikt.

ponovno odlučivanje. Ustavni sud potvrdio je ostatak te odluke (vidjeti točku 27. dolje).

25. Dana 29. siječnja 2008. Sud je odlučio ukazati Vladi da podnositelj zahtjeva ne bi trebao biti protjeran do konačne odluke Ustavnoga suda BiH u njegovu predmetu (AP 1222/07) i u vremenu od najmanje sedam dana od obavještanja o toj odluci (vidjeti točku 4. gore).

26. Dana 4. lipnja 2008. *State Department* SAD-a objavio je Izvješće o terorizmu u BiH, u kojemu je podnositelj zahtjeva (poznat kao Abu Hamza al-Suri) pogrešno identificiran kao osuđeni terorist Abu Hamza al-Masri (koji se također borio sa stranim mudžahedinima u BiH).

27. Dana 4. listopada 2008. Ustavni sud BiH donio je odluku u predmetu podnositelja zahtjeva (AP 1222/07). Ustavni sud ukinuo je odluku Suda BiH od 14. ožujka 2008. (vidjeti točku 22. gore) i dio odluke Suda BiH od 21. siječnja 2008. (vidjeti točku 24. gore). Ustavni sud potvrdio je ostatak odluke Suda BiH od 21. siječnja 2008. te odluku Suda BiH od 5. travnja 2007. u cijelosti (vidjeti točku 21. gore).

28. Dana 6. listopada 2008. Služba za poslove sa strancima smjestila je podnositelja zahtjeva u Imigracijski centar iz sigurnosnih razloga u skladu s člankom 99.(2)(b) Zakona o kretanju i boravku stranaca iz 2008. godine. Dana 10. listopada 2008. Sud BiH, nakon što je procijenio dokaze u pogledu nacionalne sigurnosti, potvrdio je tu odluku. U svojem ustavnom prizivu, podnositelj zahtjeva tvrdio je kako čak i da je stvarno predstavljao prijetnju za nacionalnu sigurnost, to samo po sebi ne bi bilo dovoljno za opravdanje njegovog pritvora (pozvao se na predmete *Lawless protiv Irske (br. 3) od 1. srpnja 1961.*, Serija A. br. 3; *Guzzardi protiv Italije* od 6. studenoga 1980., Serija A. br. 39, i *Ciulla protiv Italije* od 22. veljače 1989., Serija A. br. 148). Dana 28. ožujka 2009. Ustavni sud utvrdio je da je držanje podnositelja zahtjeva u pritvoru bilo zakonito i sukladno Konvenciji. Početno vrijeme pritvora redovito je produljivano svakoga mjeseca iz sigurnosnih razloga do veljače 2011. (vidjeti točku 32. dolje). Sva rješenja o produljenju pritvora potvrdio je Sud BiH, a neka od njih potvrdio je i Ustavni sud BiH (ustavni prizivi protiv preostalih rješenja o produljenju još uvijek su u tijeku).

29. Dana 17. listopada 2008. *Amnesty International*, Helsinški komitet u BiH i *Human Rights Watch* pozvali su vlasti BiH da ne protjeraju podnositelja zahtjeva u Siriju zbog ozbiljnog rizika da će biti izložen nečovječnom postupanju.

30. Nakon odluke Ustavnoga suda BiH od 4. listopada 2008. (vidjeti točku 27. gore), 17. studenoga 2008. Sud BiH poništio je dio odluke Sektora za azil od 8. kolovoza 2007. navedene u točki 24. gore i dao uputu ovome Sektoru da razmotri je li dani rok podnositelju zahtjeva za dobrovoljni odlazak iz zemlje u suprotnosti s člankom 8. Konvencije. Dana 6. ožujka 2009. Sektor za azil utvrdio je da je osporena mjera sukladna s člankom 8. Konvencije. Dana 17. kolovoza 2009. Sud BiH poništio je tu odluku. Dana 17. rujna 2009. Sektor za azil ponovo je utvrdio da je osporena mjera sukladna s člankom 8. Konvencije. Dana 15. prosinca 2009. Sud BiH poništio je ovu odluku. Dana 15. siječnja 2010. Sektor za azil ponovo je utvrdio da je osporena mjera sukladna s člankom 8. Konvencije. Dana 17. prosinca 2010. Sud BiH potvrdio je tu odluku. Sud BiH naglasio je da rok dan podnositelju zahtjeva za dobrovoljno napuštanje zemlje ne treba miješati s odlukom o protjerivanju, te da je pitanje je li odlazak podnositelja zahtjeva iz zemlje u suprotnosti s člankom 8. bolje razmatrati u kontekstu postupka protjerivanja. Ustavni priziv protiv te odluke je, izgleda, u tijeku.

31. Nakon odluke Ustavnoga suda BiH od 4. listopada 2008. (vidjeti točku 27. gore), 17. studenoga 2008. Sud BiH procijenio je dokaze u pogledu nacionalne sigurnosti i potvrdio

odluku Ministarstva sigurnosti BiH od 27. srpnja 2007. navedenu u točki 22. gore. Sud BiH pozvao se na kaznenu osudu podnositelja zahtjeva iz svibnja 2000. (vidjeti točku 20. gore), njegove javno izrečene prijetnje protiv državnih vlasti, njegov status u mudžahedinskoj zajednici koji mu je omogućavao da izdaje obvezujuće odluke (*fatve*), njegova predavanja u džamiji u Sokolović-koloniji, predgrađu Sarajeva, gdje je zagovarao vehabijsko/selefijski oblik islama, koji nadahnuće nalazi u Saudijskoj Arabiji, te njegove pokušaje nezakonite nabave streljiva. Također je uzео u obzir neke tajne dokaze. Nakon ulaganja ustavnog priziva, dana 31. siječnja 2009. Ustavni sud BiH naložio je, kao privremenu mjeru, da podnositelj zahtjeva ne smije biti protjeran dok traje postupak pred Ustavnim sudom BiH. Dana 28. ožujka 2009. Ustavni sud BiH ukinuo je odluku Suda BiH od 17. studenoga 2008. i vratio predmet na ponovno razmatranje. Nadalje je naložio da njegova odluka o privremenoj mjeri ostane na snazi sve dok Sud BiH ne razmotri žalbu u vezi s člankom 8. Konvencije. Dana 22. svibnja 2009. Sud BiH poništio je prvostupanjsku i drugostupanjsku upravnu odluku i vratio predmet Službi za poslove sa strancima na ponovno razmatranje. Dana 17. lipnja 2009. Služba za poslove sa strancima odbila je zahtjev za dozvolu boravka i podnositelju zahtjeva ostavila rok od 15 dana za dobrovoljni odlazak iz zemlje. Dana 27. srpnja 2009. Ministarstvo sigurnosti BiH potvrdilo je tu odluku. Dana 23. prosinca 2009., nakon što je procijenio dokaze u pogledu nacionalne sigurnosti, Sud BiH potvrdio je tu odluku. Sud BiH se, između ostalog, pozvao na činjenicu da se ime podnositelja zahtjeva pojavilo na popisu međunarodnih kriminalaca koji je sastavila Međunarodna organizacija kriminalističke policije (INTERPOL). Dana 1. srpnja 2010. drugo vijeće istoga suda potvrdilo je ovu odluku. Podnositelj zahtjeva je, izgleda, protiv ove odluke uložio ustavni priziv, čije je rješavanja još uvijek u tijeku.

32. Dana 1. veljače 2011. Služba za poslove sa strancima donijela je rješenje o protjerivanju: odlučila je protjerati podnositelja zahtjeva i zabraniti mu ponovni ulazak u zemlju u razdoblju od pet godina. Dana 2. ožujka 2011. i 29. studenoga 2011. Ministarstvo sigurnosti BiH i Sud BiH potvrdili su tu odluku. Podnositelj zahtjeva od tada je u pritvoru s ciljem protjerivanja u skladu s člankom 99.(1)(a) Zakona o kretanju i boravku stranaca iz 2008. godine.

33. Dana 15. ožujka 2011. Sud je odlučio ukazati Vladi da podnositelj zahtjeva ne treba biti protjeran u Siriju do daljnjeg obavještanja (vidjeti točku 7. gore).

II. MJERODAVNO DOMAĆE PRAVO

A. Zakon o kretanju i boravku stranaca i azilu iz 2003. i 2008. godine

Zakon o kretanju i boravku stranaca i azilu iz 2003. ("Službeni glasnik BiH", br. 29/03 i 4/04 – u daljnjem tekstu: Zakon iz 2003.) bio je na snazi od 14. listopada 2003. do 14. svibnja 2008., kada je stupio na snagu novi Zakon o kretanju i boravku stranaca i azilu ("Službeni glasnik BiH", br. 36/08 – u daljnjem tekstu: Zakon iz 2008.). Zakon iz 2003. primijenjen je na postupak povodom podnositeljevog zahtjeva za azil, te na postupak povodom zahtjeva za odobrenje privremenog boravka u BiH, stoga što su ovi postupci započeli prije stupanja na snagu Zakona iz 2008. S druge strane, Zakon iz 2008. primijenjen je na pritvor podnositelja zahtjeva.

1. Azil i dozvola boravka na humanitarnoj osnovi

34. Člankom 72. Zakona iz 2003. nalaže se odobravanje azila strancu koji, zbog osnovanog straha da će biti proganjen po osnovi rase, vjere, nacionalnosti, političkog mišljenja ili pripadnosti određenoj društvenoj skupini, a bio je izvan svoje

zemlje državljanstva i nije mogao ili pak, zbog tog straha, nije bio voljan koristiti zaštitu te zemlje.

Načelo zabrane vraćanja (*non-refoulement*) ugrađeno je u članak 60. ovoga Zakona i glasi:

"Stranac neće, ni na koji način, biti protjeran ili vraćen ("refoulement") na granicu teritorija gdje bi mu život ili sloboda bili ugroženi zbog njegove rase, vjere, nacionalnosti, pripadnosti određenoj društvenoj skupini ili zbog političkog mišljenja, bez obzira na to je li mu službeno odobrena međunarodna zaštita. Zabrana vraćanja ili protjerivanja ("non-refoulement") odnosi se i na osobe za koje postoji osnovana sumnja da bi bile u opasnosti od podvrgavanja mučenju ili drugom nečovječnom ili ponižavajućem postupanju ili kažnjavanju. Stranac, također, ne može biti ni protjeran ni vraćen u zemlju u kojoj nije zaštićen od slanja na takav teritorij."

Prema članku 79. Zakona iz 2003., strancima čiji su zahtjevi za davanje azila odbijeni mora se omogućiti ostanak na humanitarnoj osnovi, ako bi njihovo udaljšavanje predstavljalo povredu načela zabrane protjerivanja (*non-refoulement*).

2. Rješenje o protjerivanju i zaključak o dozvoli izvršenja rješenja o protjerivanju

35. Prema članku 57.(1)(i) Zakona iz 2003., vlasti su imale pravo donijeti rješenje o protjerivanju protiv stranaca koji predstavljaju prijetnju za javni red i mir kao i nacionalnu sigurnost. Zakon iz 2008. sadrži sličnu odredbu (članak 88.(1) (h) toga zakona). Mada nije jasno ima li žalba protiv rješenja o protjerivanju učinak suspenzije prema Zakonu iz 2003. (vidjeti članak 58. toga zakona), takva žalba suspendira protjerivanje prema članku 87. Zakona iz 2008. Prema oba ova zakona, zahtjev za azil i tužba u upravnom sporu protiv konačne upravne odluke kojom je odbijen takav zahtjev suspendiraju protjerivanje (članci 61. i 78. Zakona iz 2003. i članci 92., 109. (9) i 117. Zakona iz 2008). Prema članku 62. Zakona iz 2003. i članku 93. Zakona iz 2008., kada stranac postane predmetom protjerivanja, zaključak o dozvoli izvršenja rješenja o protjerivanju bit će donesen u roku od sedam dana. Žalba ne suspendira protjerivanje.

3. Pritvor stranaca

36. Prema članku 99.(2) (b) Zakona iz 2008., stranac mora biti stavljen u pritvor ako se utvrdi da takva osoba predstavlja prijetnju za javni red i mir ili nacionalnu sigurnost, bez obzira na to je li doneseno rješenje o protjerivanju. Kada je rješenje o protjerivanju doneseno, dotični stranac može biti pritvoren i na temelju članka 99.(1) (a) toga zakona. Prvo rješenje o pritvoru važi 30 dana (članak 100.(3) Zakona). Pritvor se može produljivati više puta, svaki puta najviše do 30 dana. Međutim, ukupno trajanje pritvora može, samo u iznimnim slučajevima, trajati dulje od 180 dana ako stranac onemogućava svoje udaljšenje ili ako je u roku od 180 dana nemoguće udaljšiti stranca iz drugih razloga (vidjeti članak 102. toga zakona).

B. Zakon o zaštiti tajnih podataka iz 2005. godine

37. Zakon o zaštiti tajnih podataka iz 2005. (*Zakon o zaštiti tajnih podataka*, "Službeni glasnik BiH", br. 54/05 i 12/09) stupio je na snagu 17. kolovoza 2005. godine. U skladu s člankom 5. toga zakona, suci Suda BiH i Ustavnoga suda BiH imaju pristup podacima svih stupnjeva tajnosti, bez bilo kakvih formalnosti (primjerice, sigurnosna dozvola ili posebna suglasnost), ako je taj pristup potreban radi obavljanja njihove dužnosti.

III. MEĐUNARODNI DOKUMENTI

A. U odnosu na Bosnu i Hercegovinu

38. Mjerodavni dio najnovijih zaključnih opažanja Odbora Ujedinjenih naroda za borbu protiv mučenja u odnosu na BiH

glasi (vidjeti dokument CAT/C/BIH/CO/2-5 od 20. siječnja 2011., točka 14.):

"Bez obzira na [članak 91. Zakona o kretanju i boravku stranaca i azilu iz 2008. godine] u pogledu načela zabrane povratka, Odbor je i dalje zabrinut zbog izvješća da nadležne vlasti BiH nisu na propisani način procijenile rizik vraćanja (*refoulement*) s kojim se suočavaju oni koji podnose zahtjev za međunarodnu zaštitu i da su osobe koje se smatraju prijetnjom za nacionalnu sigurnost izložene prijetnji da će biti protjerane ili vraćene u drugu državu, gdje postoji bitna osnova za uvjerenje da bi bili izloženi riziku od mučenja. Također je zabrinut zbog veoma niske stope uspješno provedenih zahtjeva za azilom."

39. Povjerenik za ljudska prava, kao neovisna institucija unutar Vijeća Europe, dobio je mandat da promiče svijest o poštivanju ljudskih prava u 47 država članica Vijeća Europe. Njegovo nedavno izvješće o BiH (dokument CommDH(2011)11 od 29. ožujka 2011., točka 97.) u mjerodavnome dijelu glasi:

"Prema UNCHR-u, od 180 priznatih izbjeglica u Bosni i Hercegovini, 163 su s Kosova¹. Većina njih je priznata prije nego što je UNHCR 2004. godine predao nadležnim vlastima u BiH pravila o statusu izbjeglica. Od 2004. godine status izbjeglice dobilo je samo osam osoba, od kojih nijedna nije s Kosova (pet Palestinaca, jedan Srbin, jedan iz Saudijske Arabije i jedan iz Šri Lanke). Uz to, Ministarstvo sigurnosti BiH dalo je supsidijarnu zaštitu četvorici maloljetnih Roma s Kosova u lipnju 2009. godine, kao i jednome Bošnjaku s Kosova."

B. U odnosu na Siriju

40. Prema brojnim pouzdanim i objektivnim izvorima, mučenje i drugi oblici nečovječnog postupanja uvelike se i nekažnjeno primjenjuju u policijskim postajama i pritvorskim centrima sigurnosnih agencija. Mjerodavni dio Izvješća *State Departmenta* SAD-a o praksi ljudskih prava u Siriji za 2010. godinu glasi:

"Prema članku 28. Ustava, 'nitko ne može biti fizički ili mentalno mučen ili izložen ponižavajućem postupanju'. Ipak, sigurnosne snage, prema izvješćima, i dalje često primjenjuju mučenja. Lokalne organizacije za ljudska prava i dalje navode brojne slučajeve navodnog zlostavljanja i mučenja zatvorenika i pritvorenika od strane sigurnosnih snaga, te tvrde da mnogi primjeri zlostavljanja ne bivaju prijavljeni. Pojedinci koji su izloženi mučenju ili premlaćivanju u pritvoru ne dopuštaju prijavu njihovih imena niti pojedinosti o njihovim slučajevima iz straha od vladine odmazde.

Bivši zatvorenici, pritvorenici i ugledne lokalne udruge koje se bore za ljudska prava izvješćuju da metode mučenja i zlostavljanja uključuju elektrošokove; čupanje noktiju; spaljivanje genitalija; guranje predmeta u rektum; premlaćivanje dok je žrtva obješena o strop i po tabanima; izmjenično omamljivanje žrtava ledenom vodom te njihovo premlaćivanje u izuzetno hladnim prostorijama; pretjerano istezanje kralježnice; svijanje tijela unutar kotača i bičevanje izloženih dijelova tijela; uporabu stolca koji je savijen unatrag kako bi se žrtva gušila ili kako bi joj se slomila kralježnica; javno skidanje zatvorenika do gola pred. U proteklim godinama *Amnesty International* dokumentirao je 38 oblika mučenja i maltretiranja primjenjivanih protiv pritvorenika u toj zemlji. *Amnesty International* izvješćuje da se mučenje najvjerojatnije odvija dok se pritvorenici drže u jednom od brojnih pritvorskih

¹ Sve referencije na Kosovo, bilo na teritorij, institucije ili njegovo stanovništvo, razumijevaju se tako što su potpuno sukladne s Rezolucijom 1244 (1999.) Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda, te ne prejudiciraju status Kosova.

centara koje vode razne sigurnosne službe u zemlji, pogotovu dok vlasti pokušavaju izvući iz njih priznanje ili informacije. Sudovi sustavno koriste kao dokaz 'priznanja' dobivena pod pritiskom, dok tvrdnje optuženika da su bili izloženi mučenju gotovo nikada nisu bile istražene."

Mjerodavni dio najnovijih zaključnih opažanja Odbora Ujedinjenih naroda za borbu protiv mučenja u odnosu na Siriju glasi: (dokument CAT/C/SYR/CO/1 od 25. svibnja 2010., točke 7. i 15):

"Odbor je duboko zabrinut zbog brojnih, stalnih i dosljednih navoda koji se tiču rutinske primjene mučenja od strane tijela za provedbu zakona i istražnih dužnosnika, na njihov poticaj ili uz njihovu suglasnost, pogotovu u pritvorskim jedinicama. Također je zabrinut zbog vjerodostojnih izvješća da se takvi akti obično događaju prije podizanja formalne optužnice, kao i za vrijeme prethodnoga pritvora, kada je pritvorenik lišen temeljnih pravnih garancija, pogotovo pristupa odvjetniku."

"Odbor je također zabrinut zbog izvješća da je država uspostavila tajne pritvorske jedinice pod zapovjedništvom obavještajnih službi, kao što su Vojna obavještajna služba, Direkcija za političku sigurnost, Opća uprava za obavještajne službe i Direkcija zrakoplovnih obavještajnih službi. Centri koje kontroliraju te službe nisu dostupni neovisnim tijelima za nadzor i inspekciju, a nisu ni predmetom revizije koju provode vlasti. Odbor je nadalje zabrinut što su zatvorenici lišeni temeljnih pravnih garancija, uključujući mehanizam nadzora u pogledu njihova tretmana i postupka revizije u pogledu njihova pritvora. Odbor je također zabrinut zbog navoda da oni koji su zatvoreni u takvim pritvorskim jedinicama mogu biti držani u produljenim razdobljima, bez ikakve sudske revizije, u pritvoru bez ikakvog kontakta te su izloženi mučenju ili okrutnom, nečovječnom ili ponižavajućem postupanju."

41. Prema izvješćima, stvarni ili osumnjičeni islamisti i pripadnici zabranjenog Muslimanskog bratstva bili su izloženi posebno teškom zlostavljanju. Prema Godišnjem izvješću *Amnesty Internationala* za 2011., oni su se suočavali s proizvoljnim uhićenjima, produljenim pritvorom, mučenjem i drugim oblicima maltretiranja te nepravdičnim suđenjima (vidjeti također izvješće *Human Rights Watcha* "Daleko od pravde: Vrhovni državni sigurnosni sud Sirije" iz veljače 2009. str. 4-5). Osobe osuđene zbog pripadnosti Muslimanskom bratstvu osuđivane su na smrt, ali je njihova kazna bila odmah preinačena u 12-togodišnju zatvorsku kaznu. Stotine osuđenih zatvorenika islamista nalaze se u vojnom zatvoru Saydnaya, u kojem su teški uvjeti.

42. Prema Operativnim smjernicama Ministarstva unutarnjih poslova Ujedinjenog Kraljevstva za Siriju iz studenoga 2011., stavak 3.7.10., vlasti su ugušile svaki izraz političkog suprotstavljanja uz sve veću brutalnost od početka političkih prosvjeda i građanskih nemira u ožujku 2011. godine (vidjeti također izvješće visokog povjerenika za ljudska prava Ujedinjenih naroda o stanju ljudskih prava u Siriji od 15. rujna 2011., dokument A/HRC/18/53, u kojemu se navodi da opseg i priroda aktualnih zlouporaba ljudskih prava mogu dosegnuti razinu zločina protiv čovječnosti). Stoga, ako je podnositelj zahtjeva prethodno bio uključen u oporbenu političko djelovanje ili njegova uvjerenja ukazuju na to da će on u budućnosti vjerojatno sudjelovati u takvom djelovanju ili bi mogao biti percipiran kao osoba koja ima oporbena gledišta vrati li se u Siriju, pružanje azila vjerojatno će biti odgovarajuća mjera.

43. Nakon misije utvrđivanja činjenica u Siriji, Libanonu i regiji Kurdistan u Iraku, Austrijski crveni križ i Danska imigracijska služba objavili su izvješće o pitanjima ljudskih prava u vezi s Kurdima u Siriji u svibnju 2010. godine. Opće

opaske o kažnjavanju zbog izbjegavanja vojnog novačenja (str. 65) glase:

"Jedan zapadni diplomatski izvor ustanovio je kako je vjerojatno da će, ako je osoba unovačena u vojnu službu za vrijeme boravka u inozemstvu, tu osobu po povratku u Siriju identificirati imigracijska tijela, jer će se njezino ime pojaviti na tjeratici. Imigracijske vlasti podučit će ju da se prijavi u vojsku, obično u roku od dva tjedna ili mjesec dana. Međutim, ako se ona ne prijavi u vojsku u navedenome roku, bit će pozvana na vojni sud i optužena za izbjegavanje novačenja. Bilo koja zatvorska kazna koju u odsutnosti donese vojni sud bit će preinačena u dodatna tri mjeseca vojne službe. Dodaje se da u stvarnosti nitko ne ide u zatvor zbog izbjegavanja novačenja."

Na temelju informacije dobivene od jednog sirijskog pravника, Švedsko veleposlanstvo je 2004. godine izvijestilo da: "Vojni sudovi odlučuju o kazni u pitanjima vezanim uz obrambene snage. Kažnjavanje zbog neodazivanja u vojnu službu kreće se između dva i šest mjeseci. Međutim, kako predsjednik redovito i godišnje izdaje odluke o amnestiji, to se u praksi ne primjenjuje. Uz to, pošto se ove kazne donose u odsutnosti, na njih se može uložiti prigovor te se mogu poništiti. Na taj način osoba bi bila slobodna u roku od jednoga dana od uhićenja ili predaje. Kasnije se ponavlja suđenje u vrijeme kada je osoba slobodna. Presuda bi bila ili proglašenje nevinim ili je to kazneno djelo obuhvaćeno zakonom o amnestiji..."

Prema *Amnesty Internationalu*, muškarci koji izbjegnu obveznu vojnu službu (u trajanju od 21 mjeseca) prema izvješćima se suočavaju s različitim razinama kazni, ovisno o okolnostima predmeta:

Osobama koje su u inozemstvu i ne odazovu se pozivu za vojnu službu prijeti uhićenje od vojne policije čim se vrate u Siriju i kazna od dva do tri mjeseca zatvora (obično zatvor Tadmur).

Osobama koje se ne odazovu pozivu u vojnu službu dok su u Siriji prijeti uhićenje i zatvorska kazna u trajanju od tri mjeseca, a onda i daljnja zatvorska kazna u trajanju od šest mjeseci ako ne obave vojnu službu nakon što im se okonča prva zatvorska kazna.

PRAVO

I. NAVODNA POVREDA ČLANKA 3. KONVENCIJE

44. Podnositelj zahtjeva rekao je da bi u slučaju protjerivanja u Siriju bio izložen riziku od postupanja protivnog članka 3., koji glasi:

"Nitko se ne smije podvrgnuti mučenju ni nečovječnom ili ponižavajućem postupanju ili kazni."

A. Dopuštenost

45. Sud konstatira da ova žalba nije očito neosnovana u smislu članka 35. stavka 3. (a) Konvencije i da nije nedopuštena po bilo kojoj drugoj osnovi. Stoga je mora proglasiti dopuštenom.

B. Osnovanost

46. Podnositelj zahtjeva u biti je ponovio ono što je rekao tijekom postupka povodom zahtjeva za azil (vidjeti točku 23. gore).

47. Vlada tvrdi da je podnositeljev zahtjev za azil pažljivo razmotren i odbijen od domaćih vlasti stoga što podnositelj zahtjeva nije uspio dokazati da je rizik po njega stvaran. Prema mišljenju Vlade, ocjena donesena na domaćoj razini bila je odgovarajuća i dostatno potkrijepljena domaćom dokaznom građom te onom koja potječe iz više pouzdanih i objektivnih izvora.

48. *Human Rights Watch* u svome je izvješću od 2. ožujka 2011. naglasio imperativnu (*jus cogens*) prirodu zabrane

mučenja i uz nju vezanog načela *non-refoulement* (pozvali su se na Rezoluciju Opće skupštine Ujedinjenih naroda 62/159 od 11. ožujka 2008. – *Zaštita ljudskih prava i temeljnih sloboda u borbi protiv terorizma* – i sudsku praksu Odbora Ujedinjenih naroda za ljudska prava i Odbora za borbu protiv mučenja). Glede Sirije, organizacija izvještuje da su islamisti godinama bili izloženi nepravdičnom suđenju i mučenju.

49. Sud ponavlja da, prema dobro utvrđenoj praksi međunarodnog prava te prema obvezama koje proizlaze iz ugovora, uključujući one koji proizlaze iz Konvencije, država ugovornica ima pravo kontrolirati ulazak, boravak i protjerivanje stranaca (vidjeti, među ostalim izvorima, *Üner protiv Nizozemske* [GC], br. 46410/99, točka 54., ECHR 2006-XII). Pravo na azil nije sadržano ni u Konvenciji niti u njezinim protokolima (*Salah Sheekh protiv Nizozemske*, br. 1948/04, točka 135., 11. siječnja 2007.). Protjerivanje od strane države ugovornice, međutim, može otvoriti pitanje koje proizlazi iz članka 3., te time pokrenuti odgovornost te države prema Konvenciji, pri čemu postoje stvarni osnovi za uvjerenje da se dotična osoba, bude li protjerana, suočava sa stvarnim rizikom od izloženosti mučenju. U takvom slučaju, članak 3. podrazumijeva obvezu neprotjerivanja osobe u danu zemlju (vidjeti *Saadi protiv Italije* [GC], br. 37201/06, točka 125., 28. veljače 2008.). Pošto je zabrana mučenja ili nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja apsolutna, ponašanje podnositelja zahtjeva, koliko god bilo nepoželjno ili opasno, ne može se uzeti u obzir (ibid, stavci 127. i 138.).

50. Ocjena postojanja stvarnog rizika mora biti rigorozna (vidjeti *Chahal protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, 15. studenoga 1996., točka 96., *Reports of Judgments and Decisions* 1996-V). U pravilu, podnositelj zahtjeva treba pružiti dokaze kojima može dokazati postojanje stvarnih osnova za vjerovanje da, u slučaju provođenja mjere na koju se žali, za njega postoji stvarni rizik od izloženosti postupanju protivnome članku 3. (*N. protiv Finske*, br. 38885/02, točka 167., 26. srpnja 2005.). Tamo gdje je takav dokaz pružen, vlada treba osporiti dokaz. Sud će se osloniti na svu dokaznu građu koja mu se dostavi ili, ako je to potrebno, dokaznu građu koju pribavi na vlastitu inicijativu. On će to učiniti posebice kada podnositelj zahtjeva – ili treća strana u značenju članka 36. Konvencije – pruži obrazložene osnove koje bacaju sumnju na točnost informacija što ih je predložila tužena vlada. Sud mora biti siguran da je procjena koju su obavile vlasti države ugovornice primjerena i dostatno potkrijepljena domaćom dokaznom građom, kao i dokaznom građom koja potječe iz drugih pouzdanih i objektivnih izvora kao što su, primjerice, druge države ugovornice ili države koje nisu ugovornice, agencije Ujedinjenih naroda i ugledne nevladine organizacije (*N.A. protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, br. 25904/07, točka 119., 17. srpnja 2008.).

51. Ako podnositelj zahtjeva još nije protjeran u vrijeme kada Sud razmatra njegov predmet, mjerodavno razdoblje koje će se uzeti u obzir prilikom razmatranja jest vrijeme trajanja postupka pred Sudom (*Saadi protiv Italije*, gore naveden, točka 133.). Pritom se zahtijeva potpuna i ažurirana procjena, pošto se prilike u zemlji odredišta mogu vremenom promijeniti. Iako je povijesna pozadina važna u mjeri u kojoj može baciti svjetlo na sadašnje prilike i njihov vjerojatni razvoj, sadašnji su uvjeti odlučujući i stoga treba uzeti u obzir informacije do kojih se došlo nakon konačne odluke domaćih vlasti (vidjeti *Salah Sheekh*, gore navedeno, točka 136.).

52. Vraćajući se na predmetni slučaj, Sud smatra da domaće vlasti nisu u dovoljnoj mjeri uzele u obzir prirodu mudžahedinskog pokreta kojemu je podnositelj zahtjeva nesporno pripadao. U točki 9. gore rečeno je da, iako su pojedini strani mudžahedini došli u BiH s namjerom da pruže

humanitarnu pomoć i/ili obavljaju misionarski rad, mnogima od njih cilj je bio voditi džihad. Oni su imali veze s fundamentalistima diljem svijeta (tj. putem Islamskog kulturnog instituta u Milanu) i s humanitarnim organizacijama koje su Ujedinjeni narodi uvrstili na popis organizacija povezanih s Al-Qaedom (kao što su *Al Haramain* i *Al Masjed Al Aqsa Charity Foundation*, *Al Haramain Islamic Foundation*, *Taibah International*, *Igasa*, *Al Furqan* i *Benevolence International Foundation*). Također je dobro znano da su pojedini mudžahedini bili pripadnicima Al-Qaede (primjerice, Nasser Al Bahri, poznat i kao Abu Jandal, koji je prihvaćen u uži krug Osame bin Ladena nakon što se borio u BiH i Somaliji¹).

53. Uz to, nakon rata u BiH podnositelj zahtjeva dao je brojne intervjuve nekima od vodećih arapskih medija otkrivajući svoju povezanost s pokretom mudžahedina i zagovarajući vehabijsko/selefijski oblik islama. Uz pretpostavku da su ove činjenice čak ostale nepoznate sirijskim vlastima, podnositelj zahtjeva opet se našao u središtu pozornosti nakon što ga je *State Department* SAD-a u Izvješću o terorizmu u BiH pogrešno identificirao kao osuđenoga terorista Abu Hamzu al-Masrija, nakon čega je podnositelj zahtjeva uhićen u Bosni i Hercegovini jer predstavlja prijetnju za nacionalnu sigurnost. Sud je mišljenja da bi podnositelj zahtjeva zbog navedenih činjenica vjerojatno bio od interesa sirijskim vlastima. Zapravo, podnositelj zahtjeva dostavio je dokument koji su izdale sirijske sigurnosne službe 16. kolovoza 2002., u kojemu se ukazuje na to da bi bio pritvoren u trenutku ulaska u zemlju, i dokument koji su izdale sirijske oružane snage 15. listopada 2009., u kojemu se ukazuje na to da su sirijske sigurnosne službe imale dosje koji sadrži informacije o podnositelju zahtjeva. Tužena Vlada nije osporila vjerodostojnost tih dokumenata.

54. S obzirom na gore navedeno, stanje u pogledu ljudskih prava u Siriji (opisano u točkama 40. i 41.) te činjenica da su se prilike u Siriji pogoršale od početka političkih prosvjeda i građanskih nemira u ožujku 2011. godine (točka 42. gore), Sud smatra da postoji stvarni rizik od toga da bi podnositelj zahtjeva, ako bi bio protjeran u Siriju, bio izložen nečovječnom postupanju.

Stoga bi njegovo protjerivanje u Siriju dovelo do povrede članka 3. u sadašnjim okolnostima.

II. NAVODNA POVREDA ČLANKA 5. STAVKA 1. KONVENCIJE

55. Podnositelj zahtjeva osporio je zakonitost svoga pritvora. Pritom se pozvao na članak 5. stavak 1. Konvencije, čiji mjerodavni dio glasi:

"1. Svatko ima pravo na slobodu i na osobnu sigurnost. Nitko ne smije biti lišen slobode, osim u sljedećim slučajevima i u postupku propisanim zakonom:

...
(c) ako je zakonito uhićen ili pritvoren radi dovođenja nadležnoj sudbenoj vlasti kad postoji osnovana sumnja da je počinio kazneno djelo ili kad je razumno vjerovati da je to nužno radi sprječavanja činjenja kaznenoga djela ili bijega nakon njegova počinjenja;

...
(f) ako se radi o zakonitom uhićenju ili pritvoru neke osobe kako bi je se spriječilo da neovlašteno uđe u zemlju ili osobe protiv koje je u tijeku postupak protjerivanja ili izručenja."

¹ Godine 2000. on je uhićen u Jemenu; 2002. godine pušten je u sklopu jemenskog programa rehabilitacije džihadista.

A. Dopusštenost

56. Sud konstatira da ova žalba nije očigledno neosnovana u smislu značenja članka 35. stavka 3. (a) Konvencije te da nije nedopuštena po bilo kojoj drugoj osnovi. Ona stoga mora biti proglašena dopuštenom.

B. Osnovanost

57. Podnositelj zahtjeva tvrdio je da je njegov pritvor bio proizvoljan, s obzirom na to da je rješenje o protjerivanju doneseno tek 1. veljače 2011. (više od dvije godine i tri mjeseca nakon njegova uhićenja). Nadalje se žalio na trajanje pritvora (više od tri godine do danas).

58. Vlada tvrdi da je podnositelju zahtjeva pritvor određen u skladu s domaćim zakonom, prema kojemu stranac mora biti pritvoren ako se utvrdi da on ili ona predstavlja prijetnju za nacionalnu sigurnost (vidjeti točku 36. gore), kao i s člankom 5. stavkom 1. (f) Konvencije. Vlada nadalje tvrdi kako je podnositelju zahtjeva bilo u interesu da njegove zahtjeve podrobno razmotre domaći sudovi, tako da se trajanje njegova pritvora ne može smatrati predugim (Vlada se pozvala na predmet *Chahal*, naveden gore, točka 117.). Na koncu, Vlada dodaje da je razdoblje na koje se podnositelj zahtjeva žalio bilo dijelom obuhvaćeno privremenom mjerom Suda prema pravilu 39. Poslovnika Suda.

59. *Human Rights Watch*, u svome izvješću od 2. ožujka 2011., tvrdi da pravo na slobodu i sigurnost, slobodu od proizvoljnog uhićenja i pritvaranja štiti sve pojedince u svim okolnostima, uključujući strance u kontekstu imigracije i nacionalne sigurnosti (pozvali su se na predmet *A. i drugi protiv Ujedinjenog Kraljevstva* [GC], br. 3455/05, 19. veljače 2009.).

60. Članak 5. sadrži temeljno ljudsko pravo: zaštita pojedinca od proizvoljnog miješanja države u njegovo ili njezino pravo na slobodu. U tekstu članka 5. jasno se navodi da se jamstva što ih on sadrži primjenjuju na "svakoga". Točke (a) do (f) članka 5. stavka 1. sadrže iscrpan popis dopuštenih osnova po kojima osobe mogu biti lišene slobode, tako da lišavanje slobode neće biti zakonito ako ne potpada pod jednu od tih osnova. Jednom od iznimaka, sadržanoj u točki (f), dopušta se državi kontrolirati slobodu stranaca u kontekstu imigracije (vidjeti, između ostaloga, *A. i drugi*, gore naveden, točke 162.-63.).

61. Točkom (f) članka 5. stavka 1. ne zahtijeva se da se pritvor stvarno smatra nužnim, primjerice kako bi se osobu spriječilo da počinji kazneno djelo ili pobjegne. U tom smislu, ovom se točkom utvrđuje različita razina zaštite u odnosu na točku (c) članka 5. stavka 1. Sve što se zahtijeva ovom odredbom jest da postupak protjerivanja bude u tijeku i da se ažurno vodi (vidjeti *Chahal*, gore naveden, točke 112.-13.). Lišavanje slobode također mora biti "zakonito". Tamo gdje se postavi pitanje "zakonitosti" pritvora, uključujući pitanje je li vođen "zakonom propisani postupak", Konvencija se u biti poziva na nacionalno pravo i utvrđuje obvezu poštivanja materijalnih i proceduralnih pravila nacionalnog prava. Poštivanje nacionalnog prava, međutim, nije dovoljno: svako lišavanje slobode treba, pored toga, biti u skladu sa svrhom zaštite pojedinca od proizvoljnog postupanja – a pojam "proizvoljnosti" u članku 5. stavku 1. proširuje se i mimo nedostatka poštivanja nacionalnog prava, tako da lišavanje slobode može biti zakonito u smislu domaćeg prava, ali je i dalje proizvoljno i u suprotnosti s Konvencijom (vidjeti *Saadi protiv Ujedinjenog Kraljevstva* [GC], br. 13229/03, točka 67., 29. siječnja 2008.).

62. Vlada je tvrdila da je podnositelj zahtjeva bio zakonito pritvoren kao osoba protiv koje su poduzete radnje u cilju protjerivanja sukladno drugome dijelu članka 5. stavka 1. (f).

Međutim, Sud konstatira da je postupak protjerivanja podnositelja zahtjeva pokrenut 1. veljače 2011., dok je on uhićen 6. listopada 2008. godine. Pošto je pritvor prema članku 5. stavku 1. (f) opravdan samo u svrhu i za vrijeme trajanja postupka protjerivanja, prvo vrijeme pritvora podnositelja zahtjeva (koje je trajalo od 6. listopada 2008. do 31. siječnja 2011.) očito nije bilo opravdano prema članku 5. stavku 1. (f) Konvencije.

63. Mada je točno da je podnositelju zahtjeva bio ostavljen rok za dobrovoljni odlazak 2007. godine u kontekstu postupka azila i dozvole boravka, Sud je suglasan s nalazom domaćih vlasti da to nije predstavljalo nalog o protjerivanju (vidjeti, primjerice, odluku Suda BiH od 17. prosinca 2010. navedenu u točki 30. gore).

64. Vlada naglašava kako je bilo utvrđeno da podnositelj zahtjeva predstavlja prijetnju za nacionalnu sigurnost i da domaće vlasti stoga nisu imale drugu opciju već ga držati u pritvoru, u skladu s člankom 99.(2)(b) Zakona o kretanju i boravku stranca iz 2008. (vidjeti točku 36. gore). Međutim, Sud je utvrdio da točke (a) do (f) članka 5. stavka 1. predstavljaju iscrpan popis iznimaka i samo je usko tumačenje tih iznimaka spojivo s ciljevima članka 5.: pritvor samo na temelju sigurnosnih razloga prema tome nije dopušten (*A. i drugi*, gore navedeno, točka 171.). U svakom slučaju, u vrijeme njegova uhićenja domaće su vlasti imale mogućnost donijeti rješenje o protjerivanju podnositelja zahtjeva prema članku 88.(1) (h) Zakona o kretanju i boravku stranaca iz 2008., te ga onda pritvoriti u cilju protjerivanja prema članku 99.(1) (a) toga zakona (vidjeti točke 35. i 36. gore). Vlada je propustila ponuditi bilo kakvo objašnjenje o tome zašto to nije učinjeno.

65. Ovo je pitanje također razmatrano u odnosu na druge točke članka 5. stavka 1., koje Vlada nije isticala. U vezi s tim, Sud ponavlja da točkom (c) nije dopuštena politika opće prevencije usmjerene protiv osobe ili kategorije osoba koje vlasti s pravom ili pogrešno vide kao opasne ili kao osobe koje su sklone nezakonitim aktima. To nema nikakvoga utjecaja osim što državama ugovornicama pruža sredstvo za sprječavanje kaznenih djela koja su konkretna i specifična u pogledu, posebno, mjesta i vremena njihovog počinjenja i njihovih žrtava (*Guzzardi*, gore naveden, stavak 102.; *M. protiv Njemačke*, br. 19359/04, točke 89. i 102., 17. prosinca 2009. i *Shimovolos protiv Rusije*, br. 30194/09, točka 54., 21. lipnja 2011.). Pritvor s ciljem sprječavanja osobe da počinji kazneno djelo, uz to, mora biti "proveden u svrhu njezina dovođenja pred nadležno tijelo određeno zakonom" (vidjeti *Lawless protiv Irske* (br. 3), gore naveden, točka 14.). Točkom (c), dakle, dopušta se lišavanje slobode samo u vezi s kaznenim postupcima (vidjeti *Ciulla*, gore navedeno, točka 38., i *Schwabe i M.G. protiv Njemačke*, br. 8080/08 i 8577/08, točka 72., 1. prosinca 2011. još nije konačna). Pošto ni domaće vlasti ni Vlada nisu spomenuli nikakvo konkretno ili specifično kazneno djelo u čijem se počinjenju podnositelj zahtjeva trebao spriječiti, njegovo pritvaranje nije obuhvaćeno točkom (c). Druge točke članka 5. stavka 1. očito nisu mjerodavne.

66. Sud stoga zaključuje da je došlo do povrede članka 5. stavka 1. Konvencije u pogledu vremena pritvora podnositelja zahtjeva od 6. listopada 2008. do 31. siječnja 2011. godine.

67. Što se tiče kasnijeg vremena, Sud konstatira da je rješenje o protjerivanju doneseno 1. veljače 2011. godine. Domaće su vlasti rješavale žalbu protiv toga rješenja u roku od mjesec dana. Sud ne smatra da je to vrijeme bilo pretjerano dugo. Iako je podnositelj zahtjeva ostao u pritvoru do današnjega dana, razdoblje od 15. ožujka 2011. mora se promatrati zasebno, pošto Vlada nije protjerala podnositelja zahtjeva u skladu sa zahtjevom što ga je Sud izdao prema pravilu 39. Poslovnika Suda (vidjeti *Chahal*, gore navedeno,

točka 114.). Sud u vezi s tim ponavlja da su države ugovornice prema članku 34. Konvencije obvezne poštivati privremene mjere naložene prema pravilu 39. (vidjeti *Mamatkulov i Askarov protiv Turske* [GC], br. 46827/99 i 46951/99, točke 99.-129., ECHR 2005-I).

68. Stoga provođenje privremene mjere, nakon što je Sud ukazao državi ugovornici kako bi bilo poželjno da ne vrati pojedinca u određenu zemlju, samo po sebi nema nikakvog utjecaja na pitanje je li lišavanje slobode kojemu taj pojedinac može biti izložen sukladno članku 5. stavku 1. (vidjeti *Gebremedhin [Gaberamadhien] protiv Francuske*, br. 25389/05, stavak 74., ECHR 2007-II). Drugim riječima, domaće vlasti moraju djelovati uz strogo poštivanje domaćeg zakona (ibid, točka 75.). Budući da su domaće vlasti utvrdile da podnositelj zahtjeva predstavlja prijetnju za nacionalnu sigurnost, njegovo je pritvaranje bilo dopušteno i, zapravo, obvezatno na temelju članka 99.(2) (b) Zakona o kretanju i boravku stranaca iz 2008. (vidjeti točku 36. gore). Nadalje, pritvor podnositelja zahtjeva redovito je produljavan svakoga mjeseca kako je to propisano domaćim zakonom.

69. S obzirom na gore navedeno, Sud zaključuje da je postupak protjerivanja, mada privremeno obustavljen sukladno zahtjevu Suda, ipak bio u tijeku od 1. veljače 2011., te se vodio strogo u skladu s domaćim zakonom (usporediti *S.P. protiv Belgije* (dec.), br. 12572/08, 14. lipnja 2011.; suprotno od *Ryabikin protiv Rusije*, br. 8320/04, točka 132., 19. lipnja 2008. i *Abdolkhani i Karimnia protiv Turske*, br. 30471/08, točka 134., ECHR 2009-...). Pošto nema naznaka da su vlasti djelovale s lošom namjerom, da je podnositelj zahtjeva bio pritvoren u neodgovarajućim uvjetima ili da je njegovo pritvaranje bilo proizvoljno iz bilo kojega drugog razloga (vidjeti *Saadi protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, gore navedeno, točke 67.-74.), nema povrede članka 5. stavka 1. Konvencije u pogledu vremena pritvora podnositelja zahtjeva nakon 1. veljače 2011. godine.

III. NAVODNA POVREDA ČLANKA 5. STAVKA 4. KONVENCIJE

70. Podnositelj zahtjeva žalio se što u vrijeme njegova pritvora samo iz sigurnosnih razloga (od 6. listopada 2008. do 31. siječnja 2011.) postupak pred domaćim sudovima, u kojemu je osporavao zakonitost pritvora, nije ispunjavao zahtjeve iz članka 5. stavka 4. Konvencije, koji glasi:

"Svatko tko je lišen slobode uhićenjem ili pritvaranjem ima pravo pokrenuti sudski postupak u kojemu će se brzo odlučiti o zakonitosti njegova pritvaranja ili o njegovu puštanju na slobodu ako je pritvaranje bilo nezakonito."

71. Vlada je osporila ovaj argument.

72. Sud konstatira da je ova žalba povezana sa žalbom u vezi s člankom 5. stavkom 1. te se stoga i ona mora proglasiti dopuštenom.

73. S obzirom na ono što je Sud utvrdio prema članku 5. stavku 1. (vidjeti točku 66. gore), Sud smatra da nije potrebno zasebno razmotriti je li, u ovome slučaju, također došlo i do povrede članka 5. stavka 4. (vidjeti, između ostalih izvora, *Tokić i drugi protiv Bosne i Hercegovine*, br. 12455/04, 14140/05, 12906/06 i 26028/06, točka 70., 8. srpnja 2008.).

IV. NAVODNA POVREDA ČLANKA 6. STAVKA 1. KONVENCIJE

74. Podnositelj zahtjeva također je osporio pravičnost postupka povodom zahtjeva za azil. Pozvao se na članak 6. stavak 1. Konvencije, čiji mjerodavni dio glasi:

"Radi utvrđivanja svojih prava i obveza građanske naravi ili u slučaju podizanja optužnice za kazneno djelo protiv njega, svatko ima pravo da zakonom ustanovljeni neovisni i

nepistrani sud pravično, javno i u razumnom roku ispita njegov slučaj..."

75. Sud ponavlja da odluke u pogledu ulaska, boravka i protjerivanja stranaca ne uključuju odlučivanje o građanskim pravima i obvezama podnositelja zahtjeva ili kaznenoj optužnici protiv njega u svrhu članka 6. stavka 1. (vidjeti *Maaouia protiv Francuske* [GC], br. 39652/98, točke 36.-40., ECHR 2000-X). Ova je žalba prema tome nespojiva *ratione materiae* s odredbama Konvencije te se mora odbaciti u skladu s člankom 35. stavcima 3. (a) i 4. Konvencije.

V. NAVODNA POVREDA ČLANKA 8. KONVENCIJE

76. Podnositelj zahtjeva nadalje se žalio da odluka o njegovom protjerivanju i zabrani ponovnog ulaska na pet godina predstavlja povredu njegova prava na poštivanje obiteljskog života. Pozvao se na članak 8. Konvencije, koji glasi:

"1. Svatko ima pravo na poštivanje svoga privatnog i obiteljskog života, doma i dopisivanja.

2. Javna vlast neće se miješati u ostvarivanje toga prava, osim u skladu sa zakonom i ako je u demokratskom društvu nužno radi interesa državne sigurnosti, javnog reda i mira ili gospodarske dobrobiti zemlje, te radi sprječavanja nereda ili zločina, radi zaštite zdravlja ili morala ili radi zaštite prava i sloboda drugih."

77. Vlada je osporila ovaj argument.

78. Sud konstatira da je ova žalba povezana sa žalbom u vezi s člankom 3. te se i ona stoga mora proglasiti dopuštenom.

79. Sud se poziva na svoj stav da bi protjerivanje podnositelja zahtjeva u Siriju dovelo do povrede članka 3. Konvencije (vidjeti točku 54. gore). Pošto nema razloga za sumnju da će tužena Vlada ispoštovati ovu presudu, Sud smatra da nije potrebno odlučivati o hipotetičkom pitanju bi li, u slučaju protjerivanja podnositelja zahtjeva u Siriju, došlo i do povrede članka 8. Konvencije (vidjeti, između ostalog, *Saadi protiv Italije*, gore navedeno, točka 170.).

VI. DRUGE NAVODNE POVREDE KONVENCIJE

80. U konačnici, Sud je razmotrio druge žalbe što ih je podnio podnositelj zahtjeva prema člancima 2., 13. i 14. Konvencije, članku 1. Protokola 6 i članku 1. Protokola 7. Međutim, s obzirom na svu dokaznu građu koju posjeduje i u mjeri u kojoj ove žalbe potpadaju pod jurisdikciju Suda, Sud je utvrdio da one ne ukazuju na povredu prava i sloboda utvrđenih Konvencijom ili njezinim protokolima. Iz toga slijedi da ovaj dio zahtjeva mora biti odbačen kao očigledno neosnovan u smislu članka 35. stavaka 3. (a) i 4. Konvencije.

VII. PRIMJENA ČLANKA 41. KONVENCIJE

81. Članak 41. Konvencije glasi:

"Ako Sud utvrdi da je došlo do povrede Konvencije i dodatnih protokola, a unutarne pravo zainteresirane visoke ugovorne stranke omogućava samo djelomičnu odštetu, Sud će, prema potrebi, dodijeliti pravednu naknadu povrijeđenoj stranci."

A. Materijalna šteta

82. Podnositelj zahtjeva tvrdio je kako se za vrijeme trajanja proizvoljnog pritvora nije mogao baviti svojim poslom, uslijed čega je pretrpio materijalnu štetu u iznosu od 7.000 eura i 1.000 eura mjesečno.

83. Vlada taj zahtjev smatra neosnovanim.

84. Sud je suglasan s Vladom i odbacuje ovaj zahtjev kao neosnovan.

B. Nematerijalna šteta

85. Podnositelj zahtjeva na ime nematerijalne štete potražuje po 300 eura za svaki dan proveden u pritvoru. On nadalje potražuje 80.000 eura u ime svoje supruge i djece.

86. Vlada smatra te iznose pretjeranima.

87. Sud prihvata da je podnositelj zahtjeva pretrpio izvjesnu patnju uslijed utvrđenih povreda prava, što opravdava dosuđivanje odštete na ime pretrpljene nematerijalne štete. Pri utvrđivanju procjene na pravičnoj osnovi, kako to nalaže Konvencija, Sud dosuđuje podnositelju zahtjeva 3.000 eura po ovoj osnovi, uvećane za sve poreze koji bi se mogli zaračunati na ovaj iznos. Što se tiče supruge i djece podnositelja zahtjeva, nema sumnje da su i oni trpjeli, što je ishod utvrđenih povreda. Međutim, oni nisu podnositelji zahtjeva u ovome predmetu te Sud odbacuje taj dio podnositeljevog zahtjeva.

C. Troškovi i izdaci

88. Podnositelj zahtjeva također potražuje 74.600 eura za troškove i izdatke koje je imao pred domaćim sudovima i Sudom.

89. Vlada smatra ovaj iznos pretjeranim.

90. U skladu s praksom Suda, podnositelj zahtjeva ima pravo na naknadu troškova i izdataka samo u onoj mjeri u kojoj se pokaže da su oni bili stvarni i nužni te da su razumni u pogledu visine. To znači da ih je podnositelj zahtjeva morao platiti ili ih je bio dužan platiti na temelju zakonske ili ugovorne obveze, te da su oni bili neizbježni kako bi se spriječile utvrđene povrede ili kako bi ostvario odštetu. Sud zahtjeva pojedinačne račune i fakture koji su dovoljno detaljni kako bi omogućili da utvrdi do koje su mjere gore navedeni zahtjevi ispunjeni. S obzirom na činjenicu da je jedan od zastupnika podnositelja zahtjeva neprofitna organizacija koja pruža besplatnu pravnu pomoć i da nisu bili dostavljeni računi niti fakture u vezi s njegovim drugim zastupnikom, Sud odbacuje zahtjev za troškove i izdatke.

D. Zatezna kamata

91. Sud smatra primjerenim da se zatezna kamata temelji na najnižoj kamatnoj stopi Europske središnje banke, uvećanoj za tri postotna boda.

VIII. PRAVILO 39. POSLOVNIKA SUDA

92. U skladu sa člankom 44. stavkom 2. Konvencije, ova presuda neće postati konačnom dok: (a) stranke izjave da neće uložiti zahtjev za podnošenje slučaja Velikom vijeću; ili (b) tri mjeseca nakon dana donošenja presude, ako nije uložен заhtjev за podnošenje slučaja Velikom vijeću; ili (c) odbor Velikog vijeća odbije zahtjev за podnošenje slučaja u skladu s člankom 43. Konvencije. Sud smatra да uputa Vladi prema pravilu 39. (vidjeti točku 7. gore) mora i dalje biti na snazi sve dok ova presuda ne postane konačnom ili dok Sud ne donese daljnju odluku u vezi s njom.

IZ NAVEDENIH RAZLOGA, SUD

1. *Proglašava, jednoglasno*, žalbu u vezi s člankom 3., člankom 5. stavcima 1. i 4. i člankom 8. dopuštenom, a ostatak zahtjeva nedopuštenim;

2. *Presuđuje, sa šest glasova naprema jedan*, да bi došlo до повреде чланка 3. Конвенције у случају протјеривања подносиоца заhtjeva у Сирију у садашњим околностима;

3. *Presuđuje, sa šest glasova naprema jedan*, да је дошло до повреде чланка 5. ставка 1. Конвенције у погледу времена притвора подносиоца заhtjeva од 6. listopada 2008. до 31. сiječnja 2011.;

4. *Presuđuje, jednoglasno*, да nije bilo повреде чланка 5. ставка 1. Конвенције у односу на vrijeme притвора подносиоца заhtjeva од 1. veljače 2011.;

5. *Presuđuje, sa šest glasova naprema jedan*, да нема потребе одвојено испитивати жалбе у веzi с чланком 5. ставком 4. и чланком 8. Конвенције;

6. *Presuđuje, sa šest glasova naprema jedan*, да:

(a) тужена држава у року од три мјесеца од дана када ова пресуда постане коначном, у складу с чланком 44. ставком 2. Конвенције, подносиоцу заhtjeva на име нематеријалне штете треба исплатити 3.000 eura (три тисуће eura), увећане за све порезе који се могу зарачунати на овај износ, прерачунато у конвертибилне марке по важећем течају на дан исплате;

(b) по протеку наведена три мјесеца до исплате треба платити обичну камату на наведене износе по стопи једнакој најнижој каматној стопи Еуropsке сrediшње банке тојеком раздобља неплаћања, увећану за три постотна бода;

7. *Odbacuje, jednoglasno*, остатак подносиоца заhtjeva за праведну накнаду.

Sastavljeno на енглеском језику и достављено у писаном облику 7. veljače 2012., у складу с правилом 77. ставцима 2. и 3. Пословника Суда.

Registar

Predsjednik

Lawrence Early

Lech Garlicki

У складу с чланком 45. ставком 2. Конвенције и правилом 74. ставком 2. Пословника Суда, издвојено мишљење суткиње Мјовић додано је као анекс ове пресуде.

L.G.

T.L.E.

IZDVOJENO MIŠLJENJE SUTKINJE MIJOVIĆ**1. Опћа опажања**

У овоме предмету, који се тиче притвора подносиоца заhtjeva у Имиграцијском центру, већина је судца установила да би дошло до повреде чланка 3. Конвенције у случају протјеривања подносиоца заhtjeva у Сирију; да је дошло до повреде чланка 5. ставка 1. Конвенције у односу на притвор подносиоца заhtjeva од 6. listopada 2008. до 31. сiječnja 2011.; те да нема потребе одвојено размотрити жалбе у веzi с чланком 5. ставком 4. и чланком 8. Конвенције. На мою жалост, моје се мишљење знатно разликује од закључка до којег је дошла већина.

Мada се слажем с Вјећем у томе да су жалбе у веzi с чланком 3., чланком 5. ставцима 1. и 4. и чланком 8. допуштене, супротног сам мишљења од мишљења већине да би дошло до повреде чланка 3. Конвенције у случају протјеривања подносиоца заhtjeva, те да је дошло до повреде чланка 5. ставка 1. Конвенције у погледу времена притвора подносиоца заhtjeva од 6. listopada 2008. до 31. сiječnja 2011.

Уз то, а противно одлучи Вјећа, сматрам потребним одвојено размотрити жалбу у веzi с чланком 8. Конвенције.

Моја опћа опажања везана су уз чинјеницу да је Вјеће занемарило и повјесну позадину присутности паравојних оружанх снага и веома специфичне послјератне околности у којима се Босна и Херцеговина нашла. Чинећи то, Вјеће је одлучило примјенити стриктно, чак ригидно, судску праксу Суда, не обраћајући пажњу на чинјеницу да подносиоца заhtjeva у овоме случају није био обични илегални имигрант/осумњиченик за казнено дјело, већ особа чију правну ситуацију треба проматрати у ширем контексту, потпуно drukčijem од ситуација подносиоца заhtjeva у случајевима на које се ослонило Вјеће у доношењу свог закључка у конкретном случају. Овим случајем, по моме мишљењу, требало се бавити Велико вјеће зато што се не ради само о случају овога подносиоца заhtjeva, већ се отвара један опћенитији проблем у погледу немогућности Босне и Херцеговине да се носи с послједикама присутности паравојних оружанх снага на своме територију након рата. Оно што није чак ни споменуто у пресуди јест чинјеница да су државна тијела Босне

i Hercegovine suočena s oko 20.000 potencijalnih slučajeva ove vrste¹.

2. Činjenično stanje

Činjenice ovoga predmeta pokazuju da je podnositelj zahtjeva bio pripadnik jedinice ARBiH *El Mujahedin*, kako je to opisano u presudi. Kao što je ispravno naglašeno u presudi, u članku II. Aneksa 1.A. Sporazuma poziva se na povlačenje svih stranih snaga, bez obzira na to jesu li zakonito i vojno podređene bilo kojim lokalnim snagama. S obzirom na to, ARBiH je 14. prosinca 1995. raspustila jedinicu *El Mujahedin* i naredila njezinim stranim pripadnicima da napuste zemlju do 10. siječnja 1996. godine. Podnositelj zahtjeva odlučio je to ne učiniti. On je ostao u zemlji i djelovao kao vođa skupine stranih mudžahedina i njihovih sljedbenika. U tom samoproglašenom svojstvu, zarobio je dva civila, što je dovelo do njegove osude za lažno zarobljavanje u svibnju 2000. godine i uvjetne osude na zatvorsku kaznu.

U međuvremenu su upravna tijela Bosne i Hercegovine utvrdila da je podnositelj zahtjeva stekao državljanstvo Bosne i Hercegovine na temelju prijevare, davanja lažnih informacija i prikrivanja mjerodavnih činjenica. Dana 5. travnja 2007. Sud BiH i 4. listopada 2008. Ustavni sud BiH potvrdili su tu odluku.

U svibnju 2007. godine Služba za poslove sa strancima utvrdila je, na temelju povjerljivih obavještajnih izvješća, da podnositelj zahtjeva predstavlja prijetnju za nacionalnu sigurnost. Dan mu je rok od 15 dana da dobrovoljno napusti zemlju.

U kolovozu 2007. godine Sektor za azil odbio je podnositeljev zahtjev za azil i ostavio mu rok od 15 dana da dobrovoljno napusti zemlju, na temelju činjenice da podnositelj zahtjeva nije bio suočen sa stvarnim rizikom da će biti izložen mučenju, budući da nikada nije bio pripadnik Muslimanskog bratstva (za razliku od Muhammada Zammara koji se spominje u presudi). Sektor je nadalje utvrdio kako nije dokazano da bi podnositelj zahtjeva bio zlostavljan samo stoga što se borio sa stranim mudžahedinima u Bosni i Hercegovini. U siječnju 2008. godine Sud BiH potvrdio je tu odluku. Službeno i zakonski, od toga trenutka pa nadalje podnositelj zahtjeva je nezakonito boravio u zemlji.

Dana 6. listopada 2008. Služba za poslove sa strancima smjestila je podnositelja zahtjeva u Imigracijski centar iz sigurnosnih razloga, u skladu s člankom 99.(2)(b) Zakona o kretanju i boravku stranaca iz 2008. godine. Tu su odluku kasnije potvrdili Sud BiH i Ustavni sud BiH. Početno vrijeme pritvora produljavano je svakoga mjeseca do veljače 2011. godine. Sva rješenja o produljenju pritvora potvrdili su Sud BiH, a neka od njih i Ustavni sud BiH (rješavanje ustavnih priziva u vezi s preostalim nalogima još uvijek je u tijeku).

Mada je Sud BiH naglasio da se ostavljeni rok za dobrovoljno napuštanje zemlje ne bi trebao pravno miješati s nalogom o protjerivanju i da bi pitanje bi li odlazak podnositelja zahtjeva bio u suprotnosti s Konvencijom bilo pravilnije razmotriti u kontekstu postupka protjerivanja, ostaje činjenica da je podnositelju zahtjeva u skladu s člankom III. Aneksa 1.A. bilo naloženo da napusti zemlju davno prije te odluke, točnije 10. siječnja 1996. godine. Međutim, čini se da je ustavni priziv protiv odluke Suda BiH još uvijek u tijeku, što ovaj dio žalbe podnositelja zahtjeva čini preuranjenim.

Nakon odluke Ustavnoga suda BiH od 17. studenoga 2008., Sud BiH je procijenio dokaze u vezi s nacionalnom sigurnošću i potvrdio odluku Ministarstva sigurnosti BiH, oslanjajući se na presudu podnositelju zahtjeva iz svibnja 2000. godine, njegove javno izrečene prijetnje protiv državnih tijela, njegov status u zajednici mudžahedina koji mu je omogućavao

da izdaje obvezujuće odluke (*fatve*), njegova predavanja u džamiji u predgrađu Sarajeva, u kojoj je zagovarao vehabijsko/selefijski oblik islama koji nadahnuće nalazi u Saudijskoj Arabiji, te njegove pokušaje nezakonitog pribavljanja streljiva. U lipnju 2009. Služba za poslove sa strancima dala je podnositelju zahtjeva još jedan rok od 15 dana da dobrovoljno napusti zemlju. Dana 27. srpnja 2009. Ministarstvo sigurnosti BiH potvrdilo je ovu odluku. Dana 23. prosinca 2009., nakon što je procijenio dokaze u vezi s nacionalnom sigurnošću, Sud BiH potvrdio je tu odluku. On se, između ostalog, oslonio na činjenicu da se ime podnositelja zahtjeva pojavilo na popisu međunarodnih kriminalaca koji je sastavila Međunarodna kriminalistička policijska organizacija (INTERPOL). Dana 1. srpnja 2010. drugo vijeće istoga suda potvrdilo je tu odluku. Izgleda da je podnositelj zahtjeva podnio ustavni priziv u vezi s tim, čije je rješavanje još uvijek u tijeku. Prema tome, još jednom ponavljam da je, po mome mišljenju, ovaj dio žalbe podnositelja zahtjeva preuranjen.

Sažimajući sve ove činjenice, jasno je kako je podnositelju zahtjeva prethodno naloženo da napusti zemlju; da je osuđen za lažno zarobljavanje civila; dokazano je da se bavio prijevaram i tako stekao lažno državljanstvo i, konačno, kao što je to utvrđeno pred domaćim sudovima, predstavljao je ozbiljnu prijetnju za nacionalnu sigurnost kao i javni red i mir. Nadalje, prihvaćeno je, uključujući i ovo Vijeće, da nijedna od odluka domaćih vlasti nije bila proizvoljna, što u znatnoj mjeri razlikuje ovaj predmet od predmeta *Chahal* na koji se Vijeće oslonilo u svojoj presudi.

3. Navodna povreda članka 3. Konvencije

Kao osoba koja nezakonito boravi u zemlji, podnositelj zahtjeva podnio je zahtjev za azil. Taj su zahtjev domaće vlasti odbile zato što podnositelj zahtjeva, prema mišljenju Vlade, nije pokazao da za njega postoji stvarni rizik ako bi bio protjeran u Siriju. Prema mišljenju Vlade, procjena donesena na domaćoj razini primjerena je i dovoljno potkrijepljena domaćom dokaznom gradom, kao i gradom koja potječe iz cijeloga niza pouzdanih i objektivnih izvora.

Bez obzira na tu procjenu, Vijeće je smatralo da domaće vlasti nisu u dovoljnoj mjeri uzele u obzir prirodu mudžahedinskog pokreta kojemu je podnositelj zahtjeva nesumnjivo pripadao. S obzirom na stanje ljudskih prava u Siriji i činjenicu da je situacija u Siriji pogoršana od početka političkih prosvjeda i građanskih nemira u ožujku 2011., Vijeće je smatralo da postoji stvarni rizik od toga da bi podnositelj zahtjeva, ako bi bio protjeran u Siriju, bio izložen nečovječnom postupanju. Stoga je Vijeće ustanovilo da bi protjerivanje podnositelja zahtjeva u Siriju predstavljalo povredu članka 3. Konvencije.

Kao što je ispravno navedeno u presudi, pravo na azil nije sadržano ni u Konvenciji niti u njezinim protokolima (*Salah Sheekh protiv Nizozemske*, br. 1948/04, stavak 135., 11. siječnja 2007.). Protjerivanje, međutim, može otvoriti pitanje koje se tiče članka 3. i uključiti odgovornost dotične države prema Konvenciji tamo gdje je pokazano da postoji bitna osnova za uvjerenje da je dotična osoba, ako bi bila protjerana, suočena sa stvarnim rizikom od izloženosti mučenju. Ocjena o postojanju stvarnoga rizika mora biti rigorozna (vidjeti *Chahal protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, 15. studenoga 1996., točka 96.). U pravilu, na podnositeljima zahtjeva je da podnesu dokaze kojima mogu pokazati postojanje bitnih osnova za uvjerenje da bi oni, ako bi mjera na koju su se žalili bila provedena, bili izloženi stvarnome riziku od podvrgavanja postupanju koje je protivno članku 3. (*N. protiv Finske*, br. 38885/02, točka 167., 26. srpnja 2005.).

Vratimo li se na činjenice ovoga predmeta, razvidno je kako podnositelj zahtjeva nije dokazao da je bio članom zabranjenog

¹ Službeni podaci Ministarstva sigurnosti Bosne i Hercegovine od 5. veljače 2012.

Лех Гарлицки (Lech Garlicki), *председник*,
Паиви Хирвела (Päivi Hirvelä),

Леди Бјанку (Ledi Bianku),
Здравка Калајђиева (Zdravka Kalaydjieva),
Небојша Вучинић,
Винсент А. де Гаetano (Vincent A. De Gaetano),
Љиљана Мијовић, *судије*
и Лоренс Ерли (Lawtence Early), *регистар* Одјељења,
након вијећања затвореног за јавност, одржаног 17.
јануара 2012. године, доноси сљедећу пресуду која је
усвојена истог дана:

ПОСТУПАК

1. Поступак је покренут тако што је ирачки држављанин, г. Фадхил Ал Хамдани (апликант) 10. маја 2008. године поднио Суду апликацију (бр. 31098/10) против Босне и Херцеговине на основу члана 34. Конвенције за заштиту људских права и основних слобода (Конвенција).

2. Апликанта су заступали г. О. Мулахалиловић и "Ваша права", локална невладина организација. Владу Босне и Херцеговине (Влада) заступала је гђа М. Мијић, агент.

3. Апликант се жалио, између осталог, да би у случају депортације био изложен ризику од третмана који је у супротности са чланом 3. Конвенције те да његово притварање представља кршење члана 5. став 1. Конвенције.

4. Дана 4. октобра 2010. године председник Четвртог одјељења Суда одлучио је, у интересу страна и правилног вођења поступка, да укаже Влади да апликант не би требало да буде протјеран у Ирак до 21. јануара 2011. године (правило 39. Пословника Суда).

5. Дана 16. децембра 2010. године Вијеће Четвртог одјељења Суда одлучило је да обавијести Владу о апликацији. Такође је одлучило да истовремено разматра прихватљивост и меритум апликације (члан 29. став 1), као и да продужи горе наведену привремену мјеру до окончања поступка пред Судом.

ЧИЊЕНИЦЕ

1 ОКОЛНОСТИ СЛУЧАЈА

А. Релевантни историјат случаја

6. На основу предметног списка чини се да је основна чињеница у домаћем поступку била припадност апликанта муџахединама у Босни и Херцеговини (БиХ)¹. Израз муџахедин се широко користи како би означио странце – углавном из арапског свијета – који су дошли у БиХ током рата како би подржали босанске муслимане². Међутим, исти израз се користи и за домаће муслимане који су се придружили страним муџахединама, прихватили њихову идеологију и прилагодили се њиховом начину облачења. Овај феномен је Међународни кривични суд за бившу Југославију (МКСЈ) у предмету *Хаџиасановић и Кубура*, ИТ-01-47-Т, ставови 411-18, од 15. марта 2006. и предмету *Делић*, ИТ-04-83-Т, ставови 166-199, од 15. септембра 2008. године објаснио на сљедећи начин:

7. Први страни муџахедини дошли су у БиХ у љето 1992. године преко Хрватске и уз помоћ хрватских власти. Чини се да је њихов долазак добро прихваћен од власти БиХ. Иако се чини да је присуство неких страних муџахедина било мотивисано жељом да пружи

хуманитарну помоћ босанској муслиманској популацији, већина њих је подржавала војну борбу против непријатеља босанских муслимана, спремни да воде сивах или "свети рат". Како је изјавио Али Хамад, свједок МКСЈ-а поријеклом из Бахреина који је дошао у БиХ 1992. године, неки муџахедини су били припадници Ал Каиде, и циљ им је био "стварање базе која би им омогућила да повећају подручје свог дјеловања". Неки од њих такође су дошли да обављају мисионарски рад.

8. По доласку, страни муџахедини су се смјестили на разним локацијама и нису чинили једну хомогену цјелину. Пред крај 1992. године, босански муслимани почели су се придруживати страним муџахединама. Домаћи припадници су добијали војну обуку и учествовали су у борбеном дјеловању. Такође су добијали и вјерску подuku. Велики број група које су чинили страни и/или домаћи муџахедини је био активан. Без обзира на примјере заједничког учешћа у борби, чини се да су те групе тежиле да задрже своје посебне идентитете. Међу њима су постојале религијске и идеолошке разлике, што је резултирало повременим насилним сукобима.

9. Дана 13. августа 1993. страни муџахедини су се организовали у јединицу у оквиру снага домаће Армије БиХ (Армија Републике Босне и Херцеговине)³. Та јединица, под називом *Ел муџахедин*, имала је базу у Зеници. Након њеног успостављања, јединица је значајно бројчано повећана. До 1995. године чинило ју је око 1.000 бораца. Иако је првобитна идеја била да се јединица попуњава само страним муџахединама, домаћи припадници су ускоро бројчано надмашили стране. Фактори који су мотивисали домаће припаднике да се придружи тој јединици укључивали су: њену строгу војну дисциплину; бољи ниво организације; напреднију опрему; борбени морал; религијску посвећеност и материјалну корист. Јединица је добијала средства и помоћ од бројних организација и појединаца из исламског свијета, укључујући *Al-Haramain Islamic Foundation*⁴ и *Benevolence International Foundation*⁵. Исламски културни институт у Милану пружао јој је логистичку подршку.

60. *Ел муџахедин* је имала одређене карактеристике које су је разликовале од осталих јединица АРБиХ. Предводили су је страни муџахедини које није именовала АРБиХ. На врху хијерархије био је *емир*, који се описује као особа највишег ранга унутар јединице. Либијац Абу Харис био је први *емир*. У децембру 1993. године њега је наслиједио Алжирац Абу Мали, који је остао на том положају до краја рата. Друга особа иза *емира*, војни командант, предводио је војно вијеће и био одговоран за вођење борбених операција. Године 1993. овај положај је држао Египћанин по имену Вахидин или *Wahiduddin*. Након његове смрти, у октобру 1993. наслиједио га је један други Египћанин, Муатез. Муатез је убијен у септембру 1995. године. Јединица је имала религијско вијеће, тзв. *иуру*, које

³ Снаге АРБиХ, које је углавном чинило босанско муслиманско становништво, биле су локалне централним властима БиХ.

⁴ Дана 13. марта 2002. *Al-Haramain Islamic Foundation* стављена је на листу организација повезаних са Ал Каидом коју су сачиниле Уједињене нације.

⁵ Дана 21. новембра 2002. *Benevolence International* и бх. канцеларија организације *Босанска идеална футура* стављени су на листу организација повезаних са Ал Каидом коју су сачиниле Уједињене нације. Дана 10. фебруара 2003. Енам М. Арнаут, њен директор, осуђен је у Сједињеним Америчким Државама након што се изјаснио да је крив за узимање рекета. У нагодби о признању кривиче, он је признао да је цијелу једну деценију *Benevolence International Foundation* варала донаторе тако што их је наводила да вјерују да се њихове донације користе за строго миротворне, хуманитарне сврхе, док је нешто од тог новца било преусмјеравано муџахединама у БиХ.

¹ Мада се тужена држава током рата од 1992. до 1995. године звала "Република Босна и Херцеговина", назив "Босна и Херцеговина" се користи у овој пресуди и када се говори о том периоду.

² Босански муслимани познати су као Бошњаци. Израз "Бошњак" не треба, међутим, мијешати са изразом "Босанци", који се користи да означи држављане БиХ, без обзира на њихово етничко поријекло.

је било њено врховно тијело за доношење одлука. Чинило га је приближно двадесет истакнутих припадника јединице, углавном арапског поријекла. *Емира* је бирала *иура* а он је њој одговарао. На крају 1994. године шеик Шабан придружио се водству јединице. Он је био вођа Исламског културног института у Милану, познат као екстремиста који је био добро повезан са исламским фундаменталистима дијелом свијета (МКСЈ се у вези с тим позвао на пресуду Миланског кривичног суда од 1. јануара 2006. године). Он је регрутовао добровољце из арапских земаља за борбу у БиХ. Иако шеик Шабан није имао службену функцију унутар јединице, њени припадници су га сматрали политичким ауторитетом, чак правим *емиром* унутар јединице. Он је могао издавати обавезујуће одлуке (*фетве*) а *иура* никад није оспоравала његов ауторитет. Шеик Шабан је убијен, заједно са Абу Харисом, на војном контролном пункту ХВО-а (Хрватско вијеће обране)¹ 14. децембра 1995. године.

71. Општи оквирни споразум за мир, којим је окончан рат у БиХ, парафиран је 21. новембра 1995. године у војној бази близу Дејтона, Сједињене Америчке Државе, и потписан у Паризу, Француска, 14. децембра 1995. године. Члан III Анекса 1А Споразума позива на повлачење свих страних снага, укључујући појединачне савјетнике, борце за слободу, инструкторе, добровољце и особље из сусједних и других држава, без обзира на то да ли су законито или војно били субординирани било којој од локалних снага. С обзиром на то, 14. децембра 1995. године АРБиХ је распустила *Ел муџахедин* и наложила њеним страним припадницима да напусте земљу до 10. јануара 1996. Упркос првобитном отпору, *иура* је прихватила да јединица буде распуштена. Чини се да су признања, као што је "Златни љиљан", била додијељена њеним припадницима као подстицај странцима да напусте земљу. Припадници јединице су такође добили потврде о служењу у Армији БиХ, што је страним припадницима јединице помогло да стекну држављанство БиХ. Док је већина страних припадника јединице напустила БиХ, неки од њих (као што је апликант) поднијели су захтјев за пријем у држављанство БиХ и наставили су живјети у БиХ до данас.

82. Након напада који су се десили 11. септембра 2001. године, службени став према страним муџахединима драматично се промијенио. Многи су изгубили држављанство БиХ или су депортовани након што су проглашени пријетњом за националну безбједност.

Б. Предметни случај

13. Апликант је рођен у Ираку 1960. године.

14. Апликант је стигао на студије у Босну и Херцеговину 1979. Прво је студирао у Сарајеву, а онда се 1983. године преселио у Зеницу. Године 1987. године апликант се оженио држављанком Босне и Херцеговине. Заједно имају петоро дјеце.

15. Током рата у Босни и Херцеговини 1992-1995. апликант се придружио горе наведеној јединици *Ел муџахедин*.

96. Апликант је три пута стекао држављанство Босне и Херцеговине (бх. држављанство) - 23. марта 1992, 12. јануара 1995. (под именом Авад Фахил) и поново 20. фебруара 1995. године. Од рата 1992-1995. апликант је посјетио Ирак два пута, 2003. и 2004. године. Апликант

посједује ирачки пасош, који му је издала Амбасада Ирака у Бечу 23. јануара 2007, с роком важења до 22. јануара 2011. године.

107. Дана 30. августа 2006. године надлежни органи управе утврдили су да је апликант стекао бх. држављанство преваром, лажним информацијама и прикривањем неких релевантних чињеница (то јест, чињеница да је већ имао држављанство БиХ када је поднио други захтјев за натурализацију, те да је користио документе који су му издати на два различита имена), те су укинуте одлуке од 23. марта 1992. и 20. фебруара 1995. Дана 12. јануара 2007. Суд БиХ укинуо је дио одлуке од 30. августа 2006. у односу на одлуку од 20. фебруара 1995. и вратио предмет на поновно одлучивање.

118. У међувремену, 6. јуна 2007. апликант је поднио захтјев за одобрење привременог боравка. Дана 28. септембра 2007. Служба за послове са странцима обуставила је овај поступак до коначног рјешења апликантовог статуса у погледу држављанства.

129. Дана 27. новембра 2008. надлежни органи управе поново су укинули одлуку од 20. фебруара 1995. Дана 3. децембра 2009. Суд БиХ је потврдио ту одлуку. Дана 1. фебруара 2010. апликант је поднио апелацију Уставном суду БиХ (Уставни суд). Изгледа да је тај поступак још увијек у току. То, међутим, не спречава апликантово потенцијално протјеривање, с обзиром да од момента обавјештења о одлуци од 27. новембра 2008. године он незаконито борави у БиХ. Апликант, с друге стране, тврди да још увијек има бх. држављанство на основу одлуке од 12. јануара 1995. године (видјети тачку 96. у тексту). Та одлука је, међутим, донесена на име друге особе (Авад Фахил) те стога не може на апликанта пренијети било које право, као што је то потврђено у запажањима Владе о прихватљивости и меритуму предмета.

20. Дана 23. јуна 2009. године Служба за послове са странцима утврдила је да апликант представља пријетњу за националну безбједност и смјестила га у Имиграциони центар у Источном Сарајеву. При доношењу одлуке, ова служба се ослонила на извјештаје обавјештајне службе. Дана 30. јуна 2009. године Суд БиХ, након што је процијенио тајне доказе, потврдио је ту одлуку. Дана 17. септембра 2009. године Уставни суд је одбио апликантову апелацију као очигледно неосновану. Почетно одређени период притвора редовно је продужаван сваког мјесеца све до априла 2011. године, када је апликант ослобођен (видјети тачку 26. у тексту).

21. Након што је одлука о одузимању апликантовог држављанства од 27. новембра 2008. постала коначна, поступак по захтјеву за одобрење привременог боравка пред Службом за послове са странцима обновљен је на апликантов захтјев (видјети тачку 18. у тексту). Дана 8. јануара 2010. године Служба за послове са странцима одбила је његов захтјев и оставила му рок од петнаест дана да добровољно напусти земљу. Дана 2. марта 2010. године Министарство безбједности потврдило је ту одлуку. Дана 1. јуна 2010. године Суд БиХ потврдио је одлуку од 2. марта 2010. Дана 21. априла 2011. године апликант је поднио апелацију Уставном суду БиХ. Изгледа да је поступак још увијек у току.

22. Дана 17. фебруара 2010. године апликант је поднио захтјев за азил. Он је тврдио да се ирачки грађани који су се придружили страним муџахединима током рата у Босни и Херцеговини у Ираку третирају као осумњичени терористи и изложени су мучењу. Он је додао да га је један пријатељ обавијестио да је његово име на "црној листи" и да је његова породица изложена пријетњама и тортури због

¹ Снаге ХВО-а углавном је чинило локално хрватско становништво. Они су били лојални властима сусједне Хрватске (видјети пресуде МКСЈ у предмету Блашкић, ИТ-95-14-Т, §§ 95-123 од 3. марта 2000. и ИТ-95-14-А, §§ 167-78 од 29. јула 2004).

повезаности са партијом *Ba'ath*. Апликант је такође тврдио да би по повратку у Ирак (Киркук) био прогањан од муслимана шиита и Курда зато што је он муслиман сунит.

23. Дана 23. фебруара 2010. године Сектор за азил је обавио разговор са апликантом у присуству његовог адвоката и представника УНХЦР-а. Такође, разматрани су извјештаји Стејт департамента САД-а, УНХЦР-а, Међународне организације за миграције и Граничне агенције Уједињеног Краљевства о Ираку. Током разговора апликант је навео да је посјетио Ирак два пута након промјене режима, 2003. и 2004. године. Током обје посјете, он је боравио код своје породице у Киркуку. Године 2003. био је у посјети болесном оцу и остао је мјесец и по. Бринуо се о оцу и неколико пута га је водио у болницу. Године 2004. апликант је отишао у Киркук на очеву сахрану и тамо остао током мјесеца Рамазана и за Бајрам. Међутим, апликант је тврдио да је током тих посјета био присиљен да се крије у страху од курдских власти, јер му је један пријатељ рекао да га прате и да је његово име на "црној листи". Апликант је даље тврдио да је у каснијим контактима са породицом, по повратку у Босну и Херцеговину, сазнао да су им Курди претресли кућу, тражећи њега. Дана 4. марта 2010. Сектор за азил је одбио захтјев апликанта за азил и оставио му рок од петнаест дана да добровољно напусти земљу. Сектор за азил је сматрао да су апликантове изјаве контрадикторне и да није пружио никакве доказе како би поткријепио своје тврдње.

24. Дана 26. маја 2010. године Суд БиХ је укинуо наведену одлуку и вратио предмет на поновно разматрање, уз образложење да Сектор за азил треба детаљније да процјени апликантов захтјев. Дана 21. јуна 2010. године Сектор за азил је одбио апликантов захтјев за азил и оставио му рок од петнаест дана да добровољно напусти земљу. Дана 22. септембра 2010. године Суд БиХ је потврдио ту одлуку. Дана 19. новембра 2010. године апликант је поднио апелацију Уставном суду против те одлуке. Дана 9. фебруара 2011. године Уставни суд је одбио апелацију као очигледно неосновану. Утврдио је да, иако је општа ситуација у Ираку несигурна и проблематична, апликант није доказао да за њега постоји стварни ризик да би био изложен поступању у супротности са чланом 3. Конвенције у погледу његових личних околности.

135. Дана 8. новембра 2010. године Служба за послове са странцима донијела је рјешење о протјеривању уз забрану повратка на период од пет година. Служба је навела, међутим, да закључак о дозволи извршења рјешења неће бити донесен све док је на снази привремена мјера Суда. Дана 3. децембра 2010. године Министарство безбједности БиХ је потврдило ту одлуку. Дана 16. марта 2011. године Суд БиХ је потврдио рјешење о протјеривању. Тренутно је у току поступак по апелацији пред Уставним судом.

146. Дана 5. априла 2011. године Суд БиХ је поништио последње рјешење о продужењу притвора (од 21. марта 2011. године) као незаконито и наложио да се апликант смјеста ослободи из Имиграционог центра. Суд је утврдио да надлежни органи нису пружили никакве нове доказе као основ за продужење апликантовог притвора. Надаље, Суд је прописао блажу мјеру надзора којом се ограничава апликантова слобода кретања на његову кућну адресу у Зеници, уз обавезу да се свакодневно јавља теренском одјељењу Службе за послове са странцима у Зеници. Такође је наложио запљену апликантовог ирачког пасоша и других личних докумената које би могао

користити у покушају да напусти земљу. Апликант је пуштен из притвора 7. априла 2011. године.

II РЕЛЕВАНТНО ДОМАЋЕ ПРАВО

А. Закон о заштити тајних података из 2005. године

27. Закон о заштити тајних података из 2005. године ("Службени гласник БиХ", бр. 54/05 и 12/09) ступио је на снагу 17. августа 2005. У складу са чланом 5. овог закона, судије Суда БиХ и Уставног суда БиХ имају приступ подацима свих степена тајности, без било каквих формалности (као што је безбједносна дозвола или специјална сагласност), ако је тај приступ потребан ради обављања њихове дужности.

Б. Закон о кретању и боравку странаца из 2008. године

1. *Услови за стицање међународне заштите (статус избјеглице и супсидијарна заштита) и дозволе боравака из хуманитарних разлога*

158. Закон о кретању и боравку странаца из 2008. године ("Службени гласник БиХ", бр. 36/08) ступио је на снагу 14. маја 2008. године. У члану 105. овог закона дефинисано је да је избјеглица странац који се, због основаног страха да ће бити прогоњен због своје припадности одређеној раси, религији, националности, свог политичког мишљења или припадности одређеној социјалној групи, налази изван земље свог држављанства и није у стању или усљед страха не жели да користи заштиту те државе, или је особа без држављанства која, пошто се налази ван земље гдје је раније боравила, није у стању или усљед страха не жели да се врати у ту земљу. Иста одредба дефинише особу која има право на супсидијарну заштиту као странца који се не квалификује као избјеглица, али у вези са којим је доказано да постоје стварне основе за увјерење да би се он или она суочили са стварним ризиком од смртне казне или егзекуције, мучења или нехуманог или понижавајућег поступања или кажњавања у земљи поријекла или у земљи у којој је уобичајено боравио, или да постоји озбиљна, индивидуална пријетња по живот цивила или особе из разлога произвољног насиља у ситуацијама међународног или унутрашњег оружаног сукоба, који није у стању, или због страха није спреман да користи заштиту те земље.

Принцип забране враћања ("*non-refoulement*") уграђен је у члан 91. овог закона и гласи:

"Странац неће, ни на који начин, бити протјеран или враћен ("refoulement") на границу територије гдје би му живот или слобода били угрожени због његове расе, вјере, националности, припадности одређеној друштвеној групи или због политичког мишљења, без обзира да ли му је званично одобрена међународна заштита. Забрана враћања или протјеривања ("non-refoulement") односи се и на особе за које постоји основана сумња да би биле у опасности да буду подвргнуте мучењу или другом нехуманом или понижавајућем поступању или кажњавању. Странац, такође, не може бити ни протјеран ни враћен у земљу у којој није заштићен од слања на такву територију."

У складу са чланом 118. Закона, странцу чији је захтјев за међународну заштиту одбијен ипак ће се дозволити останак на хуманитарној основи, ако би његово удаљење представљало кршење принципа *non-refoulement*. Међутим, тај странац мора бити стављен у притвор ако се утврди да он или она представља пријетњу за јавни ред и мир или националну безбједност.

2. *Рјешење о протјеривању и закључак о дозволи извршења рјешења о протјеривању*

29. Према члану 88(1) (х) Закона о кретању и боравку странаца из 2008. године, наредиће се протјеривање странаца ако се утврди да он или она представљају пријетњу за јавни ред и мир или националну безбједност. Жалба против рјешења о протјеривању обуставља протјеривање (члан 87. Закона). Једнако тако, захтјев за међународну заштиту и тужба у управном спору против одлуке којом је одбијен такав захтјев обуставља протјеривање (чланови 92, 109 (9) и 117. тог закона). Према члану 93. Закона, након што рјешење о протјеривању постане извршно, закључак о дозволи извршења доноси се у року од седам дана. Жалба против закључка о дозволи извршења не обуставља протјеривање.

3. Притвор странаца

30. Према члану 99(2) (б) Закона, странцу ће бити одређен притвор ако се утврди да таква особа представља пријетњу за јавни ред и мир или националну безбједност, без обзира да ли је претходно донесено рјешење о протјеривању. Када је рјешење о протјеривању донесено, странац може бити притворен и на основу члана 99(1)(а) тог закона. Почетно рјешење о притвору важи 30 дана (члан 100. (3) и 102. овог закона). Притвор се накнадно може продужавати више пута, сваки пут највише до 30 дана. Међутим, укупно трајање притвора може само у изузетним ситуацијама трајати дуже од 180 дана, ако странац онемогућава своје удаљење или ако је немогуће у року од 180 дана удаљити странца из других разлога (видјети члан 102. Закона).

III МЕЂУНАРОДНИ ДОКУМЕНТИ

А. У односу на Босну и Херцеговину

31. Општи оквирни споразум за мир, којим је окончан рат у БиХ, парафиран је 21. новембра 1995. у војној бази близу Дејтона, Сједињене Државе, и потписан 14. децембра 1995. у Паризу, Француска, када је и ступио на снагу.

32. Према члану III Анекса 1А тог споразума до 13. јануара 1996. године, све стране снаге, укључујући појединачне савјетнике, борце за слободу, инструкторе, добровољце и особље из сусједних и других држава, без обзира на то да ли су законито или војно били субординирани било којој од локалних снага, морале су се повући из Босне и Херцеговине до 13. јануара 1996. године.

Б. У односу на Ирак

33. Релевантни дио Извјештаја о људским правима у Ираку за 2010. који је објавила Канцеларија за људска права мисије помоћи Уједињених нација у Ираку (УНАМИ), гласи:

"Стање људских права у Ираку и даље је крхко пошто се та земља још увијек ослобађа година диктатуре, ратовања и насиља. Мада Влада и даље предузима неке мјере с циљем побољшања заштите и осигурања људских права својим грађанима, с обзиром на изазове са којима је земља суочена, напредак је спор. Ирак и даље пролази транзицију из конфликтне у постконфликтну земљу, што представља огромне развојне изазове које Влада и народ Ирака морају сада рјешавати. Широко распрострањено сиромаштво, економска стагнација, непостојање могућности, пропадање животне средине и одсуство основних служби представљају 'тиха' кршења људских права која погађају велике секторе становништва. Други фактори који су утицали на ситуацију у погледу људских права у 2010. години укључују непотпуне резултате општинских избора, што је довело до дугог процеса формирања владе који није закључен све до децембра 2010. Вјерује се да је то изазвало нестабилност, али је такође довело до извјесног степена неактивности у погледу спровођења

реформи и других мјера чији је циљ обезбјеђивање поштовања, заштите и осигурања људских права ирачком становништву. На безбједност је дјеловало и повлачење свих борбених трупа УСФ-И током ове године које је завршено у августу 2010.

...

Оружано насиље и даље негативно утиче на цивиле и цивилну инфраструктуру. Цивили су изложени насумичним нападима који резултирају погибијом и рањавањем, али и ограниченом приступу и остварењу других људских права, што укључује, али није ограничено, на право на приступ елементарним услугама хуманитарне природе, право окупљања, слободе изражавања, слободе религије, итд. То је такође негативно утицало на економски развој. Произвољно или намјерно циљање цивила такође представља озбиљно кршење примјенљивих правила о заштити људских права и међународног хуманитарног права. Број цивила који је погинуо у оружаном насиљу 2010. године креће се од 2.953 убијених и 14.398 рањених према УНАМИ-ју до 3.254 убијених и 13.788 рањених, према бројкама које је објавило Министарство за људска права (МоХР) Владе Ирака.

...

Мањине су биле изложене разним нападима дијелом Ирака током 2010. године. Нарочито су хришћани, Јазиди и Шабаки, међу осталим мањинама, и даље били директна мета напада током године; резултат је расељавање чланова мањинских група унутар земље и исељавање ван земље, поготово хришћана."

34. Уједињене нације и Међународна организација за миграције (ИОМ) указали су да су, иако "нарочито не подржавају повратак у ово вријеме из безбједносних разлога, обје организације посвећене пружању помоћи онима који се одлуче вратити" (ИОМ, *Процјена повратка у Ирак*, август 2008). Надаље, Влада Ирака покренула је програм финансијских подстицаја и субвенција за повратничке породице, те такође раде на развијању капацитета регистрације и помоћи све већем броју повратника (ИОМ, горе наведено). ИОМ даље запажа да је стопа расељавања у Ираку успорена, а да је стопа повратка убрзана, углавном у Багдад (ИОМ, *Преглед расељавања и повратка у Ирак*, фебруар 2011). Према ИОМ-у, општа несигурност је примарни разлог који спречава Ирачане да се врате у своје домове.

Ц. Извјештај о безбједносној ситуацији у Киркуку

35. Према извјештају високог комесара за избјеглице од 18. децембра 2006. (Савјетодавна препорука УНХЦР-а о повратку и Мишљење о потребама међународне заштите Ирачана изван Ирака) не треба спроводити присилни повратак Ирачана из јужног или централног Ирака све док не дође до знатног побољшања ситуације у погледу сигурности људских права у земљи.

36. У сљедећем извјештају из августа 2007. године (УНХЦР-ове смјернице о могућности процјене потреба за међународном заштитом ирачких азиланата), УНХЦР је охрабрио на усвајање *prima facie* приступа за ирачке тражиоце азила из средњег и јужног Ирака, те навео да њих треба сматрати избјеглицама у смислу Конвенције о статусу избјеглица из 1951. године, у земљама потписницама. У својим каснијим смјерницама из априла 2009. године УНХЦР је указао да, с обзиром на озбиљна кршења људских права и наставак безбједносних инцидената који трају у земљи, од којих је већина углавном у пет централних покрајина Багдада, Диула, Киркука, Ниниве и Салах-Ал-Дина, УНХЦР и даље сматра све

ирачке азиланте из ових пет централних покрајина као особе којима је потребна међународна заштита те наводи да се они у земљама потписницама морају третирати као избјеглице на основу критеријума Конвенције из 1951. године (видјети тачку 12. Смјерница). У Смјерницама се између осталог наводи:

"27. У контексту централних покрајина Багдада, Дијале, Киркука, Ниниве и Салах Ал-Дина, иако је безбједносна ситуација дијелом побољшана, још увијек превладава нестабилност, насиље и кршење људских права које чине разни актери, а укупна ситуација је таква да постоји вјероватноћа озбиљних повреда. Наоружане групе и даље су опасне, а самоубилачки напади и ауто-бомбе усмјерене против МНФ-И/ИСФ-а [Мултинационалних снага у Ираку/Ирачких безбједносних снага], Покрета сунитског буђења и цивила, уз циљане атентате и киднаповања, и даље се редовно дешавају, те узимају животе цивила и доводе до новог раселавања. Те насилне методе обично су усмјерене на одабрана подручја гдје се окупљају цивили одређених религијских или етничких група, укључујући вјерске објекте, пијаци, аутобуске станице и квартове. Насиље је често политички мотивисано и повезано са актуалним борбама за територију и власт између разних актера. Као што је горе разјашњено, чак и тамо гдје појединац можда није лично доживио пријетње или ризик повређивања, догађаји у околини њихових мјеста борава, или су у вези са другима, ипак могу изазвати основани страх. Такође има случајева специфичног циљања појединаца од стране екстремистичких елемената једне религијске или политичке групе против одређених појединаца друге, што се спроводи киднаповањем и погубљењима."

Што се тиче Киркука, у Смјерницама су садржане сљедеће опсервације (фусноте изостављене):

"202. Главнина насиља у овој покрајини везана је за још увијек неразријешен административни статус Киркука и с тим повезане борбе за власт између разних арапских, курдских и туркменских фактора. Безбједносни услови у покрајини Киркук, а посебно у граду Киркуку, показују тенденцију погоршања током политичких догађаја везаних за статус Киркука, пошто оружане групе настоје да утичу на политичке одлуке. На примјер, током интензивних преговора у вези са покрајинским изборним законом у љето 2008. године, један самоубилачки напад на курдске демонстранте резултирао је избијањем међуетничког насиља, у којем је више од 25 људи убијено, а преко 200 рањено. С друге стране, тензије и спорадично насиље могу искомпликовати преговоре о будућем статусу. Одгађањем покрајинских избора у Киркуку, безбједносна ситуација је донекле стабилизована. Међутим, растуће међунационалне тензије могу избити и прерасти у ново насиље уочи доношења одлука у вези са неријешеним статусом Киркука. Неки посматрачи запажају да тензије међу етничким групама око неријешеног статуса Киркука могу прерасти у још један грађански рат. Побуњеничке групе као што су AQI [Ал Каида у Ираку] такође циљају на изазивање међуетничког насиља тако што нападају представнике етничких/религијских група. Надаље, има извјештаја да се етничке групе у Киркуку наоружавају ради припреме за будуће сукобе."

203. Арапска и туркменска заједница Киркука жале се на малтретирање, пријетње, произвољна хапшења и демографску манипулацију од стране Курда који су доминантни у политичким и безбједносним институцијама покрајине. С друге стране, курдски службеници за спровођење закона и политички лидери су омиљене мете

атентата. Канцеларије ПУК-а и КДП-а такође су редовне мете напада. Недавно су два члана Комунистичке партије Курдистана убијена у својим домовима у Киркуку. Брат једног високопозиционираног члана исте те партије такође је убијен. Вјерске и етничке мањине често се нађу усред борби за власт и територију.

204. У покрајини Киркук редовно долази до постављања бомби уз пут, пуцњаве и повремених експлозија ауто-бомби, те самоубилачких напада. Дана 11. децембра 2008. године бомбаш самоубица убио је 46 и ранио скоро 100 људи када је детонирао експлозив који му се налазио у прслуку у ресторану пуном владиних службеника, жена и дјеце, током ручка у граду Киркуку. Дешавају се и циљана киднаповања и атентати, између осталог на званичнике Службе безбједности и племенске вође/СоИ [Синови Ирака], владине званичнике и службенике (углавном курдске) партијске званичнике, припаднике мањинских група [ту посебно мислимо на два инцидента напада на кришћане], новинаре и друге особе. Лешеви се и даље могу наћи у покрајини Киркук."

167. У јулу 2010. УНХЦР је издао Напомену о наставку примјењивости УНХЦР-ових смјерница за процјену потреба за међународном заштитом ирачких азиланата донесену у априлу 2009. Та напомена садржи сљедеће информације о безбједносној ситуацији (фусноте изостављене):

"У оквиру Споразума о статусу снага (СОФА) од 30. јуна 2009. ирачке власти су преузеле пуну одговорност за безбједност у земљи. Бивше Мултинационалне снаге-Ирак/Снаге Сједињених Држава-Ирак (бивши МНФ-И/УСФ-И) повукле су се из ирачких градова и села те дјелују из својих војних база на захтјев Владе Ирака. У овом тренутку, САД повлаче све борбене снаге те се очекује да ће тај процес бити окончан 31. августа 2010. Ирачке безбједносне снаге (ИСФ) готово су достигле планирану крајњу снагу од око 680.000 припадника. Од прољећа 2009. Влада Ирака је у потпуности одговорна за управљање и интегрисање група углавном Вијећа сунитског буђења или Синова Ирака (СоИ) у ИСФ и Владу Ирака. Тај процес је још увијек у току, а до априла 2010, од 94.000 СоИ, неких 9.000 је прешло у ИСФ те више од 30.000 у друге владине службе."

Ирачко пребројавање погинулих (ИБЦ), пројекат који скупља податке о убијеним цивилима, извјештава да је у 2009. години убијено 4.644 цивила. Извјештаји за 2010. годину указују на то да је скоро 2.000 Ирачана убијено и још око 5.000 рањено током првих пет мјесеци 2010. године. Избијање насиља забиљежено је од избора одржаних 7. марта 2010, а статистика за мјесец април и мај 2010. године показује пораст броја Ирачана који су насилно погинули или рањени. Извјештаји показују да су 2009. године и почетком 2010. године побуњеници извршили неколико напада са масовним жртвама, укључујући високопозициониране, добро чуване мете као што су ирачке владине институције, истакнути хотели и стране амбасаде. Напади су резултирали стотинама убијених или рањених цивила. Ал Каида у Ираку преузела је одговорност за нападе на амбасаде у Багдаду и резиденцијалне циљеве углавном у шиитским квартовима главног града почетком априла 2010. године. Ти инциденти су се углавном дешавали у централним покрајинама Багдада, Диуале, Киркука, Ниниве и Салах Ал-Дина као и Ал-Анбара, у којем је дошло до пораста насиља од љета 2009. Релативно стабилна безбједносна ситуација у јужним покрајинама повремено се прекида нападима са масовним жртвама и ниским нивоом насиља, углавном у подручјима

у близини Багдада. Регија Курдистана и даље је релативно стабилна мада је било извјештаја о нападима на новинаре и политичке противнике.

Међу другим дешавањима која се тичу безбједности а које вриједи напоменути је почетак примјене Заједничког прелазног безбједносног плана за Киркук и друга интерно спорна подручја од стране УСФ-И. План се заснива на заједничкој акцији и сарадњи ирачке армије и полиције као и Регионалне владе курдистанске (КРГ) Пешмерге. До сада, заједнички безбједносни план резултирао је успостављањем мреже контролних пунктова и заједничким патролама око већих градова, те обуком безбједносних служби. Рјешавање укупног питања статуса "спорних подручја" је међу изазовима који чекају нову владу. Кључна питања која треба ријешити у том подручју укључују административне границе, контролу нафтних ресурса, права мањина и друга питања.

Од почетка 2010. ИСФ, уз помоћ УСФ-И, ухапсио је или убио велики број високопозиционираних побуњеничких вођа, поготово припадника Ал Каиде у Ираку. Садашњи напади илустрирају чињеницу да су групе још увијек спремне и способне да нападну.

Извјештаји показују да напади на ирачке владине званичнике, чланове ирачких безбједносних снага, припаднике Вијећа сунитског буђења и истакнуте грађане и даље не јењавају. Међу онима који су честа мета су шиитски цивили и ходочасници цивили као и вјерски објекти у разним подручјима, религијске и етничке мањинске групе у покрајинама Нинива и Киркук (Јазиди, Туркмени, Шабаки и Кака'и) и хришћанске мањине, углавном у Ниниви, која укључује 5.000 хришћана раселиених из Мосула почетком 2010. У поређењу са 2008. годином, уочен је знатан пораст употребе магнетских и бомби премазаних љепилом које се закаче за возила, као начина атентата на одређене појединце. Профили оних који представљају мету укључују посебно владине званичнике и службенике, партијске званичнике, чланове Вијећа сунитског буђења или Синове Ирака (СоИ), припаднике ИСФ-а (укључујући и оне који нису на дужности), религијске и етничке мањине [то се односи на неколико инцидентних напада против хришћана и самоубилачких камиона бомби у шиитском туркменском граду 20 км јужно од Киркука, при чему су уништене куће и оштећено још стотине домова, чиме је погођено 600 људи], сунитске и шиитске вјерске службенике, новинаре, припаднике академске заједнице, љекаре, судије и правнике, активисте за људска права и Ирачане који раде за невладине организације или УСФ-И и стране компаније, трговце алкохолом (који су углавном хришћани или Јазиди), жене и појединце припаднике покрета ЛГБТ (покрет за права лезбијки, хомосексуалаца, бисексуалаца и транссексуалаца).

III Закључак

Ситуација у Ираку се стално мијења. УНХЦР ће и даље пратити дешавања у земљи и ажурирати своје смјернице из априла 2009. године када процијени да се ситуација довољно промијенила. У међувремену, УНХЦР савјетује оне који одлучују о захтјевима за међународну заштиту које подносе асиланти из Ирака, те оне који су одговорни за успостављање политике владе у вези са овим становништвом да се наставе ослањати на Смјернице УНХЦР-а из априла 2009. Према томе, садашња позиција УНХЦР-а о повратку у Ирак и даље је непромијењена."

38. Информациони центар земље поријекла (*Landinfo*), независно истраживачко тијело о људским правима које је успостављено како би се норвешким имигрантским властима дале релевантне информације, у извјештају о безбједносној

ситуацији у граду Киркуку, од 28. октобра 2008. године, навео је сљедеће (фусноте и референце су изостављене):

"Генерално се признаје да је ниво насиља у Киркуку далеко нижи него у Багдаду и Мосулу.

Већина безбједносних инцидентата у граду су изгледа напади против полиције и војске. Најчешћи су напади на патроле те на контролне пунктове и њихово особље. Ти напади се дешавају између Киркука и околних подручја унутар града. Повремене цивилне жртве су резултат тих напада....

Такође долази до повремених насумичних напада усмјерених директно на цивиле, као и самоубилачких напада на мјестима у граду гдје се налази много људи.

Додатне врсте мета забиљежио је *Landinfo* од октобра 2005. године. Те мете су врло различите. Било је напада на локалне курдске политичке вође и њихове породице, инжењере и грађевинце, директоре нафтних компанија, приватне заштитаре, раднике на бензинским пумпама, цркве, шиитске џамије, гласачка мјеста те на канцеларију једне туркменске политичке партије. У октобру 2008. године убијен је један ирачки новинар.

Чини се да је интензитет напада на све циљне групе остао доста стабилан током година. Од септембра 2005. до марта 2006. године забиљежена су 44 пријављена инцидента... Током новембра и децембра 2006. пријављено је да је у насилним инцидентима погинуло укупно 30 особа (ДМХА 2006).

У марту 2008. године забиљежено је да је насиље порасло након 2006. године те да је безбједносна ситуација и даље веома нестабилна... Према војном команданту САД-а у Киркуку, до љета 2008. године насиље је опало за двије трећине у поређењу са љетом 2007... Бројке показују да је од августа 2008. године насиље остало на истом нивоу све до октобра...

Немамо бројке за љето 2007. нити знамо на колико се дуг временски период односи појам 'љето'. Извори, међутим, показују да је насиље порасло до марта 2008. па онда опало до љета идуће године, те да се чини да је након тога донекле стабилизовано. Уз резерву да немамо тачне бројке како бисмо поткријепили овај тренд, видимо, међутим, да је ситуација у погледу избијања насиља промјењива у прилично кратком временском периоду.

Фактори који утичу на безбједносне проблеме и даље ће бити присутни у предвидивој будућности. Према томе, промјењив ниво насиља може се очекивати и даље".

39. У тематској напомени о безбједносној ситуацији у граду Киркуку и сусједним подручјима коју је објавио *Landinfo* (*Temanotat IRAK: Sikkerhetssituasjonen i Kirkuk by og områdene rundt*), од 16. марта 2010. године, ситуацију је описана на сљедећи начин:

"Током последње двије године безбједносна ситуација у Киркуку показала је смањен ниво активности оружаних група, упркос сталном високом нивоу политичке тензије везане за спорни политички статус града. Ипак, и град Киркук и покрајину Киркук и даље погађа стално политичко насиље. Нема јасних знакова отвореног сукоба између група курдског, арапског и туркменског становништва, али широко распрострањено узајамно неповјерење и даље превладава, уз пораст физичке сегрегације међу њима. У таквом окружењу, милитанти и даље врше нападе.

Оружане групе које дјелују у Киркуку, Хавијау и Туз Кхормату су све сунитски муслимани. Изгледа да се они повремено међусобно логистички повезују и да се временом спајају."

У тачки 2. Напомене запажа се између осталог да је насиље везано за сукоб у Киркуку, које је континуирано

опадало од 2007. те 2009. године, достигло најнижи ниво од 2004. године. Ипак, политички мотивисано насиље и даље се свакодневно дешава. Иначе, нема нових образаца насиља. Још увијек је ситуација таква да су насилни акти углавном усмјерени против власти, војске и политичког миљеа. Међутим, знатно су веће жртве међу цивилним становништвом него међу циљаним групама. Ниво политичког насиља чини се релативно низак, с обзиром на континуиране политичке тензије везане за нејасан политички статус града. Истовремено, политичко насиље је директно повезано са неријешеним политичким питањима. И курдске регионалне власти и национална и централна влада тврде да имају право да управљају градом. Мало је доступних информација које систематски презентују ситуацију у покрајини за сваку од три етничке групе – Курде, Арапе и Туркмене. Према листу *Today's Zaman* од 10. фебруара 2010. локалну полицију чини 36% Курда, 39% Арапа и 26% Туркмена. У курдским подручјима града било је и курдских и туркменских полицајаца. У округу Хавија западно од Киркука полицајци су Арапи. Мада су разне групације прилично добро заступљене у јавној управи и образовању, након 2003. године често су забиљежени случајеви њиховог међусобног неповјерења.

40. Извјештај о земљи поријекла Граничне агенције УК (Министарство унутрашњих послова) од 30. августа 2011. садржи сљедеће информације (фусноте изостављене):

"8.80 Извјештај УНСЦ-а [Савјет безбједности Уједињених нација] за јули 2010, датиран 29. јула 2010, обухвата догађаје од 14. маја 2010. те се наводи сљедеће: "Киркук је био генерално стабилан од претходног извјештајног периода. Дана 8. јуна [2010] испалени су меци на конвој УСФ-И/Уједињених нација који је путовао у Киркук, при чему је рањен један војник УСФ-И. Ниједан члан особља УНАМИ-ја није рањен, конвој се смјеста вратио у полазну оперативну базу *Warrior*."

Међутим, у каснијем извјештају УНСЦ-а за новембар 2010, објављеном 26. новембра 2010, запажа се сљедеће: 'повлачење снага Сједињених Држава из Ирака вјероватно ће имати краткорочни до средњорочни ефекат на безбједносну ситуацију'.

8.81 У данском извјештају ФФМ-а о безбједности и људским правима у јужном/средњем Ираку за фебруар-април 2010, објављен 10. септембра 2010, наводи се поуздан извор у Ираку који је изјавио: "... Киркук је, са својим јединственим статусом, потпуно друго питање. Ситуација је крхка, а Ирачке безбједносне снаге (ИСФ) и снаге САД-а имају снажно присуство у том подручју. Присуство АQI [Ал Каида у Ираку] и побуњеничких група доприноси томе да ситуација буде нарочито несигурна, а постоје извјештаји да АQI користи дјecu као бомбаше самоубице или борце у Киркуку."

Видјети такође дио о сјеверном Ираку, гдје се наглашава да су у фебруару 2011. курдске групе Пешмерга ушле у покрајину Киркук, што је представљало кршење договорене безбједносне процедуре која је на снази између курдских и ирачких снага."

41. Трећи извјештај генералног секретара УН-а УНСЦ-у према тачки 6. Резолуције 1936 (2010), између осталог укључује сљедеће опсервације:

"II Сажетак кључних политичких дешавања у Ираку А. Политичка дешавања

8. У Киркуку, курдске партије које држе два највиша политичка положаја, гувернера и председника покрајинског вијећа, договориле су се да одустану од овог

другог положаја као знак добре воље како би покренули политички процес и испунили ранији захтјев туркменске и арапске компоненте. Хасан Туран (Туркмен) изабран је на мјесто председника, Најмалдин О. Карим (Курд) изабран је за новог гувернера, а Ракан Саид ал-Џубури (Арап) остао је замјеник гувернера.

9. Дана 31. марта, курдске Пешмерга трупе које су биле распоређене око града Киркука након 25. фебруара 2011. године, повукле су се и вратиле у курдистанску регију. Тај инцидент је послужио као подсјећање на изазове који остају након што се снаге Сједињених Америчких Држава у Ираку повуку те се оконча функционисање заједничког механизма за успостављање безбједности. Заједнички механизам за успостављање безбједности успостављен је како би охрабрио ирачке сигурносне снаге и курдске Пешмерга трупе да координирају своје операције, успоставе заједничке патроле и контролне пунктове те размјењују информације под окриљем снага Сједињених Држава. Влада Ирака и регионална влада Курдистана тек треба да се договоре о будућности заједничког механизма за успостављање безбједности, или било којег каснијег рјешења које би се могло успоставити након повлачења снага САД-а.

10. Снаге САД-а у Ираку наставиле су планирано повлачење из земље с намјером да одлазак доврше до 31. децембра 2011. како је то предвиђено Споразумом о статусу снага потписаног између Владе Ирака и Владе Сједињених Америчких Држава. У току су разговори у вези са могућношћу да неке снаге САД-а остану и након 2011. године како би пружиле обуку и подршку. Премијер је изјавио да ће се о том питању одлучити консензусом кроз дијалог међу политичким блоковима, пошто би формални споразум захтијевао сагласност Вијећа заступника.

III Активности мисије помоћи Уједињених нација Ираку

А. Политичке активности

21. Стални консултативни механизам састао се неколико пута током извјештајног периода. Ова иницијатива која је покренута у марту 2011. под окриљем УНАМИ-ја окупља представнике кључних политичких блокова како би разговарали о неријешеним питањима везаним за спорне интерне територије, укључујући и Киркук. Учесници укључују представнике три главна политичка блока: замјеник премијера Роуш Шаваис (Курдистански савез), члан Парламента Хасан ал-Сунаид (Национални савез) и министар финансија Рафи ал-Исави (IrAQIya). Учесници су се договорили да пажњу усмјере на сљедећа питања: (а) Киркук, укључујући питања подјеле власти и спровођење избора за покрајинско вијеће; (б) Нинива, тренутни политички застој, подјела власти и безбједносна питања; (ц) будућност заједничког механизма за успостављање безбједности; и (д) попис становништва. Дана 25. априла учесници су се договорили да састав на сљедећем састанку треба проширити да би се укључили локални актери из покрајина Киркук и Нинива. Дана 16. јуна одржан је састанак који је први пут окупио све чланове Вијећа заступника из Киркука како би се разматрала питања везана за подјелу власти и перспективу одржавања избора за покрајинско вијеће у Киркуку.

Е. Активности на заштити људских права

41. У извјештајном периоду дошло је до значајног пораста атентата на политичке лидере, владине званичнике

и безбједносно особље.... Покушај атентата је извршен на једног туркменског члана Парламента из Киркука... дана 12. маја....

42. Злочини из части почињени над женама и даље изазивају забринутост. УНАМИ је забиљежио смрт у сумњивим околностима девет жена од априла до маја у Киркуку. Полиција је обавијестила УНАМИ да су три смрти наведене као самоубиство, а четири као убиства која су извршила непознате особе, док је узрок смрти преостале двије жене непотврђен али се сматра сумњивим....

43. И даље има спорадичних извјештаја о дјечи изложеној насумичном насиљу и отмицама.... Дан 2. априла, у Киркуку, криминалне банде отеле су шестогодишњу дјевојчицу која је послје ослобођена након што је плаћена откупнина. Дан 21. априла у Киркуку је отет 12-годишњи дјечак; његова судбина је и даље непозната.

44. Током извјештајног периода одржано је неколико јавних демонстрација, већином мирних...

Ф. Безбједносна, оперативна и логистичка питања

50. Током извјештајног периода, Уједињене нације су и даље дјеловале у безбједносном окружењу пуном изазова. Дан 5. маја ауто-бомба је постављена пред сједиште ирачке полиције у Хили, убивши 30 полицајаца. У једном другом инциденту, 19. маја, у комплексном нападу на Покрајински заједнички координациони центар Киркука убијено је 20 људи, а 80 рањено, укључујући и припаднике ирачке полиције и цивилне одбране. За овај напад вјерује се да је био одговор на ранија успјешна настојања ирачких безбједносних снага да лоцирају скривено оружје и кључне људе за којима је издата потјерница због терористичких напада...

52. Током извјештајног периода, УНАМИ је радио на транзицији безбједносне подршке од снага САД-а на ирачке безбједносне снаге. Дан 24. априла Ирачко национално вијеће за безбједност захтијевало је од Канцеларије високог команданта Оружаних снага, у координацији са Министарством одбране и Министарством унутрашњих послова, подршку за захтјеве за заштиту УНАМИ-ја.

53. Током извјештајног периода УНАМИ је такође предузео кораке да уведе потребна логистичка рјешења како би замијенио подршку снага Сједињених Америчких Држава. УНАМИ је такође наставио припреме како би био способан да одржава своје присуство у Киркуку и Басри.

54. Уз подршку сталних полицијских капацитета Уједињених нација, почетни тим од четири полицијска официра за везу УНАМИ-ја распоређен је у Багдаду, Ербилу и Киркуку како би спровео и координирао операције УНАМИ-ја заједно са Министарством унутрашњих послова Ирака и ирачком полицијом.

...

IV Запажања

...

60. Иако је статус Киркука и других спорних интерних територија и даље питање које ствара подјеле, охрабрен сам скорашњим настојањима кључних ирачких фактора да дођу до договора. Помоћу сталног консултативног механизма под окриљем УНАМИ-ја, политички лидери, чланови парламента и локални представници Киркука укључени су у дијалог о кључним питањима који ће утицати на будућност Киркука и других спорних подручја, укључујући будућа безбједносна рјешења. Охрабрујемо Владу Ирака и Регионалну владу Курдистана да наставе користити овај важан форум како би

нашли узајамно прихватљива рјешења која ће у коначници служити интересима националног помирења и дугорочне стабилности. Уједињене нације су спремне да помогну у том процесу на захтјев Владе."

ПРАВО

I НАВОДНО КРШЕЊЕ ЧЛАНА 3. КОНВЕНЦИЈЕ

42. Апликант је навео да би у случају протјеривања у Ирак био изложен ризику од третмана који је у супротности са чланом 3, који гласи:

"Нико неће бити подвргнут тортури, нељудском или понижавајућем поступању или кажњавању."

43. Влада тврди да ова жалба треба да буде одбачена као преурањена јер се предмет још увијек рјешава пред Уставним судом.

44. Суд запажа да је, у међувремену, Уставни суд размотрио апликантову жалбу у вези са чланом 3. Конвенције и одбацио је као очигледно неосновану (видјети тачку 24. горе). Владин приговор мора стога бити одбачен.

45. Апликант наводи да би га ирачке власти сматрале терористом и издајником због његове повезаности са страним муџахединима у Босни и Херцеговини, те чинице да је проглашен пријетњом за националну безбједност у Босни и Херцеговини, као и стога што је одбио регрутацију у ирачку армију током рата са Ираном. У запажањима из јуна 2011. апликант је тврдио да му је отац умро 2003. године након што су га претукле Пешмерге, курдске безбједносне снаге. Такође је тврдио да је његов брат, ратни инвалид од 1984, умро зато што су га курдске власти онемогућиле да дође до лијекова. Неке друге чланове његове породице такође су наводно насмрт претукле Пешмерге, или су због припадности партији *Ba'ath* морали побјећи из земље у непознатом правцу. Апликант даље тврди да је његова породица стално изложена злостављању и пријетњама због своје припадности Арапима сунитима, те да су им Курди неколико пута силом упали у кућу. Апликант тврди да, пошто је муслиман сунит, страхује и од муслимана шиита и Курда, који чине већину у Киркуку.

46. Суд понавља да према добро утврђеној пракси међународног права, те према обавезама које проистичу из уговора, укључујући оне који произлазе из Конвенције, држава уговорница има право да контролише улазак, боравак и протјеривање странаца (видјети, међу осталим изворима, *Üner против Холандије* [ГЦ], бр. 46410/99, тачка 54, ЕЦПР 2006-ХП). Право на азил није садржано ни у Конвенцији нити у њеним Протоколима (*Salah Sheekh против Холандије*, бр. 1948/04, став 135, 11. јануар 2007). Протјеривање од стране државе уговорнице може, међутим, отворити питање које произлази из члана 3, те тиме ангажовати одговорност те државе према Конвенцији, гдје се показало да постоји стваран основ за увјерење да се дотична особа, ако буде протјерана, суочава са реалним ризиком да ће бити изложена нехуманом поступању. У таквом случају члан 3. подразумева обавезу да се та особа не протјера у дату земљу (видјети *Saadi против Италије* [ГЦ], бр. 37201/06, тачка 125., 28. фебруар 2008). Пошто је забрана тортуре или нехуманог или понижавајућег поступања или кажњавања апсолутна, понашање апликаната, колико год било непожељно или опасно, не може се узети у обзир (ибид, тачке 127. и 138).

47. Оцјена постојања стварног ризика мора бити ригорозна (видјети *Chahal против Уједињеног Краљевства*, 15. новембар 1996, тачка 96, *Reports of Judgments and Decisions* 1996-V). У правилу, апликант

треба да пружи доказе да постоје стварни основи за увјерење да би он, ако би била спроведена мјера на коју се жали, био изложен реалном ризику да ће бити предмет поступања који је у супротности са чланом 3. (*Н. против Финске*, бр. 38885/02, тачка 167, 26. јули 2005). Тамо гдје се такви докази пруже, на влади је да их оспори. Суд ће се ослонити на сву доказну грађу која му се достави или, ако је то потребно, доказну грађу која је прибављена на његову иницијативу. Он ће то урадити посебно кад апликант – или трећа страна у оквиру значења члана 36. Конвенције – пружи образложене аргументе који бацају сумњу на тачност информација које је изнијела тужена влада. Суд мора бити сигуран да је оцјена коју су донијеле власти државе уговорнице адекватна и довољно поткријељена домаћом доказном грађом, као и доказном грађом која потиче из других поузданих и објективних извора као што су, на примјер, друге државе уговорнице или државе које нису уговорнице, агенције Уједињених нација и угледне невладине организације (*НА. против Уједињеног Краљевства*, бр. 25904/07, тачка 119, 17. јули 2008).

178. Ако апликант још увијек није протјеран у вријеме када Суд разматра његов предмет, релевантни период који ће се узети у обзир приликом разматрања јесте вријеме трајања поступка пред Судом (*Saadi против Италије*, горе цитиран, тачка 133). При томе се захтијева потпуна и ажурирана процјена, пошто се ситуација у земљи одредишта може временом промијенити. Мада историја јесте од интереса у оној мјери у којој може бацити свјетло на садашњу ситуацију и њен вјероватни развој, садашњи услови су одлучујући и стога је потребно узети у обзир информације до којих се дошло након коначне одлуке домаћих власти (видјети *Salah Sheekh*, горе цитиран, тачка 136).

189. Суд даље констатује да општа ситуација насиља уобичајено сама по себи не подразумева кршење члана 3. у случају протјеривања (видјети *Х.Л.Р. против Француске*, 29. април 1997, тачка 41, *Reports of Judgments and Decisions* 1997-III). Међутим, Суд никад није искључио могућност да општа ситуација насиља у једној земљи одредишта може бити довољног интензитета да подразумева да би свако упућивање у њу неизбежно представљало кршење члана 3. Конвенције. Ипак, Суд би такав приступ заузео само у најекстремнијим случајевима општег насиља, гдје постоји стварни ризик од нехуманог поступања самим тим што би појединац том насиљу био изложен након свог повратка (видјети *НА против Уједињеног Краљевства*, горе цитиран, тачка 115, и *Суфи и Елми против Уједињеног Краљевства*, бр. 8319/07 и 11449/07, тачке 217-218. и тачка 293, 28. јуни 2011).

50. Враћајући се на предметни случај, Суд констатује да је апликант посјетио Ирак два пута од промјене режима, 2003. и 2004. Међутим, апликант тврди да је током тих посјета био присиљен да се крије у страху од курдских власти пошто му је један пријатељ рекао да је био праћен и да му је име на "црној листи", те да су Курди, након што је напустио Ирак, тражећи њега, претресли дом његове породице. С друге стране, он не само да није пружио никакав доказ како би поткријепо те изјаве већ су оне у контрадикцији са оним што је раније рекао о својим посјетама (видјети тачку **Error! Reference source not found.** горе). Из његових претходних изјава чини се да се слободно кретао у јавним зградама и из јавних зграда и по улицама током својих посјета (водио је болесног оца у болницу и касније му био на сахрани). Штавише, током ових посјета апликант је остао у Киркуку више од мјесец дана. Ваља примјетити да је безбједносна ситуација у

Ираку била много опаснија у вријеме апликантових посјета него што је данас (према *Iraq Body Count* 2003. године је забиљежено 12.087 погинулих цивила, 2004. године 11.072 и 2010. године 4.045; www.iraqbodycount.org, објављено 16. новембра 2011). Суд је већ имао прилику да процијени општу безбједносну ситуацију у Ираку (видјети *Ф.Х. против Шведске*, бр. 32621/06, тачка 9320, јануар 2009). У том предмету, Суд је сматрао да општа ситуација у Ираку, мада несигурна и проблематична, није тако озбиљна да би изазвала сама по себи кршење члана 3. ако би се апликант, који је хришћанин и члан партије *Ba'ath*, вратио (видјети такође *Muslim против Турске*, бр. 53566/99, 26. април 2005; за недавну процјену безбједносне ситуације у Киркуку, видјети *Agalar против Норвешке* (дец.), бр. 55120/09, 8. новембар 2011).

51. Такође, домаће власти су детаљно размотриле и одбиле апликантов захтјев за азил. Суд запажа да је њихова процјена била адекватна и довољно поткријељена домаћом доказном грађом као и грађом која потиче из других објективних извора. Мада је Суд свјестан да УНХЦР, УН и ИОМ препоручују земљама да не враћају присилно избјеглице у Ирак, те су организације такође навеле да су посвећени пружању помоћи онима који се врате. Штавише, Суд запажа да су њихове препоруке дијелом засноване на безбједносној ситуацији, а дијелом на практичним проблемима за избјеглице, као што су смјештај, здравствена заштита и поврат имовине. У вези с тим, Суд наглашава да придаје значај информацијама садржаним у новијим извјештајима независних међународних организација за људска права или владиних извора (видјети, између осталог, *Saadi против Италије*, горе цитиран, тачка 131). Међутим, процјена Суда о општој ситуацији у земљи одредишта доноси се само како би се утврдило постоји ли стваран основ за увјерење да би апликант био изложен реалном ризику да ће бити подвргнут поступању које је забрањено чланом 3. ако би се вратио у дату земљу. Према томе, тамо гдје су извјештаји усмјерени на опште социоекономске и хуманитарне прилике, Суд је склон да им да мањи значај, пошто те прилике нису обавезно битне када је у питању процјена реалног ризика за појединачног апликанта да ће бити изложен нехуманом поступању у смислу члана 3. Конвенције (видјети *НА*, горе цитиран, тачка 122).

52. Стога, у овом предмету, с обзиром на горе наведено и на чињеницу да је апликант два пута посјетио Ирак у вријеме избијања насиља у тој земљи, и то без икаквих посљедица, Суд закључује да апликант није пружио никакве доказе који могу потврдити да постоји стварни основ за увјерење да би он, ако би био депортован, био изложен реалном ризику да би био подвргнут поступању супротном члану 3. Стога је ова жалба очигледно неоснована и мора бити одбачена у складу са чланом 35. став 3. (а) и 4. Конвенције. С обзиром на овај закључак, примјерено је обуставити даљу примјену правила 39. Пословника Суда.

II НАВОДНО КРШЕЊЕ ЧЛАНА 5. СТАВ 1. КОНВЕНЦИЈЕ

53. Апликант је оспорио законитост свог притвора позивајући се на члан 5. став 1. Конвенције, чији релевантни дио гласи:

"Свако има право на слободу и безбједност личности. Нико не смије бити лишен слободе осим у ниже наведеним случајевима и у складу са законом прописаним поступком:

...

(ф) законитог хапшења или лишења слободе особе с циљем спречавања илегалног уласка у земљу или особе против које је у току поступак депортације или екстрадиције."

54. Влада је изјавила да је притвор апликанта одређен у складу са домаћим законом према којем странац мора бити притворен ако се утврди да он или она представља пријетњу за националну безбједност (видјети тачку 30. горе) и са чланом 5. став 1. (ф) Конвенције. Влада даље тврди да је период на који се жалба односи дијелом обухваћен привременом мјером Суда према правилу 39. Пословника Суда.

А. Прихватљивост

55. Суд констатује да ова жалба није очигледно неоснована у смислу члана 35. став 3. (а) Конвенције. Суд такође запажа да она није неприхватљива по било којем другом основу, те да се стога мора прогласити прихватљивом.

Б. Меритум

56. У члан 5. уграђено је основно људско право: заштита појединца од произвољног мијешања државе у његово или њено право на слободу. Текст члана 5. јасно наводи да се гаранције које он садржи примјењују на "сваког". Тачке од (а) до (ф) члана 5. став 1. садрже исцрпну листу допустивих основа по којима особе могу бити лишене слободе, тако да лишавање слободе неће бити законито уколико не потпада под један од тих основа. Један од изузетака, садржан у тачки (ф), дозвољава држави да контролише слободу странаца у контексту имиграције (видјети, између осталог, *А. и други* против Уједињеног Краљевства [ГЦ], бр. 3455/05, тачке 162-63, од 19. фебруара 2009).

57. Тачка (ф) члана 5. став 1. не захтијева да се притвор оправдано сматра потребним, на примјер како би се спријечило да особа почини кривично дјело или побјегне. У том смислу, ова тачка утврђује различит ниво заштите у односу на тачку (ц) члана 5. став 1. Све што захтијева ова одредба је да поступак протјеривања буде у току и да се води ажурно (видјети *Chahal*, горе цитиран, тачке 112-13). Лишавање слободе мора такође бити "законито". Тамо гдје се постави питање "законитости" притвора, укључујући питање да ли је вођен "законом прописан поступак", Конвенција се у бити позива на национално право и утврђује обавезу да се поштују материјална и процедурална правила националног права. Поштовање националних права није, међутим, довољно: свако лишавање слободе треба, поред тога, бити у складу са сврхом заштите појединца од произвољног поступања – а појам "произвољности" у члану 5. став 1. проширује се и мимо недостатка поштовања националног права, тако да лишавање слободе може бити законито у смислу домаћег права али је и даље произвољно и у супротности са Конвенцијом (видјети *Saadi против Уједињеног Краљевства* [ГЦ], бр. 13229/03, тачка 67, ЕЦХР 2008).

198. Влада тврди да је овај апликант био законито притворен као особа против које су предузете радње с циљем протјеривања у складу са другим дијелом члан 5. став 1. (ф). Међутим, Суд констатује да је поступак протјеривања апликанта покренут 8. новембра 2010. године (видјети тачку 25. горе), док је апликант притворен 23. јуна 2009. Пошто је притвор по члану 5. став 1. (ф) оправдан само док је у току поступак протјеривања, први период апликантовог притвора (које је трајало од 23. јуна 2009. до 8. новембра 2010. године) очигледно није био оправдан према члану 5. став 1. (ф) Конвенције.

59. Влада је истицала да је било утврђено да апликант представља пријетњу по националну безбједност, тако да домаће власти нису имале другу опцију већ да му одреде притвор, у складу са чланом 99(2)(б) Закона о кретању и боравку странаца из 2008. (видјети тачку 30. горе). Међутим, Суд сматра да тачке од (а) до (ф) члана 5. став 1. представљају исцрпну листу изузетака и да је само уско тумачење тих изузетака компатибилно са циљевима члана 5: притвор само на основу безбједносних разлога према томе није дозвољен (*А. и други*, горе цитиран, тачка 171). У сваком случају, у вријеме притварања апликанта, домаће власти су имале могућност да донесу рјешење о протјеривању према члану 88(1) (х) Закона о кретању и боравку странаца из 2008. године те да га онда притворе с циљем протјеривања према члану 99(1) (а) тог закона (видјети тачке 29. и 30. горе). Влада није понудила било какво објашњење о томе зашто то није учињено.

60. Такође, ово питање је размотрено у односу на друге тачке члана 5. став 1, које Влада није истицала. Суд понавља у вези с тим да тачка (ц) не дозвољава политику генералне превенције усмјерене против особе или категорије особа које власти с правом или погрешно виде као опасне или као особе које су склоне незаконитим актима. То нема никаквог утицаја осим да државама уговорницама пружи средство за спречавање кривичних дјела која су конкретна и специфична посебно у погледу мјеста и времена њиховог почињења и њихових жртава (*Guzzardi против Италије*, 6. новембар 1980, тачка 102; *М. против Немачке*, бр. 19359/04, тачке 89. и 102, 17. децембар 2009; и *Shimovolos против Русије*, бр. 30194/09, тачка 54, 21. јуни 2011). Притварање с циљем спречавања особе да почини кривично дјело мора, такође, бити "спроведено у сврху њеног довођења пред надлежно законско тијело" (видјети *Lawless против Ирске* (бр. 3), 1. јули 1961, тачка 14, Серија А бр. 3). Тачка (ц) дакле дозвољава лишавање слободе само у вези са кривичним поступцима (видјети *Ciulla против Италије*, 22. фебруар 1989, тачка 38, Серија А бр. 148 и *Schwabe и М.Г. против Немачке*, бр. 8080/08 и 8577/08, тачка 72, 1. децембар 2011, није коначна). Пошто ни домаће власти ни Влада нису споменули никакво конкретно или одређено кривично дјело у чијем је почињењу апликант требало да буде спријечен, његово притварање није обухваћено тачком (ц). Друге тачке члана 5. став 1. очигледно нису релевантне.

61. Суд стога закључује да постоји кршење члана 5. став 1. Конвенције у погледу периода апликантовог притвора од 23. јуна 2009. до 8. новембра 2010. године.

62. У погледу наредног периода, Суд констатује да је рјешење о протјеривању донесено 8. новембра 2011. Суд даље констатује да се од 4. октобра 2010. Влада уздржала од протјеривања апликанта у складу са захтјевом Суда према правилу 39. Пословника Суда (видјети *Chahal*, горе цитиран, тачка 114). У вези с тим, Суд понавља да су државе уговорнице, према члану 34. Конвенције, обавезне да поштују привремене мјере издате на основу правила 39. (видјети *Маматкулов и Аскарлов против Турске* [ГЦ], бр. 46827/99 и 46951/99, тачке 99-129 ЕЧХР 2005-1).

63. Због тога спровођење привремене мјере, након што је Суд указао држави уговорници да би било пожељно да не врати појединца у одређену земљу, само по себи нема никаквог утицаја на питање да ли је лишавање слободе којем тај појединац може бити изложен у складу са чланом 5. став 1. (видјети *Гебремедхин [Gaberemadhi] против Француске*, бр. 25389/05, тачка 74, ЕЧХР 2007-II). Другим ријечима, домаће власти морају дјеловати уз строго поштовање домаћег закона (ибид, тачка 75). Будући да су

домаће власти утврдиле да апликант представља опасност за националну безбједност, његово притварање је било дозвољено и, заправо, обавезно у смислу члана 99(2)(б) Закона о кретању и боравку странаца из 2008. (видјети тачку 36. горе). Надаље, притвор апликанта редовно је продужаван сваког мјесеца као што је то предвиђено домаћим законом.

64. С обзиром на горе наведено, Суд закључује да је поступак протјеривања, иако привремено обустављен у складу са захтјевом Суда, ипак био у току од 1. фебруара 2011. те се водио строго у складу са домаћим законом (упоредити *С.П. против Белгије* (дец.), бр. 12572/08, 14. јуни 2011; супротно од *Рјабикин против Русије*, бр. 8320/04, тачка 132, 19. јуни 2008. и *Абдолгани и Каримниа против Турске*, бр. 30471/08, тачка 134, ЕCHR 2009-...). Пошто нема индиција да су власти дјеловале са лошом намјером, да је апликант био притворен у неодговарајућим условима, или да је његово притварање било произвољно из било којег другог разлога (видјети *Saadi против Уједињеног Краљевства*, горе цитиран, тачке 67-74), не постоји кршење члана 5. став 1. Конвенције у погледу периода притвора апликанта од 8. новембра 2010. до 7. априла 2011. године.

III НАВОДНО КРШЕЊЕ ЧЛАНА 5. СТАВ 4. И ЧЛАНА 13. КОНВЕНЦИЈЕ

65. Апликант се даље жалио да није имао на располагању ефикасан поступак у којем би могао оспорити законитост свог притвора, како то налажу члан 5. став 4. и члан 13. Конвенције. Члан 5. став 4. Конвенције гласи:

"Свако коме је ускраћена слобода хапшењем или лишавањем слободе има право да уложи жалбу суду како би суд, у кратком року, размотрио законитост лишавања слободе и, уколико оно није било законито, наложило ослобађање."

66. Влада је оспорила овај аргумент.

67. Суд констатује да је ова жалба повезана са претходно размотреном жалбом те да се стога и она мора прогласити прихватљивом.

68. С обзиром на оно што је Суд утврдио према члану 5. став 1, Суд сматра да није потребно засебно размотрити да ли је у овом случају, такође, дошло до кршења члана 5. став 4. и члана 13. Конвенције (видјети, између осталог, *Токић и други против Босне и Херцеговине*, бр. 12455/04, 14140/05, 12906/06 и 26028/06, тачка 70, 8. јули 2008).

IV НАВОДНО КРШЕЊЕ ЧЛАНА 8. КОНВЕНЦИЈЕ

209. Апликант се даље жали да би у случају његовог протјеривања у Ирак дошло до повреде његовог права на поштовање породичног живота. Он се позвао на члан 8. Конвенције, који гласи:

"1. Свако има право на поштовање свог приватног и породичног живота, дома и преписке.

2. Јавна власт се не мијеша у остваривање овог права, осим ако је такво мијешање предвиђено законом и ако је то неопходна мјера у демократском друштву у интересу националне безбједности, јавне безбједности, економске добробити земље, спречавања нереда или спречавања злочина, заштите здравља и морала или заштите права и слобода других."

70. Суд је раније утврдио да је апелација Уставном суду БиХ у принципу ефикасан правни лијек у смислу члана 35. став 1. Конвенције (видјети *Миразовић против Босне и Херцеговине* (дец.), бр. 13628/03, 16. мај 2006. и *Алибашић против Босне и Херцеговине* (дец.), бр. 18478/08, 29. март 2011). Пошто је поступак по апелацији у току пред Уставним судом, а Конвенција не захтијева да апликант,

који се жали на своје протјеривање према члану 8, треба да има приступ правном лијеку са аутоматским суспензивним дејством (насупротив таквим жалбама у вези са чланом 3), ова жалба је преурањена. Стога се она мора одбацити у складу са чланом 35. став. 1. и 4. Конвенције.

V НАВОДНО КРШЕЊЕ ЧЛАНА 6. КОНВЕНЦИЈЕ

71. Апликант је, такође, оспорио правичност поступка по захтјеву за азил. Он се позвао на члан 6. став 1, чији релевантни дио гласи:

"Приликом утврђивања грађанских права и обавеза или основаности било какве кривичне оптужбе против њега, свако има право на правичну и јавну расправу у разумном року пред независним и непристрасним, законом установљеним судом..."

72. Суд запажа да апликант није изнио ову жалбу у својој првобитној апликацији, али је навео у својим запажањима из јуна 2011. Она, дакле, није истакнута довољно рано да би омогућила размјену запажања између страна у поступку (видјети *Melnik против Украјине*, бр. 72286/01, тачке 61-63, 28. март 2006; *Maznyak против Украјине*, бр. 27640/02, тачка 22, 31. јануар 2008; *Kuncheva против Бугарске*, бр. 9161/02, тачка 18, 3. јули 2008; *Lisev против Бугарске*, бр. 30380/03, тачка 33, 26. фебруар 2009; те *Tsonyo Tsonnev против Бугарске*, бр. 33726/03, тачка 24, 1. октобар 2009.). Ипак, Суд не мора одлучити да ли је потребно узети ово питање у разматрање у овој фази поступка пошто је ова жалба у сваком случају неприхватљива из сљедећег разлога. Суд понавља да се члан 6. став 1. Конвенције не примјењује на поступке који се односе на држављанство неке особе и/или улазак, боравак и депортацију странаца, с обзиром да се ти поступци не односе на "утврђивање његових грађанских права и обавеза, нити било какве кривичне оптужбе против њега" у смислу овог члана Конвенције (видјети, између осталих извора, *С. против Швајцарске*, бр. 13325/87, одлука Комисије од 15. децембра 1988, *Decisions and Reports* 59, стр. 256, на стр. 257; *Шоћ против Хрватске* (дец.), бр. 47863/09, 29. јуни 2000; *Naumov против Албаније* (дец.), бр. 10513/03, 4. јануар 2005; *Мааоуиа против Француске* [ГЦ], бр. 39652/98, тачке 36-40, ЕCHR 2000-х). Ова жалба је, према томе, неприхватљива *ratione materiae* са одредбама Конвенције и мора се одбацити у складу са чланом 35. став 3. (а) и 4. Конвенције.

VI ПРИМЈЕНА ЧЛАНА 41. КОНВЕНЦИЈЕ

73. Члан 41. Конвенције гласи:

"Када Суд утврди кршење Конвенције или њених протокола, а унутрашње право Високе стране уговорнице омогућава само дјелимичну одштету, Суд ће, ако је то потребно, пружити правичну накнаду оштећеној страни."

A. Одштета

74. Апликант је поднио захтјев за накнаду материјалне штете у укупном износу од 10.500 евра на име изгубљене зараде (по 500 евра за сваки мјесец проведен у притвору) и 189.000 евра на име накнаде нематеријалне штете. Апликант је такође тражио да се 60.000 евра исплати његовој супрузи и двојема кћеркама на име претрпљене нематеријалне штете и 4.200 евра за њихове путне трошкове из Зенице, како би га посјетиле у притвору.

75. Влада је тврдила да су потраживани износи претјерани и непоткријељени.

76. Што се тиче накнаде материјалне штете, Суд констатује да апликант није доставио ниједан доказ о свом запослењу прије притварања или о мјесечном приходу који би имао да није био притворен. Стога, у одсуству било

каког доказа да би он заиста зарадио 500 евра мјесечно, Суд одбацује његов захтјев. С друге стране, Суд прихвата да је апликант претрпио извјесну патњу усљед утврђених повреда права, што оправдава досуђивање одштете на име претрпљене нематеријалне штете. Након што је извршио процјену на правичној основи, како то захтијева Конвенција, Суд додјељује апликанту 2.000 евра на име накнаде нематеријалне штете, плус било који порез који би могао бити зарачунат на овај износ.

77. Што се тиче захтјева за накнаду у корист апликантове супруге и кћерки, Суд подсјећа да оне нису биле странке у овом поступку; стога Суд одбацује овај захтјев.

Б. Трошкови и издаци

218. Апликант је, такође, тражио накнаду у износу од 65.000 евра на име трошкова и издатака које је имао пред домаћим судовима и Судом.

79. Влада сматра овај износ претјераним.

80. У складу са праксом Суда, апликант има право на накнаду трошкова и издатака само у оној мјери у којој се покаже да су они стварно и неопходно настали и да су разумни у погледу висине. То значи да их је апликант морао платити, или је био дужан да их плати на основу законске или уговорне обавезе, и они су били неизбјежни како би се спријечила утврђена кршења или како би остварио одштету. Суд захтијева појединачне рачуне и фактуре који су довољно детаљни како би омогућили да утврди до које мјере су горе наведени захтјеви испуњени. С обзиром на чињеницу да је један од апликантових заступника непрофитна организација која пружа бесплатну правну помоћ, а да нису достављени рачуни нити фактуре у вези са другим апликантовим заступником, Суд одбацује захтјев за трошкове и издатке.

Ц. Затезна камата

81. Суд сматра да је примјерено да затезна каматна стопа буде заснована на најнижој каматној стопи Европске централне банке, на коју треба додати три процентна бода.

ИЗ НАВЕДЕНИХ РАЗЛОГА, СУД

1. *Проглашава* једногласно да је жалба у вези са чланом 5. ст. 1. и 4. и чланом 13. Конвенције прихватљива, а остатак апликације неприхватљив;

2. *Пресуђује* са шест гласова према један да је дошло до кршења члана 5. став 1. Конвенције у односу на притвор апликанта од 23. јуна 2009. до 8. новембра 2010. године;

3. *Пресуђује* једногласно да нема кршења члана 5. став 1. Конвенције у односу на притвор апликанта након 8. новембра 2010. године;

4. *Пресуђује* једногласно да нема потребе разматрати жалбе у вези са чланом 5. став 4. и чланом 13. Конвенције;

5. *Пресуђује* са шест гласова према један да

(а) тужена држава треба да плати апликанту, у року од три мјесеца од дана када ова пресуда постане коначна у складу са чланом 44. став 2. Конвенције, износ од 2.000 евра (двје хиљаде евра), плус сваки порез који може бити зарачунат на овај износ, на име нематеријалне штете, који треба претворити у конвертибилне марке по важећем курсу на дан исплате;

(б) по истеку наведена три мјесеца до исплате, треба платити обичну камату на наведени износ по стопи која је једнака најнижој каматној стопи Европске централне банке током периода неизмирења, уз додаток од три процента бода;

6. *Одбацује* једногласно остатак апликантовог захтјева за правичну накнаду.

Сачињена на енглеском језику и објављена у писаној форми 7. фебруара 2012. године, у складу са правилом 77. ст. 2. и 3. Пословника Суда.

Регистрар

Лоренс Ерли

У складу са чланом 45. став 2. Конвенције и правилом 74. став 2. Пословника Суда, издвојено мишљење судије Мијовић додато је као анекс ове пресуде.

Предсједник

Лех Гарлицки

Л.Г.

Т.Л.Е.

ИЗДВОЈЕНО МИШЉЕЊЕ СУДИЈЕ МИЈОВИЋ

Апликант се, у оспоравању законитости свог притвора, позвао на члан 5. став 1. Конвенције.

Како је наглашено у мом издвојеном мишљењу у предмету *Ал Хусин против Босне и Херцеговине*, бр. 3727/08, од 7. фебруара 2012. године, ова жалба требало је да се рјешава у вези са чланом 5. став 1(ц), док је Вијеће одабрало да је рјешава у вези са чланом 5. став 1(ф). Како бих избјегла понављање, упућујем на детаљно образложење садржано у том мишљењу.

PREDMET AL HAMDANI PROTIV BOSNE I HERCEGOVINE

(Aplikacija br. 31098/10)

PRESUDA

STRASBOURG

7. februar 2012.

Ova presuda postat će konačna pod uslovima propisanim u članu 44. stav 2. Konvencije. Ona može biti predmet redakcijskih izmjena.

U predmetu Al Hamdani protiv Bosne i Hercegovine,

Evropski sud za ljudska prava (Četvrti odjel), zasjedajući u vijeću u sastavu:

Lech Garlicki, *predsjednik*,

Päivi Hirvelä,

Ledi Bianku,

Zdravka Kalaydjieva,

Nebojša Vučinić,

Vincent A. De Gaetano,

Ljiljana Mijović, *sudije*

i Lawrence Early, *registar Odjela*,

Nakon vijećanja zatvorenog za javnost, održanog 17. januara 2012., donosi sljedeću presudu koja je usvojena istog dana:

POSTUPAK

1. Postupak je pokrenut tako što je irački državljанин gosp. Fadhil Al Hamdani (aplikant) 10. maja 2008. podnio Sudu aplikaciju (br. 31098/10) protiv Bosne i Hercegovine na osnovu člana 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (Konvencija).

2. Aplikanta su zastupali gosp. O. Mulahalilović i "Vaša prava", lokalna nevladina organizacija. Vladu Bosne i Hercegovine (Vlada) zastupala je gđa M. Mijić, agent.

3. Aplikant se žalio, između ostalog, da bi u slučaju deportacije bio izložen riziku od tretmana koji je u suprotnosti s članom 3. Konvencije te da njegovo pritvaranje predstavlja kršenje člana 5. stav 1. Konvencije.

4. Dana 4. oktobra 2010. predsjednik Četvrtog odjela Suda odlučio je da, u interesu strana i pravilnog vođenja postupka, ukaže Vladi da aplikant ne bi trebalo da bude protjeran u Irak do 21. januara 2011. (Pravilo 39. Poslovnika Suda).

5. Dana 16. decembra 2010. Vijeće Četvrtog odjela Suda odlučilo je da obavijesti Vladu o aplikaciji. Također je odlučilo da istovremeno razmatra prihvatljivost i meritum aplikacije (član 29. stav 1), kao i da produži navedenu privremenu mjeru do okončanja postupka pred Sudom.

ČINJENICE

I. OKOLNOSTI SLUČAJA

A. Relevantni historijat slučaja

6. Na osnovu predmetnog spisa čini se da je osnovna činjenica u domaćem postupku bila pripadnost aplikanta mudžahedinima u Bosni i Hercegovini (BiH)¹. Izraz mudžahedin široko se koristi kako bi označio strance – uglavnom iz arapskog svijeta – koji su došli u BiH tokom rata kako bi podržali bosanske muslimane². Međutim, isti izraz koristi se i za domaće muslimane koji su se pridružili stranim mudžahedinima, prihvatili njihovu ideologiju i prilagodili se njihovom načinu odijevanja. Ovaj fenomen je Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju (MKSJ) u predmetu *Hadžihasanović i Kubura*, IT-01-47-T, stavovi 411-18, od 15. marta 2006. i predmetu *Delić*, IT-04-83-T, stavovi 166-199, od 15. septembra 2008., objasnio na sljedeći način:

7. Prvi strani mudžahedini došli su u BiH u ljeto 1992. godine preko Hrvatske i uz pomoć hrvatskih vlasti. Čini se da su bh. vlasti dobro prihvatile njihov dolazak. Iako se čini da je prisustvo nekih stranih mudžahedina bilo motivirano željom da pruže humanitarnu pomoć bosanskom muslimanskom stanovništvu, većina njih podržavala je vojnu borbu protiv neprijatelja bosanskih muslimana, spremni da vode džihad ili "sveti rat". Kako je izjavio Ali Hamad, svjedok MKSJ-ja porijeklom iz Bahreina koji je došao u BiH 1992. godine, neki mudžahedini bili su pripadnici Alkaide, koji su imali za cilj "stvaranje baze koja bi im omogućila da prošire područje svog djelovanja". Neki od njih također su došli da obavljaju misionarski rad.

8. Po dolasku, strani mudžahedini smjestili su se na raznim lokacijama i nisu činili jednu homogenu cjelinu. Pred kraj 1992. godine, bosanski muslimani počeli su se pridruživati stranim mudžahedinima. Domaći pripadnici dobivali su vojnu obuku i učestvovali su u borbenom djelovanju. Također su dobivali i vjersku poduku. Veliki broj grupa koje su činili strani i/ili domaći mudžahedini bio je aktivan. Bez obzira na primjere zajedničkog učešća u borbi, čini se da su te grupe težile da zadrže svoje zasebne identitete. Među njima su postojale religijske i ideološke razlike, što je rezultiralo povremenim nasilnim sukobima.

9. Dana 13. augusta 1993. strani mudžahedini organizirali su se u jedinicu u okviru snaga domaće Armije BiH (Armija Republike Bosne i Hercegovine)³. Ta jedinica, pod nazivom *El Mujahedin*, imala je bazu u Zenici. Nakon njenog uspostavljanja, jedinica je značajno brojčano povećana. Do 1995. godine činilo ju je oko 1.000 boraca. Iako je prvobitna ideja bila da se jedinica popunjava samo stranim mudžahedinima, domaći pripadnici su uskoro brojčano nadmašili strane. Faktori koji su motivirali domaće pripadnike da se pridruže toj jedinici uključivali su: njenu strožiju vojnu disciplinu; bolji nivo organizacije; napredniju opremu; borbeni moral; religijsku posvećenost i materijalnu korist. Jedinica je

dobivala sredstva i pomoć od brojnih organizacija i pojedinaca iz islamskog svijeta, uključujući Al-Haramain Islamic Foundation⁴ i Benevolence International Foundation⁵. Islamski kulturni institut u Milanu pružao joj je logističku podršku.

60. *El Mujahedin* je imao određene karakteristike koje su ga razlikovale od ostalih jedinica ARBiH. Predvodili su je strani mudžahedini koje nije imenovala ARBiH. Na vrhu hijerarhije bio je *emir*, koji se opisuje kao osoba najvišeg ranga unutar jedinice. Libijac Abu Haris bio je prvi *emir*. U decembru 1993. godine njega je naslijedio Alžirac Abu Maali, koji je ostao na tom položaju do kraja rata. Drugo lice iza *emira*, vojni komandant, predvodio je vojno vijeće i bio odgovoran za vođenje borbenih operacija. Godine 1993. ovaj položaj držao je Egipćanin po imenu Vahidin ili Wahiuddin. Nakon njegove smrti, u oktobru 1993. naslijedio ga je jedan drugi Egipćanin, Muatez. Muatez je ubijen u septembru 1995. godine. Jedinica je imala religijsko vijeće, tzv. *šuru*, koja je bilo njeno vrhovno tijelo za donošenje odluka. Činilo ga je približno 20 istaknutih pripadnika jedinice, uglavnom arapskog porijekla. *Emira* je birala *šura* a on je njoj odgovarao. Na kraju 1994. godine šejk Shaban pridružio se vodstvu jedinice. On je bio vođa Islamskog kulturnog instituta u Milanu, poznat kao ekstremista koji je bio dobro povezan sa islamskim fundamentalistima širom svijeta (MKSJ se u vezi s tim pozvao na presudu Milanskog krivičnog suda od 1. januara 2006.). On je regrutirao dobrovoljce iz arapskih zemalja za borbu u BiH. Iako šejk Shaban nije imao službenu funkciju unutar jedinice, njeni pripadnici su ga smatrali političkim autoritetom, čak pravim *emirom* unutar jedinice. On je mogao izdavati obavezujuće odluke (*fatve*) a *šura* nikad nije osporavala njegov autoritet. Šejk Shaban je ubijen, zajedno s Abu Harisom, na vojnom kontrolnom punktu HVO-a (Hrvatsko vijeće obrane)⁶ 14. decembra 1995.

71. Opći okvirni sporazum za mir, kojim je okončan rat u BiH, parafiran je u vojnoj bazi blizu Dayton, Sjedinjene Države, 21. novembra 1995., i potpisan u Parizu, Francuska, 14. decembra 1995. Član III. Aneksa 1A tog sporazuma poziva na povlačenje svih stranih snaga, uključujući pojedinačne savjetnike, borce za slobodu, instruktore, dobrovoljce i osoblje iz susjednih i drugih država, bez obzira na to da li su zakonito ili vojno bili subordinirani bilo kojoj od lokalnih snaga. S obzirom na to, 14. decembra 1995. ARBiH raspustila je *El Mujahedin* i naložila njenim stranim pripadnicima da napuste zemlju do 10. januara 1996. Unatoč prvobitnom otporu, *šura* je prihvatila da jedinica bude raspuštena. Čini se da su priznanja, kao što je "Zlatni ljiljan", bila dodijeljena njenim pripadnicima kao podsticaj strancima da napuste zemlju. Pripadnici jedinice su također dobili potvrde o služenju u Armiji BiH, što je stranim pripadnicima jedinice pomoglo da steknu državljanstvo BiH. Dok je većina stranih pripadnika jedinice napustila BiH, neki od njih (kao što je aplikant) podnijeli su zahtjev za prijem u državljanstvo BiH i nastavili su živjeti u BiH do danas.

⁴ Dana 13. marta 2002. Al-Haramain Islamic Foundation stavljena je na listu organizacija povezanih s Alkaidom koju su sačinili Ujedinjeni narodi.

⁵ Dana 21. novembra 2002. Benevolence International i bh. ured organizacije *Bosanska idealna futura* stavljeni su na listu organizacija povezanih s Alkaidom koju su sačinili Ujedinjeni narodi. Dana 10. februara 2003. Enaam M. Arnaout, njen direktor, osuđen je u Sjedinjenim Državama nakon što se izjasnio krivim za uzimanje reketa. U nagodbi o priznanju krivice, on je priznao da je cijelu jednu deceniju Benevolence International Foundation varala donatore tako što ih je navodila da vjeruju da se njihove donacije koriste za strogo mirotno, humanitarne svrhe, dok je nešto od tog novca bilo preusmjeravano mudžahedinima u BiH.

⁶ Snage HVO-a uglavnom je činilo lokalno hrvatsko stanovništvo. Oni su bili lojalni vlastima susjedne Hrvatske (vidjeti presude MKSJ u predmetu Blaškić, IT-95-14-T, §§ 95-123., od 3. marta 2000., i IT-95-14-A, §§ 167-78, od 29. jula 2004.).

¹ Mada se tužena država tokom rata 1992.-95. godine zvala "Republika Bosna i Hercegovina", naziv "Bosna i Hercegovina" koristi se u ovoj presudi i kada se govori o tom periodu.

² Bosanski Muslimani poznati su kao Bošnjaci. Izraz "Bošnjak" ne treba, međutim, miješati sa izrazom "Bosanci", koji se koristi da označi državljane BiH, bez obzira na njihovo etničko porijeklo.

³ Snage ARBiH, koje je uglavnom činilo bosansko muslimansko stanovništvo, bile su lojalne centralnim vlastima BiH.

82. Nakon napada koji su se desili 11. septembra 2001., službeni stav prema stranim mudžahedinima dramatično se promijenio. Mnogi su izgubili državljanstvo BiH ili su deportirani nakon što su proglašeni prijetnjom za nacionalnu sigurnost.

B. Predmetni slučaj

13. Aplikant je rođen u Iraku 1960. godine.

14. Aplikant je stigao na studije u Bosnu i Hercegovinu 1979. Prvo je studirao u Sarajevu, a onda se 1983. godine preselio u Zenicu. Godine 1987. aplikant se oženio državljankom Bosne i Hercegovine s kojom ima petero djece.

15. Tokom rata u Bosni i Hercegovini 1992.-95. aplikant se pridružio navedenoj jedinici *El Mujahedin*.

96. Aplikant je tri puta stekao državljanstvo Bosne i Hercegovine (bh. državljanstvo) 23. marta 1992., 12. januara 1995. (pod imenom Awad Fadhil) i ponovo 20. februara 1995. Od rata 1992.-95., aplikant je posjetio Irak dva puta, 2003. i 2004. godine. Aplikant posjeduje irački pasoš, koji mu je izdala Ambasada Iraka u Beču 23. januara 2007., s rokom važenja do 22. januara 2011.

107. Dana 30. augusta 2006. nadležni organi uprave utvrdili su da je aplikant bh. državljanstvo stekao prevarom, lažnim informacijama i prikrivanjem nekih relevantnih činjenica (tj. činjenica da je već imao državljanstvo BiH kada je podnio drugi zahtjev za naturalizaciju, te da je koristio dokumente koji su mu izdati na dva različita imena), te su ukinute odluke od 23. marta 1992. i 20. februara 1995. Dana 12. januara 2007. Sud BiH ukinuo je dio odluke od 30. augusta 2006. u odnosu na odluku od 20. februara 1995. i vratio predmet na ponovno odlučivanje.

118. U međuvremenu, 6. juna 2007. aplikant je podnio zahtjev za odobrenje privremenog boravka. Dana 28. septembra 2007. Služba za poslove sa strancima obustavila je ovaj postupak do konačnog rješenja aplikantovog statusa u pogledu državljanstva.

129. Dana 27. novembra 2008. nadležni organi uprave ponovo su ukinuli odluku od 20. februara 1995. Dana 3. decembra 2009. Sud BiH potvrdio je tu odluku. Dana 1. februara 2010. aplikant je podnio apelaciju Ustavnom sudu BiH (Ustavni sud). Izgleda da je taj postupak još uvijek u toku. To, međutim, ne sprečava aplikantovo potencijalno protjerivanje, s obzirom da od momenta obavještenja o odluci od 27. novembra 2008. on nezakonito boravi u BiH. Aplikant, s druge strane, tvrdi da još uvijek ima bh. državljanstvo na osnovu odluke od 12. januara 1995. (vidjeti tačku 96. gore). Ta odluka je, međutim, donesena na ime druge osobe (Awad Fadhil) te, stoga, ne može na aplikanta prenijeti bilo koje pravo, kao što je to potvrđeno u zapažanjima Vlade o prihvatljivosti i meritumu predmeta.

20. Dana 23. juna 2009. Služba za poslove sa strancima utvrdila je da aplikant predstavlja prijetnju za nacionalnu sigurnost i smjestila ga u Imigracioni centar u Istočnom Sarajevu. Pri donošenju odluke, ova služba oslonila se na izvještaje obavještajne službe. Dana 30. juna 2009. Sud BiH, nakon što je procijenio tajne dokaze, potvrdio je tu odluku. Dana 17. septembra 2009. Ustavni sud odbio je aplikantovu apelaciju kao očigledno neosnovanu. Početno, određeni period pritvora redovno je produžavan svakog mjeseca sve do aprila 2011. kada je aplikant oslobođen (vidjeti tačku 26. dolje).

21. Nakon što je odluka o oduzimanju aplikantovog državljanstva od 27. novembra 2008. postala konačna, postupak po zahtjevu za odobrenje privremenog boravka pred Službom za poslove sa strancima obnovljen je na aplikantov zahtjev (vidjeti tačku 18. gore). Dana 8. januara 2010. Služba za poslove sa strancima odbila je njegov zahtjev i ostavila mu rok

od 15 dana da dobrovoljno napusti zemlju. Dana 2. marta 2010. Ministarstvo sigurnosti BiH potvrdilo je tu odluku. Dana 1. juna 2010. Sud BiH potvrdio je odluku od 2. marta 2010. Dana 21. aprila 2011. aplikant je podnio apelaciju Ustavnom sudu BiH. Izgleda da je postupak još u toku.

22. Dana 17. februara 2010. aplikant je podnio zahtjev za azil. On je tvrdio da se irački građani koji su se pridružili stranim mudžahedinima tokom rata u Bosni i Hercegovini u Iraku tretiraju kao osumnjičeni teroristi i izloženi su mučenju. On je dodao da ga je jedan prijatelj obavijestio da je njegovo ime na "crnoj listi" i da je njegova porodica izložena prijetnjama i torturi zbog povezanosti s partijom Ba'ath. Aplikant je također tvrdio da bi ga po povratku u Irak (Kirkuk) proganjali muslimani šiiti i Kurdi zato što je on musliman sunit.

23. Dana 23. februara 2010. Sektor za azil obavio je razgovor s aplikantom u prisustvu njegovog advokata i predstavnika UNHCR-a. Također, razmatrani su izvještaji Stejt departmenta SAD-a, UNHCR-a, Međunarodne organizacije za migracije i Granične agencije Ujedinjenog Kraljevstva o Iraku. Tokom razgovora, aplikant je naveo da je posjetio Irak dva puta nakon promjene režima, 2003. i 2004. godine. Tokom obje posjete on je boravio kod svoje porodice u Kirkuku. Godine 2003. bio je u posjeti bolesnom ocu i ostao je mjesec i po. On se brinuo o ocu i nekoliko puta ga je vodio u bolnicu. Godine 2004. aplikant je otišao u Kirkuk na očevu sahranu i tamo ostao cijeli mjesec tokom Ramazana i Bajrama. Međutim, aplikant je tvrdio da se tokom tih posjeta bio prisiljen kriti u strahu od kurdske vlasti, jer mu je jedan prijatelj rekao da ga prate i da je njegovo ime na "crnoj listi". Aplikant je dalje tvrdio da je u kasnijim kontaktima s porodicom, po povratku u Bosnu i Hercegovinu, saznao da su im Kurdi pretresli kuću, tražeći njega. Dana 4. marta 2010. Sektor za azil odbio je zahtjev aplikanta za azil i ostavio mu rok od 15 dana da dobrovoljno napusti zemlju. Sektor za azil smatrao je da su aplikantove izjave kontradiktorne i da nije pružio nikakve dokaze kako bi potkrijepio svoje tvrdnje.

24. Dana 26. maja 2010. Sud BiH ukinuo je navedenu odluku i vratio predmet na ponovno razmatranje, uz obrazloženje da Sektor za azil treba detaljnije da procijeni aplikantov zahtjev. Dana 21. juna 2010. Sektor za azil odbio je aplikantov zahtjev za azil i ostavio mu rok od 15 dana da dobrovoljno napusti zemlju. Dana 22. septembra 2010. Sud BiH potvrdio je tu odluku. Dana 19. novembra 2010. aplikant je podnio apelaciju Ustavnom sudu protiv te odluke. Dana 9. februara 2011. Ustavni sud odbio je apelaciju kao očigledno neosnovanu. Utvrdio je da, iako je opća situacija u Iraku nesigurna i problematična, aplikant nije dokazao da za njega postoji stvarni rizik da bi bio izložen postupanju u suprotnosti s članom 3. Konvencije u pogledu njegovih ličnih okolnosti.

135. Dana 8. novembra 2010. Služba za poslove sa strancima donijela je rješenje o protjerivanju na zabranu povratka na period od pet godina. Služba je navela, međutim, da zaključak o dozvoli izvršenja rješenja neće biti donesen sve dok je na snazi privremena mjera Suda. Dana 3. decembra 2010. Ministarstvo sigurnosti BiH potvrdilo je tu odluku. Dana 16. marta 2011. Sud BiH potvrdio je rješenje o protjerivanju. Trenutno je u toku postupak po apelaciji pred Ustavnim sudom.

146. Dana 5. aprila 2011. Sud BiH poništio je posljednje rješenje o produženju pritvora (od 21. marta 2011.) kao nezakonito i naložio da se aplikant smjesti oslobodi iz Imigracionog centra. Sud je utvrdio da nadležni organi nisu pružili nikakve nove dokaze kao osnov za produženje aplikantovog pritvora. Nadalje, Sud je propisao blažu mjeru nadzora kojom se ograničava aplikantova sloboda kretanja na njegovu kućnu adresu u Zenici, uz obavezu da se svakodnevno javlja terenskom odjelu Službe za poslove sa strancima u

Zenici. Također je naložio zapljenu aplikantovog iračkog pasoša i drugih ličnih dokumenata koje bi mogao koristiti u pokušaju da napusti zemlju. Aplikant je pušten iz pritvora 7. aprila 2011.

II. RELEVANTNO DOMAĆE PRAVO

A. Zakon o zaštiti tajnih podataka iz 2005. godine

27. Zakon o zaštiti tajnih podataka iz 2005. godine ("Službeni glasnik BiH", br. 54/05 i 12/09) stupio je na snagu 17. augusta 2005. U skladu s članom 5. ovog zakona, sudije Suda BiH i Ustavnog suda BiH imaju pristup podacima svih nivoa tajnosti, bez bilo kakvih formalnosti (kao što je sigurnosna dozvola ili specijalna saglasnost), ako je taj pristup potreban radi obavljanja njihove dužnosti.

B. Zakon o kretanju i boravku stranaca iz 2008. godine

1. *Uslovi za sticanje međunarodne zaštite (status izbjeglice i supsidijarna zaštita) i dozvole boravka iz humanitarnih razloga*

158. Zakon o kretanju i boravku stranaca iz 2008. ("Službeni glasnik BiH", broj 36/08) stupio je na snagu 14. maja 2008. Član 105. ovog zakona definira da je izbjeglica stranac koji se, zbog osnovanog straha da će biti progonjen zbog svoje pripadnosti određenoj rasi, religiji, nacionalnosti, svog političkog mišljenja ili pripadnosti određenoj socijalnoj grupi, nalazi izvan zemlje svog državljanstva i nije u stanju ili usljed straha ne želi koristiti zaštitu te države, ili je osoba bez državljanstva koja, pošto se nalazi van zemlje gdje je ranije boravila, nije u stanju ili se zbog straha ne želi vratiti u tu zemlju. Ista odredba definira osobu koja ima pravo na supsidijarnu zaštitu kao stranca koji se ne kvalificira kao izbjeglica, ali u vezi s kojim je dokazano da postoje stvarne osnove za uvjerenje da bi se on suočio sa stvarnim rizikom od smrtne kazne ili egzekucije, mučenja ili nehumanog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja u zemlji porijekla ili u zemlji u kojoj je uobičajeno boravio, ili da postoji ozbiljna, individualna prijetnja po život civila ili osobe iz razloga proizvoljnog nasilja u situacijama međunarodnog ili unutrašnjeg oružanog sukoba, koja nije u stanju, ili, zbog straha, nije spremna koristiti zaštitu te zemlje.

Princip zabrane vraćanja (*non-refoulement*) ugrađen je u član 91. ovog zakona i glasi:

"Stranac neće, ni na koji način, biti protjeran ili vraćen (refoulement) na granicu teritorije gdje bi mu život ili sloboda bili ugroženi zbog njegove rase, vjere, nacionalnosti, pripadnosti određenoj društvenoj grupi ili zbog političkog mišljenja, bez obzira da li mu je zvanično odobrena međunarodna zaštita. Zabrana vraćanja ili protjerivanja (non-refoulement) odnosi se i na osobe za koje postoji osnovana sumnja da bi bile u opasnosti da budu podvrgnuta mučenju ili drugom nehumanom ili ponižavajućem postupanju ili kažnjavanju. Stranac, također, ne može biti ni protjeran ni vraćen u zemlju u kojoj nije zaštićen od slanja na takvu teritoriju."

U skladu s članom 118. Zakona, strancu čiji je zahtjev za međunarodnu zaštitu odbijen ipak će se dozvoliti ostanak na humanitarnoj osnovi, ako bi njegovo udaljenje predstavljalo kršenje principa *non-refoulement*. Međutim, taj stranac mora biti stavljen u pritvor ako se utvrdi da predstavlja prijetnju za javni red i mir ili nacionalnu sigurnost.

2. *Rješenje o protjerivanju i zaključak o dozvoli izvršenja rješenja o protjerivanju*

29. Prema članu 88.(1) (h) Zakona o kretanju i boravku stranaca iz 2008. godine naredit će se protjerivanje stranca ako se utvrdi da on predstavlja prijetnju za javni red i mir ili nacionalnu sigurnost. Žalba protiv rješenja o protjerivanju obustavlja protjerivanje (član 87. Zakona). Isto tako, zahtjev za

međunarodnu zaštitu i tužba u upravnom sporu protiv odluke kojom je odbijen takav zahtjev obustavlja protjerivanje (članovi 92., 109. (9) i 117. tog zakona). Prema članu 93. Zakona, nakon što rješenje o protjerivanju postane izvršno, zaključak o dozvoli izvršenja donosi se u roku od sedam dana. Žalba protiv zaključka o dozvoli izvršenja ne obustavlja protjerivanje.

3. *Pritvor stranaca*

30. Prema članu 99.(2) (b) Zakona, strancu će biti određen pritvor ako se utvrdi da takva osoba predstavlja prijetnju za javni red i mir ili nacionalnu sigurnost, bez obzira da li je prethodno doneseno rješenje o protjerivanju. Kada je rješenje o protjerivanju doneseno, stranac može biti pritvoren i na osnovu člana 99.(1)(a) tog zakona. Početno rješenje o pritvoru važi 30 dana (član 100. (3) i 102. ovog zakona). Pritvor se naknadno može produžavati više puta, svaki put najviše do 30 dana. Međutim, ukupno trajanje pritvora može samo u izuzetnim situacijama trajati duže od 180 dana, ako stranac onemogućava svoje udaljenje ili ako je nemoguće u roku od 180 dana udalжити stranca iz drugih razloga (vidjeti član 102. Zakona).

III. MEĐUNARODNI DOKUMENTI

A. U odnosu na Bosnu i Hercegovinu

31. Opći okvirni sporazum za mir, kojim je okončan rat u BiH, parafiran je u vojnoj bazi blizu Daytona, Sjedinjene Države, 21. novembra 1995., i potpisan u Parizu, Francuska, 14. decembra 1995. Sporazum je stupio na snagu na drugi navedeni datum.

32. Prema članu III. Aneksa 1A tog sporazuma, do 13. januara 1996. sve strane snage, uključujući pojedinačne savjetnike, borce za slobodu, instruktore, dobrovoljce i osoblje iz susjednih i drugih država, bez obzira na to da li su zakonito ili vojno bili subordinirani bilo kojoj od lokalnih snaga, morale su se povući iz Bosne i Hercegovine do 13. januara 1996.

B. U odnosu na Irak

33. Relevantni dio Izvještaja o ljudskim pravima u Iraku za 2010. koji je objavio Ured za ljudska prava misije pomoći Ujedinjenih naroda u Iraku (UNAMI) glasi:

"Stanje ljudskih prava u Iraku i dalje je krhko pošto se ta zemlja još uvijek oslobađa godina diktature, ratovanja i nasilja. Mada Vlada i dalje preduzima neke mjere s ciljem poboljšanja zaštite i osiguranja ljudskih prava svojim građanima, s obzirom na izazove s kojima je zemlja suočena, napredak je spor. Irak i dalje prolazi tranziciju iz konfliktne u postkonfliktnu zemlju, što predstavlja ogromne razvojne izazove koje Vlada i narod Iraka moraju sada rješavati. Široko rasprostranjeno siromaštvo, ekonomska stagnacija, nepostojanje mogućnosti, propadanje okoliša i odsustvo osnovnih službi predstavljaju "tiha" kršenja ljudskih prava koja pogađaju velike dijelove stanovništva. Drugi faktori koji su uticali na situaciju u pogledu ljudskih prava u 2010. godini uključuju nepotpune rezultate općih izbora, što je dovelo do dugog procesa formiranja vlade koji nije završeo sve do decembra 2010. Vjeruje se da je to izazvalo nestabilnost, ali je također dovelo do izvjesnog stepena neaktivnosti u pogledu provođenja reformi i drugih mjera čiji je cilj osiguravanje poštivanja, zaštite i osiguranja ljudskih prava iračkom stanovništvu. Na sigurnost je djelovalo i povlačenje svih borbenih trupa USF-I tokom ove godine koje je završeno u augustu 2010.

Oružano nasilje i dalje negativno utiče na civile i civilnu infrastrukturu. Civilni su izloženi nasumičnim napadima koji rezultiraju pogibijom i ranjavanjem, ali i ograničenom pristupu i ostvarenju drugih ljudskih prava, što uključuje, ali nije ograničeno, na pravo na pristup elementarnim uslugama humanitarne prirode, pravo okupljanja, slobode izražavanja, slobode religije, itd. To je također negativno uticalo na

ekonomski razvoj. Proizvoljno ili namjerno ciljanje civila također predstavlja ozbiljno kršenje primjenjivih pravila o zaštiti ljudskih prava i međunarodnog humanitarnog prava. Broj civila koji je poginuo u oružanom nasilju 2010. godine kreće se od 2.953 ubijenih i 14.398 ranjenih prema UNAMI-ju do 3.254 ubijenih i 13.788 ranjenih, prema brojkama koje je objavilo Ministarstvo za ljudska prava (MoHR) Vlade Iraka.

Manjine su bile izložene raznim napadima širom Iraka tokom 2010. godine. Posebno su kršćani, Jazidi i Šabaki, među ostalim manjinama, i dalje bili direktna meta napada tokom godine; rezultat je raseljavanje pripadnika manjinskih grupa unutar zemlje i iseljavanje van zemlje, pogotovo kršćana."

34. Ujedinjeni narodi i Međunarodna organizacija za migracije (IOM) ukazali su da, iako "naročito ne podržavaju povratak u ovo vrijeme iz sigurnosnih razloga, obje organizacije posvećene su pružanju pomoći onima koji se odluče vratiti" (IOM, *Procjena povratka u Irak*, august 2008.). Nadalje, Vlada Iraka pokrenula je program finansijskih poticaja i subvencija za povratničke porodice, a radi na razvijanju kapaciteta registracije i pomoći sve većem broju povratnika (IOM, gore navedeno). IOM dalje zapaža da je stopa raseljavanja u Iraku smanjena, a da je stopa povratka povećana, uglavnom u Bagdad (IOM, *Pregled raseljavanja i povratka u Irak*, februar 2011.). Prema IOM-u, opća nesigurnost je primarni razlog koji sprečava Iračane da se vrate u svoje domove.

C. Izvještaj o sigurnosnoj situaciji u Kirkuku

35. Prema izvještaju visokog komesara za izbjeglice od 18. decembra 2006. (UNHCR Savjetodavna preporuka o povratku i Mišljenje o potrebama međunarodne zaštite Iračana izvan Iraka), ne treba se provoditi prisilni povratak Iračana iz južnog ili centralnog Iraka sve dok ne dođe do značajnog poboljšanja situacije u pogledu sigurnosti ljudskih prava u zemlji.

36. U sljedećem izvještaju iz augusta 2007. godine (UNHCR-ove smjernice o mogućnosti procjene potreba za međunarodnom zaštitom iračkih azilanata), UNHCR je ohrabrio na usvajanje *prima facie* pristupa za iračke tražioce azila iz srednjeg i južnog Iraka, te naveo da njih treba smatrati izbjeglicama u smislu Konvencije o statusu izbjeglica iz 1951. godine, u zemljama potpisnicama. U svojim kasnijim smjernicama iz aprila 2009. UNHCR je ukazao da, s obzirom na ozbiljna kršenja ljudskih prava i nastavak sigurnosnih incidenata koji traju u zemlji, od kojih je većina uglavnom u pet centralnih pokrajina Bagdada, Diyala, Kirkuka, Ninewe i Salah-Al-Dina, UNHCR i dalje smatra sve iračke azilante iz ovih pet centralnih pokrajina kao osobe kojima je potrebna međunarodna zaštita te navodi da se oni u zemljama potpisnicama trebaju tretirati kao izbjeglice na osnovu kriterija Konvencije iz 1951. godine (vidjeti tačku 12. Smjernica). U Smjernicama se, između ostalog, navodi:

"27. U kontekstu centralnih pokrajina Bagdada, Dijale, Kirkuka, Ninive i Salah Al-Dina, iako je sigurnosna situacija dijelom poboljšana, još uvijek prevladava nestabilnost, nasilje i kršenje ljudskih prava koje čine razni akteri, a ukupna situacija je takva da postoji vjerovatnoća ozbiljnih povreda. Naoružane grupe i dalje su opasne, a samoubilački napadi i autobombe usmjerene protiv MNF-I/ISF-a [Multinacionalnih snaga u Iraku/Iračkih sigurnosnih snaga], Pokreta sunitskog buđenja i civila, uz ciljane atentate i kidnapiranja, i dalje se redovno dešavaju, te uzimaju živote civila i dovode do novog raseljavanja. Te nasilne metode obično su usmjerene na odabrana područja gdje se okupljaju civili određenih religijskih ili etničkih grupa, uključujući vjerske objekte, pijace, autobuske

stanice i kvartove. Nasilje je često politički motivirano i povezano s aktuelnim borbama za teritoriju i vlast između raznih aktera. Kao što je već razjašnjeno, čak i tamo gdje pojedinac možda nije lično doživio prijetnje ili rizik povređivanja, događaji u okolini njihovih mjesta boravka, ili su u vezi s drugima, ipak mogu izazvati osnovani strah. Također ima slučajeva specifičnog ciljanja pojedinaca od strane ekstremističkih elemenata jedne religijske ili političke grupe protiv određenih pojedinaca druge, što se provodi kidnapiranjem i pogubljenjima."

Što se tiče Kirkuka, u Smjernicama su sadržane sljedeće opservacije (fusnote ispuštene):

"202. Glavnina nasilja u ovoj pokrajini vezana je za još uvijek nerazriješen administrativni status Kirkuka i s tim povezane borbe za vlast između raznih arapskih, kurdskih i turkmenskih faktora. Sigurnosni uslovi u pokrajini Kirkuk, a posebno u gradu Kirkuku, pokazuju tendenciju pogoršanja tokom političkih događaja vezanih za status Kirkuka, pošto oružane grupe nastoje uticati na političke odluke. Naprimjer, tokom intenzivnih pregovora oko pokrajinskog izbornog zakona u ljeto 2008. jedan samoubilački napad na kurdske demonstrante rezultirao je izbijanjem međuetničkog nasilja, u kojem je više od 25 ljudi ubijeno, a preko 200 ranjeno. S druge strane, tenzije i sporadično nasilje mogu iskomplikirati pregovore o budućem statusu. Odgađanjem pokrajinskih izbora u Kirkuku, sigurnosna situacija je donekle stabilizirana. Međutim, rastuće međunacionalne tenzije mogu izbiti i prerasti u novo nasilje uoči donošenja odluka u vezi s neriješenim statusom Kirkuka. Neki posmatrači zapažaju da tenzije među etničkim grupama oko neriješenog statusa Kirkuka mogu prerasti u još jedan građanski rat. Pobunjeničke grupe kao što su AQI [Alkaida u Iraku] također ciljaju na izazivanje međuetničkog nasilja tako što napadaju predstavnike etničkih/religijskih grupa. Nadalje, ima izvještaja da se etničke grupe u Kirkuku naoružavaju radi pripreme za buduće sukobe.

203. Arapska i turkmenska zajednice Kirkuka žale se na maltretiranje, prijetnje, proizvoljna hapšenja i demografsku manipulaciju od strane Kurda koji su dominantni u političkim i sigurnosnim institucijama pokrajine. Kurdske službenice za provođenje zakona i politički lideri su s druge strane omiljene mete atentata. Uredi PUK-a i KDP-a također su redovne mete napada. Nedavno su ubijena dva člana Komunističke partije Kurdistana u svojim kućama u Kirkuku. Brat jednog visokopozicioniranog člana iste te partije je također ubijen. Vjerske i etničke manjine često se nađu usred borbi za vlast i teritoriju.

204. U pokrajini Kirkuk redovno dolazi do postavljanja bombi uz cestu, pucnjave i povremenih eksplozija autobombi, te samoubilačkih napada. Dana 11. decembra 2008. bombaš samoubica ubio je 46 i ranio blizu 100 ljudi kada je detonirao eksploziv koji mu se nalazio u prsluku u restoranu punom vladinih službenika, žena i djece tokom ručka u gradu Kirkuku. Dešavaju se i ciljana kidnapiranja i atentati, između ostalog na zvaničnike Službe sigurnosti i plemenske vođe/Sol [Sinovi Iraka], vladine zvaničnike i službenike, (uglavnom kurdske) stranačke zvaničnike, pripadnike manjinskih grupa [tu posebno mislimo na dva incidentna napada na kršćane], novinare i druge osobe. Leševi se i dalje mogu naći u pokrajini Kirkuk."

167. U julu 2010. UNHCR je izdao Napomenu o nastavku primjenjivanja UNHCR-ovih Smjernica za procjenu potreba za međunarodnom zaštitom iračkih azilanata donesenu u aprilu 2009. Ta napomena sadrži sljedeće informacije o sigurnosnoj situaciji (fusnote ispuštene):

"U sklopu Sporazuma o statusu snaga (SOFA) od 30. juna 2009. iračke vlasti preuzele su punu odgovornost za sigurnost u zemlji. Bivše Multinacionalne snage-Irak/Snage Sjedinjenih

Država-Irak (bivši MNF-I/USF-I) povukle su se iz iračkih gradova i sela te djeluju iz svojih vojnih baza na zahtjev iračke vlade. U ovom trenutku, SAD povlače sve borbene snage te se očekuje da će taj proces biti okončan 31. augusta 2010. Iračke sigurnosne snage (ISF) gotovo su dostigle planiranu krajnju snagu od oko 680.000 pripadnika. Od proljeća 2009. iračka vlada je u potpunosti odgovorna za upravljanje i integriranje grupa uglavnom Vijeća sunitskog buđenja ili Sinova Iraka (SoI) u ISF i iračku vladu. Taj proces je još uvijek u toku, a do aprila 2010. od 94.000 SoI, nekih 9.000 je prešlo u ISF te preko 30.000 u druge vladine službe.

Iračko prebrojavanje poginulih (IBC), projekat koji skuplja podatke o ubijenim civilima, izvještava da su u 2009. godini ubijena 4.644 civila. Izvještaji za 2010. godinu ukazuju na to da je blizu 2.000 Iračana ubijeno i još oko 5.000 ranjeno tokom prvih pet mjeseci 2010. godine. Izbijanje nasilja zabilježeno je od izbora održanih 7. marta 2010., a statistika za mjesec april i maj 2010. godine pokazuje porast broja Iračana koji su nasilno poginuli ili ranjeni. Izvještaji pokazuju da su 2009. i početkom 2010. godine pobunjenici izvršili nekoliko napada s masovnim žrtvama, uključujući visokopozicionirane, dobro čuvane mete kao što su iračke vladine institucije, istaknuti hoteli i strane ambasade. Napadi su rezultirali stotinama ubijenih ili ranjenih civila. Alkaida u Iraku preuzela je odgovornost za napade na ambasade u Bagdadu i rezidencijalne ciljeve uglavnom u šiitskim kvartovima glavnog grada početkom aprila 2010. godine. Ti incidenti uglavnom su se dešavali u centralnim pokrajinama Bagdada, Diyale, Kirkuka, Ninive i Salah Al-Dina kao i Al-Anbara, u kojem je došlo do porasta nasilja od ljeta 2009. Relativno stabilna sigurnosna situacija u južnim pokrajinama povremeno se prekida napadima s masovnim žrtvama i niskim nivoem nasilja, uglavnom u područjima u blizini Bagdada. Regija Kurdistana i dalje je relativno stabilna mada je bilo izvještaja o napadima na novinare i političke protivnike.

Među drugim dešavanjima koja se tiču sigurnosti a koja vrijedi napomenuti je početak provođenja Zajedničkog prijelaznog sigurnosnog plana za Kirkuk i druga interno sporna područja od strane USF-I. Plan se zasniva na zajedničkoj akciji i saradnji iračke armije i policije kao i Regionalne vlade Kurdistanske (KRG) Pešmerge. Do sada, zajednički sigurnosni plan rezultirao je uspostavom mreže kontrolnih punktova i zajedničkim patrolama oko većih gradova, te obukom sigurnosnih službi. Rješavanje ukupnog pitanja statusa "spornih područja" je među izazovima koji čekaju novu vladu. Ključna pitanja koja treba riješiti u tom području uključuju administrativne granice, kontrolu naftnih resursa, prava manjina i druga pitanja.

Od početka 2010. godine ISF, uz pomoć USF-I, uhapsio je ili ubio veliki broj visokopozicioniranih pobunjeničkih vođa, pogotovo pripadnika Alkaide u Iraku. Sadašnji napadi ilustriraju činjenicu da su grupe još uvijek spremne i sposobne da napadnu.

Izvještaji pokazuju da napadi na iračke vladine zvaničnike, članove iračkih sigurnosnih snaga, pripadnike Vijeća sunitskog buđenja i istaknute građane i dalje ne jenjavaju. Među onima koji su česta meta su šiitski civili i hodočasnici civili kao i vjerski objekti u raznim područjima, religijske i etničke manjinske grupe u pokrajinama Niniva i Kirkuk (Jazidi, Turkmeni, Šabaki i Kaka'i) i kršćanske manjine, uglavnom u Ninivi, koja uključuje 5.000 kršćana raseljenih iz Mosula početkom 2010. U poređenju s 2008. došlo je do značajnog porasta upotrebe magnetskih i bombi premazanih ljepljivom, koje se zakače za vozila kao metod atentata na određene pojedince. Profili onih koji predstavljaju metu uključuju posebno vladine zvaničnike i službenike,

partijske zvaničnike, članove Vijeća sunitskog buđenja ili Sinove Iraka (SoI), pripadnike ISF-a (uključujući i one koji nisu na dužnosti), religijske i etničke manjine [to se odnosi na nekoliko incidentnih napada protiv kršćana i samoubilačkih kamiona bombi u šiitskom turkmenskom gradu 20 km južno od Kirkuka pri čemu su uništene kuće i oštećeno još stotine domova, čime je pogodoeno 600 ljudi], sunitске i šiitske vjerske službenike, novinare, pripadnike akademske zajednice, ljekare, sudije i pravnike, aktiviste za ljudska prava i Iračane koji rade za nevladine organizacije ili USF-I i strane kompanije, trgovce alkoholom (koji su uglavnom kršćani ili Jazidi), žene i pojedince pripadnike pokreta LGBT (pokret za prava lezbijki, homoseksualaca, biseksualaca i transseksualaca).

...

III. Zaključak

Situacija u Iraku stalno se mijenja. UNHCR će i dalje pratiti dešavanja u zemlji i ažurirati svoje Smjernice iz aprila 2009. godine kada procijeni da se situacija dovoljno promijenila. U međuvremenu, UNHCR savjetuje one koji odlučuju o zahtjevima za međunarodnu zaštitu koje podnose azilanti iz Iraka, te one koji su odgovorni za uspostavu politike vlade u vezi s ovim stanovništvom da se nastave oslanjati na UNHCR-ove Smjernice iz aprila 2009. Prema tome, sadašnja pozicija UNHCR-a o povratku u Irak i dalje je nepromijenjena."

38. Informacioni centar zemlje porijekla (*Landinfo*), nezavisno istraživačko tijelo o ljudskim pravima koje je uspostavljeno kako bi se norveškim imigrantskim vlastima dale relevantne informacije, u izvještaju o sigurnosnoj situaciji u gradu Kirkuku, od 28. oktobra 2008., naveo je sljedeće (fusnote i reference su ispuštene):

"Općenito se priznaje da je nivo nasilja u Kirkuku daleko niži nego u Bagdadu i Mosulu.

Većina sigurnosnih incidenata u gradu su izgleda napadi protiv policije i vojske. Najčešći su napadi na patrole te na kontrolne punktove i njihovo osoblje. Ti napadi se dešavaju između Kirkuka i okolnih područja unutar grada. Povremene civilne žrtve rezultat su tih napada....

Također, dolazi do povremenih nasumičnih napada usmjerenih direktno na civile, kao i samoubilačkih napada na mjestima u gradu gdje se nalazi mnogo ljudi.

Dodatne vrste meta zabilježio je *Landinfo* od oktobra 2005. Te mete su vrlo različite. Bilo je napada na lokalne kurdske političke vođe i njihove porodice, inženjere i građevince, direktore naftnih kompanija, privatne zaštitare, radnike na benzinskim pumpama, crkve, šiitske džamije, glasačka mjesta te na ured jedne turkmenske političke stranke. U oktobru 2008. ubijen je jedan irački novinar.

Čini se da je intenzitet napada na sve ciljane grupe ostao dosta stabilan tokom godina. Između septembra 2005. i marta 2006. zabilježena su 44 prijavljena incidenta... Tokom novembra i decembra 2006. prijavljeno je da je u nasilnim incidentima poginulo ukupno 30 osoba (DMHA 2006).

U martu 2008. zabilježeno je da je nasilje poraslo nakon 2006. te da je sigurnosna situacija i dalje veoma nestabilna... Prema vojnom komandantu SAD-a u Kirkuku, do ljeta 2008. godine nasilje je opalo za dvije trećine u poređenju s ljetom 2007.... Brojke pokazuju da je od augusta 2008. nasilje ostalo na istom nivou sve do oktobra...

Nemamo brojke za ljeto 2007. niti znamo na koliko se dugi vremenski period odnosi pojam 'ljeto'. Izvori, međutim, pokazuju da je nasilje poraslo do marta 2008. pa onda opalo do ljeta iduće godine, te da se čini da je nakon toga donekle stabilizirano. Uz rezervu da nemamo tačne brojke kako bi potkrijepili ovaj trend, vidimo, međutim, da je situacija u pogledu izbijanja nasilja nestabilna u prilično kratkom vremenskom periodu.

Faktori koji utiču na sigurnosne probleme i dalje će biti prisutni u predvidljivoj budućnosti. Prema tome, promjenjiv nivo nasilja može se očekivati i dalje".

39. Tematska napomena koju je objavio *Landinfo* o sigurnosnoj situaciji u gradu Kirkuk i susjednim područjima (*Temanotat IRAK: Sikkerhetssituasjonen i Kirkuk by og områdene rundt*), od 16. marta 2010., opisuje situaciju na sljedeći način:

"Tokom posljednje dvije godine, sigurnosna situacija u Kirkuku pokazala je smanjen nivo aktivnosti oružanih grupa, unatoč stalnom visokom nivou političke tenzije vezane za sporni politički status grada. Ipak, i grad Kirkuk i pokrajinu Kirkuk i dalje pogađa stalno političko nasilje. Nema jasnih znakova otvorenog sukoba između grupa kurdske, arapskog i turkmenskog stanovništva, ali široko rasprostranjeno uzajamno nepovjerenje i dalje prevladava, uz porast fizičke segregacije među njima. U takvom okruženju, militanti i dalje vrše napade.

Oružane grupe koje djeluju u Kirkuku, Hawijau i Tuz Khormatu čine sunitiski muslimani. Izgleda da se oni povremeno međusobno logistički povezuju i da se vremenom spajaju."

U tački 2. Napomene zapaža se, između ostalog, da je nasilje vezano za sukob u Kirkuku, koje je kontinuirano opadalo od 2007. te 2009., dostiglo najniži nivo od 2004. Ipak, politički motivirano nasilje i dalje se svakodnevno dešava. Inače, nema novih obrazaca nasilja. Još uvijek je situacija takva da su nasilni akti uglavnom usmjereni protiv vlasti, vojske i političkog miljea. Međutim, mnogo je više žrtava među civilnim stanovništvom nego među ciljanim grupama. Nivo političkog nasilja čini se relativno nizak, s obzirom na kontinuirane političke tenzije vezane za nejasan politički status grada. Istovremeno, političko nasilje je direktno povezano s neriješenim političkim pitanjima. I kurdske regionalne vlasti i nacionalna i centralna vlada tvrde da imaju pravo da upravljaju gradom. Malo je dostupnih informacija koje sistematski prezentiraju situaciju u pokrajini za svaku od tri etničke grupe – Kurde, Arape i Turkmene. Prema listu *Today's Zaman* od 10. februara 2010., lokalnu policiju čini 36% Kurda, 39% Arapa i 26% Turkmene. U kurdskim područjima grada bilo je i kurdskih i turkmenskih policajaca. U okrugu Hawija zapadno od Kirkuka policajci su Arapi. Mada su razne grupacije prilično dobro zastupljene u javnoj upravi i obrazovanju, nakon 2003. često su zabilježeni slučajevi njihovog međusobnog nepovjerenja.

40. Izvještaj o zemlji porijekla Granične agencije UK (Ministarstvo unutrašnjih poslova), od 30. augusta 2011., sadrži sljedeće informacije (fusnote ispuštene):

"8.80 Izvještaj UNSC-a [Vijeće sigurnosti Ujedinjenih naroda] za juli 2010., datiran 29. jula 2010., obuhvata događaje od 14. maja 2010. u kojem se navodi da je: 'Kirkuk bio generalno stabilan od prethodnog izvještajnog perioda. Dana 8. juna [2010.] ispaljeni su meci na konvoj USF-I/Ujedinjenih naroda koji je putovao u Kirkuk, pri čemu je ranjen jedan vojnik USF-I. Nijedan član osoblja UNAMI-ja nije ranjen, a konvoj se odmah vratio u polaznu operativnu bazu Warrior.'

Međutim, kasniji izvještaj UNSC-a za novembar 2010., objavljen 26. novembra 2010., zapaža da: 'će povlačenje snaga Sjedinjenih Država iz Iraka vjerovatno imati kratkoročni do srednjoročni efekat na sigurnosnu situaciju'.

8.81 Danski izvještaj FFM-a o sigurnosti i ljudskim pravima u južnom/srednjem Iraku za februar-april 2010., objavljen 10. septembra 2010., navodi pouzdan izvor u Iraku koji je izjavio: "... Kirkuk je, sa svojim jedinstvenim statusom, potpuno drugo pitanje. Situacija je krhka, a iračke sigurnosne snage (ISF) i snage SAD-a imaju snažno prisustvo u tom području. Prisustvo AQI [Alkaida u Iraku] i pobunjeničkih

grupa doprinosi tome da situacija bude posebno nesigurna, a postoje izvještaji da AQI koristi djecu kao bombaše samoubice ili borce u Kirkuku.'

Vidjeti također dio o sjevernom Iraku, gdje se naglašava da su u februaru 2011. kurdske Pešmerga grupe ušle u pokrajinu Kirkuk što je predstavljalo kršenje dogovorene sigurnosne procedure koja je na snazi između kurdskih i iračkih snaga."

41. Treći izvještaj generalnog sekretara UN-a UNSC-u prema tački 6. Rezolucije br. 1936 (2010), između ostalog, uključuje sljedeće opservacije:

"II. Sažetak ključnih političkih dešavanja u Iraku A. Politička dešavanja

8. U Kirkuku kurdske stranke koje drže dva najviša politička položaja, guvernera i predsjednika pokrajinskog vijeća, dogovorile su se da odustanu od ovog drugog položaja kao znak dobre volje kako bi pokrenuli politički proces i ispunili raniji zahtjev turkmenske i arapske komponente. Hassan Turan (Turkmen) izabran je na mjesto predsjednika, Najmaldin O. Karim (Kurd) izabran je za novog guvernera, a Rakan Sa'id al-Jubouri (Arap) ostao je zamjenik guvernera.

9. Dana 31. marta kurdske Pešmerga trupe koje su bile raspoređene oko grada Kirkuka su se nakon 25. februara 2011. povukle i vratile u kurdistansku regiju. Taj incident poslužio je kao podsjećanje na izazove koji ostaju nakon što se snage Sjedinjenih Američkih Država u Iraku povuku te se okonča funkcioniranje zajedničkog mehanizma za uspostavu sigurnosti. Zajednički mehanizam za uspostavu sigurnosti formiran je kako bi ohrabrio iračke sigurnosne snage i kurdske Pešmerga trupe da koordiniraju svoje operacije, uspostave zajedničke patrole i kontrolne punktove te razmjenjuju informacije pod okriljem snaga Sjedinjenih Država. Vlada Iraka i regionalna vlada Kurdistanu tek treba da se dogovore o budućnosti zajedničkog mehanizma za uspostavu sigurnosti ili bilo kojeg kasnijeg rješenja koje bi se moglo uspostaviti nakon povlačenja snaga SAD-a.

10. Snage SAD-a u Iraku nastavile su planirano povlačenje iz zemlje s namjerom da odlazak dovrše do 31. decembra 2011. kako je to predviđeno Sporazumom o statusu snaga potpisanog između vlada Iraka i Sjedinjenih Američkih Država. U toku su razgovori u vezi s mogućnošću da neke snage SAD-a ostanu i nakon 2011. godine kako bi organizirale obuku i pružile podršku. Premijer je izjavio da će se o tom pitanju odlučiti konsenzusom kroz dijalog među političkim blokovima, pošto bi formalni sporazum zahtijevao saglasnost Vijeća zastupnika.

III. Aktivnosti misije pomoći Ujedinjenih naroda Iraku A. Političke aktivnosti

21. Stalni konsultativni mehanizam sastao se nekoliko puta tokom izvještajnog perioda. Ova inicijativa koja je pokrenuta u martu 2011. pod okriljem UNAMI-ja okuplja predstavnike ključnih političkih blokova kako bi razgovarali o neriješenim pitanjima vezanim za sporne interne teritorije, uključujući i Kirkuk. Učesnici uključuju predstavnike tri glavna politička bloka: zamjenik premijera Rowsch Shaways (Kurdistanski savez), član Parlamenta Hassan al-Sunaid (Nacionalni savez) i ministar finansija Rafi al-Issawi (Iraqiya). Učesnici su se dogovorili da pažnju usmjere na sljedeća pitanja: (a) Kirkuk, uključujući pitanja podjele vlasti i provođenje izbora za pokrajinsko vijeće; (b) Niniva, trenutni politički zastoj, podjela vlasti i sigurnosna pitanja; (c) budućnost zajedničkog mehanizma za uspostavu sigurnosti; i (d) popis stanovništva. Dana 25. aprila učesnici su se dogovorili da

sastav na sljedećem sastanku treba proširiti da bi se uključili lokalni akteri iz pokrajina Kirkuk i Niniva. Dana 16. juna održan je sastanak koji je prvi put okupio sve članove Vijeća zastupnika iz Kirkuka kako bi se razmatrala pitanja vezana za podjelu vlasti i perspektivu održavanja izbora za pokrajinsko vijeće u Kirkuku.

...

E. Aktivnosti na zaštiti ljudskih prava

41. U izvještajnom periodu došlo je do značajnog porasta broja atentata na političke lidere, vladine zvaničnike i sigurnosno osoblje.... Pokušaj atentata izvršen je na jednog turkmenskog člana Parlamenta iz Kirkuka... dana 12. maja....

42. Zločini iz časti počinjeni nad ženama i dalje izazivaju zabrinutost. UNAMI je zabilježio smrt u sumnjivim okolnostima devet žena od aprila do maja u Kirkuku. Policija je obavijestila UNAMI da su tri smrti navedene kao samobistvo, a četiri kao ubistva koja su izvršila nepoznata lica, dok je uzrok smrti preostale dvije žene nepotvrđen ali se smatra sumnjivim....

43. I dalje ima sporadičnih izvještaja o djeci izloženoj nasumičnom nasilju i otmicama.... Dana 2. aprila, u Kirkuku kriminalne bande otele su šestogodišnju djevojčicu koja je poslije oslobođena nakon što je plaćena otkupnina. Dana 21. aprila 12-godišnji dječak je otet u Kirkuku; njegova sudbina je i dalje nepoznata.

44. Tokom izvještajnog perioda održano je nekoliko javnih demonstracija, većinom mirnih....

F. Sigurnosna, operativna i logistička pitanja

50. Tokom izvještajnog perioda Ujedinjeni narodi su i dalje djelovali u sigurnosnom okruženju punom izazova. Dana 5. maja autobomba postavljena je pred sjedište iračke policije u Hilli, ubivši 30 policajaca. U jednom drugom incidentu 19. maja, u kompleksnom napadu na Pokrajinski zajednički koordinacijski centar Kirkuka ubijeno je 20 ljudi, a 80 ranjeno, uključujući i pripadnike iračke policije i civilne odbrane. Za ovaj napad vjeruje se da je bio odgovor na ranija uspješna nastojanja iračkih sigurnosnih snaga da lociraju skriveno oružje i ključne ljude za kojima je izdata potjernica zbog terorističkih napada....

52. Tokom izvještajnog perioda UNAMI je radio na tranziciji sigurnosne podrške sa snaga SAD-a na iračke sigurnosne snage. Dana 24. aprila Iračko nacionalno vijeće za sigurnost zahtijevalo je od Ureda visokog komandanta Oružanih snaga, u koordinaciji s Ministarstvom odbrane i Ministarstvom unutrašnjih poslova, podršku za zahtjeve zaštite UNAMI-ja.

53. Tokom izvještajnog perioda UNAMI je također preduzeo korake da uvede potrebna logistička rješenja kako bi zamijenio podršku snaga Sjedinjenih Američkih Država. UNAMI je također nastavio pripreme kako bi osigurao da bude u stanju održati svoje prisustvo u Kirkuku i Basri.

54. Uz podršku stalnih policijskih kapaciteta Ujedinjenih naroda, početni tim od četiri policijska oficira za vezu UNAMI-ja raspoređen je u Bagdadu, Erbilu i Kirkuku kako bi proveo i koordinirao operacije UNAMI-ja zajedno s Ministarstvom unutrašnjih poslova i iračke policije.

...

IV. Zapažanja

...

60. Iako je status Kirkuka i drugih spornih internih teritorija i dalje pitanje koje stvara podjele, ohrabren sam skorajšnjim nastojanjima ključnih iračkih faktora da dođu do dogovora. Kroz stalni konsultativni mehanizam pod okriljem UNAMI-ja, politički lideri, članovi parlamenta i lokalni

predstavници Kirkuka uključeni su u dijalog o ključnim pitanjima koji će uticati na budućnost Kirkuka i drugih spornih područja, uključujući buduća sigurnosna rješenja. Ohrabrujemo Vladu Iraka i Regionalnu vladu Kurdistanu da nastave koristiti ovaj važan forum kako bi našli uzajamno prihvatljiva rješenja koja će u konačnici služiti interesima nacionalnog pomirenja i dugoročne stabilnosti. Ujedinjeni narodi spremni su pomoći u tom procesu na zahtjev Vlade."

PRAVO

I. NAVODNO KRŠENJE ČLANA 3. KONVENCIJE

42. Aplikant je naveo da bi u slučaju protjerivanja u Irak bio izložen riziku od tretmana koji je u suprotnosti s članom 3., koji glasi:

"Niko neće biti podvrgnut torturi, neljudskom ili ponižavajućem postupanju ili kažnjavanju."

43. Vlada tvrdi da ova žalba treba biti odbačena kao preuranjena jer se predmet još uvijek rješava pred Ustavnim sudom.

44. Sud zapaža da je, u međuvremenu, Ustavni sud razmotrio aplikantovu žalbu u vezi s članom 3. Konvencije i odbacio je kao očito neosnovanu (vidjeti tačku 24. gore). Vladin prigovor mora stoga biti odbačen.

45. Aplikant navodi da bi ga iračke vlasti smatrale teroristom i izdajnikom zbog njegove povezanosti sa stranim mudžahedinima u Bosni i Hercegovini, te činjenice da je proglašen prijetnjom za nacionalnu sigurnost u Bosni i Hercegovini, kao i stoga što je odbio regrutaciju u iračku armiju tokom rata s Iranom. U zapažanjima iz juna 2011. aplikant je tvrdio da mu je otac umro 2003. godine nakon što su ga pretukle Pešmerge, kurdske sigurnosne snage. Također je tvrdio da je njegov brat, ratni invalid od 1984., umro zato što su ga kurdske vlasti onemogućile da dođe do lijekova. Neke druge članove njegove porodice su također navodno na smrt pretukle Pešmerge, ili su zbog pripadnosti partiji Ba'ath morali pobjeći iz zemlje u nepoznatom pravcu. Aplikant dalje tvrdi da je njegova porodica stalno izložena zlostavljanju i prijetnjama zbog svoje pripadnosti Arapima sunitima, te da su im Kurdi nekoliko puta silom upali u kuću. Aplikant tvrdi da, pošto je musliman sunit, strahuje i od muslimana šiita i Kurda, koji čine većinu u Kirkuku.

46. Sud ponavlja da prema dobro utvrđenoj praksi međunarodnog prava, te prema obavezama koje proističu iz ugovora, uključujući one koji proizlaze iz Konvencije, država ugovornica ima pravo da kontrolira ulazak, boravak i protjerivanje stranaca (vidjeti, među ostalim izvorima, *Üner protiv Holandije* [GC], br. 46410/99, tačka 54., ECHR 2006-XII). Pravo na azil nije sadržano ni u Konvenciji ni u njenim protokolima (*Salah Sheekh protiv Holandije*, br. 1948/04, stav 135, 11. januar 2007.). Protjerivanje od strane države ugovornice može, međutim, otvoriti pitanje koje proizlazi iz člana 3., te time angažirati odgovornost te države prema Konvenciji, gdje se pokazalo da postoji stvaran osnov za uvjerenje da se dotična osoba, ako bude protjerana, suočava s realnim rizikom da će biti izložena nehumanom postupanju. U takvom slučaju, član 3. podrazumijeva obavezu da se ta osoba ne protjera u datu zemlju (vidjeti *Saadi protiv Italije* [GC], br. 37201/06, tačka 125., 28. februar 2008.). Pošto je zabrana torture ili nehumanog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja apsolutna, ponašanje aplikanta, koliko god nepoželjno ili opasno, ne može se uzeti u obzir (ibid, tačke 127. i 138).

47. Ocjena postojanja stvarnog rizika mora biti rigorozna (vidjeti *Chahal protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, 15. novembar 1996., tačka 96., *Reports of Judgments and Decisions* 1996-V). Po pravilu, na aplikantu je da pruži dokaze koji su u stanju

dokazati da postoje stvarni osnovi za uvjerenje da bi on, ako bi bila provedena mjera na koju se žali, bio izložen realnom riziku da će biti predmet postupanja koji je u suprotnosti s članom 3. (*N. protiv Finske*, br. 38885/02, tačka 167., 26. juli 2005.). Tamo gdje se takvi dokazi pruže, na vladi je da ih ospori. Sud će se osloniti na svu dokaznu građu koja mu se dostavi ili, ako je to potrebno, dokaznu građu koja je pribavljena na njegovu vlastitu inicijativu. On će to uraditi posebno kad aplikant – ili treća strana u okviru značenja člana 36. Konvencije – pruži obrazložene argumente koji bacaju sumnju na tačnost informacija koje je iznijela tužena vlada. Sud mora biti siguran da je ocjena koju su donijele vlasti države ugovornice adekvatna i dovoljno potkrijepljena domaćom dokaznom građom, kao i dokaznom građom koja potiče iz drugih pouzdanih i objektivnih izvora kao što su, naprimjer, druge države ugovornice ili države koje nisu ugovornice, agencije Ujedinjenih naroda i ugledne nevladine organizacije (*NA. protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, br. 25904/07, tačka 119., 17. juli 2008.).

178. Ako aplikant još uvijek nije protjeran u vrijeme kada Sud razmatra njegov predmet, relevantni period koji će se uzeti u obzir prilikom razmatranja jeste vrijeme trajanja postupka pred Sudom (*Saadi protiv Italije*, gore citiran, tačka 133). Pri tome se zahtijeva potpuna i ažurirana procjena, pošto se situacija u zemlji određišta može vremenom promijeniti. Mada je historija važna u onoj mjeri u kojoj može baciti svjetlo na sadašnju situaciju i njen mogući razvoj, sadašnji uslovi su odlučujući i stoga je potrebno uzeti u obzir informacije do kojih se došlo nakon konačne odluke domaćih vlasti (vidjeti *Salah Sheekh*, gore citiran, tačka 136).

189. Sud dalje konstatira da opća situacija nasilja uobičajeno sama po sebi ne podrazumijeva kršenje člana 3. u slučaju protjerivanja (vidjeti *H.L.R. v. France*, 29. april 1997., tačka 41., *Reports of Judgments and Decisions* 1997-III). Međutim, Sud nikad nije isključio mogućnost da opća situacija nasilja u jednoj zemlji određišta može biti dovoljnog intenziteta da podrazumijeva da bi svako upućivanje u nju neizbježno predstavljalo kršenje člana 3. Konvencije. Ipak, Sud bi takav pristup zauzeo samo u najekstremnijim slučajevima općeg nasilja, gdje postoji stvarni rizik od nehumanog postupanja prosto time što bi pojedinac tom nasilju bio izložen po svom povratku (vidjeti *NA v. the United Kingdom*, gore citiran, tačka 115., i *Sufi and Elmi v. the United Kingdom*, br. 8319/07 i 11449/07, tačke 217-218. i tačka 293., 28. juni 2011.).

50. Vraćajući se na predmetni slučaj, Sud konstatira da je aplikant posjetio Irak dva puta od promjene režima, 2003. i 2004. Međutim, aplikant tvrdi da je tokom tih posjeta bio prisiljen da se krije u strahu od kurdske vlasti pošto mu je jedan prijatelj rekao da su ga pratili i da mu je ime na "crnoj listi", te da su, nakon što je napustio Irak, Kurdi, tražeći njega, pretresli kuću njegove porodice. S druge strane, on ne samo da nije pružio nikakav dokaz kako bi potkrijepio te izjave, već su one u kontradikciji s onim što je ranije rekao o svojim posjetama (vidjeti tačku **Error! Reference source not found.** gore). Iz njegovih prethodnih izjava čini se da se slobodno kretao u i iz javnih zgrada i po ulicama tokom svojih posjeta (vodio je bolesnog oca u bolnicu i kasnije mu bio na sahrani). Štaviše, tokom ovih posjeta aplikant je ostao u Kirkuku više od mjesec dana. Valja primijetiti da je sigurnosna situacija u Iraku bila mnogo opasnija u vrijeme aplikantovih posjeta nego što je danas (prema Iraq Body Count 2003. godine je zabilježeno 12.087 poginulih civila, 2004. godine 11. 072 i 2010. godine 4.045; www.iraqbodycount.org, objavljeno 16. novembra 2011.). Sud je već imao priliku procijeniti opću sigurnosnu situaciju u Iraku (vidjeti *F.H. protiv Švedske*, br. 32621/06, tačka 9320, januar 2009.). U tom predmetu Sud je smatrao da

opća situacija u Iraku, mada nesigurna i problematična, nije tako ozbiljna da bi izazvala, sama po sebi, kršenje člana 3. ako bi se aplikant, koji je kršćanin i član partije Ba'ath, vratio (vidjeti također *Muslim protiv Turske*, br. 53566/99, 26. april 2005.; za nedavnu procjenu sigurnosne situacije u Kirkuku, vidjeti *Agalar protiv Norveške* (dec.), br. 55120/09, 8. novembar 2011.).

51. Također, domaće vlasti detaljno su razmotrile i odbile aplikantov zahtjev za azil. Sud zapaža da je njihova procjena bila adekvatna i dovoljno potkrijepljena domaćom dokaznom građom kao i građom koja potiče iz drugih objektivnih izvora. Mada je Sud svjestan da UNHCR, UN i IOM preporučuju zemljama da ne vraćaju prisilno izbjeglice u Irak, te su organizacije također navele da su posvećeni pružanju pomoći onima koji se vrate. Štaviše, Sud zapaža da su njihove preporuke dijelom zasnovane na sigurnosnoj situaciji, a dijelom na praktičnim problemima za izbjeglice, kao što su smještaj, zdravstvena zaštita i povrat imovine. U vezi s tim, Sud naglašava da pridaje značaj informacijama sadržanim u novijim izvještajima nezavisnih međunarodnih organizacija za ljudska prava ili vladinih izvora (vidjeti, između ostalog, *Saadi protiv Italije*, gore citiran, tačka 131). Međutim, procjena Suda o općoj situaciji u zemlji određišta donosi se samo kako bi se utvrdilo postoji li stvaran osnov za uvjerenje da bi aplikant bio izložen realnom riziku da će biti podvrgnut postupanju koje je zabranjeno članom 3. ako bi se vratio u datu zemlju. Prema tome, tamo gdje su izvještaji usmjereni na opće socio-ekonomske i humanitarne prilike, Sud je sklon dati im manji značaj, pošto te prilike nisu obavezno bitne kada je u pitanju procjena realnog rizika za pojedinca aplikanta da će biti izložen nehumanom postupanju u smislu člana 3. Konvencije (vidjeti *NA*, gore citiran, tačka 122).

52. Stoga, u ovom predmetu, s obzirom na navedeno i na činjenicu da je aplikant dva puta posjetio Irak u vrijeme izbijanja nasilja u toj zemlji, i to bez ikakvih posljedica, Sud zaključuje da aplikant nije pružio nikakve dokaze koji mogu potvrditi da postoji stvarni osnov za uvjerenje da bi on, ako bi bio deportiran, bio izložen realnom riziku da bi bio podvrgnut postupanju suprotnom članu 3. Stoga je ova žalba očito neosnovana i mora biti odbačena u skladu s članom 35. stav 3. (a) i 4. Konvencije. S obzirom na ovaj zaključak, primjereno je obustaviti daljnju primjenu Pravila 39. Poslovnika Suda.

II. NAVODNO KRŠENJE ČLANA 5. STAV 1. KONVENCIJE

53. Aplikant je osporio zakonitost svog pritvora pozivajući se na član 5. stav 1. Konvencije, čiji relevantni dio glasi:

"Svako ima pravo na slobodu i sigurnost ličnosti. Niko ne smije biti lišen slobode izuzev u niže navedenim slučajevima i u skladu sa zakonom propisanim postupkom:

...
(f) zakonitog hapšenja ili lišenja slobode osobe s ciljem sprečavanja ilegalnog ulaska u zemlju ili osobe protiv koje je u toku postupak deportacije ili ekstradicije."

54. Vlada je izjavila da je pritvor aplikanta određen u skladu s domaćim zakonom prema kojem stranac mora biti pritvoren ako se utvrdi da predstavlja prijetnju za nacionalnu sigurnost (vidjeti tačku 30. gore) i s članom 5. stav 1. (f) Konvencije. Vlada dalje tvrdi da je period na koji se žalba odnosi dijelom obuhvaćen privremenom mjerom Suda prema Pravilu 39. Poslovnika Suda.

A. Prihvatljivost

55. Sud konstatira da ova žalba nije očito neosnovana u smislu člana 35. stav 3. (a) Konvencije. Sud također zapaža da

ona nije neprihvatljiva po bilo kojem drugom osnovu, te da se stoga mora proglasiti prihvatljivom.

B. Meritum

56. U član 5. ugrađeno je osnovno ljudsko pravo: zaštita pojedinca od proizvoljnog miješanja države u njegovo pravo na slobodu. Tekst člana 5. jasno navodi da se garancije koje on sadrži primjenjuju na "svakog". Tačke (a) do (f) člana 5. stav 1. sadrže iscrpnu listu dopustivih osnova po kojima osobe mogu biti lišene slobode, tako da lišavanje slobode neće biti zakonito ako ne potpada pod jedan od tih osnova. Jedan od izuzetaka, sadržan u tački (f), dozvoljava državi da kontrolira slobodu stranaca u kontekstu imigracije (vidjeti, između ostalog, *A. i drugi protiv Ujedinjenog Kraljevstva* [GC], br. 3455/05, tačke 162-63, od 19. februara 2009.).

57. Tačka (f) člana 5. stav 1. ne zahtijeva da se pritvor opravdano smatra potrebnim, na primjer kako bi se spriječio da osoba počin krivično djelo ili pobjegne. U tom smislu, ova tačka utvrđuje različit nivo zaštite u odnosu na tačku (c) člana 5. stav 1. Sve što zahtijeva ova odredba je da postupak protjerivanja bude u toku i da se vodi ažurno (vidjeti *Chahal*, gore citiran, tačke 112-13). Lišavanje slobode mora također biti "zakonito". Tamo gdje se postavi pitanje "zakonitosti" pritvora, uključujući pitanje da li je vođen "zakonom propisan postupak", Konvencija se u biti poziva na nacionalno pravo i utvrđuje obavezu da se poštuju materijalna i proceduralna pravila nacionalnog prava. Poštovanje nacionalnog prava nije, međutim, dovoljno: svako lišavanje slobode treba, pored toga, biti u skladu sa svrhom zaštite pojedinca od proizvoljnog postupanja – a pojam "proizvoljnosti" u članu 5. stav 1. proširuje se i mimo nedostatka poštivanja nacionalnog prava, tako da lišavanje slobode može biti zakonito u smislu domaćeg prava ali je i dalje proizvoljno i u suprotnosti s Konvencijom (vidjeti *Saadi protiv Ujedinjenog Kraljevstva* [GC], br. 13229/03, tačka 67., ECHR 2008).

198. Vlada tvrdi da je ovaj aplikant bio zakonito pritvoren kao osoba protiv koje su preduzete radnje s ciljem protjerivanja u skladu s drugim dijelom član 5. stav 1. (f). Međutim, Sud konstatira da je postupak protjerivanja aplikanta pokrenut 8. novembra 2010. (vidjeti tačku 25. gore), dok je aplikant pritvoren 23. juna 2009. Pošto je pritvor po članu 5. stav 1. (f) opravdan samo dok je u toku postupak protjerivanja, prvi period aplikantovog pritvora (koje je trajalo od 23. juna 2009. do 8. novembra 2010.) očito nije bio opravdan prema članu 5. stav 1. (f) Konvencije.

59. Vlada je isticala da je bilo utvrđeno da aplikant predstavlja prijetnju po nacionalnu sigurnost, tako da domaće vlasti nisu imale drugu opciju već da mu odrede pritvor, u skladu s članom 99.(2) (b) Zakona o kretanju i boravku stranaca iz 2008. (vidjeti tačku 30. gore). Međutim, Sud smatra da tačke (a) do (f) člana 5. stav 1. predstavljaju iscrpnu listu izuzetaka i da je samo usko tumačenje tih izuzetaka kompatibilno s ciljevima člana 5: pritvor samo na osnovu sigurnosnih razloga prema tome nije dozvoljen (*A. i drugi*, gore citiran, tačka 171). U svakom slučaju, u vrijeme pritvaranja aplikanta domaće vlasti imale su mogućnost da donesu rješenje o protjerivanju prema članu 88.(1) (h) Zakona o kretanju i boravku stranaca iz 2008. te da ga onda pritvore s ciljem protjerivanja prema članu 99.(1) (a) tog Zakona (vidjeti tačke 29. i 30. gore). Vlada nije ponudila bilo kakvo objašnjenje zašto to nije učinjeno.

60. Također, ovo pitanje razmotreno je u odnosu na druge tačke člana 5. stav 1., koje Vlada nije isticala. Sud ponavlja u vezi s tim da tačka (c) ne dozvoljava politiku generalne prevencije usmjerene protiv osobe ili kategorije osoba koje vlasti s pravom ili pogrešno vide kao opasne ili kao osobe koje su sklone nezakonitim aktima. To nema nikakvog uticaja osim

da državama ugovornicama pruži sredstvo za sprečavanje krivičnih djela koja su konkretna i specifična u pogledu, posebno, mjesta i vremena njihovog počinjenja i njihovih žrtava (*Guzzardi protiv Italije*, 6. novembar 1980., tačka 102; *M. protiv Njemačke*, br. 19359/04, tačke 89. i 102, 17. decembar 2009.; i *Shimovolos protiv Rusije*, br. 30194/09, tačka 54., 21. juni 2011.). Pritvaranje s ciljem sprečavanja osobe da počin krivično djelo mora, također, biti "provedeno u svrhu njenog dovođenja pred nadležni zakonski organ" (vidjeti *Lawless protiv Irske* (br. 3), 1. juli 1961., tačka 14., Serija A br. 3). Tačka (c) dakle dozvoljava lišavanje slobode samo u vezi s krivičnim postupcima (vidjeti *Ciulla protiv Italije*, 22. februar 1989., tačka 38., Serija A br. 148 i *Schwabe i M.G. protiv Njemačke*, br. 8080/08 i 8577/08, tačka 72., 1. decembar 2011., nije konačna). Pošto ni domaće vlasti ni Vlada nisu spomenuli nikakvo konkretno ili određeno krivično djelo u čijem se počinjenju aplikant trebao spriječiti, njegovo pritvaranje nije obuhvaćeno tačkom (c). Druge tačke člana 5. stav 1. očito nisu relevantne.

61. Sud, stoga, zaključuje da postoji kršenje člana 5. stav 1. Konvencije u pogledu perioda aplikantovog pritvora od 23. juna 2009. do 8. novembra 2010. godine.

62. U pogledu narednog perioda, Sud konstatira da je rješenje o protjerivanju doneseno 8. novembra 2010. Sud dalje konstatira da se od 4. oktobra 2010. Vlada suzdržala od protjerivanja aplikanta u skladu sa zahtjevom Suda prema pravilu 39. Poslovnika Suda (vidjeti *Chahal*, gore citiran, tačka 114.). Sud ponavlja u vezi s tim da su države ugovornice obavezne prema članu 34. Konvencije poštovati privremene mjere izdate na osnovu pravila 39. (vidjeti *Mamatkulov i Askarov protiv Turske* [GC], br. 46827/99 i 46951/99, tačke 99-129., ECHR 2005-I).

63. Zbog toga, provođenje privremene mjere, nakon što je Sud ukazao državi ugovornici da bi bilo poželjno da ne vrati pojedinca u određenu zemlju, samo po sebi nema nikakvog uticaja na pitanje da li je lišavanje slobode kojem taj pojedinac može biti izložen u skladu s članom 5. stav 1. (vidjeti *Gebremedhin [Gaberamadhien] protiv Francuske*, br. 25389/05, tačka 74, ECHR 2007-II). Drugim riječima, domaće vlasti moraju djelovati uz strogo poštivanje domaćeg zakona (ibid, tačka 75). Budući da su domaće vlasti utvrdile da aplikant predstavlja opasnost za nacionalnu sigurnost, njegovo pritvaranje bilo je dozvoljeno i, zapravo, obavezno u smislu člana 99.(2) (b) Zakona o kretanju i boravku stranaca iz 2008. (vidjeti tačku 36. gore). Nadalje, pritvor aplikanta redovno je produžavan svakog mjeseca kao što to predviđa domaći zakon.

64. S obzirom na navedeno, Sud zaključuje da je postupak protjerivanja, iako privremeno obustavljen u skladu sa zahtjevom Suda, ipak bio u toku od 1. februara 2011. te se vodio strogo u skladu s domaćim zakonom (usporediti *S.P. protiv Belgije* (dec.), br. 12572/08, 14. juni 2011.; suprotno od *Ryabikin protiv Rusije*, br. 8320/04, tačka 132., 19. juni 2008. i *Abdolkhani i Karimnia protiv Turske*, br. 30471/08, tačka 134., ECHR 2009-...). Pošto nema indikacija da su vlasti djelovale s lošom namjerom, da je aplikant bio pritvoren u neodgovarajućim uslovima, ili da je njegovo pritvaranje bilo proizvoljno iz bilo kojeg drugog razloga (vidjeti *Saadi protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, gore citiran, tačke 67-74), ne postoji kršenje člana 5. stav 1. Konvencije u pogledu perioda pritvora aplikanta od 8. novembra 2010. do 7. aprila 2011.

III. NAVODNO KRŠENJE ČLANA 5. STAV 4. I ČLANA 13. KONVENCIJE

65. Aplikant se dalje žalio da nije imao na raspolaganju efikasan postupak u kojem bi mogao osporiti zakonitost svog

pritvora, kako to nalažu član 5. stav 4. i član 13. Konvencije. Član 5. stav 4. Konvencije glasi:

"Svako kome je uskraćena sloboda hapšenjem ili lišavanjem slobode ima pravo uložiti žalbu sudu kako bi sud, u kratkom roku, razmotrio zakonitost lišavanja slobode i, ako ono nije bilo zakonito, naložio oslobađanje."

66. Vlada je osporila ovaj argument.

67. Sud konstatira da je ova žalba povezana s prethodno razmotrenom žalbom te da se stoga i ona mora proglasiti prihvatljivom.

68. S obzirom na ono što je Sud utvrdio prema članu 5. stav 1., Sud smatra da nije potrebno zasebno razmotriti da li je u ovom slučaju, također, došlo do kršenja člana 5. stav 4. i člana 13. Konvencije (vidjeti, između ostalog, *Tokić i drugi protiv Bosne i Hercegovine*, br. 12455/04, 14140/05, 12906/06 i 26028/06, tačka 70., 8. juli 2008.).

IV. NAVODNO KRŠENJE ČLANA 8. KONVENCIJE

209. Aplikant se dalje žali da bi u slučaju njegovog protjerivanja u Irak došlo do povrede njegovog prava na poštovanje porodičnog života. On se pozvao na član 8. Konvencije koji glasi:

"1. Svako ima pravo na poštovanje svog privatnog i porodičnog života, doma i prepiske.

2. Javna vlast ne miješa se u vršenje ovog prava, osim ako je takvo miješanje predviđeno zakonom i ako je to neophodna mjera u demokratskom društvu u interesu nacionalne sigurnosti, javne sigurnosti, ekonomske dobrobiti zemlje, sprečavanja nereda ili sprečavanja zločina, zaštite zdravlja i morala ili zaštite prava i sloboda drugih."

70. Sud je ranije utvrdio da je apelacija Ustavnom sudu BiH u principu efikasan pravni lijek u smislu člana 35. stav 1. Konvencije (vidjeti *Mirazović protiv Bosne i Hercegovine* (dec.), br. 13628/03, 16. maj 2006. i *Alibašić protiv Bosne i Hercegovine* (dec.), br. 18478/08, 29. mart 2011.). Pošto je postupak po apelaciji u toku pred Ustavnim sudom, a Konvencija ne zahtijeva da aplikant, koji se žali na svoje protjerivanje prema članu 8., treba imati pristup pravnom lijeku s automatskim suspenzivnim djelovanjem (nasuprot takvim žalbama u vezi s članom 3.), ova žalba je preuranjena. Stoga se ona mora odbaciti u skladu s članom 35. st. 1. i 4. Konvencije.

V. NAVODNO KRŠENJE ČLANA 6. KONVENCIJE

71. Aplikant je, također, osporio pravičnost postupka po zahtjevu za azil. On se pozvao na član 6. stav 1., čiji relevantni dio glasi:

"Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obaveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristranim, zakonom ustanovljenim sudom..."

72. Sud zapaža da aplikant nije iznio ovu žalbu u svojoj prvobitnoj aplikaciji, ali je naveo u svojim zapažanjima iz juna 2011. Ona, dakle, nije istaknuta dovoljno rano da bi omogućila razmjenu zapažanja između strana u postupku (vidjeti *Melnik protiv Ukrajine*, br. 72286/01, tačke 61-63., 28. mart 2006.; *Maznyak protiv Ukrajine*, br. 27640/02, tačka 22., 31. januar 2008.; *Kuncheva protiv Bugarske*, br. 9161/02, tačka 18., 3. juli 2008.; *Lisev protiv Bugarske*, br. 30380/03, tačka 33., 26. februar 2009.; te *Tsonyo Tsonnev protiv Bugarske*, br. 33726/03, tačka 24., 1. oktobar 2009.). Ipak, Sud ne mora odlučiti da li je potrebno uzeti ovo pitanje u razmatranje u ovoj fazi postupka pošto je ova žalba u svakom slučaju neprihvatljiva iz sljedećeg razloga. Sud ponavlja da se član 6. stav 1. Konvencije ne primjenjuje na postupke koji se odnose na državljanstvo neke osobe i/ili ulazak, boravak i deportaciju stranaca, s obzirom da se ti postupci ne odnose na "utvrđivanje njegovih građanskih prava i obaveza, niti bilo kakve krivične optužbe protiv njega"

u smislu ovog člana Konvencije (vidjeti, između ostalih izvora, *S. protiv Švajcarske*, br. 13325/87, odluka Komisije od 15. decembra 1988., *Decisions and Reports* 59, str. 256., na str. 257.; *Šoć protiv Hrvatske* (dec.), br. 47863/09, 29. juni 2000.; *Naumov protiv Albanije* (dec.), br. 10513/03, 4. januar 2005.; *Maaouia protiv Francuske* [GC], br. 39652/98, tačke 36-40., ECHR 2000-x). Ova žalba je, prema tome, neprihvatljiva *ratione materiae* s odredbama Konvencije i mora se odbaciti u skladu s članom 35. stav 3. (a) i 4. Konvencije.

VI. PRIMJENA ČLANA 41. KONVENCIJE

73. Član 41. Konvencije glasi:

"Kada Sud utvrdi kršenje Konvencije ili njenih protokola, a unutrašnje pravo visoke strane ugovornice omogućava samo djelimičnu odštetu, Sud će, ako je to potrebno, pružiti pravičnu naknadu oštećenoj stranci."

A. Odšteta

74. Aplikant je podnio zahtjev za naknadu materijalne štete u ukupnom iznosu od 10.500 eura na ime izgubljene zarade (po 500 eura za svaki mjesec proveden u pritvoru) i 189.000 eura na ime naknade nematerijalne štete. Aplikant je također tražio da se 60.000 eura isplati njegovoj supruzi i dvjema kćerkama na ime pretrpljene nematerijalne štete i 4.200 eura za njihove putne troškove iz Zenice, kako bi ga posjetile u pritvoru.

75. Vlada je tvrdila da su potraživani iznosi pretjerani i nepotkrijepljeni.

76. Što se tiče naknade materijalne štete, Sud konstatira da aplikant nije dostavio nijedan dokaz o svom zaposlenju prije pritvaranja ili o mjesečnom prihodu koji bi imao da nije bio pritvoren. Stoga, u odsustvu bilo kakvog dokaza da bi on zaista zaradio 500 eura mjesečno, Sud odbacuje njegov zahtjev. S druge strane, Sud prihvata da je aplikant pretrpio izvjesnu patnju usljed utvrđenih povreda prava, što opravdava dosuđivanje odštete na ime pretrpljene nematerijalne štete. Nakon što je izvršio procjenu na pravičnoj osnovi, kako to zahtijeva Konvencija, Sud dodjeljuje aplikantu 2.000 eura na ime naknade nematerijalne štete, plus bilo koji porez koji bi mogao biti zaračunat na ovaj iznos.

77. Što se tiče zahtjeva za naknadu u korist aplikantove supruge i kćerki, Sud podsjeća da one nisu bile stranke u ovom postupku te stoga Sud odbacuje ovaj zahtjev.

B. Troškovi i izdaci

218. Aplikant je, također, tražio naknadu u visini 65.000 eura na ime troškova i izdataka koje je imao pred domaćim sudovima i Sudom.

79. Vlada smatra ovaj iznos pretjeranim.

80. U skladu s praksom Suda, aplikant ima pravo na naknadu troškova i izdataka samo u onoj mjeri u kojoj se pokaže da su oni stvarno i neophodno nastali i da su razumni u pogledu visine. To znači, aplikant ih je morao platiti, ili je bio dužan da ih plati na osnovu zakonske ili ugovorne obaveze, i oni su bili neizbježni kako bi se spriječila utvrđena kršenja ili kako bi ostvario odštetu. Sud zahtijeva pojedinačne račune i fakture koji su dovoljno detaljni kako bi omogućili da utvrdi do koje mjere su navedeni zahtjevi ispunjeni. S obzirom na činjenicu da je jedan od aplikantovih zastupnika neprofitna organizacija koja pruža besplatnu pravnu pomoć, a da nisu dostavljeni računi ni fakture u vezi s drugim aplikantovim zastupnikom, Sud odbacuje zahtjev za troškove i izdatke.

C. Zatezna kamata

81. Sud smatra da je primjereno da zatezna kamatna stopa bude zasnovana na najnižoj kamatnoj stopi Evropske centralne banke, na koju treba dodati tri procentna boda.

IZ NAVEĐENIH RAZLOGA, SUD

1. *Proглашава* jednoglasno da je žalba u vezi s članom 5. st. 1. i 4. i članom 13. Konvencije prihvatljiva, a ostatak aplikacije neprihvatljiv;

2. *Presuđuje* sa šest glasova prema jedan da je došlo do kršenja člana 5. stav 1. Konvencije u odnosu na pritvor aplikanta od 23. juna 2009. do 8. novembra 2010.;

3. *Presuđuje* jednoglasno da nema kršenja člana 5. stav 1. Konvencije u odnosu na pritvor aplikanta nakon 8. novembra 2010.;

4. *Presuđuje* jednoglasno da nema potrebe razmatrati žalbe u vezi s članom 5. stav 4. i članom 13. Konvencije;

5. *Presuđuje* sa šest glasova prema jedan da

(a) tužena država treba da plati aplikantu, u roku od tri mjeseca od dana kada ova presuda postane konačna u skladu s članom 44. stav 2. Konvencije, iznos od 2.000 eura (dvijehiljade eura), plus svaki porez koji može biti zaračunat na ovaj iznos, na ime nematerijalne štete, koji treba pretvoriti u konvertibilne marke po važećem kursu na dan isplate;

(b) po isteku navedena tri mjeseca do isplate, treba platiti običnu kamatu na navedeni iznos po stopi koja je jednaka najnižoj kamatnoj stopi Evropske centralne banke tokom perioda neizmirenja, uz dodatak od tri procenta boda;

6. *Odbacuje* jednoglasno ostatak aplikantovog zahtjeva za pravičnu naknadu.

Sačinjena na engleskom jeziku i objavljena u pisanoj formi 7. februara 2012., u skladu s Pravilom 77. st. 2. i 3. Poslovnika Suda.

Registar

Predsjednik

Lawrence Early

Lech Garlicki

U skladu s članom 45. stav 2. Konvencije i Pravilom 74. stav 2. Poslovnika Suda, izdvojeno mišljenje sutkinje Mijović dodato je kao aneks ove presude.

L.G.
T.L.E.

IZDVOJENO MIŠLJENJE SUTKINJE MIJOVIĆ

Aplikant se, u osporavanju zakonitosti svog pritvora, pozvao na član 5. stav 1. Konvencije.

Kako je naglašeno u mom izdvojenom mišljenju u predmetu *Al Husin protiv Bosne i Hercegovine*, br. 3727/08, od 7. februara 2012., ova žalba trebalo je da bude rješavana u vezi s članom 5. stav 1(c), dok je Vijeće odabralo da je rješava u vezi s članom 5. stav 1(f). Kako bih izbjegla ponavljanje, upućujem na detaljno obrazloženje sadržano u tom mišljenju.

PREDMET AL HAMDANI PROTIV BOSNE I HERCEGOVINE

(Zahtjev br. 31098/10)

PRESUDA

STRASBOURG

7. veljače 2012.

Ova će presuda postati konačnom pod uvjetima propisanim u članku 44. stavak 2. Konvencije. Presuda može biti podvrgnuta uredničkim izmjenama.

U predmetu Al Hamdani protiv Bosne i Hercegovine,

Europski sud za ljudska prava (Četvrti odjel), zasjedajući u vijeću:

Lech Garlicki, *predsjednik*,

Päivi Hirvelä,

Ledi Bianku,

Zdravka Kalaydjieva,

Nebojša Vučinić,

Vincent A. De Gaetano,

Ljiljana Mijović, *suci*,

i Lawrence Early, *registrar Odjela*,

nakon vijećanja zatvorenog za javnost, održanog 17. siječnja 2012., donosi sljedeću presudu usvojenu istoga dana:

POSTUPAK

1. Postupak je pokrenut tako što je irački državljani, g. Fadhil Al Hamdani (u daljnjem tekstu: podnositelj zahtjeva) 10. svibnja 2008. podnio Sudu zahtjev (br. 31098/10) protiv Bosne i Hercegovine na temelju članka 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Konvencija).

2. Podnositelja zahtjeva zastupali su g. O. Mulahalilović i *Vaša prava*, lokalna nevladina organizacija. Vladu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Vlada) zastupala je gđa M. Mijić, zastupnica.

3. Podnositelj zahtjeva žalio se, između ostalog, da bi u slučaju protjerivanja bio izložen riziku od postupanja protivnog članku 3. Konvencije, te da njegovo pritvaranje predstavlja povredu članka 5. stavka 1. Konvencije.

4. Dana 4. listopada 2010. predsjednik Četvrtoga odjela Suda odlučio je, u interesu stranaka i pravilnoga vođenja postupka, ukazati Vladi da podnositelj zahtjeva ne bi trebao biti protjeran u Irak do 21. siječnja 2011. (pravilo 39. Poslovnika Suda).

5. Dana 16. prosinca 2010. Vijeće Četvrtoga odjela Suda odlučilo je obavijestiti Vladu o zahtjevu. Također je odlučilo istovremeno razmatrati dopuštenost i osnovanost zahtjeva (članak 29. stavak 1.), kao i produljiti gore navedenu privremenu mjeru do okončanja postupka pred Sudom.

ČINJENICE

I. OKOLNOSTI PREDMETA

A. Mjerodavna pozadina slučaja

6. Na temelju predmetnoga spisa čini se da je temeljna činjenica u domaćem postupku bila pripadnost podnositelja zahtjeva mudžahedinima u Bosni i Hercegovini (u daljnjem tekstu: BiH)¹. Izraz mudžahedin široko se rabi kako bi označio strance – uglavnom iz arapskoga svijeta – koji su došli u BiH za vrijeme rata kako bi podržali bosanske muslimane². Međutim, isti se izraz rabi i za domaće muslimane koji su se pridružili stranim mudžahedinima, prihvatili njihovu ideologiju i prilagodili se njihovu načinu odijevanja. Ovaj je fenomen Međunarodni kazneni sud za bivšu Jugoslaviju (u daljnjem tekstu: ICTY) u predmetu *Hadžihasanović i Kubura*, IT-01-47-T, stavci 411.-18., od 15. ožujka 2006. i u predmetu *Delić*, IT-04-83-T, stavci 166.-199., od 15. rujna 2008., objasnio na sljedeći način:

7. Prvi strani mudžahedini došli su u BiH u ljeto 1992. godine preko Hrvatske i uz pomoć hrvatskih vlasti. Čini se da je njihov dolazak dobro prihvaćen od strane bh. vlasti. Premda se čini da je prisutnost nekih stranih mudžahedina bila potaknuta željom da pruže humanitarnu pomoć bosanskom muslimanskom stanovništvu, većina njih podupirala je vojnu borbu protiv neprijatelja bosanskih muslimana, spremna voditi džihad ili *sveti rat*. Kako je izjavio Ali Hamad, svjedok ICTY-a podrijetlom iz Bahreina koji je došao u BiH 1992. godine, neki su mudžahedini bili pripadnici Al-Qaede, koji su imali za cilj "uspostaviti bazu koja bi im omogućila povećanje područja

¹ Mada se tužena država za vrijeme rata 1992.-1995. godine zvala Republika Bosna i Hercegovina, ime Bosna i Hercegovina rabi se u ovoj presudi i kada se govori o tome razdoblju.

² Bosanski muslimani poznati su kao Bošnjaci. Izraz Bošnjak ne treba, međutim, miješati s izrazom Bosanci, koji se rabi za označavanje državljana BiH, bez obzira na njihovo etničko podrijetlo.

svoga djelovanja". Neki od njih također su došli kako bi se bavili misionarskim radom.

8. Nakon dolaska strani mudžahedini smjestili su se na raznim lokacijama i nisu činili homogenu cjelinu. Pred kraj 1992. godine bosanski muslimani počeli su se pridruživati stranim mudžahedinima. Domaći su pripadnici dobivali vojnu obuku i sudjelovali u borbenim djelovanjima. Također su dobivali i vjersku poduku. Veliki broj skupina koje su činili strani i/ili domaći mudžahedini bile su aktivne. Bez obzira na primjere zajedničkog sudjelovanja u borbi, čini se da su te skupine težile zadržati svoje zasebne identitete. Među njima su postojale vjerske i ideološke razlike, što je ishodilo povremenim nasilnim sukobima.

9. Dana 13. kolovoza 1993. strani su se mudžahedini organizirali u jedinicu unutar snaga domaće Armije BiH (Armija Republike Bosne i Hercegovine)¹. Ta jedinica, pod nazivom *El Mujahedin*, imala je bazu u Zenici. Nakon njezine uspostave, jedinica je znatno brojčano povećana. Do 1995. godine činilo ju je oko 1.000 boraca. Iako je prvotna ideja bila jedinicu popunjavati samo stranim mudžahedinima, domaći pripadnici uskoro su brojčano nadmašili strane. Činitelji koji su motivirali domaće pripadnike na pridruživanje toj jedinici uključivali su: njezinu strožiju vojnu stegu; bolji stupanj organizacije; napredniju opremu; borbeni moral; vjersku posvećenost i materijalnu korist. Jedinica je dobivala sredstva i pomoć od brojnih organizacija i pojedinaca iz islamskoga svijeta, uključujući *Al-Haramain Islamic Foundation*² i *Benevolence International Foundation*³. Islamski kulturni institut u Milanu pružao joj je logističku potporu.

60. *El Mujahedin* imao je određene osobenosti po kojima se razlikovao od ostalih jedinica ARBiH. Predvodili su je strani mudžahedini koje nije imenovala ARBiH. Na vrhu hijerarhije bio je *emir*, koji se opisuje kao osoba najvišega ranga u jedinici. Libijac Abu Haris bio je prvi *emir*. U prosincu 1993. godine njega je naslijedio Alžirac Abu Maali, koji je ostao na tome položaju do kraja rata. Druga osoba iza *emira*, vojni zapovjednik, predvodio je vojno vijeće i bio odgovoran za vođenje borbenih operacija. Godine 1993. ovaj je položaj držao Egipćanin po imenu Vahidin ili Wahiuddin. Nakon njegove smrti, u listopadu 1993., naslijedio ga je drugi Egipćanin, Muatez. Muatez je ubijen u rujnu 1995. godine. Jedinica je imala vjersko vijeće, tzv. šura, koje je bilo njezino vrhovno tijelo za donošenje odluka. Činilo ga je približno dvadeset istaknutih pripadnika jedinice, uglavnom arapskoga podrijetla. *Emira* je birala šura, a on je njoj odgovarao. Na kraju 1994. godine šaik Šaban pridružio se vodstvu jedinice. Bio je vođa Islamskoga kulturnog instituta u Milanu, poznat kao ekstremist koji je bio dobro povezan s islamskim fundamentalistima diljem svijeta (ICTY se u vezi s tim pozvao na presudu Milanskog kaznenog suda od 1. siječnja 2006.). On je novačio dobrovoljce iz arapskih zemalja za borbu u BiH. Iako šaik Šaban nije imao službenu dužnost u jedinici, njezini su ga pripadnici smatrali političkim autoritetom, čak pravim *emirom* unutar jedinice. Mogao je izdavati obvezujuće odluke (*fetve*), a

šura nikada nije osporavala njegov autoritet. Šaik Šaban ubijen je, zajedno s Abu Harisom, na vojnom kontrolnom punktu HVO-a (Hrvatsko vijeće obrane)⁴ 14. prosinca 1995. godine.

71. Opći okvirni sporazum za mir, kojim je okončan rat u BiH, parafiran je u vojnoj bazi blizu Dayton, Sjedinjene Američke Države, 21. studenoga 1995. i potpisan u Parizu, Francuska, 14. prosinca 1995. godine. U članku III. Aneksa 1.A. toga sporazuma poziva se na povlačenje svih stranih snaga, uključujući pojedinačne savjetnike, borce za slobodu, instruktore, dobrovoljce i osoblje iz susjednih i drugih država, bez obzira na to jesu li zakonito ili vojno bili podređeni bilo kojoj od lokalnih snaga. S obzirom na to, 14. prosinca 1995. ARBiH raspustila je *El Mujahedin* i naložila njezinim stranim pripadnicima da napuste zemlju do 10. siječnja 1996. godine. Unatoč prvotnom otporu, šura je prihvatila raspuštanje jedinice. Čini se da su priznanja, poput *Zlatnoga ljljana*, bila dodijeljena njezinim pripadnicima kao poticaj strancima da napuste zemlju. Pripadnici jedinice također su dobili potvrde o služenju u Armiji BiH, što je stranim pripadnicima jedinice pomoglo u stjecanju državljanstva BiH. Dok je većina stranih pripadnika jedinice napustila BiH, neki od njih (poput podnositelja zahtjeva) podnijeli su zahtjev za prijam u državljanstvo BiH i nastavili su živjeti u BiH do danas.

82. Nakon napada od 11. rujna 2001. službeni stav prema stranim mudžahedinima dramatično se promijenio. Mnogi su izgubili državljanstvo BiH ili su protjerani nakon što su proglašeni prijetnjom za nacionalnu sigurnost.

B. Opis predmeta

13. Podnositelj zahtjeva rođen je u Iraku 1960. godine.

14. Podnositelj zahtjeva došao je studirati u Bosnu i Hercegovinu 1979. godine. Prvo je studirao u Sarajevu, a potom se 1983. godine preselio u Zenicu. Godine 1987. podnositelj zahtjeva oženio se državljankom Bosne i Hercegovine. Zajedno imaju petero djece.

15. Za vrijeme rata u Bosni i Hercegovini 1992.-1995., podnositelj zahtjeva pridružio se gore navedenoj jedinici *El Mujahedin*.

96. Podnositelj zahtjeva tri puta je stekao državljanstvo Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: državljanstvo BiH) 23. ožujka 1992., 12. siječnja 1995. (pod imenom Awad Fadhil) i ponovno 20. veljače 1995. godine. Od rata 1992.-1995. podnositelj zahtjeva posjetio je Irak dva puta, 2003. i 2004. godine. Podnositelj zahtjeva posjeduje iračku putovnicu, koju mu je izdalo Veleposlanstvo Iraka u Beču 23. siječnja 2007., s rokom važenja do 22. siječnja 2011. godine.

107. Dana 30. kolovoza 2006. nadležna tijela uprave utvrdila su da je podnositelj zahtjeva stekao državljanstvo BiH prijevarom, lažnim podacima i prikrićivanjem nekih bitnih činjenica (tj. činjenica da je već posjedovao državljanstvo BiH kada je podnio drugi zahtjev za naturalizaciju, te da je koristio isprave koje su mu izdane na dva različita imena), te su ukinute odluke od 23. ožujka 1992. i 20. veljače 1995. godine. Dana 12. siječnja 2007. Sud BiH ukinuo je dio odluke od 30. kolovoza 2006. u odnosu na odluku od 20. veljače 1995. i vratio predmet na ponovno odlučivanje.

118. U međuvremenu, 6. lipnja 2007. podnositelj zahtjeva podnio je zahtjev za odobrenje privremenog boravka. Dana 28. rujna 2007. Služba za poslove sa strancima obustavila je ovaj

¹ Snage ARBiH, koje je uglavnom činilo bosansko muslimansko stanovništvo, bile su lojalne središnjim vlastima BiH.

² Dana 13. ožujka 2002. *Al-Haramain Islamic Foundation* uvrštena je na popis organizacija povezanih s Al-Qaedom koji su sastavili Ujedinjeni narodi.

³ Dana 21. studenoga 2002. *Benevolence International* i bh. ured organizacije *Bosanska idealna futura* uvršteni su na popis organizacija povezanih s Al-Qaedom koji su sastavili Ujedinjeni narodi. Dana 10. veljače 2003. Enaam M. Arnaout, njezin direktor, osuđen je u Sjedinjenim Američkim Državama nakon što se izjasnio krivim za uzimanje reketa. U nagodbi o priznanju krivnje, priznao je da je jedno cijelo desetljeće *Benevolence International Foundation* varala donatore tako što ih je navodila da vjeruju kako se njihove donacije koriste za strogo mirotno, humanitarne svrhe, dok je nešto od toga novca bilo preusmjeravano mudžahedinima u BiH.

⁴ Snage HVO-a uglavnom je činilo lokalno hrvatsko stanovništvo. Oni su bili lojalni vlastima susjedne Hrvatske (vidjeti presude ICTY-a u predmetu Blaškić, IT-95-14-T, §§ 95.-123., od 3. ožujka 2000. i IT-95-14-A, §§ 167.-78., od 29. srpnja 2004.).

postupak do konačnog rješavanja statusa podnositelja zahtjeva u pogledu državljanstva.

129. Dana 27. studenoga 2008. nadležna tijela uprave ponovno su ukinula odluku od 20. veljače 1995. godine. Dana 3. prosinca 2009. Sud BiH potvrdio je tu odluku. Dana 1. veljače 2010. podnositelj zahtjeva podnio je priziv Ustavnome sudu BiH (u daljnjem tekstu: Ustavni sud). Izgleda da je taj postupak još uvijek u tijeku. To, međutim, ne sprječava potencijalno protjerivanje podnositelja zahtjeva, s obzirom na to da od trenutka obavještanja o odluci od 27. studenoga 2008. on nezakonito boravi u BiH. Podnositelj zahtjeva, s druge strane, tvrdi da još uvijek ima državljanstvo BiH na temelju odluke od 12. siječnja 1995. (vidjeti točku 96. gore). Ta je odluka, međutim, donesena na ime druge osobe (Awad Fadhil) te se stoga na podnositelja zahtjeva ne može prenijeti bilo koje pravo, kako je to potvrđeno u zapažanjima Vlade o dopuštenosti i osnovanosti predmeta.

20. Dana 23. lipnja 2009. Služba za poslove sa strancima utvrdila je da podnositelj zahtjeva predstavlja prijetnju za nacionalnu sigurnost i smjestila ga u Imigracijski centar u Istočnome Sarajevu. Pri donošenju odluke ova se Služba oslonila na izvješća obavještajne službe. Dana 30. lipnja 2009. Sud BiH, nakon što je procijenio tajne dokaze, potvrdio je tu odluku. Dana 17. rujna 2009. Ustavni sud odbio je priziv podnositelja zahtjeva kao očigledno neosnovan. Početno određeno vrijeme pritvora redovito je produljivano svakoga mjeseca sve do travnja 2011., kada je podnositelj zahtjeva oslobođen (vidjeti točku 26. dolje).

21. Nakon što je odluka o oduzimanju državljanstva podnositelju zahtjeva od 27. studenoga 2008. postala konačnom, postupak povodom zahtjeva za odobrenje privremenog boravka pred Službom za poslove sa strancima obnovljen je na njegov zahtjev (vidjeti točku 18. gore). Dana 8. siječnja 2010. Služba za poslove sa strancima odbila je njegov zahtjev i ostavila mu rok od 15 dana da dobrovoljno napusti zemlju. Dana 2. ožujka 2010. Ministarstvo sigurnosti BiH potvrdilo je tu odluku. Dana 1. lipnja 2010. Sud BiH potvrdio je odluku od 2. ožujka 2010. godine. Dana 21. travnja 2011. podnositelj zahtjeva podnio je priziv Ustavnome sudu BiH. Izgleda da je postupak još uvijek u tijeku.

22. Dana 17. veljače 2010. podnositelj zahtjeva podnio je zahtjev za azil. Tvrdio je da se s iračkim građanima koji su se pridružili stranim mudžahedinima za vrijeme rata u Bosni i Hercegovini u Iraku postupa kao s osumnjičenim teroristima i izloženi su mučenju. Dodao je kako ga je jedan prijatelj obavijestio o tome da je njegovo ime na "crnoj listi" i da je njegova obitelj izložena prijetnjama i mučenju zbog povezanosti sa strankom Ba'ath. Podnositelj zahtjeva također je tvrdio kako bi po povratku u Irak (Kirkuk) bio proganjan od muslimana šijita i Kurda zato što je on musliman sunit.

23. Dana 23. veljače 2010. Sektor za azil obavio je razgovor s podnositeljem zahtjeva u nazočnosti njegova odvjetnika i predstavnika UNHCR-a. Također su razmatrana izvješća *State Departmenta* SAD-a, UNHCR-a, Međunarodne organizacije za migracije i Granične agencije Ujedinjenog Kraljevstva o Iraku. U razgovoru je podnositelj zahtjeva rekao kako je posjetio Irak dva puta nakon promjene režima, 2003. i 2004. godine. Za vrijeme oba posjeta boravio je kod svoje obitelji u Kirkuku. Godine 2003. bio je u posjetu bolesnome ocu i ostao je mjesec i pol. On se brinuo o ocu i nekoliko puta ga je vodio u bolnicu. Godine 2004. podnositelj zahtjeva otišao je u Kirkuk na očevu sahranu i tamo ostao cijeli mjesec za vrijeme Ramazana i Bajrama. Međutim, podnositelj zahtjeva tvrdio je kako je za trajanja tih posjeta bio prisiljen skrivati se iz straha od kurdskih vlasti, jer mu je jedan prijatelj rekao da ga prate i da je njegovo ime na "crnoj listi". Podnositelj zahtjeva

nadalje je tvrdio kako je u kasnijim kontaktima s obitelji, po povratku u Bosnu i Hercegovinu, doznao da su im Kurdi pretražili kuću, tražeći njega. Dana 4. ožujka 2010. Sektor za azil odbio je podnositeljev zahtjev za azil i ostavio mu rok od 15 dana da dobrovoljno napusti zemlju. Sektor za azil smatrao je izjave podnositelja zahtjeva kontradiktornima i da nije pružio nikakve dokaze kako bi potkrijepio svoje tvrdnje.

24. Dana 26. svibnja 2010. Sud BiH ukinuo je navedenu odluku i vratio predmet na ponovno razmatranje, uz obrazloženje da Sektor za azil treba detaljnije procijeniti podnositeljev zahtjev. Dana 21. lipnja 2010. Sektor za azil odbio je njegov zahtjev za azil i ostavio mu rok od 15 dana da dobrovoljno napusti zemlju. Dana 22. rujna 2010. Sud BiH potvrdio je tu odluku. Dana 19. studenoga 2010. podnositelj zahtjeva podnio je priziv Ustavnome sudu protiv te odluke. Dana 9. veljače 2011. Ustavni sud odbio je priziv kao očigledno neosnovan. Utvrdio je da, iako je opće stanje u Iraku nesigurno i problematično, podnositelj zahtjeva nije dokazao da za njega postoji stvarni rizik od izloženosti postupanju protivnome članku 3. Konvencije u pogledu njegovih osobnih okolnosti.

135. Dana 8. studenoga 2010. Služba za poslove sa strancima donijela je rješenje o protjerivanju uz zabranu povratka u razdoblju od pet godina. Služba je navela, međutim, da zaključak o dozvoli izvršenja rješenja neće biti donesen sve dok je na snazi privremena mjera Suda. Dana 3. prosinca 2010. Ministarstvo sigurnosti BiH potvrdilo je tu odluku. Dana 16. ožujka 2011. Sud BiH potvrdio je rješenje o protjerivanju. Trenutačno je u tijeku postupak povodom priziva pred Ustavnim sudom.

146. Dana 5. travnja 2011. Sud BiH poništio je posljednje rješenje o produljenju pritvora (od 21. ožujka 2011.) kao nezakonito i naložio smjesta osloboditi podnositelja zahtjeva iz Imigracijskog centra. Sud je utvrdio da nadležna tijela nisu pružila nikakve nove dokaze kao temelj za produljenje njegova pritvora. Nadalje je Sud propisao blažu mjeru nadzora kojom se ograničava sloboda kretanja podnositelja zahtjeva na njegovu kućnu adresu u Zenici, uz obvezu svakodnevnog javljanja terenskome odjelu Službe za poslove sa strancima u Zenici. Također je naložio zapljenu iračke putovnice i drugih osobnih isprava podnositelja zahtjeva koje bi mogao koristiti u pokušaju napuštanja zemlje. Podnositelj zahtjeva pušten je iz pritvora 7. travnja 2011. godine.

II. MJERODAVNO DOMAĆE PRAVO

A. Zakon o zaštiti tajnih podataka iz 2005. godine

27. Zakon o zaštiti tajnih podataka iz 2005. ("Službeni glasnik BiH", br. 54/05 i 12/09) stupio je na snagu 17. kolovoza 2005. godine. U skladu s člankom 5. toga zakona, suci Suda BiH i Ustavnoga suda BiH imaju pristup podacima svih stupnjeva tajnosti, bez bilo kakvih formalnosti (kao što je sigurnosna dozvola ili posebna suglasnost), ako je taj pristup potreban radi obavljanja njihove dužnosti.

B. Zakon o kretanju i boravku stranaca iz 2008. godine

1. *Uvjeti za stjecanje međunarodne zaštite (status izbjeglice i supsidijarna zaštita) i dozvole boravka iz humanitarnih razloga*

158. Zakon o kretanju i boravku stranaca iz 2008. ("Službeni glasnik BiH", br. 36/08) stupio je na snagu 14. svibnja 2008. godine. U članku 105. toga zakona definirano je da je izbjeglica stranac koji se, zbog osnovanog straha da će biti proganjan zbog svoje pripadnosti određenoj rasi, vjeri, nacionalnosti, svoga političkog mišljenja ili pripadnosti određenoj društvenoj skupini, nalazi izvan zemlje svoga državljanstva i nije u stanju ili iz straha ne želi koristiti zaštitu te države, ili je osoba bez državljanstva koja, pošto se nalazi izvan zemlje u kojoj je ranije boravila, nije u stanju ili se iz

straha ne želi vratiti u tu zemlju. Istom odredbom definirana je osoba koja ima pravo na supsidijarnu zaštitu kao stranac koji se ne kvalificira kao izbjeglica, ali u vezi s kojim je dokazano postojanje stvarnih osnova za uvjerenje da bi se on ili ona suočili sa stvarnim rizikom od smrtne kazne ili egzekucije, mučenja ili nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja u zemlji podrijetla ili u zemlji u kojoj je uobičajeno boravio, ili postojanje ozbiljne, individualne prijetnje za život civila ili osobe iz razloga proizvoljnog nasilja u situacijama međunarodnog ili unutarnjeg oružanog sukoba, koja nije u stanju ili iz straha nije spremna koristiti zaštitu te zemlje.

Načelo zabrane vraćanja (*non-refoulement*) ugrađeno je u članak 91. toga zakona i glasi:

"Stranac neće, ni na koji način, biti protjeran ili vraćen ("refoulement") na granicu teritorija gdje bi mu život ili sloboda bili ugroženi zbog njegove rase, vjere, nacionalnosti, pripadnosti određenoj društvenoj skupini ili zbog političkog mišljenja, bez obzira na to je li mu službeno odobrena međunarodna zaštita. Zabrana vraćanja ili protjerivanja ("non-refoulement") odnosi se i na osobe za koje postoji osnovana sumnja da bi bile u opasnosti od podvrgavanja mučenju ili drugom nečovječnom ili ponižavajućem postupanju ili kažnjavanju. Stranac također ne može biti ni protjeran ni vraćen u zemlju u kojoj nije zaštićen od slanja na takav teritorij."

U skladu s člankom 118. Zakona, strancu čiji je zahtjev za međunarodnu zaštitu odbijen ipak će se odobriti ostanak na humanitarnoj osnovi, ako bi njegovo udaljenje predstavljalo povredu načela *non-refoulement*. Međutim, taj stranac mora biti stavljen u pritvor ako se utvrdi da on ili ona predstavlja prijetnju za javni red i mir ili nacionalnu sigurnost.

2. Rješenje o protjerivanju i zaključak o dozvoli izvršenja rješenja o protjerivanju

29. Prema članku 88.(1)(h) Zakona o kretanju i boravku stranaca iz 2008. godine, protjerivanje stranca bit će naloženo ako se utvrdi da on ili ona predstavlja prijetnju za javni red i mir ili nacionalnu sigurnost. Žalba protiv rješenja o protjerivanju obustavlja protjerivanje (članak 87. Zakona). Jednako tako, zahtjev za međunarodnu zaštitu i tužba u upravnom sporu protiv odluke kojom je odbijen takav zahtjev obustavlja protjerivanje (članci 92., 109.(9) i 117. toga zakona). Prema članku 93. Zakona, nakon što rješenje o protjerivanju postane izvršno, zaključak o dozvoli izvršenja donosi se u roku od sedam dana. Žalba protiv zaključka o dozvoli izvršenja ne obustavlja protjerivanje.

3. Pritvor stranaca

30. Prema članku 99.(2)(b) Zakona, strancu će biti određen pritvor ako se utvrdi da takva osoba predstavlja prijetnju za javni red i mir ili nacionalnu sigurnost, bez obzira na to je li prethodno doneseno rješenje o protjerivanju. Kada je rješenje o protjerivanju doneseno, stranac može biti pritvoren i na temelju članka 99.(1)(a) toga zakona. Početno rješenje o pritvoru vrijedi 30 dana (članak 100. (3) i 102. toga zakona). Pritvor se naknadno može produljivati više puta, svaki puta najviše do 30 dana. Međutim, ukupno trajanje pritvora može samo u iznimnim slučajevima trajati dulje od 180 dana, ako stranac onemogućava svoje udaljenje ili ako je nemoguće u roku od 180 dana udaljiti stranca iz drugih razloga (vidjeti članak 102. Zakona).

III. MEĐUNARODNI DOKUMENTI

A. U odnosu na Bosnu i Hercegovinu

31. Opći okvirni sporazum za mir, kojim je okončan rat u BiH, parafiran je u vojnoj bazi blizu Dayton, Sjedinjene Američke Države, 21. studenoga 1995. i potpisan u Parizu,

Francuska, 14. prosinca 1995. godine. Sporazum je stupio na snagu na drugi navedeni datum.

32. Prema članku III. Aneksa 1.A. ovoga Sporazuma, do 13. siječnja 1996. sve strane snage, uključujući pojedinačne savjetnike, borce za slobodu, instruktore, dobrovoljce i osoblje iz susjednih i drugih država, bez obzira na to jesu li zakonito ili vojno bili podređeni bilo kojoj od lokalnih snaga, morale su se povući iz Bosne i Hercegovine do 13. siječnja 1996. godine.

B. U odnosu na Irak

33. Mjerodavni dio Izvješća o ljudskim pravima u Iraku za 2010. godinu, koje je objavio Ured za ljudska prava misije pomoći Ujedinjenih naroda u Iraku (UNAMI), glasi:

"Stanje ljudskih prava u Iraku i dalje je krhko, pošto se ta zemlja još uvijek oslobađa godina diktature, ratovanja i nasilja. Mada Vlada i dalje poduzima određene mjere u cilju poboljšanja zaštite i osiguranja ljudskih prava svojim građanima, s obzirom na izazove s kojima je zemlja suočena, napredak je spor. Irak i dalje prolazi tranziciju iz konfliktne u poslijekonfliktnu zemlju, što je golemi razvojni izazov koji Vlada i narod Iraka moraju sada rješavati. Široko rasprostranjeno siromaštvo, gospodarska stagnacija, nepostojanje mogućnosti, propadanje okoliša i odsutnost osnovnih službi predstavljaju "tihe" povrede ljudskih prava koje pogađaju veliki dio stanovništva. Drugi čimbenici koji su utjecali na stanje u pogledu ljudskih prava u 2010. godini uključuju nepotpune rezultate općih izbora, što je dovelo do dugotrajnog procesa formiranja vlade, koji nije završen sve do prosinca 2010. Vjeruje se da je to izazvalo nestabilnost, ali je također dovelo do izvjesnoga stupnja neaktivnosti u pogledu provedbe reformi i drugih mjera čiji je cilj osigurati poštivanje, zaštitu i osiguranje ljudskih prava iračkome stanovništvu. Na sigurnost je djelovalo i povlačenje svih borbenih postrojbi USF-I u ovoj godini, koje je završeno u kolovozu 2010.

Oružano nasilje i dalje negativno utječe na civile i civilnu infrastrukturu. Civili su izloženi nasumičnim napadima koji rezultiraju pogibijom i ranjavanjem, ali i ograničenom pristupu i ostvarenju drugih ljudskih prava, što uključuje, ali nije ograničeno na, pravo na pristup elementarnim uslugama humanitarne naravi, pravo okupljanja, slobode izražavanja, vjerske slobode itd. To je također negativno utjecalo na gospodarski razvitak. Proizvoljno ili namjerno ciljanje civila također predstavlja ozbiljnu povredu primjenjivih pravila o zaštiti ljudskih prava i međunarodnog humanitarnog prava. Broj poginulih civila u oružanom nasilju 2010. godine kreće se od 2.953 ubijenih i 14.398 ranjenih prema UNAMI-ju do 3.254 ubijenih i 13.788 ranjenih, što su brojke koje je objavilo Ministarstvo za ljudska prava (MoHR) Vlade Iraka.

Manjine su bile izložene raznim napadima diljem Iraka u 2010. godini. Osobito su kršćani, Jazidi i Šabaki, među ostalim manjinama, i dalje bili izravna meta napada tijekom godine; ishod je raseljavanje članova manjinskih skupina unutar zemlje i iseljavanje izvan zemlje, pogotovo kršćana."

34. Ujedinjeni narodi i Međunarodna organizacija za migracije (IOM) ukazali su na to da su, iako "naročito ne podržavaju povratak u ovo vrijeme iz sigurnosnih razloga, obje organizacije posvećene pružanju pomoći onima koji se odluče vratiti" (IOM, *Procjena povratka u Irak*, kolovoz 2008.). Nadalje, Vlada Iraka pokrenula je program financijskih poticaja i subvencija za povratničke obitelji, te također radi na razvijanju kapaciteta registracije i pomoći sve većemu broju povratnika (IOM, gore navedeno). IOM dalje zapaža da je stopa raseljavanja u Iraku smanjena, a stopa povratka uvećana, uglavnom u Bagdad (IOM, *Pregled raseljavanja i povratka u*

Irak, veljača 2011.). Prema IOM-u, opća nesigurnost primarni je razlog koji sprječava Irance da se vrate u svoje domove.

C. Izvješće o sigurnosnoj situaciji u Kirkuku

35. Prema izvješću visokog povjerenika za izbjeglice od 18. prosinca 2006. (UNHCR-ova Savjetodavna preporuka o povratku i Mišljenje o potrebama međunarodne zaštite Irana izvan Iraka), ne treba provoditi prisilni povratak Irana iz južnoga ili središnjega Iraka sve dok ne dođe do znatnog poboljšanja stanja u pogledu sigurnosti ljudskih prava u zemlji.

36. U sljedećem izvješću iz kolovoza 2007. (UNHCR-ove Smjernice o mogućnosti procjene potreba za međunarodnom zaštitom iračkih azilanata), UNHCR je ohrabrio usvajanje *prima facie* pristupa za iračke tražitelje azila iz srednjeg i južnog Iraka, te naveo da njih treba smatrati izbjeglicama, u smislu Konvencije o statusu izbjeglica iz 1951. godine, u zemljama potpisnicama. U svojim kasnijim Smjernicama iz travnja 2009., UNHCR je ukazao na to da, s obzirom na ozbiljne povrede ljudskih prava i nastavak sigurnosnih incidenata koji traju u zemlji, od kojih je većina uglavnom u pet središnjih pokrajina Bagdada, Diyala, Kirkuka, Ninewe i Salah-Al-Dina, UNHCR i dalje smatra sve iračke azilante iz tih pet središnjih pokrajina osobama kojima je potrebna međunarodna zaštita te navodi da se oni u zemljama potpisnicama trebaju tretirati kao izbjeglice na temelju kriterija iz Konvencije iz 1951. godine (vidjeti točku 12. Smjernica). U Smjernicama se između ostalog navodi:

"27. U kontekstu središnjih pokrajina Bagdada, Diyale, Kirkuka, Ninive i Salah-Al-Dina, iako je sigurnosna situacija dijelom poboljšana, još uvijek prevladavaju nestabilnost, nasilje i kršenje ljudskih prava koje čine razni akteri, a ukupna je situacija takva da postoji vjerojatnoća ozbiljnih povreda. Naoružane skupine i dalje su opasne, a samoubilački napadi i autobombe usmjerene protiv MNF-I/ISF-a [Multinacionalnih snaga u Iraku/Iračkih sigurnosnih snaga], Pokreta sunitskog buđenja i civila, uz ciljane atentate i otmice, i dalje se redovito događaju, te uzimaju živote civila i dovode do novog raseljavanja. Te nasilne metode obično su usmjerene na odabrana područja na kojima se okupljaju civili određenih vjerskih ili etničkih skupina, uključujući vjerske objekte, tržnice, autobusna stajališta i gradske četvrti. Nasilje je često politički motivirano i povezano s aktualnim borbama za teritorij i vlast između raznih sudionika. Kao što je gore razjašnjeno, čak i tamo gdje pojedinac možda nije osobno doživio prijetnje ili rizik ozljeđivanja, događaji u okolini njihovih mjesta boravka, ili su u vezi s drugima, ipak mogu izazvati osnovani strah. Također ima slučajeva specifičnog ciljanja pojedinaca od strane ekstremističkih elemenata jedne vjerske ili političke skupine protiv određenih pojedinaca druge, što se provodi otmicama i pogubljenjima."

Što se tiče Kirkuka, u Smjernicama su sadržana sljedeća opažanja (fusnote su ispuštene):

"202. Glavnina nasilja u ovoj pokrajini vezana je uz još uvijek nerazriješen administrativni status Kirkuka i s tim povezane borbe za vlast između raznih arapskih, kurdskih i turkmenskih čimbenika. Sigurnosni uvjeti u pokrajini Kirkuk, a posebice u gradu Kirkuku, pokazuju tendenciju pogoršanja tijekom političkih događaja vezanih za status Kirkuka, pošto oružane skupine nastoje utjecati na političke odluke. Primjerice, za vrijeme intenzivnih pregovora oko pokrajinskog izbornog zakona u ljeto 2008. godine jedan samoubilački napad na kurdske prosvjednike ishodilo je izbijanjem međuetničkog nasilja, u kojemu je više od 25 ljudi ubijeno, a preko 200 ranjeno. S druge strane, tenzije i sporadično nasilje mogu iskomplikirati pregovore o budućem statusu. Odgađanjem pokrajinskih izbora u Kirkuku sigurnosna je situacija donekle

stabilizirana. Međutim, rastuće međunarodne tenzije mogu izbiti i prerasti u novo nasilje uoči donošenja odluka u vezi s neriješenim statusom Kirkuka. Pojedini promatrači zapažaju da tenzije među etničkim skupinama oko neriješenog statusa Kirkuka mogu prerasti u još jedan građanski rat. Pobunjeničke skupine, kao što je AQI [Al-Qaeda u Iraku], također ciljaju na izazivanje međuetničkog nasilja tako što napadaju predstavnike etničkih/vjerskih skupina. Nadalje, ima izvješća o tome da se etničke skupine u Kirkuku naoružavaju radi pripreme za buduće sukobe.

203. Arapska i turkmenska zajednice Kirkuka žale se na maltretiranje, prijetnje, proizvoljna uhićenja i demografsku manipulaciju od strane Kurda koji su većina u pokrajinskim političkim i sigurnosnim institucijama. Kurdske službenice provedbu zakona i politički čelnici s druge su strane omiljene mete atentata. Uredi PUK-a i KDP-a također su redovito mete napada. Nedavno su dva člana Komunističke partije Kurdistan ubijena u vlastitome domu u Kirkuku. Također je ubijen brat jednog visokopozicioniranog člana te strane. Vjerske i etničke manjine često se nađu usred borbi za vlast i teritorij.

204. U pokrajini Kirkuk redovito dolazi do postavljanja bombi uz cestu, pucnjave i povremenih eksplozija autobombi, te samoubilačkih napada. Dana 11. prosinca 2008. bombaš samoubojica ubio je 46 i ranio blizu 100 ljudi kada je detonirao eksploziv koji mu se nalazio u prsluku, u restoranu punom vladinih službenika, žena i djece, za vrijeme ručka u gradu Kirkuku. Događaju se i ciljane otmice i atentati, među ostalima na dužnosnike Službe sigurnosti i plemenske vođe/Sol [Sinovi Iraka], vladine dužnosnike i službenike (uglavnom kurdske), stranačke dužnosnike, pripadnike manjinskih skupina [tu posebno mislimo na dva incidentna napada na kršćane], novinare i druge osobe. Trupla se i dalje mogu naći u pokrajini Kirkuk."

167. U srpnju 2010. UNHCR je izdao Napomenu o nastavku primjenjivosti UNHCR-ovih Smjernica za procjenu potreba za međunarodnom zaštitom iračkih azilanata, donesenu u travnju 2009. godine. Ta napomena sadrži sljedeće informacije o sigurnosnoj situaciji (fusnote su ispuštene):

"U sklopu Sporazuma o statusu snaga (SOFA) od 30. lipnja 2009., iračke vlasti preuzele su punu odgovornost za sigurnost u zemlji. Bivše Multinacionalne snage -Irak/Snage Sjedinjenih Država-Irak (bivši MNF-I/USF-I) povukle su se iz iračkih gradova i sela te djeluju iz svojih vojnih baza na zahtjev iračke vlade. U ovome trenutku SAD povlače sve borbene snage, te se očekuje da će taj proces biti okončan 31. kolovoza 2010. godine. Iračke sigurnosne snage (ISF) gotovo su dosegle planiranu krajnju snagu od oko 680.000 pripadnika. Od proljeća 2009. godine iračka vlada u potpunosti je odgovorna za upravljanje i integriranje skupina, uglavnom Vijeća sunitskog buđenja ili Sinova Iraka (Sol), u ISF i iračku vladu. Taj je proces još uvijek u tijeku, a do travnja 2010., od 94.000 pripadnika Sol-ja, nekih 9.000 prešlo je u ISF te više od 30.000 u druge vladine službe.

Iračko prebrojavanje poginulih (IBC), projekt koji prikuplja podatke o ubijenim civilima, izvješćuje da je u 2009. godini ubijeno 4.644 civila. Izvješća za 2010. godinu ukazuju na to da je blizu 2.000 Irana ubijeno i još oko 5.000 ranjeno u prvih pet mjeseci 2010. godine. Izbijanje nasilja zabilježeno je od izbora održanih 7. ožujka 2010., a statistika za mjesec travanj i svibanj 2010. godine ukazuje na porast broja nasilno poginulih ili ranjenih Irana. Izvješća pokazuju da su 2009. i početkom 2010. godine pobunjenici izvršili nekoliko napada s masovnim žrtvama, uključujući visokopozicionirane, dobro čuvane mete poput iračkih vladinih institucija, istaknutih hotela i stranih veleposlanstava. Napadi su ishodili stotinama ubijenih ili ranjenih civila. Al-Qaeda u Iraku preuzela je odgovornost za

napade na veleposlanstva u Bagdadu i rezidencijalne ciljeve, uglavnom u šijskim četvrtima glavnoga grada početkom travnja 2010. godine. Ti incidenti poglavito su se zbivali u središnjim pokrajinama Bagdada, Diyale, Kirkuka, Ninive i Salah Al-Dina, kao i Al-Anbara u kojemu je došlo do porasta nasilja od ljeta 2009. godine. Relativno stabilna sigurnosna situacija u južnim pokrajinama povremeno se prekida napadima s masovnim žrtvama i niskim stupnjem nasilja, uglavnom u područjima u blizini Bagdada. Regija Kurdistan i dalje je relativno stabilna, mada je bilo izvješća o napadima na novinare i političke protivnike.

Među drugim događanjima koja se tiču sigurnosti, a koje vrijedi spomenuti, jest i početak provedbe Zajedničkog prijelaznog sigurnosnog plana za Kirkuk i druga unutarnja sporna područja od strane USF-I. Plan se temelji na zajedničkom djelovanju i suradnji iračke vojske i policije te Regionalne vlade kurdistske (KRG) Pešmerge. Do sada je zajednički sigurnosni plan rezultirao uspostavom mreže kontrolnih punktova i zajedničkim ophodnjama oko većih gradova, te obukom sigurnosnih službi. Rješavanje ukupnoga pitanja statusa "spornih područja" jedan je od izazova koji čekaju novu vladu. Ključna pitanja koja treba riješiti u tome području uključuju administrativne granice, kontrolu naftnih resursa, prava manjina i druga pitanja.

Od početka 2010. godine ISF, uz pomoć USF-I, uhitio je ili ubio veliki broj visokopozicioniranih pobunjeničkih vođa, pogotovu pripadnika Al-Qaede u Iraku. Sadašnji napadi ilustriraju činjenicu da su skupine još uvijek spremne i sposobne napasti.

Izvješća pokazuju da napadi na iračke vladine dužnosnike, članove iračkih sigurnosnih snaga, pripadnike Vijeća sunitskog buđenja i istaknute građane i dalje ne jenjavaju. Među onima koji su česta meta jesu šijski civili i hodočasnici, kao i vjerski objekti u raznim područjima, vjerske i etničke manjinske skupine u pokrajinama Niniva i Kirkuk (Jazidi, Turkmene, Šabaki i Kaka'i), i kršćanske manjine uglavnom u Ninivi, koje uključuju 5.000 kršćana raseljenih iz Mosula početkom 2010. godine. U usporedbi s 2008. godinom, došlo je do znatnog porasta uporabe magnetskih i bombi premazanih ljepilom koje se zakače za vozila, kao način atentata na određene pojedince. Profili onih koji su mete posebno uključuju vladine dužnosnike i službenike, stranačke dužnosnike, članove Vijeća sunitskog buđenja ili Sinove Iraka (SoI), pripadnike ISF-a (uključujući i one koji nisu na dužnosti), vjerske i etničke manjine [to se odnosi na nekoliko incidentnih napada protiv kršćana i samoubičajnih kamiona-bombi u šijskom turkmenskom gradu 20 km južno od Kirkuka, pri čemu su uništene kuće i oštećeno još stotine domova, čime je pogođeno 600 ljudi], sunitske i šijske vjerske službenike, novinare, pripadnike akademske zajednice, liječnike, suce i pravnike, aktiviste za ljudska prava i Irance koji rade za nevladine organizacije ili USF-I i inozemne tvrtke, trgovce alkoholom (koji su uglavnom kršćani ili Jazidi), žene i pojedince pripadnike pokreta LGBT (pokret za prava lezbijki, homoseksualaca, biseksualaca i transseksualaca).

III. Zaključak

Situacija u Iraku stalno se mijenja. UNHCR će i dalje pratiti zbivanja u zemlji i ažurirati svoje Smjernice iz travnja 2009. godine kada procijeni da se situacija dovoljno promijenila. U međuvremenu, UNHCR savjetuje one koji odlučuju o zahtjevima za međunarodnu zaštitu što ih podnose azilanti iz Iraka te odgovorne za uspostavu vladine politike u vezi s ovim stanovništvom da se nastave oslanjati na UNHCR-ove Smjernice iz travnja 2009. godine. Prema tome, sadašnje mišljenje UNHCR-a o povratku u Irak i dalje je nepromijenjeno."

38. Informacijski centar zemlje podrijetla (*Landinfo*), neovisno istraživačko tijelo za ljudska prava uspostavljeno radi davanja norveškim imigrantskim vlastima mjerodavnih informacija, u izvješću o sigurnosnoj situaciji u gradu Kirkuku od 28. listopada 2008. naveo je sljedeće (fusnote i referencije su ispuštene):

"Općenito se priznaje da je razina nasilja u Kirkuku daleko niža nego u Bagdadu i Mosulu.

Većina sigurnosnih incidenata u gradu, čini se, napadi su protiv policije i vojske. Najčešći su napadi na ophodnje te na kontrolne punktove i njihovo osoblje. Do tih napada dolazi između Kirkuka i okolnih područja unutar grada. Ishod tih napada su povremene civilne žrtve....

Također dolazi do povremenih nasumičnih napada usmjerenih izravno na civile, kao i samoubičajkih napada na mjestima u gradu na kojima se nalazi mnogo ljudi.

Landinfo je zabilježio i dodatne mete od listopada 2005. godine. Te su mete vrlo različite. Bilo je napada na lokalne kurdske političke vođe i njihove obitelji, inženjere i građevince, direktore naftnih tvrtki, privatne zaštitare, radnike na benzinskim crpkama, crkve, šijske džamije, glasačka mjesta te na uređ jedne turkmenske političke stranke. U listopadu 2008. ubijen je jedan irački novinar.

Čini se da je intenzitet napada na sve ciljane skupine ostao umnogome stabilan tijekom godina. Između rujna 2005. i ožujka 2006. zabilježena su 44 prijavljena incidenta... U studenome i prosincu 2006. prijavljeno je da je u nasilnim incidentima poginulo ukupno 30 osoba (DMHA 2006).

U ožujku 2008. zabilježen je porast nasilja nakon 2006. godine te da je sigurnosna situacija i dalje veoma nestabilna... Prema riječima američkog vojnog zapovjednika u Kirkuku, do ljeta 2008. godine nasilje je opalo za dvije trećine u usporedbi s ljetom 2007. godine... Brojke pokazuju da je od kolovoza 2008. nasilje ostalo na istoj razini sve do listopada...

Nemamo brojke za ljeto 2007. niti znamo na koliko se dugo razdoblje odnosi pojam 'ljeto'. Izvori, međutim, pokazuju da je nasilje bilo u porastu do ožujka 2008. pa onda opalo do ljeta iduće godine, te se čini da je nakon toga donekle stabilizirano. Uz rezervu jer nemamo točne brojke kako bismo potkrijepili ovaj trend, vidimo, međutim, da je situacija u pogledu izbijanja nasilja nestabilna u prilično kratkom razdoblju.

Čimbenici koji utječu na sigurnosne probleme i dalje će biti prisutni u predvidljivoj budućnosti. Prema tome, i dalje se može očekivati promjenjiva razina nasilja".

39. U Tematskoj napomeni, koju je objavio *Landinfo* o sigurnosnoj situaciji u gradu Kirkuk i susjednim područjima (*Temanotat IRAK: Sikkerhetssituasjonen i Kirkuk by og områdene rundt*) 16. ožujka 2010., opisana je situacija na sljedeći način:

"U posljednje dvije godine sigurnosna situacija u Kirkuku pokazala je smanjenu razinu djelovanja oružanih skupina, unatoč stalnoj visokoj razini političke tenzije vezane za sporni politički status grada. Ipak, i grad Kirkuk i pokrajinu Kirkuk i dalje pogađa stalno političko nasilje. Nema jasnih znakova otvorenog sukoba između skupina kurdske, arapske i turkmenske stanovništva, ali i dalje prevladuje široko rasprostranjeno uzajamno nepovjerenje, uz porast fizičke segregacije među njima. U takvom okruženju, militanti i dalje poduzimaju napade.

Oružane skupine koje djeluju u Kirkuku, Hawijau i Tuz Khormatu čine sunitski muslimani. Izgleda da se oni povremeno međusobno logistički povezuju i vremenom se spajaju."

U točki 2. Napomene zapaža se, između ostaloga, da je nasilje vezano za sukob u Kirkuku, koje je kontinuirano

opadalo od 2007. te 2009., doseglo najnižu razinu od 2004. godine. Ipak, politički motivirano nasilje i dalje je svakodnevna pojava. Inače, nema novih obrazaca nasilja. Još uvijek je situacija takva da su nasilni akti uglavnom usmjereni protiv vlasti, vojske i političkog miljea. Međutim, znatno je veći broj žrtava među civilnim stanovništvom nego među ciljanim skupinama. Razina političkog nasilja čini se relativno niskom, s obzirom na kontinuirane političke tenzije vezane uz nejasan politički status grada. Istovremeno je političko nasilje izravno povezano s neriješenim političkim pitanjima. I kurdske regionalne vlasti i nacionalna i središnja vlada tvrde da imaju pravo upravljati gradom. Malo je dostupnih informacija koje sustavno predočavaju stanje u pokrajini za svaku od tri etničke skupine – Kurde, Arape i Turkmene. Prema listu *Today's Zaman* od 10. veljače 2010., lokalnu policiju čini 36% Kurda, 39% Arapa i 26% Turkmene. U kurdskim područjima grada bilo je i kurdskih i turkmenskih policajaca. U okrugu Hawija, zapadno od Kirkuka, policajci su Arapi. Mada su razne grupacije prilično dobro zastupljene u javnoj upravi i obrazovanju, nakon 2003. godine nerijetko su zabilježeni slučajevi njihova međusobnog nepovjerenja.

40. Izvješće o zemlji podrijetla Granične agencije UK-a (Ministarstvo unutarnjih poslova) od 30. kolovoza 2011. sadrži sljedeće informacije (fusnote su ispuštene):

"8.80. Izvješće UNSC-a [Vijeće sigurnosti Ujedinjenih natoda] za srpanj 2010., datirano 29. srpnja 2010., obuhvaća događaje od 14. svibnja 2010. i u njemu se navodi sljedeće: "Kirkuk je bio općenito stabilan od prethodnog izvještajnog razdoblja. Dana 8. lipnja [2010] ispaljeni su hici na konvoj USF-I/Ujedinjenih naroda koji je putovao u Kirkuk, pri čemu je ranjen jedan vojnik USF-I. Niti jedan član osoblja UNAMI-ja nije ranjen, konvoj se smjesta vratio u polaznu operativnu bazu Warrior."

Međutim, u kasnijem izvješću UNSC-a za studeni 2010., objavljenom 26. studenoga 2010., zapaža se: 'povlačenje snaga Sjedinjenih Američkih Država iz Iraka vjerojatno će imati kratkoročni do srednjoročni učinak na sigurnosnu situaciju'.

8.81. U danskom izvješću FFM-a o sigurnosti i ljudskim pravima u južnom/srednjem Iraku za razdoblje veljača-travanj 2010., objavljenom 10. rujna 2010., navodi se pouzdani izvor u Iraku koji je izjavio: "... Kirkuk je, sa svojim jedinstvenim statusom, potpuno drugo pitanje. Situacija je krhka, a Iračke sigurnosne snage (ISF) i snage SAD-a prisutne su velikom broju u tome području. Prisutnost AQI [Al Qaeda u Iraku] i pobunjeničkih skupina pridonosi tome da situacija bude osobito nesigurna, a ima izvještaja da AQI koristi djecu kao bombaše samoubojice ili borce u Kirkuku."

Vidjeti također dio o sjevernome Iraku, u kojemu se naglašava da su u veljači 2011. kurdske skupine Pešmerga ušle u pokrajinu Kirkuk, što je predstavljalo kršenje dogovorene sigurnosne procedure koja je na snazi između kurdskih i iračkih snaga."

41. Treće izvješće UNSC-u glavnog tajnika UN-a, prema točki 6. Rezolucije 1936 (2010), između ostalog uključuje sljedeća opažanja:

"II. Sažetak ključnih političkih događanja u Iraku

A. Politička događanja

8. Kurdske stranke u Kirkuku, koje drže dva najviša politička položaja - guvernera i predsjednika pokrajinskog vijeća, dogovorile su se odustati od ovog drugog položaja kao znak dobre volje kako bi pokrenuli politički proces i ispunili raniji zahtjev turkmenske i arapske komponente. Hassan Turan (Turkmen) izabran je na mjesto predsjednika, Najmaldin O.

Karim (Kurd) izabran je za novog guvernera, a Rakan Sa'id al-Jubouri (Arap) ostao je zamjenik guvernera.

9. Dana 31. ožujka kurdske postrojbe Pešmerga, koje su bile raspoređene oko grada Kirkuka, nakon 25. veljače 2011. povukle su se i vratile u kurdistansku regiju. Taj je incident poslužio kao podsjećanje na izazove koji ostaju nakon što se povuku snage Sjedinjenih Američkih Država u Iraku te se okonča funkcioniranje zajedničkog mehanizma za uspostavu sigurnosti. Zajednički mehanizam za uspostavu sigurnosti uspostavljen je kako bi ohrabrio iračke sigurnosne snage i kurdske postrojbe Pešmerga da koordiniraju svoje operacije, uspostave zajedničke ophodnje i kontrolne punktove te razmjenjuju informacije pod okriljem snaga Sjedinjenih Američkih Država. Vlada Iraka i regionalna vlada Kurdistanu tek se trebaju dogovoriti o budućnosti zajedničkog mehanizma za uspostavu sigurnosti ili bilo kojeg kasnijeg rješenja koje bi se moglo uspostaviti nakon povlačenja snaga SAD-a.

10. Snage SAD-a u Iraku nastavile su planirano povlačenje iz zemlje s namjerom da odlazak dovrše do 31. prosinca 2011., kako je to predviđeno Sporazumom o statusu snaga, potpisanom između Vlade Iraka i Sjedinjenih Američkih Država. U tijeku su razgovori o mogućnosti ostanka dijela snaga SAD-a i nakon 2011. godine kako bi pružile obuku i potporu. Premijer je izjavio da će se o tome pitanju odlučiti konsenzusom, u razgovorima političkih blokova, pošto bi formalni sporazum zahtijevao suglasnost Vijeća zastupnika.

...

III. Aktivnosti misije pomoći Ujedinjenih naroda Iraku

A. Političke aktivnosti

21. Stalni savjetodavni mehanizam sastao se nekoliko puta tijekom izvještajnog razdoblja. Ova inicijativa, pokrenuta u ožujku 2011. pod okriljem UNAMI-ja, okuplja predstavnike ključnih političkih blokova kako bi razgovarali o neriješenim pitanjima u vezi sa spornim unutarnjim teritorijima, uključujući i Kirkuk. Sudionici uključuju predstavnike tri glavna politička bloka: zamjenik premijera Rowsch Shaways (Kurdistanski savez), član Parlamenta Hassan al-Sunaid (Nacionalni savez) i ministar financija Rafi al-Issawi (Iraqiya). Sudionici su dogovorili usmjeriti pozornost na sljedeća pitanja: (a) Kirkuk, uključujući pitanja podjele vlasti i provođenja izbora za pokrajinsko vijeće; (b) Niniva, sadašnji politički zastoj, podjela vlasti i sigurnosna pitanja; (c) budućnost zajedničkog mehanizma za uspostavu sigurnosti; i (d) popis stanovništva. Dana 25. travnja sudionici su dogovorili proširiti sastav na sljedećem sastanku kako bi uključili lokalne predstavnike iz pokrajina Kirkuk i Niniva. Dana 16. lipnja održan je sastanak na kojemu su po prvi puta bili svi članovi Vijeća zastupnika iz Kirkuka, kako bi se razmatrala pitanja vezana uz podjelu vlasti i perspektivu održavanja izbora za pokrajinsko vijeće u Kirkuku.

...

E. Aktivnosti na zaštiti ljudskih prava

41. U izvještajnom je razdoblju došlo do znatnog porasta broja atentata na političke čelnike, vladine dužnosnike i sigurnosno osoblje.... Izveden je pokušaj atentata na jednog turkmenskog člana Parlamenta iz Kirkuka... dana 12. svibnja....

42. Zločini iz časti počinjeni nad ženama i dalje izazivaju zabrinutost. UNAMI je zabilježio smrt devet žena pod sumnjivim okolnostima od travnja do svibnja u Kirkuku. Policija je obavijestila UNAMI da su tri smrti navedene kao samoubojstvo, a četiri kao ubojstva koja su počinile nepoznate osobe, dok je uzrok smrti preostale dvije žene nepotvrđen, ali se smatra sumnjivim....

43. I dalje ima sporadičnih izvještaja o djeci izloženoj nasumičnom nasilju i otmicama.... Dana 2. travnja u Kirkuku su

kriminalne bande otele 6-godišnju djevojčicu, koja je poslije oslobođena nakon plaćanja otkupnine. Dana 21. travnja otet je 12-godišnji dječak u Kirkuku; njegova je sudbina i dalje nepoznata.

44. Tijekom izvještajnog razdoblja održano je nekoliko javnih prosvjeda, većinom mirnih....

F. Sigurnosna, operativna i logistička pitanja

50. Tijekom izvještajnog razdoblja Ujedinjeni narodi i dalje su djelovali u sigurnosnom okružju punom izazova. Dana 5. svibnja postavljena je autobomba pred sjedište iračke policije u Hilli, pri čemu je ubijeno 30 policajaca. U drugom incidentu od 19. svibnja izvjeđen je složeni napad na Pokrajinski zajednički koordinacijski centar Kirkuka, pri čemu je 20 osoba ubijeno i 80 ranjeno, uključujući i pripadnike iračke policije i civilne obrane. Za ovaj se napad vjeruje kako je to bio odgovor na prijašnja uspješna nastojanja iračkih sigurnosnih snaga da lociraju skriveno oružje i ključne osobe za kojima je izdana tjeralica zbog terorističkih napada....

52. Tijekom izvještajnog razdoblja UNAMI je radio na prijenosu sigurnosne potpore sa snaga SAD-a na iračke sigurnosne snage. Dana 24. travnja Iračko nacionalno vijeće za sigurnost zahtijevalo je od Ureda visokog zapovjednika Oružanih snaga, u dogovoru s Ministarstvom obrane i Ministarstvom unutarnjih poslova, potporu zahtjevima za zaštitu UNAMI-ja.

53. Tijekom izvještajnog razdoblja UNAMI je također poduzeo korake za uvođenje potrebnih logističkih rješenja kako bi zamijenio potporu snaga Sjedinjenih Američkih Država. UNAMI je također nastavio pripreme kako bi bio u stanju održati svoju prisutnost u Kirkuku i Basri.

54. Uz potporu stalnih policijskih snaga Ujedinjenih naroda, početni tim od četiri policijska časnika za vezu UNAMI-ja raspoređen je u Bagdadu, Erbilu i Kirkuku kako bi proveo i koordinirao operacije UNAMI-ja zajedno s Ministarstvom unutarnjih poslova i iračke policije.

...

IV. Zapažanja

...

60. Iako je status Kirkuka i drugih spornih unutarnjih teritorija i dalje pitanje koje stvara podjele, ohrabren sam skorašnjim nastojanjima ključnih iračkih čimbenika da dođu do dogovora. Putem stalnog savjetodavnog mehanizma, pod okriljem UNAMI-ja, politički čelnici, članovi parlamenta i lokalni predstavnici Kirkuka uključeni su u dijalog o ključnim pitanjima koja će utjecati na budućnost Kirkuka i drugih spornih područja, uključujući buduća sigurnosna rješenja. Ohrabrujemo Vladu Iraka i Regionalnu vladu Kurdistanu da nastave koristiti ovaj važan forum kako bi našli uzajamno prihvatljiva rješenja koja će u konačnici služiti interesima nacionalne pomirbe i dugoročne stabilnosti. Ujedinjeni narodi spremni su pomoći u tome na zahtjev Vlade."

PRAVO

I. NAVODNA POVREDA ČLANKA 3. KONVENCIJE

42. Podnositelj zahtjeva rekao je da bi u slučaju protjerivanja u Irak bio izložen riziku od postupanja protivnog članka 3., koji glasi:

"Nitko se ne smije podvrgnuti mučenju ni nečovječnom ili ponižavajućem postupanju ili kazni."

43. Vlada tvrdi da ova žalba treba biti odbačena kao preuranjena, jer se predmet još uvijek rješava pred Ustavnim sudom.

44. Sud zapaža da je Ustavni sud u međuvremenu razmotrio žalbu podnosioca zahtjeva u vezi s člankom 3.

Konvencije i odbacio je kao očito neosnovanu (vidjeti točku 24. gore). Vlada prihvati stoga mora biti odbačen.

45. Podnositelj zahtjeva navodi da bi ga iračke vlasti smatrale teroristom i izdajnikom zbog njegove povezanosti sa stranim mudžahedinima u Bosni i Hercegovini, te činjenice da je proglašen prijetnjom za nacionalnu sigurnost u Bosni i Hercegovini, kao i stoga što je odbio novačenje u iračku vojsku tijekom rata s Iranom. U zapažanjima iz lipnja 2011. podnositelj zahtjeva tvrdio je da mu je otac umro 2003. godine, nakon što su ga pretukle Pešmerge, kurdske sigurnosne snage. Također je tvrdio da je njegov brat, ratni invalid od 1984. godine, umro zato što su mu kurdske vlasti onemogućile doći do lijekova. Neke druge članove njegove obitelji također su, navodno, na smrt pretukle Pešmerge ili su zbog pripadnosti stranci Ba'ath morali pobjeći iz zemlje u nepoznatom smjeru. Podnositelj zahtjeva dalje tvrdi da je njegova obitelj stalno izložena zlostavljanju i prijetnjama zbog svoje pripadnosti Arapima sunitima, te da su im Kurdi nekoliko puta silom upali u kuću. Podnositelj zahtjeva tvrdi da, pošto je musliman sunit, strahuje i od muslimana šijita i Kurda, koji čine većinu u Kirkuku.

46. Sud ponavlja da, prema dobro utvrđenoj praksi međunarodnog prava te prema obvezama koje proizlaze iz ugovora, uključujući one koji proizlaze iz Konvencije, država ugovornica ima pravo kontrolirati ulazak, boravak i protjerivanje stranaca (vidjeti, među ostalim izvorima, *Üner protiv Nizozemske* [GC], br. 46410/99, točka 54., ECHR 2006-XII). Pravo na azil nije sadržano ni u Konvenciji niti u njezinim protokolima (*Salah Sheekh protiv Nizozemske*, br. 1948/04, stavak 135., 11. siječnja 2007.). Protjerivanje od strane države ugovornice međutim može otvoriti pitanje koje proizlazi iz članka 3., te time angažirati odgovornost te države prema Konvenciji, pri čemu se pokazalo postojanje stvarne osnove za uvjerenje da se dotična osoba, bude li protjerana, suočava sa stvarnim rizikom od izloženosti nečovječnom postupanju. U takvom slučaju se člankom 3. podrazumijeva obveza neprotjerivanja te osobe u danu zemlju (vidjeti *Saadi protiv Italije* [GC], br. 37201/06, točka 125., 28. veljače 2008.). Pošto je zabrana mučenja ili nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja apsolutna, ponašanje podnosioca zahtjeva, koliko god bilo nepoželjno ili opasno, ne može se uzeti u obzir (ibid, točke 127. i 138.).

47. Ocjena postojanja stvarnog rizika mora biti rigorozna (vidjeti *Chahal protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, 15. studenoga 1996., točka 96., *Reports of Judgments and Decisions* 1996-V). U pravilu, podnositelj zahtjeva treba pružiti dokaze kojima će dokazati postojanje stvarnih osnova za uvjerenje da bi on, ako bi bila provedena mjera na koju se žali, bio izložen stvarnom riziku da će biti predmetom postupanja koje je protivno članku 3. (*N. protiv Finske*, br. 38885/02, točka 167., 26. srpnja 2005.). Tamo gdje se takvi dokazi pruže, vladi ih treba ospitati. Sud će se osloniti na svu dokaznu građu koja mu se dostavi ili, ako je to potrebno, dokaznu građu pribavljenu na njegovu inicijativu. On će to učiniti posebice kada podnositelj zahtjeva – ili treća strana u značenju članka 36. Konvencije – pruži obrazložene argumente koji bacaju sumnju na točnost informacija što ih je iznijela tužena vlada. Sud mora biti siguran da je ocjena koju su donijele vlasti države ugovornice primjerena i dostatno potkrijepljena domaćom dokaznom građom, kao i dokaznom građom koja potječe iz drugih pouzdanih i objektivnih izvora kakvi su, primjerice, druge države ugovornice ili države koje nisu ugovornice, agencije Ujedinjenih naroda i ugledne nevladine organizacije (*N.A. protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, br. 25904/07, točka 119., 17. srpnja 2008.).

178. Ako podnositelj zahtjeva još nije protjeran u vrijeme kada Sud razmatra njegov predmet, mjerodavno razdoblje koje

će se uzeti u obzir pri razmatranju jest vrijeme trajanja postupka pred Sudom (*Saadi protiv Italije*, gore naveden, točka 133.). Pritom se zahtijeva potpuna i ažurirana procjena, pošto se stanje u zemlji odredišta može vremenom promijeniti. Mada je povijest bitna u onoj mjeri u kojoj može baciti svjetlo na sadašnju situaciju i njezin vjerojatni razvoj, sadašnji su uvjeti odlučujući i stoga treba uzeti u obzir informacije do kojih se došlo nakon konačne odluke domaćih vlasti (vidjeti *Salah Sheekh*, gore naveden, točka 136.).

189. Sud nadalje konstatira da opće stanje nasilja uobičajeno samo po sebi ne podrazumijeva povredu članka 3. u slučaju protjerivanja (vidjeti *H.L.R. protiv Francuske*, 29. travnja 1997., točka 41., *Reports of Judgments and Decisions* 1997-III). Međutim, Sud nikada nije isključio mogućnost da opće stanje nasilja u jednoj zemlji odredišta može biti dovoljne razine intenziteta, što podrazumijeva da bi svako upućivanje u nju neizbježno predstavljalo povredu članka 3. Konvencije. Ipak, Sud bi takav pristup zauzeo samo u najekstremnijim slučajevima općeg nasilja, gdje postoji stvarni rizik od nečovječnog postupanja naprosto zbog toga što bi pojedinac bio izložen tome nasilju po svome povratku (vidjeti *N.A. protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, gore naveden, točka 115., i *Sufi i Elmi protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, br. 8319/07 i 11449/07, točke 217.-218. i točka 293., 28. lipnja 2011.).

50. Vraćajući se na predmetni slučaj, Sud konstatira da je podnositelj zahtjeva posjetio Irak dva puta od promjene režima, 2003. i 2004. godine. Međutim, podnositelj zahtjeva tvrdi da je za vrijeme tih posjeta bio prisiljen skrivati se iz straha od kurdske vlasti, pošto mu je jedan prijatelj rekao da je bio praćen i da mu je ime na "crnoj listi", te da su, nakon što je napustio Irak, Kurdi, tražeći ga, pretražili dom njegove obitelji. S druge strane, on ne samo što nije pružio nikakav dokaz kako bi potkrijepio te izjave, već su one u suprotnosti s onim što je ranije rekao o svojim posjetima (vidjeti točku **Error! Reference source not found.** gore). Iz njegovih prethodnih izjava čini se da se slobodno kretao u i iz javnih zgrada i ulicama za vrijeme svojih posjeta (vodio je bolesnoga oca u bolnicu i kasnije mu bio na sahrani). Dapače, za vrijeme tih posjeta podnositelj zahtjeva ostao je u Kirkuku dulje od mjesec dana. Valja primijetiti da je sigurnosna situacija u Iraku bila mnogo opasnija u vrijeme posjeta podnositelja zahtjeva nego što je danas (prema *Iraq Body Count*, 2003. godine zabilježeno je 12.087 poginulih civila, 2004. godine 11.072 i 2010. godine 4.045; www.iraqbodycount.org, objavljeno 16. studenoga 2011.). Sud je već imao priliku procijeniti opću sigurnosnu situaciju u Iraku (vidjeti *F.H. protiv Švedske*, br. 32621/06, točka 9320, siječanj 2009.). U tome je predmetu Sud smatrao da opća situacija u Iraku, mada nesigurna i problematična, nije tako ozbiljna da bi sama po sebi izazvala povredu članka 3. ako bi se podnositelj zahtjeva, koji je kršćanin i član stranke Ba'ath, vratio (vidjeti također *Muslim protiv Turske*, br. 53566/99, 26. travnja 2005.; za nedavnu procjenu sigurnosne situacije u Kirkuku, vidjeti *Agalar protiv Norveške* (dec.), br. 55120/09, 8. studenoga 2011.).

51. Također su domaće vlasti detaljno razmislile i odbile podnositeljev zahtjev za azil. Sud zapaža da je njihova procjena bila primjerena i dostatno potkrijepljena domaćom dokaznom građom, kao i građom koja potječe iz drugih objektivnih izvora. Mada je Sud svjestan da UNHCR, UN i IOM preporučuju zemljama da ne vraćaju prisilno izbjeglice u Irak, te su organizacije također navele kako su posvećene pružanju pomoći onima koji se vrate. Dapače, Sud zapaža da su njihove preporuke dijelom utemeljene na sigurnosnoj situaciji, a dijelom na praktičnim problemima izbjeglica, poput smještaja, zdravstvene zaštite i povrata imovine. U vezi s tim, Sud naglašava da pridaje značaj informacijama sadržanima u

novijim izvješćima neovisnih međunarodnih organizacija za ljudska prava ili vladinih izvora (vidjeti, između ostaloga, *Saadi protiv Italije*, gore naveden, točka 131). Međutim, procjena Suda o općoj situaciji u zemlji odredišta donosi se samo kako bi se utvrdilo postoji li stvarna osnova za uvjerenje da bi podnositelj zahtjeva bio izložen stvarnome riziku da će biti podvrgnut postupanju zabranjenom člankom 3. ako bi se vratio u danu zemlju. Prema tome, tamo gdje su izvješća usmjerena na opće društveno-ekonomske i humanitarne prilike, Sud je sklon dati im manji značaj, pošto te prilike nisu obvezatno bitne kada je u pitanju procjena stvarnoga rizika za pojedinačnog podnositelja zahtjeva od izloženosti nečovječnom postupanju u smislu članka 3. Konvencije (vidjeti *N.A.*, gore naveden, točka 122.).

52. Stoga u ovome predmetu, s obzirom na gore navedeno i na činjenicu da je podnositelj zahtjeva dva puta posjetio Irak u vrijeme izbijanja nasilja u toj zemlji, i to bez ikakvih posljedica, Sud zaključuje da podnositelj zahtjeva nije pružio nikakve dokaze koji mogu potvrditi postojanje stvarne osnove za uvjerenje kako bi on, ako bi bio protjeran, bio izložen stvarnome riziku da bi bio podvrgnut postupanju protivnome članku 3. Stoga je ova žalba očito neosnovana i mora biti odbačena u skladu s člankom 35. stavcima 3. (a) i 4. Konvencije. S obzirom na ovaj zaključak, primjereno je obustaviti daljnju primjenu pravila 39. Poslovnika Suda.

II. NAVODNA POVREDA ČLANKA 5. STAVKA 1. KONVENCIJE

53. Podnositelj zahtjeva osporio je zakonitost svoga pritvora pozivajući se na članak 5. stavak 1. Konvencije, čiji mjerodavni dio glasi:

"Svatko ima pravo na slobodu i na osobnu sigurnost. Nitko ne smije biti lišen slobode, osim u sljedećim slučajevima i u postupku sukladno propisanim zakonom:

...
(f) ako se radi o zakonitom uhićenju ili pritvoru neke osobe kako bi je spriječilo da neovlašteno uđe u zemlju ili osobe protiv koje je u tijeku postupak protjerivanja ili izručenja."

54. Vlada je izjavila da je pritvor podnositelja zahtjeva određen u skladu s domaćim zakonom, prema kojemu stranac mora biti pritvoren ako se utvrdi da on ili ona predstavlja prijetnju za nacionalnu sigurnost (vidjeti točku 30. gore) i s člankom 5. stavkom 1. (f) Konvencije. Vlada nadalje tvrdi da je razdoblje na koje se žalba odnosi dijelom obuhvaćeno privremenom mjerom Suda prema pravilu 39. Poslovnika Suda.

A. Dopuštenost

55. Sud konstatira da ova žalba nije očito neosnovana u smislu članka 35. stavka 3. (a) Konvencije. Sud također zapaža da ona nije nedopuštena po bilo kojem drugom temelju, te da se stoga mora proglasiti dopuštenom.

B. Osnovanost

56. U članak 5. ugrađeno je temeljno ljudsko pravo: zaštita pojedinca od proizvoljnog miješanja države u njegovo ili njezino pravo na slobodu. U tekstu članka 5. jasno se navodi da se jamstva koje on sadrži primjenjuju na "svakoga". Točke (a) do (f) članka 5. stavka 1. sadrže iscrpni popis dopuštenih osnova po kojima osobe mogu biti pritvorene, tako da pritvaranje neće biti zakonito ako ne potpada pod jednu od tih osnova. Jednom od izmaka, sadržanoj u točki (f), dopušta se državi kontrolirati slobodu stranaca u kontekstu imigracije (vidjeti, između ostaloga, *A. i drugi protiv Ujedinjenog Kraljevstva* [GC], br. 3455/05, točke 162.-63., od 19. veljače 2009.).

57. Точком (f) чланка 5. ставка 1. не захтијева се да се притвор оправдано сматра потребним, примјерice како би се спријечило особу да почини казнено djело или побјегне. У том смислу, овом се точком утврђује различита разина заштите у односу на тоčku (c) чланка 5. ставка 1. Све што се захтијева овом одредбом јест да поступак протјеривања буде у тјеку и да се води ажурно (видјети *Chahal*, горе наведен, тоčke 112.-13.). Лишавање слободe мора такођер бити "законито". Тамo гдје се постави питање "законитости" притвора, укључујући питање је ли вођен "поступак прописан законом", Конвенција се у бити позива на национално право и утврђује обвезу поштовања материјалних и процедуралних правила националног права. Поштовање националног права, међутим, није dostatно: свако лишавање слободe треба, уз то, бити у складу са сврхом заштите појединца од произвољног поступања – а појам "произвољности" у чланку 5. ставку 1. проширује се и мимо недостатка поштовања националног права, тако да лишавање слободe мође бити законито у смислу домаћег права али је и даље произвољно и притивно Конвенцији (видјети *Saadi protiv Ujedinjenog Kraljevstva* [GC], br. 13229/03, točka 67., ECHR 2008).

198. Vlada tvrdi da je ovaj podnositelj zahtjeva bio zakonito pritvoren kao osoba protiv koje su poduzete radnje u cilju protjerivanja u skladu s drugim dijelom чланка 5. ставка 1. (f). Međutim, Суд констатира да је поступак протјеривања подносијелја заhtјева покренут 8. студенoга 2010. (видјети тоčku 25. горе), док је подносијелја заhtјева притворен 23. липња 2009. године. Пошто је притвор по чланку 5. ставку 1. (f) оправдан само док је у тјеку поступак протјеривања, прво вријеме притвора подносијелја заhtјева (које је трајало од 23. липња 2009. до 8. студенoга 2010.) очито није било оправдано према чланку 5. ставку 1. (f) Конвенције.

59. Vlada је истикала како је било утврђено да подносијелја заhtјева представља пријетњу за националну сигурност, тако да домаће власти нису имале другу могућност већ му одредити притвор, у складу с чланком 99.(2) (b) Закона о кретању и боравку странца из 2008. године (видјети тоčku 30. горе). Међутим, Суд сматра да тоčke (a) до (f) чланка 5. ставка 1. представљају исцрпан попис изнимака и само је уско тумачење тих изнимака spojиво с циљевима чланка 5.: притвор само на темелју сигурносних разлога према томе није допуштен (4. и други, горе наведен, točka 171.). У сваком случају, у вријеме притварања подносијелја заhtјева домаће су власти имале могућност донјети рјешење о протјеривању према чланку 88.(1)(h) Закона о кретању и боравку странца из 2008. године, те га онда притворити с циљем протјеривања према чланку 99.(1) (a) тога закона (видјети тоčke 29. и 30. горе). Vlada није понудила било какво објашњење о томе зашто то није учињено.

60. Такођер је ово питање размотрено у односу на друге тоčke чланка 5. ставка 1., које Vlada није истикала. Суд понавља у веzi с тим да се точком (c) не допушта политика опће превенције усмјерене против особе или категорије особа које власти с правом или погрешно виде као опасне или као особе sklone незаконитим актима. То нема никаквога utjecaja, осим што државима уговорницama пружа средство за спрјечавање казnenih djela која су конкретна и специфична у погледу, посебice, мјеста и времена њиховог починjenja и њихових жртava (*Guzzardi protiv Italije*, 6. студенoга 1980., točka 102.; *M. protiv Njemačke*, br. 19359/04, točke 89. и 102., 17. prosinca 2009. и *Shimovolos protiv Rusije*, br. 30194/09, točka 54., 21. lipnja 2011.). Притварање како би се спрјечило особу да почини казнено djelo такођер мора бити "provedeno у сврху њезиног довођења пред надлежно законско тијело" (видјети *Lawless protiv Irske* (br. 3), 1. srpnja 1961., točka 14., Serija A., br. 3). Точком (c) dakle допушта се лишавање слободe само у веzi с казnenim поступcima (видјети *Ciulla protiv Italije*, 22. veljače

1989., točka 38., Serija A., br. 148. и *Schwabe i M.G. protiv Njemačke*, br. 8080/08 и 8577/08, točka 72., 1. prosinca 2011., није konačna). Пошто ни домаће власти ни Vlada нису споменули никакво конкретно или одређено казнено djelo у чијем се починjenju подносијелја заhtјева требao спрјечити, његово притварање није обухваћено точком (c). Друге тоčke чланка 5. ставка 1. очито нису мјеродавне.

61. Суд stoga закључује да постоји повреда чланка 5. ставка 1. Конвенције у погледу времена притвора подносијелја заhtјева од 23. липња 2009. до 8. студенoга 2010. године.

62. У погледу идућег раздобља, Суд констатира да је рјешење о протјеривању doneseno 8. студенoга 2010. године. Суд nadalje констатира да се од 4. listopada 2010. Vlada суздржала од протјеривања подносијелја заhtјева у складу са заhtјевом Sуда према правилу 39. Poslovnika Sуда (видјети *Chahal*, горе наведен, točka 114.). Суд понавља у веzi с тим да су државе уговорнице обвезне према чланку 34. Конвенције поштовати привремене мјере издane на темелју правила 39. (видјети *Mamatkulov i Askarov protiv Turske* [GC], br. 46827/99 и 46951/99, točke 99.-129., ECHR 2005-I).

63. Zbog toga provedba привремене мјере, након што је Суд указао држави уговорници да би било пожељно не вратити појединца у одређену земљу, сама по себи нема никаквога utjecaja на питање је ли лишавање слободe којему тај појединац мође бити изложен у складу с чланком 5. ставком 1. (видјети *Gebremedhin [Gaberamadhien] protiv Francuske*, br. 25389/05, točka 74., ECHR 2007-II). Другим ријечима, домаће власти морају djelovati уз строго поштовање домаћег закона (ibid, točka 75.). Како су домаће власти утврдиле да подносијелја заhtјева представља опасност за националну сигурност, његово је притварање било допуштено и, заправо, обвезатно у смислу чланка 99.(2)(b) Закона о кретању и боравку странца из 2008. године (видјети тоčku 36. горе). Nadalje, притвор подносијелја заhtјева редовито је продљиван svakoga мјесeca, како је то прописано домаћим законом.

64. S obzirom на горе наведено, Суд закључује да је поступак протјеривања, иако привремено обустављен у складу са заhtјевом Sуда, ipak био у тјеку од 1. veljače 2011. те се водио строго у складу с домаћим законом (usporediti *S.P. protiv Belgije* (dec.), br. 12572/08, 14. lipnja 2011.; protivno од *Ryabikin protiv Rusije*, br. 8320/04, točka 132., 19. lipnja 2008. и *Abdolkhani i Karimnia protiv Turske*, br. 30471/08, točka 134., ECHR 2009-...). Пошто нема индикација да су власти djelovale с лошом namjerom, да је подносијелја заhtјева био притворен у neodgovарајућим uvjetima или да је његово притварање било произвољно из било којег другог razloga (видјети *Saadi protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, горе наведен, točke 67.-74.), нема повреде чланка 5. ставка 1. Конвенције у погледу времена притвора подносијелја заhtјева од 8. студенoга 2010. до 7. travnja 2011.

III. NAVODNA POVREDA ЧЛАНКА 5. СТАВКА 4. I ЧЛАНКА 13. КОНВЕНЦИЈЕ

65. Подносијелја заhtјева даље се жалио да није имао на raspolaganju učinkovit поступак у којему би mogao osporiti законитost svoga притвора, како се то налаже чланком 5. ставком 4. и чланком 13. Конвенције. Чланак 5. ставак 4. Конвенције glasi:

"Svatko tko је лишен слободe уhićenjem или притварањем има право покренути судски поступак у којему ће се brзо одлучити о законитosti његова притварања или о његову пуштању на слободу ако је притварање било незаконито."

66. Vlada је osporila ovaj argument.

67. Суд констатира да је ова жалба povezana с prethodno размотреном жалбом те да се stoga и она мора прогласити допуштеном.

68. S obzirom na ono što je Sud utvrdio prema članku 5. stavku 1., Sud smatra da nije potrebno zasebno ispitati je li u ovome slučaju također došlo do povrede članka 5. stavka 4. i članka 13. Konvencije (vidjeti, između ostaloga, *Tokić i drugi protiv Bosne i Hercegovine*, br. 12455/04, 14140/05, 12906/06 i 26028/06, točka 70., 8. srpnja 2008.).

IV. NAVODNA POVREDA ČLANKA 8. KONVENCIJE

209. Podnositelj zahtjeva dalje se žalio da bi u slučaju njegova protjerivanja u Irak došlo do povrede njegova prava na poštovanje obiteljskog života. Pozvao se na članak 8. Konvencije, koji glasi:

"1. Svatko ima pravo na poštovanje svoga privatnog i obiteljskog života, doma i dopisivanja.

2. Javna vlast neće se miješati u ostvarivanje toga prava, osim u skladu sa zakonom i ako je u demokratskom društvu nužno radi interesa državne sigurnosti, javnog reda i mira ili gospodarske dobrobiti zemlje, te radi sprječavanja nereda ili zločina, radi zaštite zdravlja i morala ili radi zaštite prava i sloboda drugih."

70. Sud je ranije utvrdio da je priziv Ustavnome sudu BiH u načelu djelotvoran pravni lijek u smislu članka 35. stavka 1. Konvencije (vidjeti *Mirazović protiv Bosne i Hercegovine* (dec.), br. 13628/03, 16. svibnja 2006. i *Alibašić protiv Bosne i Hercegovine* (dec.), br. 18478/08, 29. ožujka 2011.). Pošto je postupak povodom priziva u tijeku pred Ustavnim sudom, a Konvencijom se ne zahtijeva da podnositelj zahtjeva, koji se žali na svoje protjerivanje prema članku 8., treba imati pristup pravnom lijeku s automatskim suspenzivnim djelovanjem (nasuprot takvim žalbama u vezi s člankom 3.), ova je žalba preuranjena. Stoga se ona mora odbaciti u skladu s člankom 35. stavcima 1. i 4. Konvencije.

V. NAVODNA POVREDA ČLANKA 6. KONVENCIJE

71. Podnositelj zahtjeva također je osporio pravičnost postupka povodom zahtjeva za azil. Pozvao se na članak 6. stavak 1., čiji mjerodavni dio glasi:

"Radi utvrđivanja svojih prava i obveza građanske naravi ili u slučaju podizanja optužnice za kazneno djelo protiv njega, svatko ima pravo da zakonom ustanovljeni neovisni i nepristrani sud pravično, javno i u razumnom roku ispita njegov slučaj..."

72. Sud zapaža da podnositelj zahtjeva nije iznio ovu žalbu u svome prvotnome zahtjevu, ali ju je naveo u svojim zapažanjima iz lipnja 2011. godine. Ona, dakle, nije uložena dovoljno rano da bi omogućila razmjenu zapažanja između stranaka u postupku (vidjeti *Melnik protiv Ukrajine*, br. 72286/01, točke 61.-63., 28. ožujka 2006.; *Maznyak protiv Ukrajine*, br. 27640/02, točka 22., 31. siječnja 2008.; *Kuncheva protiv Bugarske*, br. 9161/02, točka 18., 3. srpnja 2008.; *Lisev protiv Bugarske*, br. 30380/03, točka 33., 26. veljače 2009. te *Tsonyo Tsonev protiv Bugarske*, br. 33726/03, točka 24., 1. listopada 2009.). Ipak, Sud ne mora odlučiti o tome je li potrebno razmotriti ovo pitanje u ovoj fazi postupka, pošto je ova žalba u svakom slučaju nedopuštena iz sljedećeg razloga. Sud ponavlja da se članak 6. stavak 1. Konvencije ne primjenjuje na postupke koji se odnose na državljanstvo neke osobe i/ili ulazak, boravak i protjerivanje stranaca, jer se ti postupci ne odnose na "utvrđivanje njegovih prava i obveza građanske naravi, niti bilo kakve optužnice za kazneno djelo protiv njega" u smislu ovoga članka Konvencije (vidjeti, između ostalih izvora, *S. protiv Švicarske*, br. 13325/87, odluka Komisije od 15. prosinca 1988., *Decisions and Reports* 59, str. 256., na str. 257.; *Šoć protiv Hrvatske* (dec.), br. 47863/09, 29. lipnja 2000.; *Naumov protiv Albanije* (dec.), br. 10513/03, 4. siječnja 2005.; *Maaouia protiv Francuske* [GC], br. 39652/98, točke 36.-40., ECHR 2000-x). Ova žalba je, prema tome,

nedopuštena *ratione materiae* s odredbama Konvencije i mora se odbaciti u skladu s člankom 35. stavcima 3. (a) i 4. Konvencije.

VI. PRIMJENA ČLANKA 41. KONVENCIJE

73. Članak 41. Konvencije glasi:

"Ako Sud utvrdi da je došlo do povrede Konvencije i dodatnih protokola, a unutarnje pravo zainteresirane visoke ugovorne stranke omogućava samo djelomičnu odštetu, Sud će, prema potrebi, dodijeliti pravednu naknadu povrijeđenoj stranci."

A. Šteta

74. Podnositelj zahtjeva podnio je zahtjev za naknadu materijalne štete u ukupnome iznosu od 10.500 eura na ime izgubljene zarade (po 500 eura za svaki mjesec proveden u pritvoru) i 189.000 eura na ime nematerijalne štete. Podnositelj zahtjeva također je tražio da njegovoj supruzi i dvjema kćerima bude isplaćeno 60.000 eura na ime pretrpljene nematerijalne štete i 4.200 eura za njihove putne troškove iz Zenice, kako bi ga posjetile u pritvoru.

75. Vlada je tvrdila da su potraživani iznosi pretjerani i nepotkrijepljeni.

76. Što se tiče naknade materijalne štete, Sud konstatira da podnositelj zahtjeva nije dostavio nijedan dokaz o svome zaposlenju prije pritvaranja ili o mjesečnom prihodu koji bi imao da nije bio pritvoren. Stoga, u odsutnosti bilo kakvog dokaza o tome da bi on doista zaradio 500 eura mjesečno, Sud odbacuje njegov zahtjev. S druge strane, Sud prihvaća da je podnositelj zahtjeva pretrpio izvjesnu patnju uslijed utvrđenih povreda prava, što opravdava dosudu naknade na ime pretrpljene nematerijalne štete. Nakon što je prosudio na pravičnoj osnovi, kako se to zahtijeva Konvencijom, Sud podnositelju zahtjeva dosuđuje 2.000 eura na ime nematerijalne štete, uvećanih za sve poreze koji bi mu se mogli zaračunati.

77. Što se tiče zahtjeva za naknadu u korist supruge i kćeri podnositelja zahtjeva, Sud podsjeća da one nisu bile stranke u ovome postupku; stoga Sud odbacuje ovaj zahtjev.

B. Troškovi i izdaci

218. Podnositelj zahtjeva također je potraživao naknadu u visini 65.000 eura na ime troškova i izdataka što ih je imao pred domaćim sudovima i Sudom.

79. Vlada smatra ovaj iznos pretjeranim.

80. U skladu s praksom Suda, podnositelj zahtjeva ima pravo na naknadu troškova i izdataka samo u onoj mjeri u kojoj se pokaže da su oni stvarno i nužno nastali i da su razumni u pogledu visine. To znači da ih je podnositelj zahtjeva morao platiti ili ih je bio dužan platiti na temelju zakonske ili ugovorne obveze, te su oni bili neizbježni kako bi se spriječile utvrđene povrede ili kako bi ostvario odštetu. Sud zahtijeva pojedinačne račune i fakture koji su dovoljno detaljni kako bi omogućili da utvrdi do koje su mjere gore navedeni zahtjevi ispunjeni. S obzirom na činjenicu da je jedan od zastupnika podnositelja zahtjeva neprofitna organizacija koja pruža besplatnu pravnu pomoć i da nisu dostavljeni računi niti fakture u vezi s njegovim drugim zastupnikom, Sud odbacuje zahtjev za troškove i izdatke.

C. Zatezna kamata

81. Sud smatra primjerenim da se zatezna kamata temelji na najnižoj kamatnoj stopi Europske središnje banke, uvećanoj za tri postotna boda.

IZ NAVEDENIH RAZLOGA, SUD

1. Proglašava, *jednoglasno*, da je žalba u vezi s člankom 5. stavcima 1. i 4. i člankom 13. Konvencije dopuštenom, a ostatak zahtjeva nedopušten;

2. *Presuđuje, sa šest glasova naprema jedan*, da je došlo do povrede članka 5. stavka 1. Konvencije u odnosu na pritvor podnositelja zahtjeva od 23. lipnja 2009. do 8. studenoga 2010.;

3. *Presuđuje, jednoglasno*, da nema povrede članka 5. stavka 1. Konvencije u odnosu na pritvor podnositelja zahtjeva nakon 8. studenoga 2010.;

4. *Presuđuje, jednoglasno*, da nema potrebe ispitati žalbe u vezi s člankom 5. stavkom 4. i člankom 13. Konvencije;

5. *Presuđuje, sa šest glasova naprema jedan*, da:

(a) tužena država u roku od tri mjeseca od dana kada ova presuda postane konačnom, u skladu s člankom 44. stavkom 2. Konvencije, podnositelju zahtjeva na ime nematerijalne štete treba isplatiti iznos od 2.000 eura (dvije tisuće eura), uvećane za sve poreze koji se mogu zaračunati na ovaj iznos, preračunato u konvertibilne marke po važećem tečaju na dan isplate;

(b) po proteku navedena tri mjeseca do isplate treba platiti običnu kamatu na navedeni iznos po stopi jednakoj najnižoj kamatnoj stopi Europske središnje banke tijekom razdoblja neplaćanja, uvećanu za tri postotna boda;

6. *Odbacuje, jednoglasno*, ostatak podnositeljevog zahtjeva za pravednu naknadu.

Sastavljeno na engleskom jeziku i dostavljeno u pisanom obliku 7. veljače 2012., u skladu s pravilom 77. stavcima 2. i 3. Poslovnika Suda.

Registar

Lawrence Early

Predsjednik

Lech Garlicki

U skladu s člankom 45. stavkom 2. Konvencije i pravilom 74. stavkom 2. Poslovnika Suda, izdvojeno mišljenje sutkinje Mijović dodano je kao aneks ove presude.

L.G.

T.L.E.

IZDVOJENO MIŠLJENJE SUTKINJE MIJOVIĆ

Podnositelj zahtjeva se, u osporavanju zakonitosti svoga pritvora, pozvao na članak 5. stavak 1. Konvencije.

Kako je naglašeno u mojem izdvojenom mišljenju u predmetu *Al Husin protiv Bosne i Hercegovine*, br. 3727/08, od 7. veljače 2012. godine, ova žalbu trebalo je rješavati u vezi s člankom 5. stavkom 1.(c), dok je Vijeće odabralo rješavati u vezi s člankom 5. stavkom 1.(f). Kako bih izbjegla ponavljanje, upućujem na detaljno obrazloženje sadržano u tome mišljenju.

САДРЖАЈ

**ПАРЛАМЕНТАРНА СКУПШТИНА
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

- 1009 Одлука о потврди Одлуке о смјени министра безбједности Босне и Херцеговине, министра одбране Босне и Херцеговине и замјеника министра финансија и трезора Босне и Херцеговине (српски језик)
Одлука о потврди Одлуке о смјени министра сигурности Босне и Херцеговине, министра одбране Босне и Херцеговине и замјеника министра финансија и трезора Босне и Херцеговине (bosanski jezik)
Одлука о потврди Одлуке о смјени министра сигурности Босне и Херцеговине, министра одбране Босне и Херцеговине и замјеника министра финансија и трезора Босне и Херцеговине (hrvatski jezik)

**САВЈЕТ МИНИСТАРА
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

- 1010 Одлука о одобравању вишегодишњег Плана припреме стратешких докумената 2008 - 2014. године (српски језик)
Одлука о одобравању вишегодишњег Плана припреме стратешких докумената 2008 - 2014. године (bosanski jezik)
Одлука о одобравању вишегодишњег Плана припреме стратешких докумената 2008 - 2014. године (hrvatski jezik)
- 1011 Одлука о понављању количина тарифних квота у 2012. години које се односе на увоз сировог шећера од шећерне трске за рафинисање (српски језик)
Одлука о понављању количина тарифних квота у 2012. години које се односе на увоз сировог шећера од шећерне трске за рафинирање (bosanski jezik)
Одлука о понављању количина тарифних квота у 2012. години које се односе на увоз сировог шећера од шећерне трске за рафинирање (hrvatski jezik)
- 1012 Одлука о интервентном коришћењу средстава текуће буџетске резерве (српски језик)
Одлука о интервентном коришћењу средстава текуће буџетске резерве (bosanski jezik)
Одлука о интервентном коришћењу средстава текуће прораџунске причуве (hrvatski jezik)
- 1013 Правилник којим се предвиђају услови и технике генотипизирања PrP гена популација оваца у Босни и Херцеговини (српски језик)
Правилник којим се предвиђају услови и технике генотипизирања PrP гена популација оваца у Босни и Херцеговини (bosanski jezik)

- Правилник којим се предвиђају услови и технике генотипизирања PrP гена популација оваца у Босни и Херцеговини (hrvatski jezik) 8
- 1014 Методологија о измјенама и допунама Методологије за разврставање радних мјеста средње стручне спреме у платне разреде утврђене Законом о платама и накнадама у институцијама Босне и Херцеговине (српски језик) 9
Методологија о измјенама и допунама Методологије за разврставање радних мјеста средње стручне спреме у платне разреде утврђене Законом о платама и накнадама у институцијама Босне и Херцеговине (bosanski jezik) 9
Методологија о измјенама и допунама Методологије за разврставање радних мјеста средње стручне спреме у платне разреде утврђене Законом о платама и накнадама у институцијама Босне и Херцеговине (hrvatski jezik) 10
- 1015 Споразум о измјенама Споразума између Босне и Херцеговине, Федерације Босне и Херцеговине и Републике Српске о преносу надлежности и наставку финансирања и рада Комисије за имовинске захтјеве расељених особа и избјеглица у складу са чланом XVI Анекса VII Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини (српски језик) 11
Споразум о измјенама Споразума између Босне и Херцеговине, Федерације Босне и Херцеговине и Републике Српске о преносу надлежности и наставку финансирања и рада Комисије за имовинске захтјеве расељених особа и избјеглица у складу са чланом XVI Анекса VII Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини (bosanski jezik) 11
Споразум о измјенама Споразума између Босне и Херцеговине, Федерације Босне и Херцеговине и Републике Српске о преносу надлежности и наставку финансирања и рада Повјеренства за имовинске захтјеве расељених особа и избјеглица суkladно са чланом XVI Анекса VII Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини (hrvatski jezik) 12

**МИНИСТАРСТВО КОМУНИКАЦИЈА И
ТРАНСПОРТА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

- 1016 Правилник о измјени и допунама Правилника о поступку издавања меморијских картица за дигитални тахограф (српски језик) 12
Правилник о измјени и допунама Правилника о поступку издавања меморијских картица за дигитални тахограф (bosanski jezik) 14
Правилник о измјени и допунама Правилника о поступку издавања меморијских картица за дигитални тахограф (hrvatski jezik) 16

**МИНИСТАРСТВО ПРАВДЕ
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

- 1017 Рјешење о разрјешењу директора Јединице за имплементацију пројекта изградње Завода за извршење кривичних санкција, притвора и других мјера Босне и Херцеговине (српски језик)
18 Рјешење о разрјешењу директора Јединице за имплементацију пројекта изградње Завода за извршење кривичних санкција, притвора и других мјера Босне и Херцеговине (bosanski jezik)
18 Рјешење о разрјешењу рavnatelja Јединице за имплементацију пројекта изградње Завода за извршење казnenih санкција, притвора и других мјера Босне и Херцеговине (hrvatski jezik)
1018 Рјешење број 01-34-2-9195-53/10 (српски језик)
19 Рјешење број 01-34-2-9195-53/10 (bosanski jezik)
20 Рјешење број 01-34-2-9195-53/10 (hrvatski jezik)

**КАНЦЕЛАРИЈА ЗА ВЕТЕРИНАРСТВО
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

- 1019 Правилник о измјенама и допунама Правилника о статусу држава или регија у односу на бовину спонгиформну енцефалопатију (српски језик)
21 Правилник о измјенама и допунама Правилника о статусу држава или регија у односу на бовину спонгиформну енцефалопатију (bosanski jezik)
22 Правилник о измјенама и допунама Правилника о статусу држава или регија у односу на бовину спонгиформну енцефалопатију (hrvatski jezik)
22

**УПРАВА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
ЗА ЗАШТИТУ ЗДРАВЉА БИЉА**

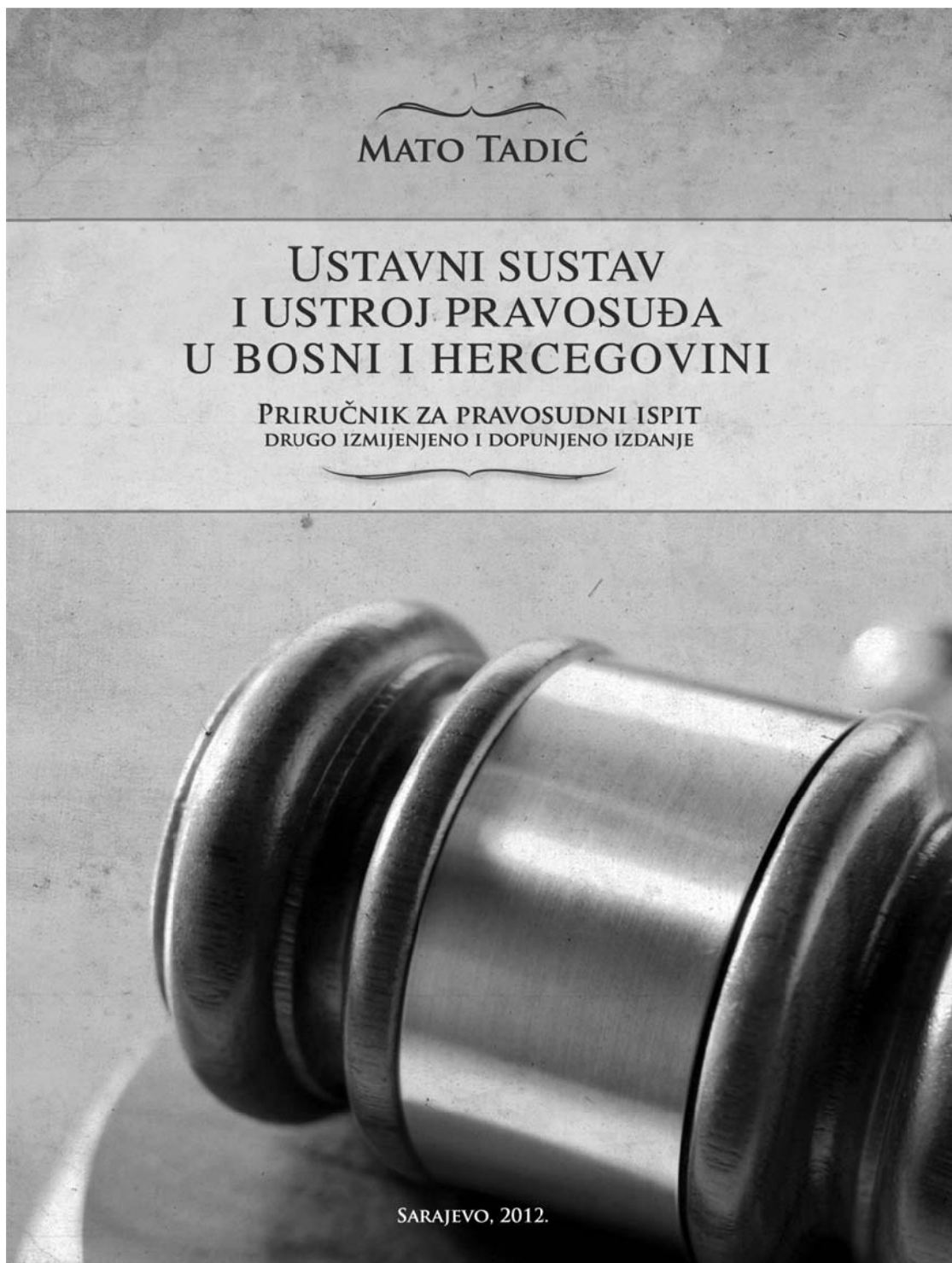
- 1020 Упутство о облику вођења евиденције о промету фитофармацеутских средстава (српски језик) 22
18 Упутство о облику вођења евиденције о промету fitofarmaceutskih sredstava (bosanski jezik) 25
Упутство о облику вођења евиденције о промету fitofarmaceutskih sredstava (hrvatski jezik) 27

**КОНКУРЕНЦИЈСКИ САВЈЕТ
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

- 1021 Рјешење број 03-26-3-010-40-II/11 (српски језик) 29
18 Рјешење број 03-26-3-010-40-II/11 (bosanski jezik) 35
19 Рјешење број 03-26-3-010-40-II/11 (hrvatski jezik) 41

**ЕВРОПСКИ СУД ЗА ЉУДСКА ПРАВА
ЧЕТВРТО ОДЈЕЉЕЊЕ**

- 20 1022 Предмет Ал Хусин против Босне и Херцеговине (српски језик) 47
Предмет Al Husin protiv Bosne i Hercegovine (bosanski jezik) 59
Предмет Al Husin protiv Bosne i Hercegovine (hrvatski jezik) 70
21 1023 Предмет Ал Хамдани против Босне и Херцеговине (српски језик) 81
22 Предмет Al Hamdani protiv Bosne i Hercegovine (bosanski jezik) 93
Предмет Al Hamdani protiv Bosne i Hercegovine (hrvatski jezik) 104

Fuad PURIŠEVIĆ

**OPĆI
UPRAVNI
POSTUPAK
U BOSNI I
HERCEGOVINI**

(UPRAVNO PROCESNO PRAVO – PRVI DIO)

Sarajevo, 2012.

Nikola Sladoje**PRAKTIKUM
ZA PRUŽANJE
MEĐUNARODNE
PRAVNE POMOĆI
U KRIVIČNIM
STVARIMA**

Sarajevo, 2012.

Издавач: Овлаштена служба Дома народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине, Трг БиХ 1, Сарајево - За издавача: секретар Дома народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине Марин Вукоја - Припрема и дистрибуција: ЈП НИО Службени лист БиХ Сарајево, Цемала Биједића 39/III - Директор: Драган Прусуна - Телефони: Централна: 722-030 - Директор: 722-061 - Претплата: 722-054, факс: 722-071 - Огласни одјел: 722-049, 722-050, факс: 722-074 - Служба за правне и опште послове: 722-051 - Рачуноводство: 722-044, 722-046 - Комерцијала: 722-042 - Претплата се утврђује полугодишње, а уплата се врши УНАПРИЈЕД у корист рачуна: UNICREDIT BANK д.д. 338-320-22000052-11, ВАКУФСКА БАНКА д.д. Сарајево 160-200-00005746-51, НУРО-ALPE-ADRIA-BANK А.Д. Бања Лука, филијала Брчко 552-000-00000017-12, RAIFFEISEN BANK д.д. БиХ Сарајево 161-000- 00071700-57 - Штампана: ГИК "ОКО" д. д. Сарајево - За штампарiju: Мевлудин Хамзић - Рекламације за непримљене бројеве примају се 20 дана од изласка гласила.

"Службени гласник БиХ" је уписан у евиденцију јавних гласила под редним бројем 731. Упис у судски регистар код Кантоналног суда у Сарајеву, број УФ/І - 2168/97 од 10.07.1997. године. - Идентификацијски број 4200226120002. - Порезни број 01071019. - ПДВ број 200226120002. Молимо претплатнике да обавезно доставе свој ПДВ број ради издавања пореске фактуре. Претплата за II полугодиште 2012. за "Службени гласник БиХ" и "Међународне уговоре" 120,00 КМ, "Службене новине Федерације БиХ" 110,00 КМ.

Web издање: <http://www.sluzbenilist.ba> - годишња претплата 200,00 КМ